

СЛУЖ

НА ФЕДЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА ФНРЈ“ излегува по потреба во српско, хрватско, словенечко и македонско издание. — Огласи по тарифата — Жиро сметка при Народната банка на ФНРЈ за претплата и одделни издања (број 101-11 за огласи 101-11 1-30 1-931)

Среда, 3 февруари 1960

БЕЛГРАД

БРОЈ 5

ГОД. XVI

Цена на овој број е 220.— дина. — Преплата за 1960 година изнесува 2000.— дина, а за странство 3000.— динари. — Редакција: Улица Краљевина Марка бр 9. Пошта: факс 226 — Телефони: централа 28-010 28-417 и 28-838, Администрација 26-276. Продажно одделение 22-619.

49.

Врз основа на членот 80 од Законот за измени и дополненија на Законикот за кривичната постапка („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 52/59), Законодавниот одбор на Сојузниот собор на Сојузната народна скупштина на својата седница од 26 декември 1959 година го утврди долу изложениот пречистен текст на Законикот за кривичната постапка.

Сојузна народна скупштина

СНС (А) 96
26 декември 1959 година
Белград

Претседател
на Законодавниот одбор
на Сојузниот собор,
др Макс Шнудерл, с. р.

ЗАКОНИК ЗА КРИВИЧНАТА ПОСТАПКА (ПРЕЧИСТЕН ТЕКСТ)

ДЕЛ ПРВ

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Глава I

ОСНОВНИ НАЧЕЛА

Член 1

Овој законик ги утврдува правилата со кои се осигурува никој невин да не биде осуден а на виновникот да му се изрече заслужена казна под условите што ги предвидува кривичниот закон и врз основа на законито спроведена постапка.

Пред да се донесе правосилна пресуда обвинетиот може да биде ограничен во својата слобода и во другите права само под условите што ги определува овој законик.

Член 2

Казни, мерки за безбедност, воспитни мерки и судска опомена може да му изрече на сторителот на кривичното дело само надлежниот суд по постапка што е поведена и спроведена според овој законик.

Член 3

Лице против кое што е поведена кривична постапка не се смета за виновно се' додека неговата кривична одговорност за стореното кривично дело не е утврдена со правосилна пресуда.

Член 4

Обвинетиот веќе на првото испитување мора да биде известен за делото за кое се товари и за основите на обвинението.

На обвинетиот мора да му се овозможи да се изјасни за сите факти и докази што го товарат и да ги изнесе сите факти и докази што му одат во корист.

Член 5

На обвинетиот оптужбата и доказите мораат да му се соопштат на јазикот што го разбира.

На обвинетиот што не го разбира јазикот на кој се води постапката ќе му се осигури да го следи текот на постапката преку преводач.

Член 6

Забрането е и казниво да се изнудува од обвинетиот признание или некаква друга изјава во текот на кривичната постапка.

Член 7

Обвинетиот има право да се брани сам или при стручна помош од бранител што ќе го избере самиот од редот на адвокати.

Ако обвинетиот не ќе земе бранител сам, судот за да ја осигури одбраната ќе му постави на обвинетиот бранител, кога е тоа определено со овој законик.

На обвинетиот мора да му се осигури доволно време за подготвување на одбраната.

Член 8

На лице што е неоправдано осудено или што е незаконито лишено од слобода со задржување во притвор или истражен затвор му припаѓа право на надоместок на имотната штета.

Член 9

Судот и државните органи што учествуваат во кривичната постапка должни се да ги утврдат вистинито и наполно фактите што се важни за донесување законита одлука.

Тие се должни со еднакво внимание да ги испитуваат и утврдат како фактите што го товарат обвинетиот така и оние што му одат во корист.

Член 10

Правото на судот и на државните органи што учествуваат во кривичната постапка, да оценуваат постоење или непостоење на факти не е врзано ниту ограничено со посебни формални доказни правила.

Член 11

Кривична постапка се поведува по барање од овластениот тужител.

За делата за кои се гони по службена должност овластен тужител е јавниот обвинител, а за делата за кои се гони по приватна тужба овластен тужител е приватниот тужител.

Ако јавниот обвинител најде дека нема основ за поведување или продолжување на кривичната постапка, на неговото место може да стапи општествениот како тужител под условите определени со овој законик.

Член 12

Јавниот обвинител е должен да преземе кривично гонење ако постојат докази дека е сторено кривично дело за кое се гони по службена должност.

Член 13

Во кривичната постапка судовите судат во совет, а врховните судови одлучуваат и во општи седници.

Во околиски суд за полесни кривични дела суди судија поединец.

Член 14

Кога е пропишано поведувањето на кривичната постапка да има за последица ограничтение или губиток на определени права, овие последици настапуваат со отворањето на истрагата, или со подигањето на обвинителниот акт ако истрагата не е отворена.

Во постапката пред околиски суд последиците од претходниот став настапуваат од денот кога е донесена осудителната пресуда, без оглед дали таа добила правна сила.

Член 15

Ако примената на кривичниот закон зависи од претходно решение на некакво правно прашање за чие решение е надлежен судот во некоја друга постапка или некој друг државен орган, судот што суди во кривичниот предмет може сам да го реши и тоа прашање според одредбите што важат за докажување во кривичната постапка. Решението на ова правно прашање од страна на кривичниот суд има дејство само за кривичниот предмет што го расправа овој суд.

Ако за такво претходно прашање веќе донесол одлука судот во некоја друга постапка или друг државен орган, таквата одлука не го врзува кривичниот суд во поглед на оценката дали е сторено определено кривично дело.

Глава II

СУДОВИ И НИВНАТА НАДЛЕЖНОСТ

1. Стварна надлежност

Член 16

Во кривичните предмети судат околиските судови, окружните судови, Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина, врховните судови на народните републики и Сојузниот врховен суд.

Овие судови судат во границите на својата стварна и месна надлежност за сите кривични дела и на сите лица ако со закон не е определено поинаку.

Член 17

Околиските судови се надлежни:

- 1) да судат во прв степен;
- а) за кривични дела за кои со закон е предвидена како главна казна паричната казна или казната затвор, ако за одделни кривични деле не е надлежен окружен суд;
- б) за кривичното дело предвидено во членот 249 став 1 на Кривичниот законик;
- в) за кривични дела за кои со посебен закон е определена надлежност на околиски суд;
- 2) да учествуваат во постапката на извид и истрага според одредбите од овој законик;
- 3) да вршат и други работи што се определени со овој законик.

Член 18

Околиските судови судат во совети составени од еден судија и двајца судии-поротници.

За кривични дела предвидени во членот 142 став 1, чл. 144, 153, 169 ст. 1 и 2, чл. 170, 171 ст. 1 и 2, чл. 172, 189, 231 став 1, во членот 246 став 1, членот 246а став 1, чл. 254а, 257 став 1, чл. 259, 274, 282 ст. 3 и 4, чл. 292, 293, 297, 303 став 1, чл. 304, 305 ст. 1 и 2, чл. 310 и 313а на Кривичниот законик суди судија на околиски суд како поединец.

Дејствијата во извид и истрага ги врши судија на околиски суд.

Член 19

Окружните судови се надлежни:

- 1) да судат во прв степен;
- а) за кривични дела за кои со закон е предвидена казната строг затвор или смртна казна, освен за кривичното дело од членот 249 став 1 на Кривичниот законик;

б) за кривични дела предвидени во членот 117 став 4, членот 119 став 3, чл. 174 до 176 и 311 на Кривичниот законик;

в) за кривични дела за кои со посебен закон е определена надлежност на окружен суд;

2) да учествуваат во постапката на извид и да опроведуваат истрага според одредбите од овој законик;

3) да решаваат за жалбите против решенијата на истражниот судија;

4) да решаваат за приговорот против обвинителниот акт;

5) да одлучуваат во втор степен за жалбите против одлуките на околиските судови;

6) да вршат и други работи што се определени со овој законик.

Член 20

Окружните судови судат во прв степен во совети што се составени од еден судија и двајца судии-поротници, а во совети составени од двајца судии и тројца судии-поротници кога судат за кривични дела за кои во законот е предвидена смртна казна или казна строг затвор на петнаесет години.

Во совет составен од тројца судии окружните судови судат во втор степен, донесуваат одлуки во прв степен вон главниот претрес и ставаат предлози во случаите предвидени во овој законик или во друг закон.

Дејствијата во извид и во истрага ги врши судија на окружен суд (истражен судија).

Член 21

Врховните судови на народните републики и Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина се надлежни:

- 1) да одлучуваат во втор степен за жалбите против одлуките на окружните судови;
- 2) да одлучуваат во трет степен за жалбите против пресудите на окружните судови донесени во втор степен врз основа на одржан претрес (член 369 став 1 точ. 2);
- 3) да одлучуваат за барањето за заштита на законитоста во случаите определени во овој законик;
- 4) да одлучуваат за барањето за вонредно ублажување на казната во случаите определени во овој законик;
- 5) да вршат и други работи што се определени со овој законик.

Член 22

Врховните судови на народните републики и Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина одлучуваат во совети составени од тројца судии, а во совети составени од пет судии кога судат за кривични дела за кои во законот е предвидена смртна казна или казна строг затвор на петнаесет години.

Врховните судови на народните републики и Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина одлучуваат во општи седници кога решаваат за барање за заштита на законитоста против одлуките на своите совети.

Член 23

Сојузниот врховен суд е надлежен:

- 1) да одлучува во трет степен за жалбите против пресудите на врховните судови на народните републики односно на Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина донесени во втор степен (член 369 став 1);
- 2) да одлучува за барањето за заштита на законитоста во случаите определени во овој законик;
- 3) да одлучува за барањето за вонредно ублажување казна во случаите определени во овој законик;
- 4) да ги решава судирањата за надлежноста меѓу редовните и воени судови;
- 5) да врши и други работи што се определени со овој законик.

Член 24

Сојузниот врховен суд одлучува во совет составен од пет судии.

Сојузниот врховен суд одлучува во општа седница за барање за заштита на законитоста против одлука на својот совет.

Кога одлучува за барањето за заштита на законитоста против пресуда на Врховниот воен суд или кога ги решава судирањата за надлежноста меѓу редовни и воени судови, Сојузниот врховен суд одлучува во совет од пет членови од кои претседателот на советот и два члена се судии на Сојузниот врховен суд, а два члена судии на Врховниот воен суд што ќе ги определи претседателот на тој суд.

2. Месна надлежност

Член 25

Месно надлежен е по правило судот на чие подрачје кривичното дело е извршено или обидено.

Ако е кривичното дело извршено или обидено на разни подрачја или на граница на разни подрачја или е неизвесно на кое подрачје е извршено или обидено, надлежен е судот што прв ја започнал постапката.

Член 26

Ако е кривичното дело сторено на домашен брод или домашен воздухоплов додека се наоѓаат во домашно пристаниште, надлежен е судот на чие подрачје се наоѓа ова пристаниште. Во другите случаи кога кривичното дело е сторено на домашен брод или домашен воздухоплов, надлежен е судот на чие подрачје се наоѓа матичната лука на бродот односно воздухопловот или домашното пристаниште во кое бродот односно воздухопловот првпат ќе се запре.

Член 27

Ако е кривичното дело сторено преку печат надлежен е судот на чие подрачје е списот печатен. Ако тоа место не е познато или е списот печатен во странство, надлежен е судот на чие подрачје се растура печатениот спис.

Ако според законот одговара составувачот на списот, надлежен е и судот на местото во кое што составувачот има престојувалиште или судот на местото каде што се случил настанот на кој се однесува списот.

Одредбите од претходните ставови аналогно ќе се применат и во случај ако е списот или изјавата објавена преку радио или телевизија.

Член 28

Ако не е познато местото на извршувањето на кривичното дело или ако тоа место е надвор од територијата на Југославија, надлежен е судот на чие подрачје обвинетиот има живеалиште или престојувалиште.

Ако судот на чие подрачје обвинетиот има живеалиште или престојувалиште веќе започнал постапка, останува надлежен иако се узнало за местото на извршувањето на кривичното дело.

Ако не е познато ни местото на извршувањето на кривичното дело ни живеалиштето или престојувалиштето на обвинетиот, или обете се надвор од територијата на Југославија, надлежен е судот на чие подрачје обвинетиот ќе се фати или ќе се пријави сам.

Член 29

Ако некое лице сторило кривични дела во Југославија и во странство надлежен е судот што е надлежен за кривичното дело сторено во Југославија.

Член 30

Ако според одредбите на овој законик не може да се установи кој суд е месно надлежен, Сојузниот врховен суд ќе определи еден од стварно надлежните судови пред кој ќе се спроведе постапката.

3. Спојување и раздвојување на постапката

Член 31

Ако исто лице е обвинето за повеќе кривични дела, па за некои од тие дела е надлежен понизок

а за некои повисок суд, надлежен е повисокиот суд, а ако се надлежни судови од ист вид, надлежен е оној суд што ја започнал постапката прв.

Според одредбите од претходниот став се определува надлежноста и во случај ако оштетениот истовремено сторил кривично дело спрема обвинетиот.

За соизвршители е надлежен по правило суд што како надлежен за еден од нив ја започнал постапката прв.

Судот што е надлежен за извршителот на кривичното дело е надлежен по правило и за соучесниците, прикривачите, за лицата што му помогнале на сторителот по извршувањето на кривичното дело, како и за лицата што не го пријавиле подготвувањето на кривично дело, извршувањето на кривично дело или сторителот.

Во сите случаи од претходните ставови ќе се спроведе по правило единствена постапка и ќе се донесе една пресуда.

Судот може по предлог од јавниот обвинител да одлучи да се спроведе единствена постапка и да се донесе една пресуда и во случај кога се обвинети повеќе лица за повеќе кривични дела, но само ако меѓу извршените кривични дела има меѓусебна врска и ако има исти докази. Ако за некои од овие кривични дела е надлежен повисок а за некои понизок суд, единствената постапка може да се спроведе само пред повисокиот суд.

Против решението за спојување на постапката не е позволена жалба.

Член 32

Судот што е надлежен според претходниот член може од важни причини или од обзир на целесобразноста до завршетокот на главниот претрес да одлучи постапката за одделни кривични дела или против одделни обвинети да се раздвои и посебно доврши или да му се предаде на друг надлежен суд.

Решението за раздвојување на постапката го донесува надлежниот суд по сослушување на јавниот обвинител кога се во прашање кривични дела за кои се гони по службена должност.

Против решението за раздвојување на постапката не е позволена жалба.

4. Пренесување на месната надлежност

Член 33

Кога надлежниот суд е, спречен од правни или фактични причини да постапува, должен е за тоа да го извести непосредно повисокиот суд кој по сослушувањето на јавниот обвинител ќе определи друг стварно надлежен суд на своето подрачје.

Против ова решение не е позволена жалба.

Член 34

Врховниот суд на народната република и Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина можат за водење на постапката да определат друг стварно надлежен суд на своето подрачје, ако е очигледно дека така полесно ќе се спроведе постапката или ако постојат други важни причини.

Сојузниот врховен суд може под условите од претходниот став за водење на постапката да определи друг стварно надлежен суд од подрачје на друг врховен суд.

Решението од претходните ставови на овој член врховните судови можат да го донесат по предлог од јавниот обвинител што постапува пред нив или по предлог од судија на околиски суд, од истражен судија или од претседателот на советот.

5. Последици на ненадлежноста и судирање на надлежноста

Член 35

Судот е должен да внимава на својата стварна и месна надлежност и штом забележи дека не е надлежен ќе се огласи за ненадлежен и ќе го упати предметот до надлежниот суд.

Ако во текот на главниот претрес судот установи дека за судењето е надлежен понизок суд, предметот нема да му го достави на тој суд туку ќе ја спроведе постапката сам и ќе донесе одлука. Откога обвинителниот акт ќе добие правна сила судот не може да се огласи за месно ненадлежен. Ниту странките можат да даваат приговор за месната ненадлежност.

Ненадлежниот суд е должен да ги преземе оние дејствија во постапката за кои постои опасност поради одлагање.

Член 36

Ако судот на кој му е предметот отстапен како на надлежен смета дека е надлежен судот што му го отстапил предметот или некој друг суд, ќе поведе постапка за решавање на судирањето за надлежноста.

Кога по повод жалбата против одлуката на првостепениот суд со која тој се огласил за ненадлежен донесол одлука второстепениот суд, за таа одлука е врзан во прашањето за надлежноста и судот на кој му е предметот отстапен ако второстепениот суд е надлежен за решавање на судирањето за надлежноста меѓу тие судови.

Член 37

Судирањето за надлежноста меѓу судовите го решава заеднички непосредно повисокиот суд.

Сојузниот врховен суд ги решава судирањата за надлежноста меѓу судовите од подрачјата на разни народни републики како и судирањата за надлежноста меѓу суд од подрачјето на Автономна Покраина Војводина и суд од останатото подрачје на Народна Република Србија.

Пред да донесе решение по повод судирањето за надлежноста, судот ќе побара мислење од јавниот обвинител што е надлежен да постапува пред тој суд. Против ова решение не е дозволена жалба.

Додека не се реши судирањето за надлежноста меѓу судовите секој од нив е должен да ги презема оние дејствија во постапката за кои постои опасност поради одлагање.

Глава III

ИЗЗЕМАЊЕ

Член 38

Судија или судија-поротник не може да врши судски должности:

- 1) ако е оштетен со кривичното дело;
- 2) ако обвинетиот, неговиот бранител, тужителот, оштетениот, нивниот законски застапник или полномошник му е брачен другар или роднина по крв во права линија до кој и да е степен, во странична линија до четвртиот степен, а по тазбина до вториот степен;
- 3) ако со обвинетиот, неговиот бранител, тужителот или со оштетениот е во однос на старател, стараник, посвоител, посвоеник, хранител или храненик;
- 4) ако во истиот кривичен предмет вршел извидни или истражни дејствија, или учествувал во постапката како тужител, бранител, законски застапник или полномошник на оштетениот односно на тужителот, или е сослушан како сведок или како вештак;
- 5) ако во истиот предмет учествувал во донесувањето на одлуката од понискиот суд;
- 6) ако постојат околности што предизвикуваат сомнение во неговата објективност.

Член 39

Судија или судија-поротник штом ќе узнае дека постои некоја од причините за изземање од членот 38 точ. 1 до 5 на овој законик должен е да прекине секоја работа по тој предмет и за тоа да го извести претседателот на судот, кој ќе му определи замена. Ако е во прашање изземање на претседателот на судот, тој ќе си определи заменик меѓу судиите од тој суд, а ако не е можно тоа, ќе побара

од претседателот на непосредно повисокиот суд да определи замена.

Ако судија или судија-поротник смета дека постојат други околности што го оправдуваат неговото изземање (член 38 точка 6), ќе го извести за тоа претседателот на судот.

Член 40

Изземање можат да бараат и странките.

Странките можат да поднесат барање за изземање до почетокот на главниот претрес, а ако за причината за изземање узнале подоцна, барање поднесуваат веднаш по нејзиното узнавање. Барањето за изземање од членот 38 точка 6 на овој законик странките можат да го поднесат најдоцна до завршетокот на главниот претрес.

Барање за изземање судија на повисок суд странката може да стави во жалбата или во одговорот на жалбата.

Странката е должна во барањето да ги наведе околностите поради кои смета дека постои некој од законските основи за изземање.

Член 41

За барањето за изземање од претходниот член решава претседателот на судот.

Ако странката бара изземање на претседателот на судот, одлука за изземањето донесува претседателот на непосредно повисокиот суд.

Пред да се донесе решението за изземање ќе се сослуша судијата, судијата-поротник односно претседателот на судот чие изземање се бара, а по потреба ќе се извршат и други извиди.

Против решението со кое се усвојува барањето за изземање не е дозволена жалба. Решението со кое се одбива барањето за изземање може да се напаѓа со посебна жалба, а ако таквото решение е донесено по подаденото обвинение, тогаш само со жалбата на пресудата.

Член 42

Кога судија или судија-поротник узнае дека е ставено барање за неговото изземање должен е да запре веднаш секоја работа по односниот предмет, а ако е во прашање изземање од членот 38 точка 6 на овој законик, може до донесувањето на решението за барањето да ги презема само оние дејствија за кои постои опасност поради одлагање.

Член 43

Одредбите за изземање судии и судии-поротници ќе се применуваат согласно и на јавните обвинители и на лицата што според Законот за јавното обвинителство се овластени да учествуваат во постапката, на овластените органи на внатрешните работи, на записничарите, како и на вештаците, доколку не е за нив нешто друго определено (член 234).

Јавниот обвинител одлучува за изземање на лицата што според Законот за јавното обвинителство се овластени за учествување во постапката, а за изземање на јавниот обвинител одлучува непосредно повисокиот јавен обвинител.

За изземање на овластените органи на внатрешните работи одлучува во извидот јавниот обвинител, а во истрагата истражниот судија.

За изземање на записничари и вештаци одлучува советот или претседателот на советот или судија или овластен орган на внатрешните работи.

Глава IV

ЈАВЕН ОБВИНИТЕЛ

Член 44

Основно право и основна должност на јавниот обвинител е да гони сторители на кривични дела.

За кривични дела за кои се гони по службена должност јавниот обвинител е надлежен:

- 1) да поведува извид, до раководи со него и да предлага отворање истрага;
- 2) да подава и застапува обвинителен акт односно обвинителен предлог пред надлежниот суд;

3) да изјавува жалба против неправосилни судски одлуки и да поднесува вонредни правни лекови против правосилни судски одлуки.

Јавниот обвинител врши и други дејствија, определени со овој законик.

Член 45

Околиски јавен обвинител е надлежен да постапува кога се во прашање кривични дела за кои е надлежен околиски суд.

Окружен јавен обвинител е надлежен да постапува кога се во прашање кривични дела за кои е надлежен окружен суд.

Јавниот обвинител на Автономна Покраина Војводина е надлежен да постапува пред Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина.

Јавниот обвинител на народната република е надлежен да постапува пред врховниот суд на народната република.

Сојузниот јавен обвинител е надлежен да постапува пред Сојузниот врховен суд.

Член 46

Ако со закон не е определено поинаку, повисокиот јавен обвинител може непосредно да ги врши сите права што му припаѓаат според овој законик на понизок јавен обвинител.

Повисок јавен обвинител може одделен предмет или одделно дејствие од надлежноста на понизок јавен обвинител да му довери на друг определен јавен обвинител.

Околиски јавен обвинител вон седиштето на окружното јавно обвинителство може на своето подрачје за кривичните дела од надлежноста на окружен суд да прима кривични пријави, да му постави барање на извиден орган на своето подрачје да спроведе извид и да врши други овластувања на окружен јавен обвинител во извидот, но не може да ја отфрли пријавата, да го запре извидот ниту да подаде обвинителен акт. За ставањето на барањето за спроведување на извидот околискиот јавен обвинител ќе го извести окружниот јавен обвинител.

Член 47

Месната надлежност на јавниот обвинител се определува според одредбите што важат за надлежноста на судот на она подрачје за кое е обвинителот назначен.

Член 48

Кога постои опасност поради одлагање, дејствијата во постапката ќе ги преземе и ненадлежен јавен обвинител, но за тоа мора веднаш да го извести надлежниот јавен обвинител.

Член 49

Јавниот обвинител ги презема сите дејствија во постапката за кои е овластен според законот сам или преку лицата што според Законот за јавното обвинителство се овластени да учествуваат во постапката.

Член 50

Судирањето за надлежноста меѓу јавните обвинители го решава заедничкиот непосредно повисок јавен обвинител.

Член 51

Јавниот обвинител може да се откаже од барањето за гонење до завршетокот на главниот претрес пред првостепениот суд.

Глава V

ОШТЕТЕН И ПРИВАТЕН ТУЖИТЕЛ

Член 52

За кривичните дела за кои се гони по предлог или по приватна тужба, предлогот или тужбата мора да се поднесе во срок од три месеци од денот кога овластеното лице узнаело за кривичното дело и за сторителот.

Ако е подадена приватна тужба поради кривично дело навреда, обвинетиот може до завршетокот на главниот претрес и по истекот на рокот од ставот 1 на овој член да подаде тужба против тужителот што му ја повратил навредата (против-тужба). Во ваков случај судот донесува една пресуда.

Член 53

Предлогот се поднесува до државниот орган што е овластен за прием на кривична пријава (член 139), а приватната тужба до надлежниот суд.

Ако самиот оштетен поднесол кривична пријава или ставил предлог за остварување имотно-правни барања во кривичната постапка, се смета дека со тоа ставил и предлог за гонење.

Кога оштетениот поднесол кривична пријава или предлог за гонење, а во текот на постапката се утврди дека е во прашање кривично дело за кое се гони по приватна тужба, пријавата односно предлогот ќе се смета како благовремена приватна тужба ако се поднесени во рокот предвиден за приватна тужба. Благовремено поднесената приватна тужба ќе се смета како благовремено поднесен предлог на оштетениот ако во текот на постапката се утврди дека е во прашање кривично дело за кое се гони по предлог.

Член 54

За малолетниците и лицата што се наполно лишени од деловна способност предлог или приватна тужба поднесува нивниот законски застапник.

Малолетник што наполнил шеснаесет години може и сам да поднесе предлог или приватна тужба.

Член 55

Ако оштетениот или приватниот тужител умре во текот на рокот за поднесување предлог или приватна тужба или во текот на постапката, неговиот брачен другар, децата, родителите, браќата и сестрите можат во рок од три месеци по неговата смрт да поднесат предлог или тужба односно да дадат изјава дека ја продолжуваат постапката.

Член 56

Ако со кривичното дело се оштетени повеќе лица, гонењето ќе се преземе односно ќе се продолжи по предлог или по приватна тужба од секој оштетен.

Член 57

Оштетениот и приватниот тужител можат со своја изјава до органот пред кој се води постапката да се откажат од предлогот односно од приватната тужба до завршетокот на главниот претрес. Во тој случај тие губат право повторно да поднесат предлог односно приватна тужба.

Член 58

Ако приватниот тужител не дојде на главниот претрес иако е уредно повикан, ќе се смета дека се откажал од тужбата, доколку не е нешто друго определено со овој законик (член 412).

Претседателот на советот ќе му позволи враќање во прејешна состојба на приватниот тужител што не можел да дојде на главниот претрес од оправдана причина, ако во рок од осум дена по престанокот на пречката поднесе молба за враќање во прејешна состојба.

По истекот на три месеци од денот на пропуштањето не може да се бара враќање во прејешна состојба.

Против решението со кое се позволява враќање во прејешна состојба не е позволена жалба.

Член 59

Оштетениот и приватниот тужител имаат право да укажат во текот на извидот или истратата на сите факти и докази што се важни за утврдување на кривичното дело, пронајдување на сторителот на кривичното дело и утврдување на нивните имотноправни барања.

На главниот претрес тие имаат право да предлагаат докази, да му постават прашања на оптужениот, на сведоците и вештачите и да изнесуваат забелешки и објасненија во поглед на нивните искази, како и да даваат други изјави и ставаат други предлози.

Оштетениот и приватниот тужител имаат право да ги разгледуваат списите, но на оштетениот ќе му се дозволи разгледување на списите во текот на извидот и истрагата само ако не би било тоа штетно за успешноста на постапката.

Член 60

Кога јавниот обвинител ќе најде дека нема основ да поведе постапка или да го продолжи гонењето за кривичното дело за кое се гони по службена должност, тој е должен во рок од осум дена да го извести за тоа оштетениот и да го упати дека може сам да го преземе гонењето. Вака ќе постапи и судот ако донесол решение за запирање на постапката поради откажување на јавниот обвинител од гонењето.

Оштетениот има право да го преземе односно продолжи гонењето во рок од осум дена од кога го примил известувањето од претходниот став.

Ако јавниот обвинител се откажал од обвинителниот акт, оштетениот може преземајќи го гонењето да остане при подадениот обвинителен акт или да подаде нов.

Оштетениот што не е известен дека јавниот обвинител не го презел гонењето или дека се откажал од гонењето може својата изјава дека ја продолжува постапката да ја даде пред надлежниот суд во рок од три месеци од кога јавниот обвинител ја отфрлил пријавата односно од кога е донесено решението за запирањето на постапката.

Член 61

Кога јавниот обвинител се откаже од обвинителниот акт на главниот претрес оштетениот е должен веднаш да се изјасни дали сака да го продолжи гонењето. Ако оштетениот не е присутен на главниот претрес, а уредно е повикан, ќе се смета дека не сака да го продолжи гонењето.

Претседателот на советот на првостепениот суд ќе му дозволи враќање во првостепена состојба на оштетениот што не е уредно повикан на главниот претрес на кој е донесена пресуда со која се одбива обвинението поради откажување на јавниот обвинител од обвинителниот акт, ако оштетениот во рок од осум дена од приемот на пресудата подаде молба за враќање во првостепена состојба и ако изјави во таа молба дека го продолжува гонењето. Во овој случај главниот претрес ќе се закаже повторно и со пресудата донесена врз основа на новиот претрес ќе се укине поранешната пресуда. Ако уредно повиканиот оштетен не дојде на новиот главен претрес, поранешната пресуда останува во сила. Одредбите на членот 58 ст. 3 и 4 од овој законик ќе се применат и во овој случај.

Член 62

Ако оштетениот во законскиот рок не го поведе или не го продолжи гонењето, или ако оштетениот како тужител не дојде на главниот претрес иако е уредно повикан, ќе се смета дека се откажал од гонењето.

Во случај на недоаѓање на оштетениот како тужител на главниот претрес на кој бил уредно повикан ќе се применат одредбите на членот 58 ст. 2 до 4 од овој законик.

Член 63

Оштетениот како тужител ги има истите права што ги има јавниот обвинител освен оние што му припаѓаат на јавниот обвинител како на државен орган.

Во постапката што се води по барање од оштетениот како тужител, јавниот обвинител има право до завршетокот на главниот претрес да го преземе сам гонењето и застапувањето на обвинението.

Член 64

Ако оштетениот е малолетник или лице што е наполно лишено од деловна способност, неговиот законски застапник е овластен да ги дава сите изјави и да ги презема сите дејствија на кои е овластен според овој законик оштетениот.

Оштетениот што наполнил шеснаесет години е овластен да дава изјави и да презема дејствија во постапката сам.

Член 65

Приватниот тужител, оштетениот и оштетениот како тужител, како и нивните законски застапници можат своите права во постапката да ги вршат и преку полномошници.

Глава VI

БРАНИТЕЛ

Член 66

Обвинетиот може да има бранител во текот на целата кривична постапка.

При првото испитување или при доопитувањето на решението со кое се наредува притвор обвинетиот ќе се поучи за неговото право дека може да земе бранител.

На обвинетиот можат да му земат бранител и неговиот законски застапник, брачниот другар, роднина по крв во права линија, посвоител, посвоеник, брат, сестра и хранител.

За бранител може да се земе само адвокат а овој може да го заменува адвокатски приправник. Во постапката пред окружен суд адвокатот може да го замени само адвокатски приправник што има положен адвокатски испит. Пред врховен суд бранител може да биде само адвокат.

Бранителот е должен да поднесе полномошно до органот пред кој се води постапката. Обвинетиот може да му издаде на бранителот и усно полномошно на записник кај органот пред кој се води постапката.

Член 67

Повеќе обвинети можат да имаат заеднички бранител само ако тоа не е во спротивност со интересите на нивната одбрана.

Еден обвинет може да има повеќе бранители.

Член 68

Бранител не може да биде оштетениот, брачниот другар на оштетениот или на тужителот нивна роднина по крв во права линија до кој и да е степен, во странична линија до четвртиот степен или по тазбина до вториот степен.

Бранител не може да биде ни лицето што е повикано на главниот претрес како сведок, освен ако е според овој законик ослободено од должноста на сведочење и изјавило дека не сака да сведочи.

Член 69

Ако обвинетиот е нем, глув или неспособен да се брани со успех сам, мора да има бранител штом е отворена истрага или непосредно по извидот е подаден обвинителен акт.

По подадениот обвинителен акт обвинетиот мора да има бранител ако постапката се води поради кривично дело за кое според законот може да се изрече десет години строг затвор или потешка казна, или ако на обвинетиот му се суди во отсуство (член 284).

Ако обвинетиот во случаи на задолжителна одбрана од претходните ставови не земе бранител сам, претседателот на судот ќе му постави бранител по службена должност. Кога на обвинетиот ќе му се постави по службена должност бранител по подадениот обвинителен акт, ќе се извести за тоа обвинетиот заедно со доставувањето на обвинителниот акт.

За бранител ќе се постави адвокат, но ако во седиштето на судот нема доволно адвокати, за бранител може да се постави и друго лице со прав-

ничка спрема способно да му укаже на обвинетиот помош во одбраната.

Член 70

Кога не постојат услови за задолжителна одбрана а постапката се води пред окружен суд, на обвинетиот може по негово барање да му се постави бранител, ако според својата имотна состојба не може да ги поднесува трошоците за одбрана.

Барање за поставување бранител според претходниот став може да се стави само по подадениот обвинителен акт. За барањето одлучува претседателот на советот, а бранителот го поставува претседателот на судот. Во поглед на определувањето на бранител ќе се примени одредбата на членот 69 став 4 од овој законик.

Член 71

Место поставениот бранител (чл. 69 и 70) обвинетиот може сам да земе друг бранител. Во тој случај ќе се разреши поставениот бранител.

Поставениот бранител може само од оправдани причини да бара да биде разрешен. За ова одлучува пред главниот претрес истражниот судија односно претседателот на советот, а на главниот претрес советот. Против ова решение не е дозволена жалба.

Член 72

Бранителот има право во текот на извидот и истрагата да ги разгледува списите и прибавените предмети што служат како доказ.

На бранителот ќе му се ускрати разгледувањето на сите или на одделни списи од извидот и истрагата или разгледувањето на предметите, ако постојат за тоа оправдани причини, но на бранителот не може да му се ускрати да ги разгледува записниците и списите што се однесуваат до извидните односно истражните дејствија на кои можел да присуствува (член 150).

Кога ќе се заврши истрагата или кога непосредно по извидот ќе се подаде обвинителен акт, на бранителот не може да му се ускрати да ги разгледува списите и предметите што служат како доказ.

Член 73

Ако обвинетиот се наоѓа во притвор или истражен затвор, а е испитан, бранителот може да се допишува и да разговара со него.

Истражниот односно извидниот орган може да нареди писмата што ги упатува обвинетиот до бранителот или овој до обвинетиот да му се предават дури откако ќе ги прегледа претходно тој, или обвинетиот да може да разговара со бранителот само во негово присуство или во присуство на определен службеник.

Истражниот односно извидниот орган може за определено време да го забрани допишувањето и разговорите на бранителот со обвинетиот само ако е тоа во интерес на успешното водење на извидот или истрагата.

Кога ќе се заврши истрагата или кога непосредно по извидот ќе се подаде обвинителен акт, на обвинетиот не може да му се забрани да се допишува и разговара со својот бранител слободно и без надзор.

Член 74

Бранителот е овластен да ги презема во корист на обвинетиот сите дејствија што може да ги преземе обвинетиот.

Правата и должностите на бранителот престануваат кога обвинетиот ќе го отповика полномошното.

Глава VII

ПОДНЕСОЦИ И ЗАПИСНИЦИ

Член 75

Приватни тужби, обвинителни акти и обвинителни предлози на оштетениот како тужител, предлози, правни лекови и други изјави и соопшенија се поднесуваат писмено или се даваат усно на записник.

Поднесоците од претходниот став мораат да бидат разбирливи и да содржат сè што е потребно за да може да се постапува по нив.

Ако е поднесокот неразбирлив или не содржи сè што е потребно за да може да се постапува по него, ќе се повика подносителот да го исправи односно дополни.

Член 76

Поднесоците што се доставуваат до противната странка според овој законик му се предаваат на судот во доволен број примероци за судот и за другата странка.

Ако вакви поднесоци не му се предадени на судот во доволен број примероци, судот ќе го повика подносителот да предаде доволен број примероци во определен срок. Ако подносителот не постапи по наредбата од судот, судот ќе ги препише потребните примероци на трошок на подносителот.

Член 77

За секое дејствие преземено во текот на кривичната постапка ќе се состави записник истовремено кога се врши дејствието, а ако тоа не е можно, тогаш непосредно по тоа.

Записникот го пишува записничар. Само кога се врши претресување на стан и на лице записникот може да го пишува и лицето што го врши претресувањето.

Кога записникот го пишува записничар, записникот се состави на тој начин што лицето кое го презема дејствието му кажува гласно на записничарот што ќе внесе во записникот.

На лицето што се испитува ќе му се дозволи да ги кажува одговорите во записникот само. Во случај на злоупотреба ова право може да му се ускрати.

Член 78

Во записникот се внесува назив на д-жавниот орган пред кој се врши дејствието, место каде се врши дејствието, ден и час кога се врши дејствието, имиња на присутните лица и во кое својство присуствуваат, како и назначување на кривичниот предмет по кој се презема дејствието.

Записникот треба да содржи битни податоци за текот и содржината на преземеното дејствие. Во записникот се забележува во форма на раскажување само суштествената содржина на дадените искази и изјави. Прашања се внесуваат во записникот само ако е потребно да се разбере одговорот. Ако е потребно, во записникот дословно ќе се внесе прашањето што е поставено и одговорот што е даден.

При преземањето на дејствијата, како што се увид или претресување на стан или на лице, во записникот ќе се внесат и податоци што се важни со оглед на природата на таквото дејствие (описи, мерки и големина на предметите или трагите и др.), а ако се направени скици, цртежи, планови, фотографии и сл., ќе се приклучат кон записникот.

Член 79

Записникот мора да се води уредно, во него не смее ништо да се избрише, додаде или менува. Прецртаните места мораат да останат четливи.

Сите преправања, исправки и додатоци се внесуваат на крај на записникот и мораат да бидат заверени од лицата што го потпишуваат записникот.

Член 80

Испитаното лице и лицата што присуствуваат задолжително на дејствијата во постапката имаат право да го прочитаат записникот или да бараат да им се прочита. На ова е должно да им обрне внимание лицето што го презема дејствието, а во записникот ќе се назначи дали обрнувањето на внимание е сторено и дали е записникот прочитан. Записникот секогаш ќе се прочита ако немало записничар и тоа ќе се назначи во записникот.

Записникот го потпишува испитаното лице. Ако записникот се состои од повеќе табаки, испитаното лице го потпишува секој табак.

На крајот на записникот ќе се потпише толкувачот, ако го имало, сведоците чие присуство е задолжително при преземањето на извидните односно истражните дејствија, а при претресувањето и лицето што се претресува или чиј стан се претресува.

Неписмено лице место потпис става отисок од показалецот од десната рака, а записничарот под отисокот ќе го запише неговото фамилијарно и родено име. Ако поради невозможност да се стави отисок од десниот показалец се става отисок од некој друг прст или отисок од левата рака, во записникот ќе се назначи од кој прст и од која рака е земен отисокот.

Во случај на одбивање да се потпише записникот или да се стави отисок од прст тоа ќе се забележи во записникот и ќе се наведе причината за одбивањето.

Ако дејствието не можело да се изврши без прекин, во записникот ќе се назначи денот и часот кога настанал прекилот, како и денот и часот кога се продолжува дејствието.

Ако имало приговори во поглед на содржината на записникот, во записникот ќе се наведат и тие приговори.

Записникот на крај го потпишуваат лицето што го презело дејствието и записничарот.

Член 81

За записникот за главниот претрес важат и одредбите на чл. 291 до 294 од овој законик.

Член 82

За советувањето и гласањето ќе се состави посебен записник.

Записникот за советувањето и гласањето го содржи текот на гласањето и одлуката што е донесена.

Овој записник го потпишуваат сите членови на советот и записничарот. Одвоените мислења ќе се приклучат кон записникот за советувањето и гласањето, ако не се внесени во самиот записник.

Записникот за советувањето и гласањето ќе се затвори во посебна обвивка. Овој записник може да го разгледа само повисокиот суд кога решава за правниот лек и во тој случај е должен записникот повторно да го затвори во посебна обвивка и на обвивката да назначи дека го разгледал записникот.

Глава VIII

СРОКОВИ

Член 83

Сроковите предвидени со овој законик не можат да се продолжат освен кога го дозволува изрично тоа законот.

Кога е изјавата врзана за срок се смета дека е дадена во срок ако му е предадена на оној што е овластен да ја прими пред да истече срокот.

Кога изјавата е упатена на пошта како препорачана пратка или по телеграфски пат, денот на предавањето на пошта се смета како ден на предавањето на оној на кој му е упатена. Предавањето на воена пошта во местата каде нема редовна пошта се смета како предавање на пошта преку препорачана пратка.

Обвинетиот што се наоѓа во притвор или истражен затвор може да ја даде изјавата што е врзана за срок и на записник кај органот што ја води постапката или да ѝ ја предаде на управата на затворот, а лицето што се наоѓа на издржување казна или се наоѓа во некоја установа заради примена на мерка за безбедност или воспитна мерка може таквата изјава да ѝ ја предаде на управата на установата во која е сместено. Денот кога е составен таквиот записник односно кога изјавата ѝ е предадена на управата на установата се смета како ден на предавање на органот што е надлежен да ја прими.

Ако поднесокот што е врзан за срок, поради незнаење или очигледен пропуст на подносителот, му е предаден или упатен на ненадлежен суд пред истекот на срокот, па на надлежниот суд му пристигне по истекот на срокот, ќе се земе дека е поднесен на време.

Член 84

Сроковите се сметаат на часови, денови, месеци и години.

Часот или денот кога е извршено доставувањето или соопштението, односно во кој паѓа настанот од кога треба да се смета траењето на срокот, не се засметува во срокот, туку за почеток на срокот се зема првиот нареден час односно ден. Во еден ден се смета дваесет и четири часа, а месецот се смета по календарското време.

Сроковите определени по месеци односно години се завршуваат со истекот на оној ден на последниот месец односно година што по својот број му одговара на денот кога отпочнал срокот. Ако го нема тој ден во последниот месец, срокот се завршува последниот ден на тој месец.

Ако последниот ден на срокот паѓа на државен празник или недела или во некој друг ден кога не работел државниот орган, срокот истекува со истекот на првиот нареден работен ден.

Член 85

На обвинет кој од оправдани причини го пропушти срокот за изјавување жалба на пресуда или на решение за примена на мерка за безбедност или воспитна мерка судот ќе му дозволи враќање во префешна состојба заради изјавување жалба, ако во срок од осум дена по престанокот на причината поради која го пропуштил срокот поднесе молба за враќање во префешна состојба и ако истовремено со молбата предаде и жалба.

По истекот на три месеци од денот на пропуштањето не може да се бара враќање во префешна состојба.

Член 86

За враќањето во префешна состојба одлучува претседателот на советот што ја донесол пресудата или решението кое се напаѓа со жалбата.

Против решението со кое се дозволува враќање во префешна состојба не е дозволена жалба.

Кога обвинетиот изјавил жалба на решение со кое не се дозволува враќање во префешна состојба судот е должен оваа жалба заедно со жалбата на пресудата или на решението за примена на мерка за безбедност или воспитна мерка како и со одговорот на жалбата и со сите списи да ја испрати до повисокиот суд на решавање.

Член 87

Молбата за враќање во префешна состојба по правило не го задржува извршувањето на пресудата односно на решението за примена на мерката за безбедност или воспитната мерка, но судот надлежен за решавање на молбата може да одлучи со извршувањето да се застане додека не се донесе одлука по молбата.

Глава IX

ТРОШОЦИ НА КРИВИЧНАТА ПОСТАПКА

Член 88

Трошоци на кривичната постапка се издатоците сторени по повод кривичната постапка од нејзиното поведување до нејзиното завршување.

Трошоците на кривичната постапка опфаќаат:

- 1) трошоци за сведоци, вештаци и толкувачи како и трошоци на увидот;
- 2) подвозни трошоци на обвинетиот;
- 3) издатоци за доведување на обвинетиот;
- 4) подвозни и патни трошоци на службените лица;

5) трошоци на лекувањето на обвинетиот за време додека се наоѓа во притвор или во истражен затвор како и трошоци на пораѓањето;

6) паушален износ;

7) награда и нужни издатоци на бранителот, нужни издатоци на приватниот тужител и на оштетениот како тужител и нивните законски застапници како и награда и нужни издатоци на нивните полномошници;

8) нужни издатоци на оштетениот и неговиот законски застапник како и награда и нужни издатоци на неговиот полномошник ако било потребно такво застапување.

Паушалниот износ се утврдува во височина од 500 до 20.000 динари со оглед на траењето и сложеноста на постапката и имотната состојба на лицето задолжено да го плати овој износ.

Трошоците од ставот 2 точ. 1 до 5 на овој член во постапката поради кривичните дела за кои се гони по службена должност се исплатуваат од буџетските средства однапред, а се наплатуваат подоцна од лицата што се должни да ги надоместат според одредбите од овој законик. Органот што ја води кривичната постапка е должен да ги внесе сите трошоци што се однапред исплатени во пописот кој ќе се приложи кон списите.

Член 89

Во секоја пресуда и решение со кое се запира кривичната постапка, ќе се одлучи кој ќе ги поднесува трошоците на постапката и колку изнесуваат тие.

Ако недостигаат податоци за височината на трошоците, решение за трошоците ќе се донесе кога ќе се прибават тие податоци.

Кога во пресудата или решението со кое се запира кривичната постапка не е одлучено за трошоците на постапката, ќе се одлучи за тоа дополнително со посебно решение.

Ако се водела постапката пред совет, решението од ст. 2 и 3 на овој член го донесува претседателот на советот.

Посебно решение за трошоците ќе се донесе секогаш кога се осудува на плаќање на трошоците сведок, вештак, бранител или полномошник.

Член 90

Кога судот ќе го огласи обвинетиот за виновен, ќе изрече во пресудата дека е должен да ги надомести трошоците на кривичната постапка.

Лицето што е обвинето за повеќе кривични дела нема да се осуди на надоместок на трошоците во поглед на делата за кои е ослободено од обвинението, доколку е можно да се издвојат тие трошоци од вкупните трошоци.

Во пресудата со која се огласени повеќе обвинети за виновни, судот ќе определи колкав дел од трошоците ќе поднесува секој од нив, а ако тоа не е можно, ќе ги осуди сите обвинети да ги поднесуваат трошоците солидарно. Плаќањето на паушалниот износ ќе се определи за секој обвинет посебно.

Во одлуката со која решава за трошоците судот може да го ослободи обвинетиот од должноста да ги надомести во целина или делумно трошоците на кривичната постапка од членот 88 став 2 точ. 1 до 6 од овој законик, ако со нивното плаќање би било доведено во прашање издржувањето на обвинетиот или на лицата што е должен да ги издржува тој. Ако се утврдат овие околности по донесувањето на одлуката за трошоците, претседателот на советот може со посебно решение да го ослободи обвинетиот од должноста на надоместок на трошоците на кривичната постапка.

Член 91

Кога ќе се запре кривичната постапка или кога ќе се донесе пресуда со која се ослободува обвинетиот од обвинението или со која се одбива обвинението, во решението односно во пресудата ќе се изрече дека трошоците на кривичната постапка од членот 88 став 2 точ. 1 до 5 од овој законик паѓаат

на товар на буџетските средства, освен во случаите определени во следните ставови.

Обвинетиот, оштетениот како тужител и приватниот тужител ги поднесуваат оние трошоци на кривичната постапка што ги предизвикале со своја вина.

Лицето што поднесло свесно лажна кривична пријава ќе ги поднесува трошоците на кривичната постапка.

Приватниот тужител е должен да ги надомести трошоците на кривичната постапка од членот 88 став 2 точ. 1 до 5 од овој законик, нужните издатоци на обвинетиот, како и нужните издатоци и наградата на неговиот бранител, ако е постапката завршена со пресуда со која се ослободува обвинетиот од обвинението или со пресуда со која се одбива обвинението или со решение за запирање на постапката, освен кога ќе се запре постапката поради смртта на обвинетиот или затоа што се разболел обвинетиот од некаква трајна душевна болест. Ако е постапката запрена поради откажување од тужбата, обвинетиот и приватниот тужител можат да се израмнат во поглед на нивните меѓусебни трошоци. Ако има повеќе приватни тужители трошоците ќе ги поднесуваат сите солидарно.

Оштетениот што се откажал од предлогот за гонење, па поради тоа биде запрена постапката, ќе поднесува трошоците на кривичната постапка, ако обвинетиот не изјавил дека ќе ги плати.

Кога ќе го одбие судот обвинението поради ненадлежност, одлука за трошоците ќе донесе надлежниот суд.

Член 92

Наградата и трошоците на бранителот и полномошникот на приватниот тужител и на оштетениот е должно да ги плати застапуваното лице без оглед кој е должен да ги поднесува трошоците на кривичната постапка по одлуката на судот. За обвинетиот оваа должност постои и кога му бил бранителот поставен, но ако со тоа би била доведена во прашање неговата издршка или издршката на лицата што е должен да ги издржува тој, наградата и трошоците на бранителот ќе се исплатат од буџетските средства.

Бранител и полномошник што не се адвокати немаат право на награда. Тие имаат право на нужните издатоци, а бранителот и на изгубената заработка.

Член 93

За должноста на плаќање трошоци што ќе станат кај повисокиот суд одлучува конечно тој суд согласно со одредбите од чл. 88 до 92 на овој законик.

Член 94

Кога за трошоците на кривичната постапка е одлучено со посебно решение, за жалбата против тоа решение одлучува советот на окружниот суд (член 20 став 2).

Член 95

Поблиски прописи за височината и надоместокот на трошоците на кривичната постапка донесува Сојузниот извршен совет.

Глава X

ИМОТНОПРАВНИ БАРАЊА

Член 96

Имотноправно барање што станало поради извршувањето на кривичното дело ќе се расправи по предлог од овластените лица во кривичната постапка, ако со тоа не би се развлекувала таа постапка значително.

Имотноправно барање може да се однесува до надоместок на штетата, враќање на предметите или до поништување на определена правна работа.

Член 97

Предлог за остварување имотноправно барање во кривичната постапка може да поднесе лице што

е овластено да го остварува таквото барање преку спор.

Ако за поднесување предлог се овластени стопанска организација, самостојна установа или фонд со општествено управување, а тие таквиот предлог не го поднесат или во предлогот не го опфатат имотнотоправното барање во целина или се откажат од предлогот, предлог може да подаде надлежниот јавен правобранител.

Ако поради кривично дело е оштетен општествен имот, лицето овластено за поднесување предлог за остварување имотнотоправно барање во кривичната постапка може да го овласти јавниот обвинител да го застапува.

Член 98

Предлог за остварување имотнотоправно барање во кривичната постапка се поднесува до судот или до органот пред кој се води кривичната постапка.

Предлогот може да се поднесе најдоцна до завршетокот на главниот претрес пред првостепениот суд.

Лицето овластено за поднесување предлог е должно да го означи одредено своето барање и да поднесе докази.

Ако овластеното лице не дало предлог за остварување имотнотоправно барање во кривичната постапка до подавањето на обвинението, ќе се извести дека може тој предлог да го даде до завршетокот на главниот претрес. Надлежниот јавен правобранител ќе се извести секогаш кога е оштетен општествен имот.

Член 99

Овластените лица (член 97) можат до завршетокот на главниот претрес да се откажат од предлогот за остварување на имотнотоправното барање во кривичната постапка и да го остваруваат преку спор. Во случај на откажување од предлогот таков предлог не може повеќе да се стави повторно ако со овој законик не е определено нешто друго (член 97 став 2).

Ако имотнотоправното барање по дадениот предлог а пред да се заврши главниот претрес, преминало по правилата на имотното право на друго лице, ќе се повика тоа лице да се изјасни дали останува при предлогот. Ако уредно повиканиот не се одзове, се смета дека се откажал од ставениот предлог.

Член 100

Судот и другите органи пред кои се води постапката ќе го испитаат обвинетиот за фактите наведени во предлогот и ќе ги извидат околностите што се важни за утврдување на имотнотоправното барање. Но, и пред да е ставен таков предлог тие се должни да приберат докази и да извидат се што е потребно за одлучување за барањето.

Ако со извидот за имотнотоправно барање би се развличувала кривичната постапка значително, судот и другите органи ќе се ограничат на прибирање на оние податоци чиешто утврдување подоцна не би било можно или би било значително отежнато.

Член 101

За имотноправните барања одлучува судот.

Во пресудата со која обвинетиот го огласува за виновен судот може да му го досуди на оштетениот имотнотоправното барање во целина или може имотнотоправното барање да му го досуди делумно а за вишокот да го упати на спор или може да го упати имотнотоправното барање да го остварува во целина преку спор.

Ако податоците од кривичната постапка не даваат сигурен основ ни за целосно ни за делумно пресудување судот ќе го упати оштетениот имотнотоправното барање да го остварува во целина преку спор.

Кога ќе донесе судот пресуда со која се ослободува обвинетиот од обвинението или со која се одбива обвинението или кога со решение ќе ја запре кривичната постапка, ќе го упати оштетениот дека може имотнотоправното барање да го остварува преку спор. Кога ќе се огласи судот за ненадлежен за кри-

вичната постапка, ќе го упати оштетениот дека може имотнотоправното барање да го пријави во кривичната постапка што ќе ја започне или продолжи надлежниот суд.

Член 102

Ако имотнотоправното барање се однесува на враќање на предмет, а судот установи дека предметот му припаѓа на оштетениот и дека се наоѓа кај обвинетиот или кај некој од учесниците во кривичното дело или кај лице на кое му го дале тие на чување, ќе определи во пресудата предметот да му се предаде на оштетениот.

Член 103

Ако имотнотоправното барање се однесува на поништување на определена правна работа, а судот најде дека е барањето основано, ќе изрече во пресудата потполно или делумно поништување на таа правна работа со последиците што проистекуваат од таа, не засагајќи во правата на трети лица.

Член 104

Правосилната пресуда со која е одлучено за имотнотоправното барање судот може во кривичната постапка да ја измени само по повод повторување на кривичната постапка или по повод барањето за заштита на законитоста.

Вон овој случај осудениот односно неговите наследници само преку спор можат да бараат правосилната пресуда на кривичниот суд со која е одлучено за имотнотоправното барање да се измени, и тоа ако постојат услови за повторување според одредбите што важат за процесната постапка.

Член 105

По предлог од овластените лица (член 97) можат во кривичната постапка според одредбите што важат за извршната постапка да се определат привремени мерки за обезбедување имотнотоправното барање што станало поради извршувањето на кривичното дело.

Решението од претходниот став го донесува во извидот и истрагата истражниот судија или судија на околинскиот суд. По подадениот обвинителен акт решението го донесува вон главниот претрес претседателот на советот а на главниот претрес советот.

Жалба против решението на советот за привремени мерки за обезбедување не е дозволена. Во други случаи за жалбата решава советот на окружниот суд. Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

Член 106

Ако се во прашење предмети што несомнено му припаѓаат на оштетениот, а не служат како доказ во кривичната постапка, тие предмети ќе му се предадат на оштетениот и пред да се заврши постапката.

Ако повеќе оштетени се спорат за сопственоста на предметите ќе се упатат на спор, а судот во кривичната постапка ќе определи само чување на предметите како привремена мерка за обезбедување.

Предметите што служат како доказ ќе се одземат привремено и по завршетокот на постапката ќе му се вратат на сопственикот. Ако ваков предмет му е нужно потребен на сопственикот, тој може да му се врати и пред да се доврши постапката со обврска да го донесе по барање.

Член 107

Ако според правилата на имотното право оштетениот има барање спрема трето лице затоа што се наоѓаат кај него предметите прибавени со кривичното дело или затоа што поради кривичното дело тоа дошло до имотна корист, судот во кривичната постапка може по предлог од овластените лица (член 97) да определи според одредбите што важат за извршната постапка привремени мерки за обезбедување и спрема тоа трето лице. Одредбите од

ст. 2 и 3 на членот 105 од овој законик важат и во овој случај.

Во пресудата со која обвинетиот се огласува за виновен судот или ќе ги укине мерките од претходниот став, ако не се веќе порано укинати, или ќе го упати оштетениот на спор со тоа што ќе се укинат овие мерки ако не се поведе спорот во рокот определен од судот.

Глава XI

ДОНЕСУВАЊЕ И СООПШТУВАЊЕ НА ОДЛУКИТЕ

Член 108

Во кривичната постапка одлуките се донесуваат во форма на пресуда, решение и наредба.

Пресуда донесува само суд, а решенија и наредби донесуваат и други органи што учествуваат во кривичната постапка.

Член 109

Одлуките на советот се донесуваат по усното советување и гласање. Одлуката е донесена кога гласало за неа мнозинството од членовите на советот.

Претседателот на советот раководи со советувањето и гласањето и гласа последен. Тој е должен да се грижи за тоа сите прашања сестрано и наполно да се разгледаат.

Ако во поглед на одделни прашања за кои се гласа се поделат гласовите на повеќе различни мислења, така што ниедно од нив да нема мнозинство, ќе се разделат прашањата и гласањето ќе се повторува додека не се постигне мнозинство. Ако на овој начин не се постигне мнозинство одлуката ќе се донесе така што гласовите што се најнеповолни за обвинетиот ќе им се прибројат на гласовите што се од овие помалу неповолни, се додека не се постигне потребно мнозинство.

Членовите на советот не можат да одбијат да гласаат за прашањата што ќе ги постави претседателот на советот, но член на советот што гласал оптужениот да се ослободи и останал во малцинство не е должен да гласа за казната. Ако не гласа, ќе се земе како да се согласил со гласот што е најповолен за оптужениот.

Член 110

При одлучувањето прво се гласа дали е судот надлежен, дали е потребно да се дополни постапката, како и за други претходни прашања. Кога ќе се донесе одлука за претходните прашања се преминува на решавање за главната работа.

При одлучувањето за главната работа прво ќе се гласа дали оптужениот сторил кривично дело и дали е кривично одговорен, а потоа ќе се гласа за казната, мерките за безбедност, воспитните мерки, за трошоците на кривичната постапка, за имотнотправните барања и за другите прашања за кои треба да се донесе одлука.

Ако исто лице е оптужено за повеќе кривични дела ќе се гласа за кривичната одговорност и казната за секое од тие дела, а потоа за една казна за сите дела според одредбите на членот 46 од Кривичниот законик.

Член 111

Советувањето и гласањето се врши во тајно заседание.

Во просторијата во која се врши советување и гласање можат да бидат присутни само членовите на советот и записничарот.

Член 112

Ако со овој законик не е определено поинаку, одлуките им се соопштуваат на заинтересираните лица со усно објавување ако се присутни, а со доставување заверен препис ако се отсутни.

Кога е одлуката усно соопштена, тоа ќе се назначи во записникот или на списокот, а лицето на кое му е сторено соопштението ќе го потврди

тоа со свој потпис. Ако со овој законик не е нешто друго определено, на заинтересираното лице по негово барање ќе му се издаде заверен препис на усно соопштената одлука само во случај кога може да изјави посебна жалба против таа одлука.

Преписите на одлуките против кои е позволена жалба се доставуваат со упатство за правото на жалба.

Глава XII

ДОСТАВУВАЊЕ ПИСМЕНА И РАЗГЛЕДУВАЊЕ СПИСИ

Член 113

Писмената се доставуваат по правило по пошта. Доставувањето може да се врши и преку народниот одбор на општината (градо), преку службениците на оној орган што ја донесол одлуката или непосредно кај тој орган.

Член 114

Обвинителен акт, обвинителен предлог, приватна тужба и покана за главниот претрес ќе му се достават на обвинетиот лично.

На обвинетиот лично ќе му се достават и сите одлуки од чие доставување тече рокот за жалба, а само по негово барање ќе му се достават на бранителот или на лицето што ќе го определи тој.

Покана за поднесување приватна тужба и обвинителен акт како и покана за главниот претрес ќе му се достават лично на приватниот тужител и на оштетениот како на тужител или на нивните законски застапници или полномошници. На ист начин им се доставуваат и одлуките кај кои од денот на доставувањето тече рокот за жалба.

Ако лицето на кое мора писменото лично да му се достави не се најде таму каде што треба да се изврши доставувањето, доставувачот ќе се извести кога и на кое место би можел да го најде тоа лице и ќе му остави кај едно од лицата наведени во членот 115 од овој законик писмено известување за да биде во определен ден и час во својот стан или на своето работно место заради примање на писменото. Ако и по ова доставувачот не го најде лицето на кое треба да му се изврши доставувањето, ќе се постапи според одредбата на членот 115 став 1 од овој законик и со тоа се смета дека е извршено доставувањето.

Член 115

Писмената што не се споменати во претходниот член се доставуваат исто така лично, но такви писмена, во случај примателот да не се најде во станот или на работното место, можат да му се предадат на некој од неговите возрасни членови на домаќинството, кој е должен да го прими писменото. Ако тие не се најдат во станот, писменото ќе му се предаде на настојникот или на сосед, ако се согласат тие со тоа. Ако доставувањето се врши на работното место на лицето на кое треба да му се достави писменото, а тоа лице не се најде тука, доставувањето може да му се изврши на лице што е запослено на истото место, ако се согласи тоа да го прими писменото.

Ако се утврди дека лицето на кое треба писменото да му се достави е отсутно и дека лицата од претходниот став не можат поради тоа писменото на време да му го предадат, ќе се врати писменото со назначување каде се наоѓа отсутниот.

Член 116

Кога писменото треба да му се достави на бранителот на обвинетиот, а тој има повеќе бранители, доволно е да се изврши доставувањето на еден од нив.

Ако оштетениот, оштетениот како тужител или приватниот тужител има законски застапник или полномошник, доставувањето ќе му се изврши на овој, а ако ги има повеќе тогаш само на еден од нив.

Член 117

Потврдата за извршеното доставување (доставницата) ја потпишуваат примателот и доставувачот. Примателот ќе го назначи сам на доставницата денот на приемот.

Ако примателот не е писмен или не е во состојба да се потпише, ќе го потпише доставувачот, ќе го назначи денот на приемот и ќе стави забелешка зошто го потпишал примателот.

Ако примателот одбие да ја потпише доставницата, доставувачот ќе го забележи тоа на доставницата и ќе го назначи денот на предавањето и со тоа доставувањето е извршено.

Член 118

Кога примателот или возрасниот член на неговото домаќинство ќе одбие да го прими писменото, доставувачот ќе го забележи врз доставницата денот, часот и причината за одбивањето на приемот, а писменото ќе го остави во станот на примателот или во просторијата каде што е запослен тој, и со тоа доставувањето е извршено.

Член 119

На воените лица, на припадниците на Народната милиција и на сообраќајните службеници од сувоzemниот, речниот, поморскиот и воздухопловниот сообраќај доставувањето на поканата им се врши преку нивната команда односно непосредниот старшина, а по потреба може на тој начин да им се врши и доставувањето на други писмена.

На лицата лишени од слобода доставувањето им се врши преку управата на установата во која се сместени.

На лицата што уживаат право на имунитет во Југославија, ако меѓународните договори не определуваат нешто друго, доставувањето им се врши преку Државниот секретаријат за надворешни работи.

Член 120

Одлуки и други писмена му се доставуваат на јавниот обвинител со предавање на писарницата на јавното обвинителство.

Кога се доставуваат одлуките кај кои тече срок од денот на доставувањето, како ден на доставувањето се смета денот на предавањето на писменото на писарницата на јавното обвинителство.

Судот ќе му го достави на јавниот обвинител по негово барање кривичниот спис заради разгледување. Ако е такво барање ставено во текот на срокот за изјава на редовен правен лек судот може да определи во кој срок треба јавниот обвинител да му ги врати списите на судот.

Член 121

Во случаи што не се предвидени со овој законик доставувањето се врши според одредбите што важат за процесната постапка.

Член 122

На секој оној што има оправдан интерес може да му се дозволи разгледување и препишување на одделни кривични списи.

Кога е постапката во тек, разгледувањето и препишувањето на списите го позволява органот пред кој се води постапката, а кога е постапката завршена тогаш разгледувањето и препишувањето на списите го позволява претседателот на судот или службеник што ќе го определи тој. Ако списите се наоѓаат кај јавниот обвинител, дозволата за разгледување и препишување ја дава јавниот обвинител.

Г лава XIII
ИЗВРШУВАЊЕ НА ОДЛУКИТЕ

Член 123

Пресудата се извршува кога ќе стане правосилна и кога за извршувањето нема законски пречки.

Пресудата станува правосилна кога не може повеќе да се напаѓа со жалба или кога не е позволена жалба.

Ако судот што ја донесол пресудата во прв степен не е надлежен за нејзиното извршување, ќе му достави на органот што е надлежен за извршувањето заверен препис од пресудата со поглед за извршноста.

Член 124

Надлежноста за извршување и начинот на извршувањето на казните, мерките за безбедност и воспитните мерки се определува со посебен закон.

Член 125

Извршувањето на пресудата во поглед на трошоците на кривичната постапка и имотноправните барања го врши надлежниот околиски суд според одредбите што важат за извршната постапка.

Присилната наплата на трошоците на кривичната постапка во корист на буџетот се врши по службена должност. Трошоците на присилната наплата претходно се исплатуваат од буџетските средства.

Ако во пресудата е изречена мерка за безбедност одземање на предмети, судот што ја изрекол пресудата во прв степен ќе одлучи дали таквите предмети ќе се продадат според одредбите што важат за извршната постапка или ќе му се предадат на криминалистички музеј или друга установа или ќе се уништат. Парите добиени со продажбата на предметите се внесуваат во буџетот.

Одредбата од претходниот став согласно ќе се примени и во случај кога ќе се донесе одлука за одземање на предмети врз основа на членот 468 од овој законик.

Правосилната одлука за одземање на предмети може, вон случајот на повторување на кривичната постапка односно барањето за заштита на законитоста, да се измени во спорот, ако се појави спор за сопственоста на одземените предмети.

Член 126

Ако со овој законик не е определено поинаку решенијата се извршуваат кога ќе станат правосилни. Наредбите се извршуваат веднаш ако органот што ја издал наредбата не нареди поинаку.

Правосилноста на решението настапува кога не може тоа да се напаѓа со жалба или кога не е позволена жалба.

Решенијата и наредбите, ако не е определено поинаку, ги извршуваат органите што ги донесле тие одлуки. Ако судот со решението изрекол парична казна или со решението одлучил за трошоците на кривичната постапка, во поглед на извршувањето на паричната казна ќе се применат одредбите од посебен закон (член 124), а заради наплата на трошоците на кривичната постапка ќе се постапи според одредбите на членот 125 ст. 1 и 2 од овој законик.

Член 127

Ако се појави сомневање за позволеноста на извршувањето на судската одлука или за сметањето на казната, или ако во правосилната пресуда не е одлучено за засметување на притворот, истражниот затвор или порано издржаната казна, или ова засметување не е правилно извршено, ќе одлучи за тоа со посебно решение претседателот на советот на судот што судел во прв степен. Жалбата не го задржува извршувањето на решението, освен ако судот не определил поинаку.

Ако се јави сомнение за толкување на судската одлука, за тоа одлучува судот што ја донесол правосилната одлука.

Член 128

Кога одлуката со која е одлучено за имотно-правно барање станала правосилна, оштетениот може да бара од судот што одлучил во прв степен да му издаде заверен препис од одлуката со назначување дека одлуката е извршна.

Член 129

Прописи за казнената евиденција донесува Сојузниот извршен совет.

Глава XIV

ДРУГИ ОДРЕДБИ И ЗНАЧЕЊЕ НА
ЗАКОНСКИТЕ ИЗРАЗИ

Член 130

Кога гонењето за кривичното дело зависи од предлогот на оштетениот, јавниот обвинител не може да поведе кривична постапка додека оштетениот не даде предлог.

Кога во Кривичниот законик е определено дека за гонење одделни кривични дела е потребно претходно одобрение од надлежниот државен орган, јавниот обвинител не може да предложи отворање истрага ниту може да подаде обвинителен акт односно обвинителен предлог ако не поднесе доказ дека е дадено одобрение.

Член 131

За отворањето на истрагата, ставањето во притвор или истражен затвор, подавање обвинителен акт кога истрагата не била отворена и за осудителната пресуда на околискиот суд поради кривично дело за кое се гони по службена должност, ќе се извести државниот орган, стопанската организација или установата кај која е обвинетиот на работа.

Член 132

Кога во текот на кривичната постапка се утврди дека обвинетиот умрел или дека по стореното кривично дело се разболел од некакво трајно душевно оболение, ќе се запре кривичната постапка со решение.

Член 133

Во поглед на исклучувањето на кривичното гонење за лицата што уживаат право на имунитет во Југославија важат правилата од меѓународното право.

Во случај на сомнение дали се во прашање овие лица судот ќе се обрне за објаснение до Државниот секретаријат за надворешни работи преку државниот секретаријат за правосудна управа на народната република.

Член 134

Сите државни органи се должни да им укажат на судовите и на другите органи што учествуваат во кривичната постапка потребна помош, а особено ако е во прашање откривање на кривични дела или пронајдување на сторители.

Член 135

Одделни изрази употребени во овој законик го имаат ова значење:

Обвинетиот е лице против кое се води извид или истрага или против кое е подаден обвинителен акт, обвинителен предлог или приватна тужба.

Оптужениот е лице против кое обвинителниот акт добил правна сила.

Изразот обвинет се употребува во овој законик и како општ назив за обвинетиот и оптужениот.

Осудениот е лице за кое е утврдено со правосилна пресуда дека е кривично одговорно за определено кривично дело.

Оштетениот е лице чие некакво лично или имотно право е повредено или загрозено со кривичното дело.

Тужител е јавниот обвинител, приватниот тужител и оштетениот како тужител.

Странка е тужителот и обвинетиот.

ДЕЛ ВТОР
ТЕК НА ПОСТАПКАТА
А. Претходна постапкаГлава XV
ИЗВИД

Член 136

Извид се поведува кога постојат основи на сомнение дека е сторено кривично дело.

Член 137

Сите државни органи се должни да пријават кривични дела за кои се гони по службена должност што ќе им бидат пријавени или за кои ќе дознаат на некој друг начин.

Поднесувајќи пријава државните органи ќе ги наведат доказите што им се познати и ќе преземат мерки за да се запазат трагите на кривичното дело, предметите на кои или со кои е сторено кривичното дело и другите докази.

Член 138

Секој граѓанин може да пријави кривично дело за кое се гони по службена должност.

Во кои случаи непријавувањето на кривично дело претставува кривично дело определува законот,

Член 139

Пријавата се поднесува до надлежниот јавен обвинител писмено или усно. За усната пријава ќе се состави записник или службена белешка.

Ако е пријавата поднесена до истражен судија, околиски суд, орган на внатрешните работи или до ненадлежен јавен обвинител, тие ќе ја примат пријавата и без одлагање ќе му ја достават на надлежниот јавен обвинител.

Член 140

Јавниот обвинител ќе ја отфрли пријавата ако од самата пријава произлегува дека пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност, ако настапила застареност или е делото опфатено со амнестија или помилување, или ако постојат други околности што го исклучуваат гонењето. Кога јавниот обвинител ќе ја отфрли пријавата ќе ги назначи на своите списи причините за тоа и за отфрлувањето на пријавата ќе го извести оштетениот во срок од осум дена (член 60).

Ако јавниот обвинител не може да оцени од самата пријава дали се веројатни наводите на пријавата или ако до јавниот обвинител само допрел глас дека е извршено кривично дело, ќе нареди претходно да се приберат известувања врз основа на кои би можел да одлучи дали ќе поведе кривична постапка.

Ако не ја отфрли пријавата, јавниот обвинител ќе стави барање да се спроведе извид или ќе предложи да се отвори истрага.

Член 141

Извид спроведуваат истражен судија, судија на околиски суд и овластени органи на внатрешните работи (извидни органи).

Извид спроведува по барање од јавниот обвинител оној извиден орган на кој му е упатено такво барање.

Член 142

Во барањето за спроведување извид јавниот обвинител означува во која насока треба да се врши извид и при тоа може поблиску да определи кои околности треба да се извидат, кои дејствија треба да се преземат и за кои прашања треба да се слушаат определени лица.

Извидните органи не се овластени да ценат дали е потребно да се извршат дејствијата што ги бара јавниот обвинител.

Член 143

Во итни случаи извидните органи можат и не чекајќи барање од јавниот обвинител да преземат одделни извидни дејствија, но за сето што го презеле мораат да го известат јавниот обвинител.

Кога спроведуваат извид по барање од јавниот обвинител или кога постапуваат според одредбата на претходниот став, овластените органи на внатрешните работи не можат да преземаат извидни дејствија што не би можеле подоцна да се повторат. Во таков случај тие ќе се обрнат до истражниот судија или до судија на околискиот суд да ги изврши овие дејствија, и да им достави записник за тоа, како и одземените предмети што се по-

требни за натамошно водење на извидот. Ако постои опасност поради одлагање, овластените органи на внатрешните работи можат сами да ги преземат и овие дејствија, освен обдукцијата и ексхумацијата на трупот.

Член 144

Кога постојат основи на сомнение дека е извршено кривично дело за кое се гони по службена должност, органите на внатрешните работи се должни да ги преземат потребните мерки да се пронајде сторителот на кривичното дело, сторителот или соучесникот да не се скрие или не побегне, да се откријат и обезбедат трагите на кривичното дело и предметите што можат да послужат како доказ, како и да ги приберат сите известувања што би можеле да бидат од корист за успешното водење на кривичната постапка. За се' она што е сторено ќе го известат јавниот обвинител.

Член 145

По завршениот извид сите извидни списи се доставуваат до јавниот обвинител.

Јавниот обвинител може врз основа на резултатот на извидот да бара извидот да се дополни, да стави предлог да се отвори истрага, да подаде обвинителен акт односно обвинителен предлог, предметот да го упати до надлежниот јавен обвинител или до воениот обвинител, или да донесе решение за запирање или прекин на извидот.

Член 146

Јавниот обвинител со решение ќе го запре извидот:

- 1) ако делото што му се става на товар на обвинетиот не е кривично дело за кое се гони по службена должност;
- 2) ако постојат околности што ја исклучуваат кривичната одговорност на обвинетиот;
- 3) ако нема докази дека обвинетиот сторил кривично дело;
- 4) ако настапила застареност на кривичното гонење или е делото опфатено со амнестија или помилување или ако постојат други околности што го исклучуваат гонењето.

Ако јавниот обвинител најде дека постојат околности од точката 2 на претходниот став, но да доаѓа предвид примена на мерките за безбедност, ќе доведе постапка за примена на овие мерки.

За запирањето на извидот јавниот обвинител ќе го известат извидниот орган кој обвинетиот што се наоѓа во притвор ќе го пушти веднаш на слобода.

За запирањето на извидот јавниот обвинител е должен да го известат оштетениот писмено во срок од осум дена (член 60) како и обвинетиот ако бил овој сослушан во извидот.

Член 147

Јавниот обвинител со решение ќе го прекине извидот:

- 1) ако сторителот на кривичното дело останал непознат иако се преземени сите мерки за неговото пронајдување;
- 2) ако кај обвинетиот настапило привремено душевно оболение или привремено душевно растројство.

Ако не се знае престојувалиштето на обвинетиот или тој не им е постижен на државните органи, извидот може да се прекине, но ако има повеќе обвинети, постапката ќе се продолжи спрема другите обвинети.

Пред да се прекине извидот, ќе се приберат сите докази за кривичното дело и кривичната одговорност на обвинетиот до кои може да се дојде.

Прекинатиот извид ќе се продолжи кога ќе престанат пречките што го предизвикале прекилот.

Член 148

За кривичните дела од надлежноста на окружен суд, оштетениот како тужител и приватниот тужител можат да му предложат на истражниот

судија да спроведе извид односно да го дополни извидот. Во текот на извидот тие можат на истражниот судија да му ставаат и други предлози.

Ако истражниот судија смета дека нема место за спроведување на извид односно за дополнување на извидот, бидејќи постојат причините од членот 146 став 1 точ. 1 до 4 на овој законик, ќе побара да одлучи за тоа советот на окружниот суд.

Истражниот судија ќе побара одлука од советот и кога не ќе го прифати предлогот на оштетениот како тужител или на приватниот тужител да се дополни извидот, бидејќи смета дека состојбата на фактите е достаточна разјаснета, или кога не ќе се сложи со некој друг нивни предлог.

Ако е извидот воден по предлог од оштетениот како тужител или од приватниот тужител, истражниот судија ќе ги известат нив за завршениот извид и ќе ги повика во срок од осум дена да поднесат обвинителен акт односно приватна тужба, а ако не го сторат тоа ќе се смета дека се откажале од гонењето, па ќе ја запре постапката со решение. Вака ќе постапи истражниот судија и кога советот на окружниот суд ќе го одбие предлогот на оштетениот како тужител или на приватниот тужител за дополнување на извидот, бидејќи смета дека состојбата на фактите е достаточна разјаснета.

Против решението на советот за запирање на постапката во случајот предвиден во ставот 2 на овој член оштетениот како тужител или приватниот тужител имаат право на жалба.

Ако извидот се води по предлог од оштетениот како тужител или по предлог од приватниот тужител, решението за прекилот на извидот (член 147) го донесува истражниот судија.

Член 149

Решавајќи за предлозите на оштетениот како тужител со кои не се сложил истражниот судија советот на окружниот суд може да донесе решение со кое се запира извидот, ако најде дека постојат причините од членот 146 став 1 точ. 1 до 4 од овој законик а нема услови за примена на мерките за безбедност или воспитно-поправителни мерки.

Одредбата од претходниот став ќе се примени согласна и кога советот решава за предлозите на приватниот тужител со кои не се сложил истражниот судија.

Против решенијата од претходните ставови оштетениот како тужител односно приватниот тужител има право на жалба.

Член 150

Тужителот и бранителот не можат да присуствуваат кога се испитува обвинетиот во извидот.

Тужителот, обвинетиот и бранителот можат да присуствуваат при сослушувањето на сведок кога е веројатно дека сведокот нема да дојде на главниот претрес или кога извидниот орган ќе најде дека присуството на странките и на бранителот е целесообразно. Кога тужителот, обвинетиот и бранителот присуствуваат при сослушувањето на сведок, тие можат да ставаат предлози и да му упатуваат прашања на сведокот.

Тужителот, обвинетиот и бранителот имаат право да присуствуваат на увидот и сослушувањето на вештаците и при тоа можат да им поставуваат прашања на вештаците.

Тужителот и бранителот можат да присуствуваат и при претресувањето на станот ако не би било тоа штетно за кривичната постапка.

Извидниот орган е должен да ги известат странките и бранителот за времето и местото на извршувањето на дејствијата на кои можат тие да присуствуваат, освен кога постои опасност поради одлагање. Ако е обвинетиот во притвор, извидниот орган ќе одлучи дали е потребно присуство на обвинетиот.

Член 151

Ако на истражниот судија или на судија на околинскиот суд му е потребна помош од органите на внатрешните работи или од други државни органи

заради успешно извршување на одделни извидни дејствија, тие се должни да му ја укажат таа помош по негово барање.

Член 152

Кога го бараат тоа интересите на кривичната постапка, интересите за чување на државна тајна, интересите на јавниот ред или разлозите на моралот, извидниот орган ќе им нареди на лицата што ги сослудува да го чуваат како тајна она што го узнале во постапката и ќе им укаже на последниците на одавање тајна (член 285 од Кривичниот законик).

Член 153

Извидниот орган може да казни со парична казна до 10.000 динари секое лице кое за време на вршењето на некакво извидно дејствие и по опомената го нарушува редот. Доколку учеството на такво лице не е нужно, извидниот орган може да го отстрани од местото каде што се врши дејствието во извидот. Извидниот орган не може обвинетиот да го казни со парична казна.

За жалбата против решението со кое е изречена парична казна одлучува секогаш совет на окружниот суд (член 20 став 2).

Член 154

Во текот на извидот странките можат да поднесат поплака поради развлекување на постапката и други неправилности во постапката.

Ако извидот го спроведува истражен судија, поплаката се поднесува до претседателот на окружниот суд, а ако извидот го спроведува судија на околински суд, поплаката се поднесува до претседателот на околинскиот суд односно до претседателот на окружниот суд ако извидот го спроведува претседателот на околинскиот суд.

Ако извидот го спроведува овластениот орган на внатрешните работи, поплаката се поднесува до јавниот обвинител.

Глава XVI

ИСТРАГА

Член 155

Со истрагата раководи окружниот суд преку совет или истражен судија.

Член 156

Истрага може да се отвори против определено лице кога постои основано сомнение дека сторило кривично дело за кое се гони по службена должност.

Кога постојат условите од претходниот став истрага секогаш ќе се отвори ако е во прашање кривично дело за кое во законот е предвидена смртна казна или казна строг затвор петнаесет години или ако е потребно пред подавањето на обвинителниот акт да се нареди истражен затвор.

Член 157

Предлог да се отвори истрага може да поднесе јавниот обвинител и оштетениот како тужител.

Предлогот за отворање истрага се поднесува до истражниот судија.

Во предлогот мора да се назначи лицето против кое се предлага отворање истрага, опис на делото од кое произлегуваат законските обележја на кривично дело, законскиот назив на кривичното дело, околностите од кои произлегува основаноста на сомнението и постојните докази.

Кога предлог поднесува јавниот обвинител, тој ќе му достави на истражниот судија пријава и списи од извидот ако е воден извид. Истовремено јавниот обвинител ќе му ги достави на истражниот судија предметите што можат да послужат како доказ или ќе назначи каде се наоѓаат тие.

Член 158

Кога истражниот судија ќе прими предлог да се отвори истрага, ќе ги разгледа списите и ако се сложи со предлогот, ќе донесе решение за отворање истрага, што ќе му го достави на тужителот и на

обвинетиот. Пред да го донесе ова решение истражниот судија секогаш ќе го испита обвинетиот, ако овој не бил испитан во извидот, а ако бил испитан, ќе одлучи дали ќе го испита повторно.

Ако истражниот судија не се сложи со предлогот од тужителот да се отвори истрага, ќе побара да одлучи за тоа советот.

Член 159

Истрагата ја спроведува истражниот судија.

Истражниот судија ги врши истражните дејствија по правило само на подрачјето на својот окружен суд. Ако го бара тоа интересот на истрагата, тој може одделни истражни дејствија да изврши и вон подрачјето на својот окружен суд, но е должен за тоа да го извести надлежниот окружен суд.

Член 160

По отворањето на истрагата истражниот судија може со наредба да го довери спроведувањето на истрагата на судија на околински суд или на овластен истражен орган на внатрешните работи.

Спроведувањето на истрагата може истражниот судија да го довери на судија на околински суд на подрачјето на својот окружен суд но вон седиштето на тој окружен суд.

Судијата на околински суд и овластениот истражен орган на внатрешните работи на кои им е доверено спроведувањето на истрагата ги имаат сите права и должности на истражниот судија во истрагата, но не можат да ја запрат или прекинат истрагата, да определат или укинат истражен затвор, ниту можат спроведувањето на истрагата да му го доверат на друг орган.

Истражниот судија може во секое време сам да го преземе водењето на истрагата што му го доверил на судија на околински суд или на овластен истражен орган на внатрешните работи.

Член 161

Во текот на истрагата истражниот судија може да му довери извршување на одделни истражни дејствија на истражен судија на друг окружен суд, на судија на околински суд или на овластен истражен орган на внатрешните работи.

Извршување на одделни истражни дејствија истражниот судија може да му довери на судија на секој околински суд вон седиштето на својот окружен суд. Но ако истражното дејствие треба да се изврши на подрачје на околински суд што се наоѓа во седиштето на друг окружен суд неговото извршување ќе му се довери на истражниот судија на тој окружен суд.

Член 162

Истражен судија, судија на околински суд или овластен истражен орган на внатрешните работи на кој му е доверено извршување на одделни истражни дејствија ќе изврши по потреба и други истражни дејствија што се во врска со овие или произлегуваат од нив.

Ако истражен судија, судија на околински суд или овластен истражен орган на внатрешните работи на кој му е доверено извршување на одделни истражни дејствија не е надлежен, ќе го испрати предметот до надлежниот суд односно орган и за тоа ќе го извести истражниот судија.

Член 163

За жалбата против решението што го донесува судија на околински суд или овластен истражен орган на внатрешните работи на кој му е доверено спроведувањето на истрагата решава советот на окружниот суд, но истражниот судија може и сам да го укине таквото решение.

Член 164

Истрагата се води само во поглед на она кривично дело и против оној обвинет на кои се однесува решението за отворање на истрагата.

Ако во текот на истрагата се покаже дека постапката треба да се прошири и на некое друго

кривично дело или против друго лице, истражниот судија ќе го извести за тоа јавниот обвинител. Во ваков случај можат да се преземат истражни дејствија што не трпат одлагање, но за сето што е преземено мора да се извести јавниот обвинител.

Член 165

Кога е отворена истрагата истражниот судија и без предлог од странките ги презема сите дејствија што смета дека се потребни за утврдување на кривичното дело и кривичната одговорност на сторителот како и за прибирање и обезбедување на доказите.

Истражниот судија ќе одлучи дали дејствијата извршени во извидот ќе се повторат во истрагата.

Член 166

Странките можат во текот на истрагата да му ставаат предлози на истражниот судија да се извршат одделни истражни дејствија.

Ако таков предлог ставил тужителот, а истражниот судија не се сложи со предлогот, ќе побара да одлучи за тоа советот на окружниот суд.

Странките можат вакви предлози да му ставаат и на судија на околиски суд односно на овластен истражен орган на внатрешните работи кога им е доверено на овие спроведувањето на истрагата или извршувањето на одделни истражни дејствија. Ако судијата на околиски суд односно овластениот истражен орган на внатрешните работи не се сложи со предлозите од странките, странките можат овие предлози повторно да му ги стават на истражниот судија.

Член 167

Истражниот судија со решение ја запира истрагата кога тужителот во текот на истрагата се откаже од барањето за гонење или кога по завршената истрага ќе изјави дека не наоѓа основ за натамошно гонење.

Решението за запирање на истрагата му се доставува на обвинетиот кој ќе се пушти веднаш на слобода ако е во истражен затвор. Ако јавниот обвинител се откажал од гонењето, истражниот судија ќе го извести во рок од осум дена оштетениот за запирањето на истрагата (член 60).

Истрагата може да ја запре со решение и советот на окружниот суд кога според овој законик одлучува за кое и да е прашање во текот на истрагата ако најде дека постојат причините од членот 146 став 1 точ. 1 до 4 на овој законик, а нема услови за примена на мерки за безбедност. Против ова решение јавниот обвинител има право на жалба.

Член 168

Истражниот судија ја завршува истрагата кога ќе најде дека состојбата на работата во истрагата е достаточнио разјаснета да може да се подаде обвинителен акт или да се запре постапката.

Ако спроведувањето на истрагата било доверено на судија на околиски суд или на овластен истражен орган на внатрешните работи, тие се должни по завршената истрага да му ги достават на истражниот судија сите списи што се однесуваат до кривичниот предмет. Истражниот судија ќе го разгледа истражниот материјал и ќе одлучи дали ќе ја дополни истрагата со испитување на обвинетиот односно со извршување на други истражни дејствија.

По завршената истрага истражниот судија му ги доставува списите на јавниот обвинител, кој ќе стави предлог истрагата да се дополни или ќе подаде обвинителен акт или ќе даде изјава дека не наоѓа основ за натамошно гонење.

Ако истражниот судија не го прифати предлогот од јавниот обвинител за дополнување на истрагата, ќе побара да одлучи за тоа советот на окружниот суд.

Ако е истрагата водена по барање од оштетениот како тужител, истражниот судија ќе постапи според членот 148 од овој законик.

Член 169

За прекиноот на истрагата ќе се применуваат согласно одредбите на членот 147 од овој законик.

Решение за прекин на истрагата донесува истражниот судија.

Ако против обвинетиот што е во бегство или што не им е достиген на државните органи се води истрага по предлог од јавниот обвинител, решение за прекин на истрагата донесува истражниот судија само по негов предлог.

Член 170

Кога советот на окружниот суд одлучува во текот на истрагата, истражниот судија и јавниот обвинител можат на советот писмено да му го изложат своето становиште, а советот може да ги повика и усно да се изјаснат.

Член 171

Одредбите на членот 149 ст. 1 и 3 и на членот 150 до 153 од овој законик ќе се применуваат согласно и во истрагата.

Член 172

Странките секогаш можат со поплака до му се обрнат на претседателот на окружниот суд поради развлечување на постапката и поради други неправилности во текот на истрагата.

Глава XVII

МЕРКИ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ПРИСУСТВОТО НА ОБВИНЕТИОТ И ЗА УСПЕШНО ВОДЕЊЕ НА КРИВИЧНАТА ПОСТАПКА

1. Заедничка одредба

Член 173

Мерките што можат да се преземат спрема обвинетиот за обезбедување на неговото присуство и за успешно водење на кривичната постапка се: покана, доведување, ветување на обвинетиот дека нема да го напушти престојувалиштето, гаранција, притвор и истражен затвор.

При одлучувањето која од наведените мерки ќе ја примени надлежниот орган ќе се придржува за условите определени за примена на одделни мерки, водејќи сметка да не се применува потешка мерка, ако може истата цел да се постигне со поблага мерка.

Овие мерки ќе се укинат и по службена должност кога ќе престанат причините што ги предизвикале односно ќе се заменат со друга поблага мерка кога ќе настанат услови за тоа.

2. Покана

Член 174

Присуството на обвинетиот при извршувањето на дејствијата во кривичната постапка се обезбедува со неговото повикување. Покана на обвинетиот му испраќа судот или овластениот орган на внатрешните работи.

Повикувањето се врши со доставување на затворена писмена покана која содржи: назив на органот што повикува, фамилијарно и родено име на обвинетиот, назив на кривичното дело што му се става на товар, место каде треба обвинетиот да дојде, ден и час кога треба да дојде, назначување дека се повикува во својство на обвинет и обрнување на внимание дека во случај на недоаѓање ќе биде присилно доведен, службен печат и потпис од овластеното службено лице што повикува.

Ако обвинетиот не е во состојба да се одзове на поканата поради болест или друга неотстранлива пречка, ќе се испита во местото каде се наоѓа.

3. Доведување

Член 175

Наредба да се доведе обвинетиот може да издаде суд или овластен орган на внатрешните работи ако е донесено решение за притвор или ако уредно повикан обвинет не дојде а својот изостанок не го оправда.

Наредбата за доведување ја извршуваат органите на внатрешните работи.

Наредбата за доведување се издава писмено. Наредбата треба да содржи: фамилијарно и родено име на обвинетиот што треба да се доведе, назив на кривичното дело што му се става на товар и причина поради која се наредува доведувањето, службен печат и потпис од овластеното службено лице што го наредува доведувањето.

Лицето на кое му е доверено извршувањето на наредбата му ја предава наредбата на обвинетиот и го повикува да појде со него. Ако обвинетиот го одбие тоа ќе го доведе присилно.

Против воените лица или припадниците на Народната милиција нема да се издава наредба за доведување туку ќе се побара од нивната команда односно установа да ги спроведе.

Времето потребно за доведување на обвинетиот не се смета во рокот од членот 186 на овој законик но се засметува во изречената казна.

4. Ветување на обвинетиот дека нема да го напушти престојувалиштето

Член 176

Ако постои страв дека обвинетиот во текот на постапката би можел да се скрие или отидне во непознато место, судот или овластениот орган на внатрешните работи може да бара од обвинетиот обврска дека нема да се крие и без нивно одобрение нема да го напушти своето престојувалиште. Даденото ветување се внесува во записник.

На обвинетиот ќе му се обрне внимание кога го дава ветувањето дека против него може да се определи притвор односно истражен затвор ако ја прекрши оваа обврска.

5. Гаранција

Член 177

Обвинетиот што треба да се стави или е веќе ставен во притвор или истражен затвор само поради страв дека ќе побегне може да се остави во слобода односно може да се пушти на слобода, ако тој лично или некој друг даде за него гаранција дека до крајот на кривичната постапка нема да побегне, а самиот обвинет вети дека нема да се крие и дека без одобрение нема да го напушти своето престојувалиште.

Член 178

Гаранцијата секогаш гласи на паричен износ што се определува со оглед на тежината на кривичното дело, личните и фамилијарните прилики на обвинетиот и имотната состојба на лицето што дава гаранција.

Гаранцијата се состои во полатање готови пари, вредносни хартии или драгоцености, или во ставање хипотека за износ на гаранцијата на недвижните добра од лицето што дава гаранција, или во лична обврска на еден или повеќе граѓани дека во случај обвинетиот да побегне ќе го платат утврдениот износ на гаранцијата.

Ако обвинетиот побегне со решение ќе се определи вредноста дадена како гаранција да се внесе во буџетот.

Член 179

Обвинетиот ќе се стави во притвор или истражен затвор и покрај дадената гаранција ако не дојде на уредна покана а не го оправда изостанокот, ако се подготвува за бегство, или ако против него, откако е оставен во слобода, се јави некој друг законски основ за притвор или истражен затвор.

Во случајот од претходниот став гаранцијата се укинува. Дадениот паричен износ, драгоцености или вредносни хартии се враќаат, а хипотеката се симнува. На ист начин ќе се постапи и кога ќе се доврши кривичната постапка правосилно со решение за запирање на постапката или со пресуда.

Ако со пресудата е изречена казна строг затвор или безусловна казна затвор, гаранцијата се укинува дури кога ќе почне осудениот да ја издржува казната.

Член 180

Сите решенија за гаранцијата во текот на извидот ги донесува извидниот орган пред кој се води постапката, а во текот на истрагата истражниот судија. По подадениот обвинителен акт решенија за гаранцијата донесува советот на окружниот суд.

Решението со кое се определува гаранција и решението со кое се укинува гаранцијата се донесува по сослушување на јавниот обвинител.

За жалбите против решенијата за гаранција што ги донесол овластениот орган на внатрешните работи решава советот на окружниот суд.

6. Притвор и истражен затвор

Член 181

Притвор и истражен затвор можат да се определат само под условите од овој законик.

Сите органи што учествуваат во кривичната постапка се должни да настојуваат притворот и истражниот затвор да се сведат на најкусо време.

Во текот на целата постапка притворот и истражниот затвор ќе се укинат штом ќе престанат причините врз основа на кои биле определени.

Член 182

Притвор ќе се определи секогаш против лице за кое постојат основи на сомнение дека извршило кривично дело за кое во закон е предвидена смртна казна.

Ако постојат основи на сомнение дека определено лице сторило некое друго кривично дело, притвор може да се определи:

1) ако се крие или нема постојано престојувалиште или престојувалиштето му е непознато, или не може да се утврди неговиот идентитет затоа што нема потребни исправи или што се исправите сомнителни, или ако постојат други важни причини поради кои се сомнева дека ќе побегне;

2) ако постои основан страв дека ќе го спречи извидот или ќе го отежне со влијаење врз сведоците, вештаците, соучесниците или прикривачите или со уништување на трагите на кривичното дело;

3) ако особени околности го оправдуваат стравот дека ќе повтори кривично дело или дека ќе го доврши обиденото кривично дело или дека ќе стори кривично дело со кое се заканува.

Лицето затечено при извршувањето на кривично дело за кое се гони по службена должност може да го лиши од слобода секој. Лицето лишено од слобода мора веднаш да му се предаде на истражен судија, на судија на околски суд или на орган на внатрешните работи, а ако не може тоа да се стори мора веднаш да се извести еден од овие органи.

Член 183

Притвор може да определи истражен судија, судија на околски суд или овластен орган на внатрешните работи.

Притворот се определува со писмено решение кое содржи: родено и фамилијарно име на обвинетиот, кривичното дело за кое го товари обвинетиот, законски основ за притворот, упатство за правото на жалба, кусо образложение, службен печат и потпис од овластеното службено лице што го определува притворот.

Решението за притворот ќе му се соопшти на лицето што се притвора во моментот на лишувањето од слобода, а најдоцна во рок од 24 часа од моментот на притворањето.

Против решението за притвор притвореното лице може да се жали до советот на окружниот суд во рок од 24 часа од моментот на притворањето или при првото испитување во извидот. Жалбата со препис од записникот за испитувањето на обвинетиот и со решение за притворот се испраќа веднаш до советот на окружниот суд кој е должен да донесе одлука во рок од 48 часа. Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

Член 184

Истражниот судија е должен притвореното лице што му е спроведено или што е притворено по негов

налог да го испита во срок од 24 часа од кога му е предадено односно од кога е притворено.

Веднаш по испитувањето на обвинетиот истражниот судија ќе одлучи дали обвинетиот ќе го пушти на слобода.

Ако истражниот судија смета дека обвинетиот треба да се задржи, ќе побара предлог од јавниот обвинител за отворање истрага, ако таков предлог не постои.

Ако јавниот обвинител во срок од три дена не стави таков предлог истражниот судија ќе го пушти обвинетиот на слобода.

Член 185

Судијата на околински суд и овластениот орган на внатрешните работи по чие решение некое лице е притворено должни се да го испитаат тоа лице во срок од 24 часа од моментот на притворањето.

Веднаш по испитувањето на притвореното лице судијата на околински суд односно овластениот орган на внатрешните работи ќе одлучи дали ќе го пушти на слобода или ќе го задржи во притвор или ќе го спроведе до истражниот судија.

Член 186

Врз основа на решението за притвор што го донесол судија на околински суд или овластен орган на внатрешните работи обвинетиот може да се задржи во притвор најмногу три дена сметајќи од моментот на притворањето. По тој срок обвинетиот може да се задржи во притвор само врз основа на решение за продолжување на притворот.

Член 187

За продолжувањето на притворот одлучува со решение истражниот судија или судијата на околински суд.

Решението за продолжување на притворот се донесува по образложен предлог од јавниот обвинител. Со предлогот за продолжување на притворот јавниот обвинител е должен да поднесе препис од решението за притвор и од записникот за испитувањето на обвинетиот.

Решението за продолжување на притворот ќе му се соопшти на обвинетиот во срок од три дена од моментот на притворањето.

Против решението за продолжување на притворот е позволена жалба, освен ако продолжувањето е определено поради причините од членот 188 став 2 на овој законик. За жалбата одлучува советот на окружниот суд кој е должен да донесе одлука во срок од 48 часа. Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

Член 188

Решение за продолжување на притворот може да се донесе кога спрема состојбата на работата произлегува дека приспособањето на извидниот материјал е врзано за дејствија на различни подрачја или ако е во прашање откривање на група сторители на кривични дела или во други особено сложени случаи. Притворот може да се продолжи еднаш или повеќе пати, но така што неговото вкупно траење да не може да биде подолго од дваесет и еден ден сметајќи од моментот на притворањето. По истекот на рокот за кој е притворот продолжен притвореното лице ќе се пушти на слобода или ќе се спроведе до истражниот судија. Ако пред да истече рокот за кој е продолжен притворот е определен истражен затвор, обвинетиот ќе се спроведе до истражниот судија само ако го нареди овој тоа.

Притворот може да се продолжи и во случај ако постои потреба обвинетиот да се задржи во притвор полни три дена и дури четвртиот ден да се спроведе до истражниот судија. Во таков случај притворот ќе се продолжи само за она време што е потребно да се спроведе обвинетиот до истражниот судија и овој да го испита.

Член 189

Ако постои опасност поради одлагање и ненадлежен извиден орган може да нареди обвинетиот

да се лиши од слобода заради негово спроведување до надлежниот извиден орган. Во тој случај обвинетиот мора веднаш да се сослуша заради утврдување на идентитетот и веднаш потоа да се упати до надлежниот извиден орган.

Член 190

Истражен затвор секогаш ќе се определи против обвинет ако е отворена истрага поради кривично дело за кое во закон е предвидена смртна казна.

Истражен затвор може да се определи ако против обвинет е отворена истрага поради друго дело, а постои некој од основите од членот 182 став 2 точ. 1 до 3 од овој законик.

Решение за истражен затвор до предавањето на обвинителниот акт на судот може да донесе само истражниот судија.

Решението треба да содржи податоци за личноста на обвинетиот и за кривичното дело, основ за определување истражен затвор како и кусо образложение. Ова решение веднаш ќе му се соопшти на обвинетиот.

Ако обвинителот предложи обвинетиот да се стави во истражен затвор, а истражниот судија не се сложи со овој предлог, или ако обвинетиот изјави жалба против решението за истражен затвор, советот на окружниот суд е должен да донесе одлука во срок од 48 часа. Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

Член 191

Врз основа на решението од истражниот судија обвинетиот може за време на истрагата да се задржи во истражен затвор најмногу два месеци сметајќи го тука и времето поминато во притвор. По тој срок обвинетиот може да се задржи во истражен затвор само врз основа на решение за продолжување на истражниот затвор.

Истражниот затвор може да се продолжи по одлука од совет на окружен суд најмногу уште за еден месец. Ако ни во овој срок поради сериозни пречки не се заврши истрагата, советот на врховниот суд на народната република или на Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина може да го продолжи траењето на истражниот затвор најмногу уште за три месеци. Од особено важни причини траењето на истражниот затвор може на таму да го продолжи советот на Сојузниот врховен суд, но најмногу уште за три месеци.

Решението за продолжување на истражен затвор се донесува по образложен предлог од истражниот судија или од јавниот обвинител.

Против решението на окружниот суд за продолжување на истражен затвор е позволена жалба која не го задржува извршувањето на решението.

Член 192

Во текот на истрагата истражниот судија може да го укине истражниот затвор само со согласност од јавниот обвинител, а ако меѓу истражниот судија и јавниот обвинител не постои согласност истражниот судија ќе побара да одлучи за тоа совет на окружниот суд. Согласност од јавниот обвинител не е потребна ако се укинува истражниот затвор поради истекот на рокот на неговото траење.

Член 193

По предавањето на обвинителниот акт на судот па до завршетокот на главниот претрес истражен затвор може по сослушувањето на јавниот обвинител да се определи или укине само со решение од советот на окружниот суд.

Против решението од претходниот став, како и против решението со кое се одбива предлогот да се укине истражен затвор, не е позволена жалба.

7. Постапка со притвореници и истражни затвореници

Член 194

Притворот се издржува во затворот на органот што го определил, а истражниот затвор при органот

што ја води истрагата или на кој му е доверено спроведувањето на истрагата. Кога самиот суд го спроведува извидот или истрагата, притворот и истражниот затвор се издржуваат во посебни судски одделенија на затворот на органот на внатрешните работи. Во овие одделенија се издржува притворот и истражниот затвор секогаш по подаденото обвинение.

При издржувањето на притворот и истражниот затвор не смее да се навредува личноста и достоинството на обвинетиот.

Спрема притвореникот и истражниот затвореник можат да се применуваат само оние ограниченија што се потребни за да се спречи бегство и договор што би можел да биде штетен за успешното водење на постапката.

Во иста просторија не можат да бидат затворени лица што не се од ист пол. По правило во иста просторија не можат да се сместуваат лица што учествувале во извршување на исто кривично дело ниту лица што се на издржување казна со лица во притвор и истражен затвор.

Член 195

Притворениците и истражните затвореници имаат право на осумчасовен непрекинат одмор во време од 24 часа. Покрај тоа ним ќе им се обезбеди движење по слободен воздух најмалку два часа дневно, ако затворот располага со годин заграден простор.

Притворениците и истражните затвореници имаат право да се хранат на свој трошок, да носат своја облека и да се служат со свои постелни ствари, на свој трошок да набавуваат книги, весници и други работи што им одговараат на нивните редовни потреби, доколку тоа не би било штетно за успешното водење на постапката. За тоа одлучува органот што го спроведува извидот односно истрагата.

Притвореник и истражен затвореник не можат да се употребат за никакви работи, освен за работи нужни за одржување чистота во просторијата во која престојуваат.

Член 196

По одобрение од органот што ја спроведува истрагата, и под негов надзор или под надзор на лице што ќе го определи тој, истражниот затвореник можат, во границите на куќниот ред, да го посетуваат блиски роднини, а по негово барање лекар и други лица. Одделни посети можат да се забранат ако би можела поради тоа да стане штета за истрагата.

Истражен затвореник може да се допишува со лица вон затвор со знаење и под надзор на органот што ја спроведува истрагата. Овој орган може да забрани испраќање и примање писма и други пратки штетни за истрагата. Испраќање молба, поплака или жалба не може да се забрани никогаш.

Притвореници што се наоѓаат во притвор подолго од три дена ги имаат правата наведени во ст. 1 и 2 од овој член. Одобрението го дава и за надзор се грижи органот што го спроведува извидот.

Член 197

За дисциплински престапи на притвореник и истражен затвореник истражниот судија или органот што го определил притворот или што ја спроведува истрагата може да изрече дисциплинска казна ограничување на посети, на допишување и ограничување на правото да набавува храна на свој трошок.

Против решението за казната изречена според претходниот став е позволена жалба во рок од 24 часа од соопштувањето на решението. Ако решението за казната го донесол истражен судија или судија на околиски суд, за жалбата решава совет на окружниот суд, а ако вакво решение донесол овластен орган на внатрешните работи за жалбата решава во текот на извидот неговиот повисок орган, а во текот на истрагата совет на окружниот суд. Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

Член 198

Претседателот на окружниот суд или судија определен од нешто е должен најмалку еднаш неделно да ги посетува притворениците и истражните затвореници што се наоѓаат во судските одделенија на затворот и, ако најде за потребно, да се известува и без присуство на надзорникот и стражарите за тоа како се хранат притворениците и истражните затвореници, како се снабдуваат со други потреби и како се постапува со нив.

Надзорот од претходниот став над притворениците и истражните затвореници во судските одделенија на затвор на органот на внатрешните работи во околските места го врши претседателот на околискиот суд.

При посетите од претходните ставови може да присуствува и јавниот обвинител.

Претседателот на окружниот суд и истражниот судија можат во секое време да ги посетуваат сите истражни затвореници, со нив да разговараат и да примаат поплаки од нив.

Член 199

Со посебни прописи ќе се определат правилата за куќниот ред во затворите за издржување на притвор односно истражен затвор.

Глава XVIII

ДЕЈСТВИЈА ВО ИЗВИДОТ И ИСТРАГАТА

1. Претресување на стан и лице

Член 200

Претресување на стан и други простории на обвинетиот или на други лица може да се преземе ако е веројатно дека со претресувањето ќе се фати обвинетиот или дека ќе се пронајдат траги од кривично дело или предмети важни за кривичната постапка.

Претресување на лице може да се преземе кога е веројатно дека со претресувањето ќе се пронајдат траги и предмети важни за кривичната постапка.

Член 201

Претресувањето го наредува судот или овластен орган на внатрешните работи со писмена образложена наредба.

Наредбата за претресување му се предава пред да почне претресувањето на лицето кај кое или на кое ќе се изврши претресување. Пред претресувањето ќе се повика лицето на кое се однесува наредбата за претресување доброволно да го издаде лицето односно предметите што се бараат.

Кон претресувањето може да се пристапи и без претходно предавање на наредбата како и без претходна покана за предавање на лице или предмети, ако се претпоставува оружен отпор, или ако е потребно претресувањето да се изврши веднаш и ненадејно, или ако треба претресувањето да се изврши во јавни простории.

Претресувањето се врши дење. Претресувањето може да се врши и ноќе ако е дење започнато а не е довршено или ако постојат причините од членот 204 на овој законик.

Член 202

Држателот на станот и на други простории ќе се повика да присуствува при претресувањето, а ако е тој отсутен ќе се повика неговиот застапник или некој од возрастните домашни или други соседи. Заклучени простории, мебел или други предмети, ќе се отворат со сила само ако нивниот држател не е присутен или не сака доброволно да ги отвори. При отворањето ќе се одбегнува непотребно сштечување.

При претресувањето на стан или лице присуствуваат двајца полнолетни граѓани како сведоци. Претресувањето на женско лице го врши само женско лице, а за сведоци ќе се земаат само женски лица.

Кога се врши претресување во државни органи, установи или во стопански организации ќе се повика нивниот раководител да присуствува при претресувањето.

Претресувањето во воена зграда ќе се изврши по одобрение од надлежниот воен старешина.

Претресување на стан и лице треба да се врши внимателно не нарушувајќи го куќниот мир.

За секое претресување на стан или лице ќе се состави записник кој го потпишуваат лицето кај кое или на кое се врши претресување и лицата чие присуство е задолжително. При вршењето на претресувањето ќе се одземат привремено само оние предмети и документи што се во врска со целта на претресувањето во одделен случај. Во записникот ќе се внесат и точно ќе се назначат предметите што се одземаат, а тоа ќе се внесе и во потврдата која ќе му се издаде веднаш на лицето од кое се одземени предметите.

Член 203

Ако при претресување на стан или лице се најдат предмети што немаат врска со кривичното дело поради кое е наредено претресувањето, но кои укажуваат на друго кривично дело за кое се гони по службена должност, тие ќе се опишат во записникот и привремено ќе се одземат, а за одземањето веднаш ќе се издаде потврда. За ова веднаш ќе се извести јавниот обвинител заради поведување кривична постапка. Овие предмети веднаш ќе се вратат ако јавниот обвинител најде дека нема основ за поведување кривична постапка, а не постои некој друг законски основ по кој би требало овие предмети да се одземат.

Член 204

Овластениот орган на внатрешните работи и припадниците на Народната милиција можат и без наредба да влезат во туѓ стан и други простории и по потреба да извршат претресување, ако држателот на станот го сака тоа, ако некој вика за помош, ако е потребно да се фати сторител на кривично дело што е најден на делото, ако во станот или друга просторија се наоѓа лице кое по наредба од надлежен државен орган треба да се притвори или присилно да се доведе или кое се засолнило тука поради гонење, или ако е очигледно дека инаку не би можеле да се обезбедат докази.

Во случајот од претходниот став нема да се составува записник туку на држателот на станот веднаш ќе му се издаде потврда во која ќе се назначи причината за влегување во станот односно во други простории, но ако е извршено и претресување ќе се постапи според одредбата на членот 202 ст. 3 и 7 од овој законик.

Кога припадниците на Народната милиција ќе постапат според ставот 1 од овој член, должни се за тоа веднаш да поднесат извештај до извидниот односно истражниот орган, а ако не се води уште постапка тогаш до советот за внатрешни работи на народниот одбор на околицата односно градот.

2. Привремено одземање на предмети

Член 205

Предметите што според кривичниот закон треба да се одземат или кои можат да послужат како доказ во кривичната постапка привремено ќе се одземат и ќе му се предадат на чување на судот или на овластениот орган на внатрешните работи, или ќе се обезбеди нивно чување на друг начин.

Тој што држи вакви предмети е должен да ги предаде по барање од судот и овластениот орган на внатрешните работи.

За одземените предмети ќе се издаде потврда при нивното одземање.

Член 206

Државните органи и установи освен стопанските установи, можат да ускратат покажување или издавање на своите списи и други исправи ако сметаат дека објавувањето на нивната содржина би било штетно за општите интереси. Ако е

ускратено покажување или издавање на списи и други исправи, конечна одлука донесува совет на окружниот суд.

Стопанските организации можат да бараат да не се објават податоците што се однесуваат до нивното работење.

Член 207

Ако се врши привремено одземање на списи кои можат да послужат како доказ ќе се изврши нивни попис. Ако тоа не е можно, списите ќе се етават во обвивка и ќе се запечатат. Сопственикот на списите може да стави на обвивката и свој печат.

Лицето од кое се одземени списите ќе се повика да присуствува при отворањето на обвивката. Ако тоа не ќе се одзове на поканата или е отсутно обвивката ќе се отвори, списите ќе се прегледаат и попишат во негово отсуство.

При прегледувањето на списите мора да се води сметка за нивната содржина да не узнаат неовластени лица.

Член 208

Истражниот судија односно судијата на околински суд може да нареди поштенските, телеграфските и други сообраќајни установи да ги задржат и, со потврда на приемот, нему да му ги предадат писмата, телеграмите и другите пратки што му се упатени на обвинетиот или што ги испраќа тој, ако постојат околности поради кои основано може да се очекува дека овие пратки ќе послужат како доказ во постапката.

Овластените органи на внатрешните работи и јавниот обвинител можат да наредат само да се задржат пратки, но установите споменати во претходниот став се должни да го запрат задржувањето ако во рок од три дена по приемот на наредбата не примат одлука од истражниот судија или од судијата на околинскиот суд.

Издадените пратки ги отвора истражниот судија односно судијата на околински суд во присуство на двајца сведоци. При отворањето ќе се внимава да не се повредат печатите, а обвивките и адресите ќе се сочуваат. За отворањето ќе се состави записник.

Ако интересите на постапката позволуваат, содржината на пратката може да му се соопшти на обвинетиот односно на лице до кое е упатено, а може пратката и да му се предаде. Ако е обвинетиот отсутен, пратката ќе се соопшти или предаде на некој од неговите роднини, а ако ги нема овие, ќе му се врати на испраќачот ако тоа не им се противи на интересите на постапката.

Член 209

Предметите што во текот на кривичната постапка се привремено одземените ќе му се вратат на сопственикот односно на држателот ако се запре постапката, а не постојат причини за нивното одземање (член 468).

3. Постапување со сомнителни предмети

Член 210

Ако се најде кај обвинетиот туѓ предмет, а не се знае чиј е, органот што ја води постапката ќе го опише тој предмет и описот ќе го објави на таблата на народниот одбор на општината (градот) на чие подрачје живее обвинетиот и на чие подрачје е сторено кривичното дело. Во огласот ќе се повика сопственикот да се јави во рок од една година од денот на објавувањето на огласот, зашто инаку предметот ќе се продаде. Парите добиени со продажбата се внесуваат во буџетот.

Ако се во прашање предмети од поголема вредност, објавувањето може да се изврши и преку дневните весници.

Ако е предметот подложен на расипување или неговото чување е сврзано со значителни трошоци, тој ќе се продаде според одредбите што важат за извршната постапка, а парите ќе се предадат на чување во паричен завод.

Според одредбата од претходниот став ќе се постапи и кога предметот му припаѓа на избеган или непознат сторител на кривично дело.

Член 211

Ако во рок од една година не се јави никој за предметот или за парите добиени од продажбата на предметот, ќе се донесе решение предметот да станува општествен имот односно парите да се внесат во буџетот.

Сопственикот на предметот има право преку спор да бара враќање на предметот или на парите добиени од продажбата на предметот. Застарувањето на ова право почнува да тече од денот на објавувањето на огласот.

4. Испитување на обвинет

Член 212

Кога се испитува обвинетиот првпат, ќе се праша за фамилијарното и роденото име, прекарот ако го има, фамилијарното и роденото име на родителите, моминското фамилијарно име на мајката, каде е роден, каде живее, ден, месец и година на раѓањето, од која народност е и чиј државјанин е, со што се занимава, какви му се фамилијарните прилики, дали е писмен, какви училишта завршил, дали, каде и кога служел војска, дали се води во воената евиденција и при кој воен отсек, дали е одликуван, каква му е имотната состојба, дали, кога и зошто е осудуван и дали и кога ја издржал изречената казна, дали против него се води постапка за некое друго кривично дело, а ако е малолетен кој му е законски застапник.

Потоа на обвинетиот ќе му се соопшти зошто се обвинува и ќе се праша што има да наведе во своја одбрана. Обвинетиот не е должен да ја изнесе својата одбрана ниту да одговара на поставените прашања. Ако обвинетиот не сака никако да одговара или не сака да одговара на поставените прашања, ќе му се обрне внимание дека со тоа може да го отежне прибирањето на доказите за својата одбрана.

Обвинетиот се испитува усно. При испитувањето на обвинетиот може да му се дозволи да се користи со своите забелешки.

При испитувањето треба на обвинетиот да му се овозможи во непречено излагање да се изјасни за сите околности што го товарат и да ги изнесе сите факти што му служат за одбрана.

Кога обвинетиот својот исказ ќе го заврши, ќе му се постават прашања доколку е потребно да се пополнат празнините или отстранат противречностите и нејасностите во неговото излагање.

Испитувањето треба да се врши така што во полна мерка да се почитува личноста на обвинетиот.

Спрема обвинетиот не смеат да се употребат сила, закана, измама и слични средства за да се дојде до неговата изјава или признание.

Член 213

На обвинетиот треба да му се постават прашањата јасно, разбирливо и одредено, така што да може наполно да ги разбере. Во испитувањето не смее да се трга од претпоставка дека обвинетиот признал нешто што не признал, ниту смеат да се постават прашања во кои е веќе содржано како треба на нив да одговори.

Ако подоцнежните искази на обвинетиот се разликуваат од поранешните, а особено ако обвинетиот го отповика своето признание, ќе се повика да ги изнесе причините зошто дал различни искази односно зошто го отповикал признанието.

Член 214

Обвинетиот може да биде соочен со сведок или со друг обвинет, ако нивните искази не се слагаат во поглед на важните факти.

Соочените ќе се испитаат одделно за секоја околност за која нивните искази меѓусебно не се слагаат и нивниот одговор ќе се внесе во записник.

Член 215

Предметите што се во врска со кривичното дело или што служат како доказ ќе му се покажат на обвинетиот заради препознавање, откако претходно ќе ги опише. Ако овие предмети не можат да се донесат, обвинетиот може да се одведе на местото каде се наоѓаат тие.

Член 216

Исказот на обвинетиот се внесува во записник во форма на раскажување, а поставените прашања и одговорите на нив ќе се внесат во записник само кога е тоа потребно.

На обвинетиот може да му се дозволи да го кажува сам својот исказ во записник.

Член 217

И покрај признанието на обвинетиот органот што ја води постапката е должен да прибегне и други докази. Ако е признанието јасно и наполно и ако е поткрепено и со други докази, ќе се презема натамошно прибирање на докази само по предлог од тужителот.

Член 218

Ако обвинетиот не го знае јазикот на кој се води постапката, неговото испитување ќе се врши преку толкувач.

Ако е обвинетиот глув ќе му се постават прашања писмено, а ако е нем ќе се повика писмено да одговара. Ако испитувањето не може да се изврши на овој начин, ќе се повика како толкувач лице што може да се разбере со обвинетиот.

Ако толкувачот не е порано заколнат, ќе положи заклетва оти верно ќе ги пренесе прашањата што му се упатуваат на обвинетиот и изјавите што ќе ги дава тој.

5. Сослушување на сведоци

Член 219

Како сведоци се повикуваат лица за кои е веројатно дека ќе можат да дадат известувања за кривичното дело и за сторителот и за други важни околности.

Оштетениот, оштетениот како тужител и припадниот тужител можат да се сослушаат како сведоци.

Секое лице што се повикува како сведок е должно да се одзове на поканата, а ако со овој законик не е определено поинаку должно е и да сведочи.

Член 220

Не може да се сослуша како сведок:

- 1) лице кое со својот исказ би ја повредило должноста на чување службена или воена тајна, додека надлежниот орган не го ослободи од таа должноост;
 - 2) бранител на обвинетиот за она што му го доверил обвинетиот како на свој бранител.
- Ако се овие лица сослушани, на нивните искази судот не може да ја засновува својата одлука.

Член 121

Ослободени се од должноста да сведочат:

- 1) брачниот другар на обвинетиот;
- 2) роднините на обвинетиот по крв во права линија, роднините во странична линија до третиот степен заклучно, како и роднините по тазбина до вториот степен заклучно;
- 3) посвоеник и посвоител на обвинетиот;
- 4) верски исповедник за она што му го исповедил обвинетиот.

Органот што ја води кривичната постапка е должен на лицата споменати во претходниот став, пред нивното сослушување или штом ќе узнае за нивниот однос спрема обвинетиот, да им обрне внимание дека не мораат да сведочат. Обрнувањето на вниманието и одговорот се внесуваат во записникот.

Ако на сведокот не му било обрнато внимание дека не мора да сведочи или ако не се откажал изрично од тоа право, или ако обрнувањето на ви-

манието и откажувањето не е забележано во записник, врз неговиот исказ не може да се заснова судската одлука.

Лицето што има основ да го ускрати сведочењето спрема еден од обвинетите е ослободено од должноста да сведочи и спрема другите обвинети, ако неговиот исказ според природата на нештата не може да се ограничи само на другите обвинети.

Член 222

Сведокот не е должен да одговара на одделни прашања ако е веројатно дека со тоа би се изложил себеси или својата блиска роднина (член 221 став 1 точ. 1 до 3) на тешка срамота, значителна материјална штета или кривично гонење.

Член 223

Повикување на сведоци се врши со доставување писмена покана во која ќе се наведе фамилијарното и роденото име и занимањето на повиканиот, времето и местото на доаѓањето, кривичниот предмет по кој се повикува, назначувањето дека се повикува како сведок и предупредување за последиците од неоправданиот изостанок (член 230).

Сведоците што поради старост, болест или тешки телесни мани не можат да се одзоват на поканата можат да се сослушаат во својот стан.

Член 224

Сведоците се сослушуваат одделно и без присуство на другите сведоци. Сведокот е должен да ги дава одговорите усно.

Сведокот претходно ќе се опомене дека е должен да говори вистина и дека не смее ништо да премолчи, а потоа ќе му се обрне внимание на последиците од давање на лажан исказ.

Потоа сведокот ќе се праша за фамилијарното и роденото име, името на таткото, занимањето, престојувалиштето, местото на раѓањето, годините на возраста и за неговиот однос со обвинетиот и оштетениот.

Член 225

По општите прашања сведокот ќе се повика да изнесе се што му е познато за предметот, а потоа ќе му се постават прашања заради проверување, дополнување и разјаснување. Не е позволено да се постават такви прашања во кои е веќе содржано како би требало да се одговори.

Сведокот секогаш ќе се праша од каде знае за она што сведочи.

Сведоците можат да се соочат ако нивните искази не се слагаат во поглед на важните факти. Соочените за секоја околност, поради која не се слагаат меѓусебно, ќе се сослушаат одделно и нивниот одговор ќе се внесе во записник. Истовремено можат да се соочат само двајца сведоци.

Оштетениот што се сослушува како сведок ќе се праша дали сака да го остварува имотнотправното барање во кривичната постапка.

Член 226

Ако е потребно да се утврди дали сведокот го познава лицето или предметите, ќе се бара од него прво да ги опише и да ги наведе белезите по кои се разликуваат, па дури после ќе му се покажат заради познавање, и тоа заедно со други лица што не ги познава, односно ако е тоа можно заедно со предмети од ист вид.

Член 227

Ако сведокот не го знае јазикот на кој се води постапката, или е глув или нем, сослушувањето се врши на начинот определен во членот 218 од овој законик.

Член 228

Од сведокот може да се бара да положи заклетва. Пред главниот претрес сведокот може да положи заклетва само пред суд, и тоа ако постои страв дека поради болест или од други причини не ќе може да дојде на главниот претрес. Причини-

ната поради која е извршена заклетва ќе се наведе во записникот. Заклетвата се полага на начинот определен во членот 307 од овој законик.

Член 229

Не смеат да се заколнуваат лица:

1) што не се полнолетни во моментот на сослушувањето;

2) за кои е докажано или за кои постои основано сомнение дека извршиле или учествувале во кривичното дело поради кое се сослушуваат.

Член 230

Ако сведокот што е уредно повикан не дојде, а не го оправда изостанокот, или без одобрение или оправдана причина ќе се оддалечи од местото каде треба да биде сослушан, може да се нареди присилно да се доведе и да ги поднесува трошоците за доведувањето, а може и да се казни парично до 5.000 динари. Освен тоа на сведокот може да му се наложи да ги надомести трошоците предизвикани со неговиот изостанок.

Ако дојде сведокот, па откако му е обрнато внимание за последиците не сака без законска причина да сведочи, може да се казни парично до 5.000 динари, а ако и потоа одбие да сведочи може да се затвори. Затворот трае додека сведокот не пристане да сведочи, или додека неговото сослушување не стане непотребно, или додека кривичната постапка не се заврши, но најдолго еден месец.

За жалбата против решението со кое е изречена парична казна или е нареден затвор одлучува секогаш совет на окружниот суд (член 20 став 2). Жалбата против решението за затвор не го задржува извршувањето на решението.

Воениот лица и припадниците на Народната милиција не можат да се затворат, но за нивното одбивање да сведочат ќе се извести нивната надлежна команда заради казнување.

6. Увид и вештаци

Член 231

Увид се презема кога за утврдување или разјаснување на некаков важен факт во постапката е потребен непосреден забележок.

Увидот може да се изврши и со учествување на вештаци.

Член 232

Вештакот го определува со писмена наредба органот пред кој се води постапката.

По правило ќе се повика еден вештак, а двајца или повеќе кога е вештачењето тешко и сложено.

Вештачењето може да ѝ се довери и на стручна установа (болница, хемиска лабораторија, факултет и сл.).

Ако постојат посебни установи за определени видови вештачење (вештачење на лажни пари, ракописи, дактилоскопско вештачење и сл.), такви вештачења, а особено посложени, ќе им се доверуваат во прв ред на овие установи.

Ако за некој вид вештачење постојат при судот постојано определени вештаци, други вештаци можат да се определат само ако постои опасност поради одлагање, или ако постојаните вештаци се спречени, или кога го бараат тоа особени околности.

Член 233

Лицето што се повикува како вештак е должно да се одзове на поканата и да даде свој наод и мислење.

Ако не дојде вештак што е уредно повикан, а не го оправда изостанокот, или ако одбие да вештачи, може да му се наложи да ги надомести предизвиканите трошоци, а може и да се казни парично до 5.000 динари.

За жалбата против решението со кое е изречена парична казна одлучува секогаш совет на окружниот суд (член 20 став 2).

Член 234

За вештак не може да се земе лице кое не може да биде сослушано како сведок (член 220) или лице што е ослободено од должноста да сведочи (член 221), како ни лице спрема кое е сторено кривичното дело, а ако е земено, врз неговиот наод и мислење не може да се засновува судската одлука.

За вештак може да се земе лице што било сослушано како сведок.

На странките и нивните полномошници ќе им се соопштат имињата на вештаците по правило пред да се преземе вештачењето.

Жалбата на решението со кое се одбива барањето за изземање на вештакот го одлага извршувањето на вештачењето, доколку не постои опасност поради одлагање.

Член 235

Пред да почне вештачењето ќе се повика вештакот предметот на вештачењето да го разгледа внимателно, точно да наведе се што ќе забележи и најде и своето мислење да го изнесе непристрасно и во согласност со правилата на науката или вештината. На вештакот одделно ќе му се обрне внимание за последиците од давање на лажен изказ.

Од вештакот може да се бара пред вештачењето да положи заклетва. Пред главниот претрес вештакот може да положи заклетва само пред суд, и тоа ако постои страв дека ќе биде спречен да дојде на главниот претрес. Причината поради која е извршена заклетва ќе се наведе во записникот. Постојано поставениот законат вештак ќе се опомене само пред вештачењето на положената заклетва. Заклетвата се полага на начинот определен во членот 308 од овој законик.

Органот пред кој се води постапката раководи со вештачењето, му ги покажува на вештакот предметите што ќе ги разгледа, му поставя прашања и по потреба бара објасненија во поглед на дадениот наод и мислење. По негова дозвола на вештакот можат и странките да му поставуваат прашања.

На вештакот можат да му се даваат разјасненија а може да му се дозволи и да ги разгледа списите. По барање од вештакот можат да се изведуваат и нови докази за да се утврдат околностите што се важни за создавање на мислењето на вештакот.

Член 236

Вештакот ги прегледува предметите на вештачењето во присуство на органот што ја води постапката и записничарот, освен ако за вештачењето се потребни долготрајни испитувања или ако испитувањата се вршат во установи (член 232) или ако го бараат тоа обзирите на моралот.

Член 237

Наодот и мислењето од вештакот се внесува по правило веднаш во записник. По исклучок на вештакот може да му се одобри да поднесе писмено мислење дополнително во орокот што ќе му го определи органот пред кој се води постапката.

Член 238

Ако податоците на вештаците за нивниот наод битно се разминуваат или ако нивниот наод е нејасен, непотполн или е во противречност сам со себе или со извидените околности, а тие недостатоци не можат да се отстранат со повторно сослушување на вештаците, вештачењето ќе се обнови со исти или со други вештаци.

Член 239

Ако во мислењето на вештаците има противречности или недостатоци или се јави основано сомнение за точноста на даденото мислење, а тие недостатоци или сомнение не можат да се отстранат со повторно сослушување на вештаците, ќе се побара мислење од други вештаци.

Член 240

Преглед и обдукција на труп ќе се преземе секогаш кога во некој смртен случај постои сомнение или е очигледно дека смртта е предизвикана со кривично дело или е во врска со извршувањето на кривичното дело. Ако е трупот веќе закопан ќе се определи ексхумација со цел да се прегледа и изврши обдукција.

При обдукцијата на трупот ќе се преземат потребни мерки да се установи идентитетот на трупот, и за таа цел посебно ќе се опишат податоците за надворешните и внатрешните телесни особини на трупот.

Член 241

Преглед и обдукција на трупот врши еден, а по потреба и двајца лекари, кои треба по можност да бидат од судско-медицинската струка.

За вештак по правило не може да се земе лекар што го лекувал умрениот. Овој сепак ќе се повика да присуствува при прегледот и обдукцијата на трупот, кога е тоа потребно заради давање разјасненија за текот и околностите на болеста, ако со одлагањето не е сврзана опасност.

Член 242

Во своето мислење вештаците особено ќе наведат која е непосредна причина за смртта, што ја предизвикало таа причина и кога настапила смртта.

Ако е на трупот најдена некаква повреда треба да се утврди дали повредата ја нанесол некој друг, и ако е, тогаш со што, на кој начин, колку време пред да настапи смртта и дали смртта била предизвикана од неа. Ако се најдени на трупот повеќе повреди треба да се утврди дали секоја повреда е извршена со исто оредство и која повреда предизвикала смрт, а ако се смртоносни повеќе повреди, која од нив или кои со своето заедничко дејствување биле причина за смртта.

Во овој случај треба особено да се утврди дали е смртта предизвикана со самиот вид и општата природа на повредата или поради личното својство или особената состојба на организмот од повредениот или поради случајни околности или околности под кои е извршена повредата.

Покрај тоа ќе се утврди дали навремено укажана помош би можела да ја отстрани смртта.

Член 243

При прегледот и обдукцијата на зачеток треба посебно да се утврди неговата старост, способноста за вонматеричен живот и причината на изумирањето.

При прегледот и обдукцијата на труп од новороденче ќе се утврди посебно дали е родено живо или мртво, дали било способно за живот, колку време живеело, како и времето и причината на смртта.

Член 244

Ако постои сомнение за труење ќе се упатат сомнителните материи што се најдени во трупот или на друго место на вештачење до установата што врши токсиколошки испитувања.

При прегледот на сомнителните материи вештакот посебно ќе го утврди видот, количината и дејството на најдениот отров, а ако е во прашање преглед на материи земени од трупот по можност и количината на употребениот отров.

Член 245

Кај телесни повреди ќе се повикаат, по потреба, еден или двајца вештаци да извршат преглед на повредениот.

Откога ќе ја опишат точно повредата вештаците ќе дадат свое мислење особено за тоа кои од најдените повреди сами по себе или по своето заедничко дејствување треба да се сметаат според својата природа или поради посебни околности на случајот како лесни односно тешки, какво дејство обично произведуваат тие повреди, а какво произвеле во конкретниот случај, како и со што и на кој начин е извршена повредата.

Член 246

Ако се јави сомнение дека обвинетиот болува од душевна болест која ја исклучува или намалува неговата пресметливост, ќе се нареди да го прегледаат еден или двајца лекари психијатри.

Ако спрема мислењето од вештаците е потребно подолго посматрање, обвинетиот ќе се испрати на посматрање во некоја здравствена установа за душевно болни лица. Решение за тоа донесува истражниот судија или судија на околиски суд. Посматрањето може да се продолжи преку два месеца само по образложен предлог од управникот на здравствената установа по претходно прибавено мислење од вештаци, но не може во никој случај да трае подолго од рокот за истражен затвор.

Ако вештаците установаат дека душевната состојба на обвинетиот е растроена, ќе ја определат природата, видот, степенот и трајноста на болеста и ќе дадат свое мислење за тоа какво влијание имала таква душевна состојба и какво уште има на сфаќањето и постапките на обвинетиот, како и тоа дали и во која мерка постоело пореметување на душевната состојба во време на извршувањето на кривичното дело.

Член 247

Телесниот преглед на обвинетиот ќе се преземе и без негова согласност ако е потребно да се утврдат фактите важни за кривичната постапка. Телесниот преглед на други лица може да се преземе без нивна согласност само тогаш ако мора да се утврди дали на нивното тело се наоѓа определена трага или последица од кривичното дело.

Земање крв и други лекарски дејствија што според правилата на медицинската наука се преземаат заради анализа и утврдување други важни факти за кривичната постапка, можат да се преземат и без согласност на лицето што се прегледува, ако поради тоа не би настапила некаква штета по неговото здравје.

Не е позволено спрема обвинетиот или сведојот да се применат медицински интервенции или да им се даваат такви средства со кои би се влијало врз нивната волја при давањето на исказот.

Член 248

Кога е потребно да се преземе вештачење на деловни книги, органот пред кој се води постапката е должен да им означи на вештаците во која насока и во кој обем треба да го вршат вештачењето и кои факти и околности треба да се утврдат.

Ако за преземање вештачење на деловни книги на стопанска или општествена организација или самостојна установа е нужно да се среди претходно нивното книговодство, трошоците во врска со средувањето на книговодството паѓаат на товар на установата односно организацијата.

Решението за средување на книговодството го донесува органот што ја води постапката, врз основа на образложен писмен извештај од вештаците на кои им е наложено вештачење на деловните книги. Во решението ќе се назначи и износот што стопанска или општествена организација или самостојна установа е должна да му го положи на судот како аванс за трошоците во врска со средувањето на нејзиното книговодство. Против ова решение не е позволена жалба.

По извршеното средување на книговодството органот што ја води кривичната постапка донесува, врз основа на извештајот од вештаците, решение со кое ја утврдува височината на трошоците настанати поради средувањето на книговодството и определува овој износ да паѓа на товар на стопанската или општествената организација или самостојната установа. Организацијата односно установата може да се жали во поглед на основаноста на одлуката за надоместок на трошоците и височината на трошоците. За жалбата решава совет на окружниот суд (член 20 став 2).

Наплатата на овие трошоци, доколку нивниот износ не бил авансиран, се врши во корист на ор-

ганот што однапред ги исплатил трошоците и наплатата на вештаците.

Глава XIX

ОБВИНИТЕЛЕН АКТ И ПРИГОВОР ПРОТИВ ОБВИНИТЕЛНИОТ АКТ

Член 249

Кога е завршен извидот односно истрагата, постапката може да се продолжи само врз основа на обвинителен акт од јавниот обвинител или од оштетениот како тужител.

Одредбите за обвинителниот акт и за приговорот против обвинителниот акт ќе се применуваат согласно и на приватната тужба кога се подава оваа пред окружен суд.

Член 250

Обвинителниот акт содржи:

1) фамилијарно и родено име на обвинетиот со лични податоци (член 212) и со податоци за тоа дали и од кога се наоѓа во притвор или истражен затвор или се наоѓа на слобода, а ако е пуштен на слобода пред да се подаде обвинителниот акт тогаш колку поминал во притвор или истражен затвор;

2) опис на делото од кое произлегуваат законски одбележочи на кривичното дело, време и место на извршувањето на кривичното дело, предмет на кој е и средство со кое е извршено кривичното дело, како и други околности потребни да се определи што поточно кривичното дело;

3) законски назив на кривичното дело заедно со наведувањето на одредбите од кривичниот закон што треба да се применат по предлог од тужителот;

4) означување на судот пред кој ќе се одржи главниот претрес;

5) предлог за доказите што треба да се изведат на главниот претрес, со назначување на имињата на сведоците и вештаците, списите што треба да се прочитаат и предметите што служат за доказ;

6) образложение во кое ќе се опише според резултатот на извидот или истрагата состојбата на работата, ќе се наведат доказите со кои се утврдуваат решавачките факти, ќе се изнесе одбраната на обвинетиот и становиштето на тужителот за наводите на одбраната.

Ако обвинетиот се наоѓа на слобода или во притвор, во обвинителниот акт може да се предложи да се определи истражен затвор, а ако се наоѓа обвинетиот во притвор или истражен затвор може да се даде предлог да се пушти на слобода.

Со еден обвинителен акт можат да се опфатат повеќе кривични дела или повеќе обвинети само кога може според одредбите од членот 31 на овој законик да се спроведе единствена постапка и да се донесе една пресуда.

Член 251

Обвинителниот акт се испраќа до надлежниот окружен суд во онолку примероци колку што има обвинети и еден примерок за судот.

Веднаш по приемот на обвинителниот акт претседателот на советот пред кој ќе се одржи главниот претрес ќе испита дали обвинителниот акт е пропишно составен (член 250), па ако најде дека не е, ќе му го врати на тужителот да ги исправи недостатоците во рок од три дена. Од оправдани причини, по барање од тужителот, советот може да го продолжи овој рок. Ако оштетениот како тужител или приватниот тужител го пропушти споменатиот рок, ќе се смета дека се откажал од гоњењето, па ќе се запре постапката.

Член 252

Кога обвинителниот акт го подава оштетениот како тужител, а по неговиот предлог не е воден извид односно истрага, обвинителниот акт ќе му се предаде на истражниот судија. Ако истражниот судија смета дека нема место за гоњење, ќе побара одлука од советот на окружниот суд.

Истражниот судија ќе побара одлука од советот на окружниот суд и кога ќе прими приватна тужба за кривично дело од надлежноста на окружниот суд за кое не е воден извид, ако смета дека постојат околности од членот 258 точ. 1 до 3 на овој законик.

Против решението на советот оштетениот како тужител односно приватниот тужител има право на жалба.

Ако истражниот судија или советот се согласи со обвинителниот акт или со приватната тужба, таа ќе му се предаде на претседателот на советот пред кој треба да се одржи главниот претрес.

Член 253

Кога во обвинителниот акт е ставен предлог против обвинетиот да се определи истражен затвор или да се пушти на слобода, за тоа решава веднаш, а најдоцна во рок од 48 часа, совет на окружниот суд (член 20 став 2).

Член 254

Обвинителниот акт му се доставува на обвинетиот што е во слобода без одлагање, а ако се наоѓа во притвор или истражен затвор во рок од 24 часа по приемот.

Ако е определен истражен затвор против обвинет со решение од совет на окружниот суд (член 253), обвинителниот акт му се предава на обвинетиот при неговото затворање заедно со решението со кое се определува истражен затвор.

Ако обвинетиот што е лишен од слобода не се наоѓа во судското одделение на затворот во седиштето на окружниот суд при кој ќе се одржи главниот претрес, претседателот на советот ќе нареди обвинетиот да се спроведе веднаш во тоа одделение на затворот, каде што ќе му се предаде обвинителниот акт.

Член 255

Обвинетиот има право да поднесе приговор против обвинителниот акт во рок од три дена од доставувањето. При врачувањето на обвинителниот акт судот ќе го упати обвинетиот за ова негово право.

Приговор против обвинителниот акт може да поднесе и бранителот без особено овластување од обвинетиот, но не и против негова волја.

Приговорот се поднесува писмено до надлежниот окружен суд или на записник при тој суд или најблискиот околиски суд.

Член 256

Ненавремен приговор и приговор изјавен од неовластено лице ќе отфрли со решение претседателот на советот пред кој треба да се одржи главниот претрес. За жалбата против ова решение одлучува советот на окружниот суд (член 20 став 2).

Ако претседателот на советот според одредбата од претходниот став не го отфрли приговорот, ќе го достави со списите до советот што решава за приговорот во седница. Ако е во прашање кривично дело за кое се гони по службена должност, за приговорот се решава по сослушување на јавниот обвинител.

Член 257

Ако советот на окружниот суд не го отфрли приговорот како ненавремен или како непозволен, ќе се пристапи кон испитување на обвинителниот акт.

Ако советот на окружниот суд по повод приговорот најде дека постојат погрешки или недостатоци во обвинителниот акт (член 250), или во самата постапка, или дека е потребно да се разјасни подобро состојбата на работата за да се испита основаноста на обвинителниот акт, обвинителниот акт ќе го врати да се отстранат забележените недостатоци односно да се дополни извидот или истрагата. Тужителот е должен да го поднесе во рок од три дена од денот кога му е соопштена одлуката на советот исправениот обвинителен акт

или да стави предлог за дополнување на извидот или за дополнување односно отворање на истрагата. Од оправдани причини советот може да го продолжи овој рок по барање од тужителот. Ако оштетениот како тужител или приватниот тужител го пропуштат споменатиот рок, ќе се смета дека се откажале од гонењето, и постапката ќе се запре.

Ако советот најде дека за кривичното дело што е предмет на обвинението е надлежен некој друг суд, ќе го огласи за ненадлежен судот до кој е поднесен обвинителниот акт и предметот ќе го упати до надлежниот суд.

Член 258

Решавајќи за приговорот против обвинителниот акт советот на окружниот суд ќе одлучи дека нема место за обвинение и дека се запира кривичната постапка, ако установи:

1) дека делото што е предмет на обвинението не е кривично дело;

2) дека постојат околности што ја исклучуваат кривичната одговорност, а не доаѓа предвид примена на мерките за безбедност;

3) дека нема барање од овластениот тужител или предлог односно одобрение од овластеното лице, доколку е тоа потребно според закон, или дека постојат околности што го исклучуваат гонењето;

4) дека нема доволно докази дека обвинетиот е основано сомнителен за делото што е предмет на обвинението.

Член 259

Ако не донесе ниедно од решенијата од чл. 257 и 258 на овој законик, советот на окружниот суд ќе го одбие приговорот како неоснован.

Во истото решение советот ќе одлучи и за предлозите за спојување или разделување на предметот.

Член 260

Ако од повеќе обвинети само некои поднесле приговор против обвинителниот акт, а причините поради кои судот нашол дека нема место за обвинение им користат и на некои од обвинетите што не поднесле приговор, советот ќе постапи како да поднесле приговор и тие.

Член 261

Сите одлуки од советот на окружниот суд донесени по повод приговорот против обвинителниот акт мораат да бидат образложени, но така што однапред да не се влијае врз решавањето на оние прашања што ќе бидат предмет на расправање на главниот претрес.

Член 262

Против одлуката од советот на окружниот суд од членот 258 на овој законик тужителот може да изјави жалба. Против другите одлуки донесени од советот по повод приговорот против обвинителен акт не е позволена жалба.

Б. Главен претрес и пресуда

Глава XX

ПОДГОТОВКИ ЗА ГЛАВНИОТ ПРЕТРЕС

Член 263

Кога обвинителниот акт ќе добие правна сила, било затоа што обвинетиот изрично се откажал од правото на приговор против обвинителниот акт или што истекло рокот за приговор, било затоа што е приговорот отфрлен или одбиен, претседателот на советот презема подготовки за одржување на главниот претрес.

Член 264

Главниот претрес се одржува во седиштето на судот и во судската зграда.

Ако во одделни случаи просториите во судската зграда не се годни за одржување на претрес,

претседателот на судот може да определи да се одржи претрес во друга зграда.

Главниот претрес може да се одржи и во друго место на подрачјето на надлежниот суд, ако го дозволи тоа претседателот на повисокиот суд по образложен предлог од претседателот на судот.

Член 265

Претседателот на советот со наредба го определува денот, часот и местото на главниот претрес.

На главниот претрес ќе се повика оптужениот и неговиот бранител, тужителот, оштетените и нивните законски застапници и полномошници, како и толкувач. Исто така на главниот претрес ќе се повикаат сведоците и вештаците што ги предложил тужителот во обвинителниот акт, а можат да се повикаат и сведоците и вештаците што ги предложил обвинителот во приговорот против обвинителниот акт.

Во поглед на содржината на поканите за оптужениот и за сведоците ќе се применат одредбите на членот 174 и членот 223 од овој законик.

Поканата мора да му се достави на оптужениот така што меѓу доставувањето на поканата и денот на претресот да остане достаточено време за подготвување на одбраната, а најмалку осум дена.

Оштетениот што не се повикува како сведок судот ќе го извести во поканата дека претресот ќе се одржи и без него, а дека ќе се прочита неговата изјава за имотнoprавното барање. Исто така на оштетениот ќе му се обрне внимание дека во случај на негово недоаѓање ќе се смета дека не сака да го продолжи гонењето ако јавниот обвинител се откаже од обвинението.

На оштетениот како тужител и на приватниот тужител ќе им се обрне внимание во поканата дека ќе се смета оти се откажале од обвинението ако не дојдат на претресот, ниту испратат полномошници.

На оптужениот, сведокот и на вештакот ќе им се обрне внимание во поканата на последиците од недоаѓањето на главниот претрес (чл. 284 и 286).

Член 266

Странките и оштетените можат и по закажувањето на главниот претрес да бараат на главниот претрес да се повикаат нови сведоци или вештаци или да се прибават други нови докази. Во своето образложено барање странките мораат да означат кои факти би требало да се докажат и со кои од предложените докази.

Ако претседателот на советот го одбие предлогот за прибавување нови докази, тој предлог може да се повтори во текот на главниот претрес.

Претседателот на советот може и без предлог од странките да нареди прибавување на нови докази за главниот претрес.

За одлуката со која се наредува прибавување нови докази ќе се известат странките пред да почне главниот претрес.

Член 267

Ако изгледа дека главниот претрес ќе трае подолго време претседателот на советот може да побара од претседателот на судот да определи еден или двајца судии односно судии-поротници да присуствуваат на претресот за да ги заменат членовите на советот во случај на нивна спреченост.

Член 268

Ако се узнае дека некои од сведоците или вештаците што се повикани на главниот претрес, а не се уште сослушани, не ќе можат да дојдат на претресот поради долготрајна болест или поради други пречки, сведокот односно вештакот може да се сослуша во местото каде што се наоѓа.

Сведокот односно вештакот ќе го сослуша, а по потреба и ќе го заколне, претседателот на советот или судијата член на советот или неговото сослушување ќе се изврши преку околинскиот суд или истражниот судија на чие подрачје се наоѓа сведокот односно вештакот.

За времето и местото на сослушувањето ќе се известат странките, ако е тоа можно со оглед на итноста на постапката. Странките можат да присуствуваат на ова сослушување и да му поставеат прашања на сведокот односно вештакот.

Член 269

Претседателот на советот може со наредба од важни причини да го одложи денот на претресот по предлог од странките или по службена должност.

Член 270

Ако тужителот се откаже од обвинителниот акт во текот на подготовките за главниот претрес, претседателот на советот ќе ја запре кривичната постапка со решение и ќе ги извести за тоа лицата што се повикани на главниот претрес, а на оштетениот посебно ќе му обрне внимание за неговото право да може да го продолжи гонењето (чл. 60 и 62).

Глава XXI

ГЛАВЕН ПРЕТРЕС

1. Јавност на главниот претрес

Член 271

Главниот претрес е јавен.

На главниот претрес можат да присуствуваат полнолетни лица.

Лицата што присуствуваат на главниот претрес не смеат да носат оружје или опасно оружје, освен чуварот на обвинетиот кој може да биде вооружен.

Ако малолетно лице треба да присуствува на претресот како сведок или оштетен, ќе се отстрани од судницата штом не е веќе потребно неговото присуство.

Член 272

Од отворањето на заседанието па до завршетокот на главниот претрес советот може во секое време по службена должност или по предлог од странките, но секогаш по нивното сослушување, да ја исклучи јавноста од целиот главен претрес или од еден негов дел, ако го бараат тоа интересите за чување тајна. интересите на јавниот ред или разлозите на моралот.

Член 273

Исклучувањето на јавноста не се однесува на странките, оштетениот, нивните застапници и бранителот.

Советот може да дозволи на главниот претрес на кој е јавноста исклучена да присуствуваат одделни службени лица, научни и јавни работници, а по барање од оптужениот може тоа да им го дозволи и на неговиот брачен другар и неговите блиски роднини.

Претседателот на советот ќе им обрне внимание на лицата што присуствуваат на претресот на кој е исклучена јавноста дека се должни да го чуваат како тајна се' она за што узнале на претресот и ќе им укаже на последиците од одавањето на тајната (член 285 од Кривичниот законик).

Член 274

Одлука за исклучување на јавноста донесува советот со решение кое мора да биде образложено и јавно објавено.

Решението за исклучување на јавноста може да се напаѓа само во жалбата на пресудата.

2. Раководење со главниот претрес

Член 275

Претседателот, членовите на советот, записничарот како и дополнителните судии и судиите-поротници (член 267), мораат непрекинато да бидат на претресот.

Претседателот на советот е должен да утврди дали е советот составен според одредбите од овој за-

коник и дали постојат причини поради кои мораат да се изземат членовите на советот и записничарот (член 38 точ. 1 до 5).

Член 276

Претседателот на советот раководи со претресот, го испитува оптужениот, ги сослушува сведоците и вештаците и им дава збор на членовите на советот, на странките, на оштетениот, на законските застапници, на полномошниците, бранителот и на вештаците.

Претседателот на советот е должен да се грижи за сестрано претресување на предметот, пронајдување на вистината и отстранување на се' она што ја развлекува постапката а не служи за разјаснување на предметот.

Претседателот на советот одлучува за предлозите на странките доколку за нив не одлучува советот.

За предлогот за кој не постои согласност од странките и за согласните предлози од странките што не ќе ги усвои претседателот одлучува советот. Советот исто така одлучува за приговорот против мерките од претседателот на советот што се однесуваат до раководењето со претресот.

Решенијата од советот секогаш се објавуваат и со кусо образложение се внесуваат во записникот за главниот претрес.

Член 277

Главниот претрес тече по оној ред што е определен во овој законик, но советот може да определи да се отстапи од редовниот тек на расправането поради посебни околности, а особено поради бројот на оптужените, бројот на кривичните дела и обемот на доказниот материјал.

Член 278

Претседателот на советот е должен да се грижи за одржување на редот во судницата и достоинството на судот. Тој може веднаш по отворањето на заседанието да им обрне внимание на лицата што присуствуваат на главниот претрес да се владеат пристойно и да не ја пречат работата на судот.

Советот може да нареди да се отстранат од заседанието сите лица што како слушатели присуствуваат на главниот претрес, ако со мерките за одржување на редот предвидени во овој законик не би можело да се обезбеди непречено одржување на главниот претрес.

Член 279

Ако оптужениот, бранителот, оштетениот, законскиот застапник, полномошникот, сведокот, вештакот, толкувачот или друго лице што присуствува на главниот претрес го нарушува редот или не се покорува на наредбите од претседателот на советот за одржување на редот, претседателот на советот ќе го опомене. Ако остане опомената без успех, советот може да нареди оптужениот да се отстрани од судницата, а другите лица може не само да ги отстрани туку и да ги казни со парична казна до 10.000 динари.

По одлука од советот оптужениот може да биде отстранет од судницата за определено време, а ако е веќе испитан на главниот претрес, тогаш и за сето време додека трае доказната постапка. Пред да се заврши доказната постапка претседателот на советот ќе го повика оптужениот и ќе го извести за текот на претресот. Ако би продолжил оптужениот да го нарушува редот или да го навредува достоинството на судот, советот може повторно да го отстрани од заседанието. Во тој случај претресот ќе се доврши без присуство на оптужениот, а пресудата ќе му ја соопшти претседателот или судијата член на советот во присуство на записничарот.

На бранител или полномошник кој и по казната ќе продолжи да го нарушува редот советот може да му ја ускрати натамошната одбрана односно застапување на претресот, и во тој случај странката ќе се повика да земе друг бранител односно полномошник. Ако не е можно тоа да се

стори веднаш без штета по интересите по оптужениот или застапуваниот, или ако во случај на задолжителна одбрана не може веднаш да се постави друг бранител, претресот ќе се прекине или одложи, а бранителот односно полномошникот ќе се осуди да ги плати трошоците што станале поради прекинувањето односно одлагањето на претресот.

Ако судот го отстрани од судницата оштетениот како тужител или приватниот тужител или нивниот законски застапник, претресот ќе се продолжи и во нивна отсуност, но судот ќе им обрне внимание дека можат да земат полномошник.

Ако јавниот обвинител или лицето што го заменува го нарушува редот, претседателот на советот ќе го извести за тоа надлежниот јавен обвинител, а може да го прекине претресот и да побара од надлежниот јавен обвинител да определи друго лице за застапување на обвинителниот акт.

Кога судот ќе казни адвокат или адвокатски приправник што го нарушува редот, ќе ја извести за тоа адвокатската комора.

Член 280

Против решението за казната и должноста за плаќање на трошоците што станале поради прекинувањето односно одлагањето на главниот претрес е позволена жалба, но советот може да го отповика решението за казната.

Против други одлуки што се однесуваат до одржувањето на редот и управувањето со претресот не е позволена жалба.

Член 281

Ако оптужениот стори на главниот претрес кривично дело ќе се постапи според одредбата на членот 318 од овој законик.

Ако некој друг во текот на главниот претрес стори во заседанието кривично дело, советот може да го прекине главниот претрес и по усно обвинение на тужителот, да суди за стореното кривично дело веднаш, а може за тоа дело да суди по завршетокот на започнатиот претрес.

Ако постојат основи на сомнение дека сведокот или вештакот дал лажен исказ на главниот претрес, за тоа кривично дело не може веднаш да се суди. Во таков случај претседателот на советот може да нареди за исказот на сведокот односно на вештакот да се состави посебен записник, кој ќе му го достави до јавниот обвинител. Овој записник ќе го потпишат сослушаниот сведок односно вештак.

Ако не е можно веднаш да му се суди на сторителот на кривичното дело за кое се гони по службена должност, или ако е за судење надлежен повисок суд, ќе се извести за тоа надлежниот јавен обвинител заради натамошна постапка.

3. Претпоставки за одржување на главниот претрес

Член 282

Претседателот на советот го отвора заседанието и го објавува предметот на главниот претрес. Потоа утврдува дали дошле сите повикани лица, па ако не дошле, проверува дали им се предадени покани и дали го оправдале својот изостанок.

Член 283

Ако на главниот претрес што е закажан врз основа на обвинителен акт од јавниот обвинител не дојде јавниот обвинител или лице што го заменува, претресот ќе се одложи.

Ако на главниот претрес не дојде оштетениот како тужител или приватниот тужител, иако се уредно повикани, ниту нивниот полномошник, советот ќе ја запре постапката со решение.

Член 284

Ако е оптужениот уредно повикан, а не дојде на главниот претрес ниту го оправда својот изостанок, советот ќе нареди да се доведе присилно. Ако не би можело доведувањето да се изврши веднаш, советот ќе го одложи претресот и ќе нареди оптужениот да се доведе присилно на идниот пре-

претрес. Во овој случај советот може да нареди оптужениот да ги поднесува трошоците што станале со одлагањето на претресот како и трошоците за доведување.

На оптужениот може, по предлог од јавниот обвинител, да му се суди во отсуство само ако е во бегство или инаку не им е достиген на државните органи.

Против решението од советот со кое се одбива предлогот да му се суди на оптужениот во отсуство јавниот обвинител има право на жалба.

Член 285

Ако на главниот претрес не дојде бранителот што е уредно повикан, или ако бранителот го напушти претресот, а не постои можност веднаш да се земе односно постапи друг бранител без штета за одбраната, претресот ќе се одложи. Во ваков случај советот ќе одлучи со решение трошоците што станале поради одлагањето да ги поднесува бранителот ако може тоа да ѝ се припише на неговата вина.

Член 286

Ако некој од сведоците или вештаците неоправдано изостане и покрај уредна покана, советот може да нареди да се доведе присилно веднаш.

Главниот претрес може да започне и без присуство на повикан сведок или вештак, и во тој случај советот ќе одлучи во текот на претресот дали поради отсуството на сведокот или вештакот треба претресот да се одложи.

Советот може да казни сведок или вештак, што е уредно повикан а не го оправдал изостанокот, со парична казна до 10.000 динари и да го осуди да ги поднесува трошоците предзвикани со неговиот изостанок, а може да нареди на новиот претрес да се доведе присилно. Советот може во оправдан случај да ја отповика одлуката за казната.

4. Одлагање и прекинување на започнатиот главен претрес

Член 287

Вон случаите предвидени посебно во овој законик, главниот претрес ќе се одложи со решение од советот ако во текот на претресот ќе се измени состојбата на работата така што да е потребно одлагање заради подготвување на обвинението или одбраната, или ако е потребно да се прибават нови докази, или ако се утврди во текот на претресот дека кај оптужениот по стореното кривично дело настапило привремено душевно оболение или привремено душевно растројство, или ако постојат други пречки главниот претрес да се спроведе со успех до крај.

Во решението со кое се одлага претресот ќе се определи, кога е тоа можно, денот и часот кога ќе се продолжи главниот претрес. Со истото решение советот може да определи да се прибават оние докази што би можеле со време да се загубат.

Против решението од претходниот став на овој член не е дозволена жалба.

Член 288

Главниот претрес што е одложен мора одново да почне ако се изменил составот на советот, но по сослушувањето на странките советот може да одлучи во ваков случај да не се сослушуваат сведоците и вештаците повторно и да не се врши нов увид, туку да се прочитаат исказите од сведоците и вештаците дадени на поранешниот главен претрес односно да се прочита записникот за увидот.

Ако главниот претрес што бил одложен се одржува пред истиот совет, тој ќе се продолжи, а претседателот на советот накусо ќе го изнесе текот на поранешниот претрес, но и во овој случај советот може да определи претресот да почне одново.

Ако одлагањето траело подолго од еден месец, или ако се одржува претресот пред друг претседател на советот, претресот мора одново да почне и сите докази мораат да се изведат повторно.

Член 289

Вон случаите предвидени посебно во овој законик, претседателот на советот може да го прекине главниот претрес заради одмор, или заради истекот на работното време, или заради тоа да се прибават определени докази за кусо време.

Прекинатиот претрес се продолжува секогаш пред истиот совет.

Ако претресот не може да се продолжи пред истиот совет, или ако прекинут на претресот траел подолго од осум дена, ќе се постапи според одредбите на членот 288 од овој законик.

Член 290

Ако во текот на главниот претрес пред совет составен од еден судија и двајца судии-поротници се покаже дека фактите врз кои се засновува обвинението укажуваат на кривично дело за чие судење е надлежен совет составен од двајца судии и тројца судии-поротници, ќе се дополни советот и претресот ќе започне одново. Ако немало истрага новиот совет може да одлучи да се отвори истрага и предметот да му се отстапи на истражниот судија.

Против ова решение не е дозволена жалба.

5. Записник за главниот претрес

Член 291

За работата на главниот претрес мора да се води записник во кој мора да се внесе во битни црти целиот тек на претресот.

Претседателот на советот може да нареди целиот тек на главниот претрес или одделни негови делови да се бележат стенографски. Стенографските белешки ќе се преведат, ќе се прегледаат и приклучат кон записникот во срок од 48 часа.

Претседателот на советот може, по предлог од странката или по службена должност, да нареди да се запишат во записникот дословно изјавите што ги смета за особено важни.

Ако е потребно, а особено ако се внесуваат во записникот дословно изјавите од некое лице, претседателот на советот може да нареди односниот дел од записникот веднаш да се прочита, а ќе се прочита секогаш кога го бара тоа странката, бранителот или лицето чија изјава се внесува во записникот.

Член 292

Записникот мора да биде завршен со заклучувањето на заседанието. Записникот го потпишуваат претседателот на советот и записничарот.

Странките имаат право да го прегледаат завршениот записник и неговите прилози, да стават забелешки во поглед на содржината и да бараат исправка на записникот.

Исправки на погрешно запишани имиња, броеви и други очигледни грешки во пишувањето може да нареди претседателот на советот по предлог од странките или од испитаното лице или по службена должност. Други исправки и дополненија на записникот може да нареди само советот. Предлозите од странките во поглед на записникот, како и извршените исправки и дополненија, мораат да се забележат во продолжението на завршениот записник, па претседателот на советот и записничарот ќе го потпишат и продолжението на записникот.

Член 293

Во уводот на записникот мора да се назначи судот пред кој се одржува главниот претрес, местото и времето на заседанието, фамилијарното и роденото име на претседателот на советот, на членовите на советот и на записничарот, на тужителот, оптужениот и бранителот, на оштетениот и неговиот законски застапник или полномошник, на толкувачот, кривичното дело што е предмет на претресувањето, како и тоа дали е претресот јавен или е исклучена јавноста.

Записникот мора особено да содржи податоци за тоа кој обвинителен акт е прочитан односно усно изложен на претресот и дали тужителот го

изменил или проширил обвинението, какви предлози поднесувале странките и какви одлуки донесувал претседателот на советот или советот, кои докази се изведени, дали се прочитани некакви записници и други писмена и какви забелешки ставиле странките во поглед на прочитаните записници или писмена. Ако е јавноста исклучена на главниот претрес, во записникот мора да се назначи дека претседателот на советот им обрнал внимание на присутните за последиците ако го откријат неовластено она за што узнале на тој претрес како тајна.

Исказите на оптужениот, сведоците и вештаците се внесуваат во записникот така што да се прикаже нивната суштествена содржина. Овие искази се внесуваат во записникот само доколку содржат отстапување или дополнување на нивните поранешни искази. По барање од странката претседателот на советот ќе нареди да се прочита делумно или во целина записникот за поранешниот исказ.

По барање од странката во записникот ќе се внесе и прашањето односно одговорот што го одбил советот како непозволен.

Член 294

Во записникот за главниот претрес мора да се внесе и суштествената содржина на пресудата и да се назначи дали е пресудата објавена јавно. Во суштествената содржина на пресудата влегува фамилијарното и роденото име на оптужениот, назначување дали со пресудата се одбива обвинението, или оптужениот се ослободува од обвинението или се огласува за виновен, а во овој последен случај и податоците од членот 331 точ. 2 до 7 од овој законик. Ако е донесено решение за истражен затвор (член 333), мора и тоа да се внесе во записникот за главниот претрес.

6. Почеток на главниот претрес и испитување на оптужениот

Член 295

Кога претседателот на советот утврдил дека на главниот претрес дошле сите повикани лица, или кога советот одлучил претресот да се одржи и во отсуство на некое од повиканите лица, или оставил за тие прашања да реши подоцна, претседателот на советот ќе го повика оптужениот и од него ќе ги земе личните податоци (член 212) за да се увери за неговата истовестност.

Член 296

Откога ќе биде утврдена истовестноста на оптужениот претседателот на советот ќе ги опомене сведоците за должноста да му изнесат на судот сè што им е познато за предметот и ќе им укаже на последиците од лажно сведочење. Потоа сведоците заминуваат на местото што е определено за нив и чекаат да бидат повикани заради сослушување.

Вештаците ќе ги опомене претседателот на советот за должноста да го даваат својот наод и мислење по најдобро знаење и ќе им обрне внимание за последиците ако дадат лажен наод и мислење, и спрема околностите ќе ги задржи да го следат текот на претресот или ќе ги упати да почекаат на определено место додека не бидат повикани.

Ако е оштетениот присутен, а уште не го пријавил имотноправното барање, претседателот на советот ќе го упати дека може да даде предлог за остварување на тоа барање во кривичната постапка.

Ако оштетениот како тужител или приватниот тужител треба да се сослушаат како сведоци нема да се отстранат од заседанието.

Претседателот на советот може да преземе потребни мерки да се спречи дозборување меѓу сведоците, вештаците и странките.

Член 297

Претседателот на советот ќе му обрне внимание на оптужениот внимателно да го следи текот на

претресот и ќе го упати дека може да изнесува факти и да предлага докази во своја одбрана, дека може да им постави прашања на сооптужените, сведоците и вештаците, да става забелешки и дава објасненија во поглед на нивните искази.

Член 298

Главниот претрес почнува со читање на обвинителниот акт или на приватната тужба.

Обвинителниот акт и приватната тужба ја чита по правило тужителот, но претседателот на советот може место тоа, ако е во прашање обвинителни акт на оштетениот како тужител или приватна тужба, усно да ја изложи нивната содржина. На тужителот ќе му се дозволи да го дополни излагањето на претседателот на советот.

Ако е оштетениот присутен, може да го образложи имотноправното барање, а ако не е присутен, неговиот предлог ќе го прочита претседателот на советот.

Член 299

Откога е прочитан обвинителниот акт или приватната тужба или е усно изложена нивната содржина, претседателот на советот пристапува кон испитување на оптужениот.

При испитувањето на оптужениот не можат да присуствуваат сооптужените што не се уште испитани.

Претседателот на советот ќе го праша оптужениот дали го разбрал обвинението. Ако претседателот на советот се увери дека оптужениот не го разбрал обвинението, повторно ќе му ја изложи неговата содржина на таков начин да може оптужениот најлесно да ја разбере.

Потоа претседателот на советот ќе го повика оптужениот да се изјасни за секоја точка на обвинението и да изнесе своја одбрана.

Оптужениот не е должен да се изјасни за обвинението ниту да изнесува своја одбрана.

Член 300

При испитувањето на оптужениот на главниот претрес согласно ќе се применуваат одредбите што важат за испитување на обвинетиот во извид односно истрага.

Ако оптужениот не сака воопшто да одговара или не сака да одговара на одделно прашање ќе се прочита неговиот поранешен исказ или дел од тој исказ.

Кога оптужениот при испитувањето на главниот претрес отстапи од својот поранешен исказ, претседателот на советот ќе му обрне внимание на отстапувањето и ќе го праша зошто сега искажува поинаку, а по потреба ќе го прочита неговиот поранешен исказ или дел од тој исказ.

По завршеното испитување претседателот е должен да го праша оптужениот дали има уште нешто да наведе во своја одбрана.

Член 301

Кога претседателот на советот ќе го заврши испитувањето на оптужениот, членовите на советот можат да му постават прашања на оптужениот непосредно. Тужителот, бранителот, оштетениот, законскиот застапник, полномошникот, сооптужениот и вештаците можат непосредно да му постават прашања на оптужениот по одобрение од претседателот на советот.

Претседателот ќе забрани прашање или одговор на веќе поставено прашање ако е тоа непозволено (член 213) или не се однесува на предметот. Ако претседателот на советот забрани да се постави определено прашање или да се даде одговор, странките можат да бараат за тоа да одлучи советот.

Член 302

Кога ќе се заврши испитувањето на првиот оптужен, ќе се пристапи по ред кон испитување на други оптужени, ако ги има. При тоа претседателот на советот може да им обрне внимание за исказите на порано испитаните сооптужени, а веќе испита-

ните оптужени може да ги повика да се изјаснат за исказите на секој сооптужен испитан подоцна.

Ако исказите на одделни сооптужени за иста околност се разликуваат, претседателот на советот може да ги соочи сооптужените.

Член 303

Оптужениот може во текот на главниот претрес да се договара со својот бранител, но за тоа како ќе одговори на поставеното прашање не може да се советува ни со својот бранител нити со некој друг.

7. Доказна постапка

Член 304

Откога е испитан оптужениот постапката се продолжува со изведување на докази.

Докажувањето ги опфаќа сите факти за кои судот смета дека се важни за правилното пресудување.

Доказите се изведуваат по оној ред што ќе го утврди претседателот на советот.

Странките можат до завршетокот на главниот претрес да предлагаат да се извидат нови факти и да се прибават нови докази а можат да ги повторат и оние предлози што ги одбил порано претседателот на советот или советот.

Советот може да одлучи да се изведат и оние докази што не ги предложиле странките или од кои се откажале.

Член 305

Признанието на оптужениот на главниот претрес, колку и да е потполно, не го ослободува судот од должноста да изведува и други докази.

Член 306

При сослушувањето на сведоците и вештаците на главниот претрес согласно ќе се применуваат одредбите што важат за нивното сослушување во извидот односно истрагата.

Сведок што не е сослушан по правило нема да присуствува при изведувањето на доказите, а вештак што уште не дал свој наод и мислење нема да присуствува на претресот додека друг вештак дава свој исказ за истиот предмет.

Член 307

Советот може да одлучи сведок, што не е законат во извидот или во истрагата, да положи заклетва на својот исказ.

Заклетвата се полага усно.

Текстот на заклетвата гласи: „Се заколнувам со својата чест дека за сето што ме прашал судот сум зборувал вистина и дека ништо што сум знаел за оваа работа не сум премолчал“.

Советот може да одлучи сведокот да положи заклетва пред да е сослушан.

Неми сведоци што знаат да читаат и пишуваат, се заколнуваат на тој начин што го потпишуваат текстот на заклетвата, а глуви сведоци ќе го прочитаат текстот на заклетвата. Ако глуви или неми сведоци не знаат ни да читаат ниту да пишуваат ќе се заколнат преку толкувач.

Ако сведок положил заклетва во извидот или во истрагата, ќе се опомене на веќе положената заклетва.

Член 308

Советот може да одлучи вештак да положи заклетва пред вештачењето.

Заклетвата се полага усно.

Текстот на заклетвата гласи: „Се заколнувам со својата чест дека вештачењето ќе го извршам совесно и според своето најдобро знаење и дека потполно и точно ќе го изнесам својот наод и мислење“.

Постојано поставен законат вештак место заклетва ќе се опомене на веќе положената заклетва.

Вештакот го изложува усно на главниот претрес својот наод и мислење. Ако вештакот пред главниот претрес го подготвил писмено својот наод

и мислење, може да му се дозволи да го прочита, ко вој случај неговиот писмен состав ќе се приложи кон записникот.

Член 309

Кога претседателот на советот ќе го заврши сослушувањето на одделен сведок или вештак, членовите на советот можат да му постават прашања на сведокот односно на вештакот непосредно. Тужителот, оптужениот, бранителот, оштетениот, законскиот застапник, полномошникот и вештаците можат да им постават прашања на сведоците и вештаците непосредно по одобрение од претседателот на советот.

Претседателот ќе забрани прашање или ќе одбие одговор на веќе поставено прашање ако е тоа непозволено (член 213) или не се однесува до предметот. Ако претседателот на советот забрани да се постави определено прашање или да се даде одговор, странките можат да бараат за тоа да одлучи советот.

Член 310

Ако сведокот или вештакот при поранешното сослушување навел факти за кои повеќе не се сеќава или ако отстапи од својот исказ, ќе му се обрне внимание на поранешниот исказ односно ќе му се укаже на отстапувањето и ќе се праша зошто сега искажува поинаку, а по потреба ќе се прочита неговиот поранешен исказ или дел од тој исказ.

Член 311

Сослушаните сведоци и вештаци остануваат во судницата ако претседателот на советот не ги отпушти сосема по сослушувањето на странките или ако не нареди привремено да се отстранат од судницата.

По предлог од странките или по службена должност претседателот може да нареди сослушаните сведоци и вештаци да се отстранат од судницата и подоцна повторно да се повикаат и уште еднаш да се сослушаат во присуство или отсуство на други сведоци и вештаци.

Член 312

Ако се узнае на главниот претрес дека повиканиот сведок или вештак, што не е сослушан порано, не може да дојде пред судот или доаѓањето му е значително отежнато, советот може ако смета дека неговиот исказ е важен да нареди да го сослуша вон главниот претрес претседателот на советот или судијата член на советот или сослушувањето да се изврши преку околинскиот суд или истражниот судија на чие подрачје се наоѓа сведокот односно вештакот.

Ако е потребно да се изврши увид вон главниот претрес ќе го изврши претседателот на советот или судија член на советот.

Странките секогаш ќе се известат кога и на кое место ќе се сослуша сведокот односно ќе се изврши увид, со напомена дека можат да присуствуваат на овие дејствија. Ако е оптужениот во истражен затвор советот ќе одлучи дали ќе присуствува на увидот.

Член 313

Записниците за увидот вон главниот претрес, за претресувањето на стан и на лице и за одземањето на предмети, како и исправите, книгите, списите и други писмена што служат како доказ ќе се прочитаат на главниот претрес за да се утврди нивната содржина, а по оценка на советот може нивната содржина накусо да се изнесе усно. Писмената што имаат значење на доказ по можност се поднесуваат во оригинал.

Предметите што можат да послужат за разјаснување на предметот можат во текот на главниот претрес да му се покажат на оптужениот, а по потреба на сведоците и на вештаците.

Член 314

Вон случаите што се посебно предвидени во овој законик, записниците за исказите на сведоците, на обвинетите или на веќе осудените учесници во кривичното дело, како и записниците за наодот и мислењето на вештаците, можат да се прочитаат по одлука на советот само во овие случаи:

1) ако испитаните лица умреле, душевно се разболеле или не можат да се пронајдат или нивното доаѓање пред суд не е можно или е значително отежнато поради старост, болест или други важни причини;

2) ако сведоците или вештаците не сакаат без законски причини да го дадат својот исказ на главниот претрес;

3) ако се странките согласни место непосредно сослушување на сведокот односно вештакот што не е присутен без оглед дали бил повикан или не, да се прочита записникот за неговото поранешно сослушување.

Записниците за поранешното сослушување на лицата што се ослободени од должност да сведочат (член 221) не смеат да се прочитаат ако не се тие лица воопшто повикани на претресот или изјавиле на претресот дека не сакаат да сведочат. Не смеат да се прочитаат ни записниците за поранешното сослушување на лицата што не можат да се сослушаат како сведоци според овој законик (член 220).

Причините зошто се чита некој записник ќе се наведат во записникот за главниот претрес, а при читањето ќе се соопшти дали е сведокот или вештакот заколот.

Член 315

По довршеното сослушување на секој сведок или вештак и по читањето на секој записник или друго писмено претседателот на советот ќе ги праша странките дали имаат нешто да забележат.

Член 316

По завршената доказна постапка претседателот на советот ќе ги праша странките дали имаат некакви предлози за дополнување на доказната постапка.

Ако никој не стави предлог за дополнување на доказната постапка или ако предлогот биде одбиен, а советот најде дека состојбата на работата е извидена, претседателот ќе објави дека е завршена доказната постапка.

8. Измена и проширување на обвинението

Член 317

Ако тужителот најде во текот на главниот претрес дека изведените докази укажуваат дека се изменила фактичната состојба изнесена во обвинителниот акт, тој може на главниот претрес усно да го измени обвинителниот акт, а може да предложи главниот претрес да се одложи за да се подготви нов обвинителен акт.

За да се подготви одбраната судот може во таков случај да го одложи главниот претрес.

Ако дозволи советот да се одложи главниот претрес поради подготвување нов обвинителен акт, ќе определи срок во кој мора тужителот да го поднесе обвинителниот акт. Еден примерок од новиот обвинителен акт ќе му се достави на оптужениот, но приговор против овој обвинителен акт не е позволен. Ако тужителот не поднесе обвинителен акт во оставениот срок советот ќе го продолжи главниот претрес врз основа на поранешниот обвинителен акт.

Член 318

Ако оптужениот стори кривично дело во текот на главниот претрес во заседанието или ако се открие во текот на главниот претрес некое порано сторено кривично дело од обвинетиот, советот, по правило, по обвинението од овластениот тужител,

кое може да биде и усно изнесено, ќе го прошири претресот и на тоа дело.

За да се подготви одбраната судот може во таков случај да го одложи главниот претрес, а може по сослушување на странките да одлучи за делото од претходниот став да се суди посебно.

Ако за пресудување на делото од ставот 1 од овој член е надлежен повисок суд, советот по сослушување на тужителот ќе одлучи дали и предметот по кој го води претресот ќе му го отстапи на надлежниот повисок суд заради пресудување.

9. Збор на странките

Член 319

По завршената доказна постапка претседателот на советот им дава збор на странките на оштетениот и на бранителот. Прво зборува тужителот, потоа оштетениот, бранителот, па оптужениот.

Член 320

Тужителот во својот говор ќе ја изнесе својата оценка на доказите изведени на главниот претрес, потоа ќе ги изнесе своите заклучоци за фактите важни за одлуката и ќе го даде и образложи својот предлог за кривичната одговорност на оптужениот, за одредбите на кривичниот закон што би требало да се применат, како и за олеснителните и отежителните околности што би требало да се земат предвид при одмерувањето на казната. Тужителот не може да става определен предлог за височината на казната, но може да предложи да се изрече судска опомена.

Член 321

Оштетениот или неговиот полномошник може во својот говор да го образложи имотноправното барање и да укаже на доказите за кривичната одговорност на оптужениот.

Член 322

Бранителот или оптужениот сам во својот говор ќе ја изложи одбраната и може да се обрне на наводите од тужителот и оштетениот.

По својот бранител оптужениот има право да зборува сам, да се изјасни дали ја усвојува одбраната на бранителот и да ја дополни.

Тужителот и оштетениот имаат право да одговорат на одбраната, а бранителот односно оптужениот да се обрне на тие одговори.

Последниот збор секогаш му припаѓа на оптужениот.

Член 323

Говорот на странките не може да се ограничи на определено време.

Претседателот на советот може, по претходна опомена, да го прекине лицето што во својот говор го навредува јавниот ред и морал или навредува друго или се впушта во повторувања или излагања што очигледно немаат врска со предметот. Во записникот за главниот претрес мора да се наведе дека говорот бил прекинат и зошто бил прекинат.

Кога обвинението го застапуваат повеќе лица или одбраната повеќе бранители, излагањата не можат да се повторуваат. Застапниците на обвинението односно на одбраната по меѓусебна спогодба ќе одберат прашања за кои ќе зборуваат.

По сите завршни говори претседателот на советот е должен да праша дали уште некој сака да изјави нешто.

Член 324

Ако советот по завршените излагања од странките не најде дека треба да се изведат уште некои докази, претседателот на советот ќе објави дека е главниот претрес завршен.

Потоа советот ќе се повлече на советување и гласање заради донесување пресуда.

Глава XXII

ПРЕСУДА

1. Изрекување на пресудата

Член 325

Ако судот во текот на советувањето не најде дека треба повторно да се отвори главниот претрес заради дополнување на постапката или разјаснување на одделни прашања, ќе изрече пресуда.

Пресудата се изрекува и објавува од името на народот.

Член 326

Пресудата може да се однесува само на она лице што е оптужено и само на делото што е предмет на обвинението содржано во поднесениот односно на главниот претрес изменетиот или проширениот обвинителен акт.

Судот не е врзан за предлозите од тужителот во поглед на правната оценка на делото.

Член 327

Судот ја засновува пресудата само врз фактите и доказите што се изнесени на главниот претрес.

Судот е должен да го оцени совесно секој доказ поединечно и во врска со другите докази и врз основа на таква оценка да изведе заклучок дали е некој факт докажан.

2. Видови на пресуди

Член 328

Со пресудата обвинението се одбива или оптужениот се ослободува од обвинението или се огласува за виновен.

Ако обвинението опфаќа повеќе кривични дела, во пресудата ќе се изрече дали и за кое дело се одбива обвинението или оптужениот се ослободува од обвинението или се огласува за виновен.

Член 329

Пресуда со која се одбива обвинението судот ќе изрече:

- 1) ако за пресудувањето судот не е стварно надлежен;
- 2) ако постапката е водена без барање од овластениот тужител;
- 3) ако тужителот од започнувањето па до завршувањето на главниот претрес се откажал од обвинението;
- 4) ако немало потребен предлог или одобрение или ако овластеното лице односно државниот орган се откажал од предлогот односно од одобрението;
- 5) ако оптужениот за истото дело е веќе правосилно осуден, ослободен од обвинението или ако постапката против него е правосилно запрена со решение, а не е во прашање решението за запирање на постапката од членот 378 на овој законик;
- 6) ако оптужениот со акт на амнестија или помилување е ослободен од гонењето или кривичното гонење не може да се преземе поради застареност, или ако постојат други околности што го исклучуваат кривичното гонење.

Член 330

Пресуда со која оптужениот се ослободува од обвинението судот ќе изрече:

- 1) ако делото за кое се обвинува не е кривично дело според законот;
- 2) ако има околности што ја исклучуваат кривичната одговорност;
- 3) ако не е докажано дека оптужениот го сторил делото за кое се обвинува.

Член 331

Во пресудата во која се огласува оптужениот за виновен судот ќе изрече:

- 1) за кое дело се огласува за виновен, со назначување на фактите и околностите што прават од-

бележоци на кривичното дело како и на оние од кои зависи примената на определена одредба од кривичниот закон;

2) законски назив на кривичното дело и кои одредби од кривичниот закон се применети;

3) на каква казна се осудува оптужениот или се ослободува од казна според одредбите од кривичниот закон;

4) одлука за условната осуда;

5) одлука за мерките за безбедност;

6) одлука за засметување на притворот, истражниот затвор или на веќе издржаната казна;

7) одлука за трошоците на кривичната постапка, за имотноправното барање, за одземањето на одликување, како и за тоа дека правосилната пресуда треба да се објави преку печатот, радиото или телевизијата.

Ако е оптужениот осуден на парична казна, во пресудата ќе се назначи рокот во кој треба паричната казна да се плати и начинот на замената на паричната казна во случај паричната казна да не може да се наплати ни присилно.

3. Објавување на пресудата

Член 332

Откога судот ја изрекот пресудата, претседателот на советот веднаш ќе ја објави. Ако судот не е во можност да ја изрекне пресудата истиот ден по завршувањето на претресот, ќе го одложи објавувањето на пресудата најмногу за три дена и ќе го определи времето и местото на објавувањето.

Претседателот на советот во присуство на странките, нивните законски застапници, полномошници-те и бранителот јавно ќе го прочита диспозитивот и ќе ги соопшти накусо причините на пресудата.

Објавувањето ќе се изврши и кога странката, законскиот застапник, полномошникот или бранителот не е присутен. Советот може да нареди на оптужениот, што е отсутен, пресудата да му ја соопшти усно претседателот на советот или пресудата само да му се достави.

Ако јавноста на главниот претрес била исклучена, диспозитивот на пресудата секогаш ќе се прочита во јавно заседание. Советот ќе одлучи дали и доколку ќе ја исклучи јавноста при објавувањето на причините на пресудата.

Сите присутни ќе го сослушаат читањето на диспозитивот на пресудата стоејќи.

Член 333

Кога ќе изрече пресуда со која оптужениот се осудува на пет години строг затвор или потешка казна, советот ќе нареди истражен затвор, ако оптужениот веќе не се наоѓа во истражен затвор.

Во случај кога ќе изрече пресуда на помала казна строг затвор или на безусловна казна затвор, советот ќе нареди истражен затвор под условите од членот 182 став 2 точ. 1 и 3 на овој законик, а ќе го укине истражниот затвор ако оптужениот веќе се наоѓа во истражен затвор, а повеќе не постојат причините поради кои бил нареден, или ако истражниот затвор бил нареден само поради причината предвидена во членот 182 став 2 точка 2 на овој законик.

Истражен затвор советот секогаш ќе укине и ќе нареди оптужениот да се пушти на слобода ако е ослободен од обвинението, или е огласен за виновен а ослободен е од казна, или е осуден само на парична казна, или е условно осуден, или поради засметувањето на притворот и истражниот затвор казната веќе ја издржал или ако обвинението е одбиено, освен во случајот кога е одбиено поради ненадлежност на судот.

За определување или укинување на истражниот затвор по објавувањето на пресудата до нејзината правосилност ќе се применува одредбата од ставот 2 на овој член. Одлуката ја донесува совет на окружниот суд (член 20 став 2).

Пред донесувањето на решението со кое се определува или укинува истражен затвор во слу-

чаите од ст. 2 и 4 на овој член ќе се сослуша јавниот обвинител.

За определувањето или укинувањето на истражниот затвор советот донесува посебно решение. Жалбата против ова решение не го задржува извршувањето на решението.

Кога судот ќе изрече казна затвор или строг затвор над една година, осудениот што се наоѓа во истражен затвор може да се упати во казнено-поправителна установа и пред правосилноста на пресудата, ако се согласи со тоа.

Член 334

По објавувањето на пресудата претседателот на советот ќе ги упати странките за правото на жалба.

Ако е оптужениот условно осуден, претседателот ќе му обрне внимание на значењето на условната осуда и на условите за кои мора да се придржува.

4. Писмена изработка и доставување на пресудата

Член 335

Објавената пресуда мора писмено да се изработи во срок од три дена по објавувањето, а во сложени работи по исклучок во срок од осум дена.

Пресудата ја потпишуваат претседателот на советот и записничарот.

Заверениот препис од пресудата ќе му се достави на тужителот, на оптужениот лично или по барање од оптужениот на неговиот бранител, а во случаите на задолжителна одбрана — и на оптужениот и на неговиот бранител.

На оптужениот, на приватниот тужител и на оштетениот како тужител ќе им се достави и упатство за правото на жалба.

На оштетениот ќе му се достави заверен препис од пресудата кога има право на жалба.

Член 336

Писмено изработената пресуда мора да има увод, диспозитив и образложение.

Уводот на пресудата содржи: назначување дека пресудата се изрекува од името на народот, назив на судот, фамилијарно и родено име на претседателот и на членовите на советот и записничарот, фамилијарно и родено име на оптужениот, кривично дело за кое е оптужен и дали бил присутен на главниот претрес, ден на главниот претрес и дали претресот бил јавен, фамилијарно и родено име на тужителот, бранителот, законскиот застапник и на полномошникот што биле присутни на главниот претрес и ден на објавувањето на изречената пресуда.

Диспозитивот на пресудата содржи: лични податоци за оптужениот (фамилијарно и родено име, прекар ако го има, фамилијарно и родено име на родителите и моминско фамилијарно име на мајката, каде е роден и каде живее, ден, месец и година на раѓањето, народност, државјанство и занимање) и одлука со која оптужениот се огласува за виновен за делото за кое е оптужен или со која се ослободува од обвинението за тоа дело или со која се одбива обвинението.

Ако е оптужениот огласен за виновен, диспозитивот на пресудата мора да ги опфати потребните податоци наведени во членот 331 од овој законик.

Во случај на стек на кривични дела, судот во диспозитивот на пресудата ќе ги внесе казните утврдени за секое одделно кривично дело, а потоа казната што е изречена за сите дела во стек.

Во образложението на пресудата судот ќе ги изнесе причините за секоја точка на пресудата.

Судот определено и наполно ќе изнесе кои факти и од кои причини ги зема како докажани или недокажани давајќи при тоа особено оценка за веродостојноста на противречните докази, од кои причини не уважил одделни предлози од странките, со кои причини се раководел при решавањето на правните прашања, а особено при утврдувањето дали постои кривично дело и кривична одговорност на оптужениот и при применувањето на

определени одредби од кривичниот закон врз оптужениот и врз неговото дело.

Ако е оптужениот осуден на казна, во образложението ќе се наведе кои околности судот зел предвид при одмерувањето на казната. Посебно судот ќе образложи со кои причини се раководел кога нашол дека постои особено тежок случај или кога нашол дека треба казната да се ублажи или оптужениот да се ослободи од казна или да се изрече условна осуда или дека треба да се применат мерки за безбедност.

Ако оптужениот се ослободува од обвинението, во образложението особено ќе се наведе од кои причини наведени во членот 330 од овој законик се прави тоа.

Во образложението на пресудата со која се одбива обвинението судот нема да се впушта во оценката на главната работа туку ќе се ограничи само на причините за одбивањето на обвинението.

Член 337

Грешки во имињата и броевите како и други очигледни грешки во пишувањето и сметањето, недостатоци во формата и несогласност на преписите од пресудата со оригиналот ќе ги поправи претседателот на советот во секое време по барање од странките или по службена должност. Исправките ќе се извршат во посебно решение и ќе се внесат во оригиналот.

Ако постои несогласност меѓу оригиналот и преписите во поглед на точ. 1 до 3 став 1 на членот 331 од овој законик исправените преписи на пресудата ќе им се достават на лицата наведени во членот 335 од овој законик. Во овој случај срокот за жалба тече од денот на доставувањето на исправениот препис на пресудата.

В. Постапка по правните лекови

Глава XXIII

РЕДОВНИ ПРАВНИ ЛЕКОВИ

1. Жалба на пресудата од првостепениот суд

а) Право на подавање жалба

Член 338

Против пресудата донесена во прв степен овластените лица можат да подадат жалба во срок од осум дена од денот на доставувањето на преписот од пресудата.

Ако пресудата му е доставена и на оптужениот и на неговиот бранител (член 335 став 3), но во различни денови, срокот за жалба ќе се смета од подоцнежниот ден.

Навремено подадена жалба од овластеното лице го одлага извршувањето на пресудата.

Член 339

Жалба можат да подадат странките, бранителот, законскиот застапник на оптужениот и оштетениот.

Во корист на оптужениот жалба можат да подадат и неговиот брачен другар, роднина по крв во права линија, посвоител, посвоеник, брат, сестра и хранител. Срокот за жалба и во тој случај тече од денот кога му е доставен на оптужениот односно на неговиот бранител препис од пресудата.

Јавниот обвинител може да подаде жалба како на штета така и во корист на оптужениот.

Оштетениот може да ја напаѓа пресудата само поради одлуката на судот за трошоците на кривичната постапка, но ако јавниот обвинител го презел гонењето од оштетениот како тужител (член 63 став 2), оштетениот може да подаде жалба од сите причини од кои може да се побива пресудата (член 342).

Бранителот и лицата од ставот 2 на овој член можат да подадат жалба и без особено овластение од оптужениот, но не и против негова волја.

Член 340

Оптужениот може да се откаже од правото на жалба само откако му е пресудата доставена. Додека не се донесе одлука од второстепениот суд оптужениот може да се откаже од веќе подадената жалба. Оптужениот може да се откаже и од жалбата што ја подале неговиот бранител или лицата споменати во членот 339 став 2 од овој законик.

Тужителот и оштетениот можат да се откажат од правото на жалба од моментот на објавувањето на пресудата па до истекот на рокот за подавање жалба, а можат додека не се донесе одлука од второстепениот суд да се откажат од веќе подадената жалба.

Одрекувањето и откажувањето од жалба не може да се отповика.

б) Содржина на жалбата

Член 341

Жалбата треба да содржи:

- 1) означување на пресудата против која се подава жалбата;
- 2) причина за жалбата;
- 3) предлог напаѓаната пресуда да се укине или преправи во целина или делумно.

Кога жалбата не ги содржи податоците од претходниот став, првостепениот суд ќе го повика жалителот да ја дополни жалбата со писмен поднесок или на записник при тој суд во определен рок. Ако жалителот не се одзове на оваа покана судот ќе ја отфрли жалбата, но ако е жалбата подadena во корист на оптужениот судот сепак ќе му ја достави на второстепениот суд доколку може да се утврди до која пресуда се однесува.

Во жалбата можат да се изнесуваат нови факти и нови докази, но жалителот е должен да ги наведе причините зошто не ги изнесол порано. Повикувајќи се на нови факти жалителот е должен да ги наведе доказите со кои ќе се докажат тие факти, а повикувајќи се на нови докази е должен да ги наведе фактите што сака да ги докаже со тие докази.

в) Причини поради кои може да се напаѓа пресудата

Член 342

Пресудата може да се напаѓа:

- 1) поради суштествена повреда на одредбите од кривичната постапка;
- 2) поради повреда на кривичниот закон;
- 3) поради погрешно или непотполно утврдена фактична состојба;
- 4) поради одлука за казната, за мерките за безбедност, за трошоците на кривичната постапка, за имотнотправните барања, одземање на одликување како и поради одлука за објавување на пресудата преку печат, радио или телевизија.

Член 343

Суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка постои:

- 1) ако судот бил непрописно составен или ако во изрекувањето на пресудата учествувал судија или судија-поротник што не учествувал на главниот претрес;
- 2) ако на претресот учествувал судија или судија-поротник што морал да се из земе (член 38 точ. 1 до 5);
- 3) ако главниот претрес бил одржан без лице чие присуство на претресот е задолжително според законот;
- 4) ако била исклучена јавноста на главниот претрес спротивно на закон;
- 5) ако судот ги повредил прописите на кривичната постапка во врска со прашањето дали постои обвинение од овластениот тужител или предлог од оштетениот односно одобрение од надлежниот орган;
- 6) ако пресудата ја донесол суд кој не можел поради стварната ненадлежност да суди во таа ра-

бота или ако судот го одбил неправилно обвинението поради стварната ненадлежност;

7) ако судот не го решил напoлно предметот на обвинението со својата пресуда;

8) ако обвинението е пречекорено (член 326 став 1);

9) ако со пресудата е повредена одредбата на членот 356 од овој законик;

10) ако диспозитивот на пресудата е неразбирлив, противречен на самиот себеси или на причините на пресудата, или ако пресудата нема воопшто причини или во неа не се наведени причините за решителните факти или се тие причини напoлно нејасни или во значителна мерка противречни, или ако за решителните факти постои значителна противречност меѓу она што се наведува во причините на пресудата за содржината на исправите или на записникот за исказите дадени во постапката и на самите тие исправи или на записникот.

Суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка постои и ако судот додека го подготвува главниот претрес или во текот на претресот или при донесувањето на пресудата не применил или неправилно применил некоја одредба од овој законик, или на главниот претрес го повредил правото на одбраната а тоа влијаело или можело да влијае врз законитото и правилното донесување на пресудата.

Член 344

Поведа на кривичниот закон постои ако е повреден кривичниот закон во прашањето:

- 1) дали делото за кое се гони оптужениот е кривично дело;
- 2) дали има околности што ја исклучуваат кривичната одговорност;
- 3) дали има околности што го исклучуваат кривичното гонење, а особено дали настапила застарелост на кривичното гонење или е гонењето исклучено поради амнестија или помилување или работата е веќе правосилно пресудена;
- 4) дали во поглед на кривичното дело што е предмет на обвинението е применет закон кој не може да се примени;
- 5) дали со одлуката за казната односно со одлуката за мерката за безбедност е пречекорено овластението што го има судот според законот;
- 6) дали се повредени одредбите за засметувањето на притворот, истражниот затвор и издржаната казна.

Член 345

Пресудата може да се напаѓа поради погрешно или непотполно утврдена фактична состојба кога судот некој решителен факт погрешно го утврдил или не го утврдил.

Непотполно утврдена фактична состојба постои и кога на тоа укажуваат нови факти или нови докази.

Член 346

Пресудата може да се напаѓа поради одлука за казната кога со оваа одлука не е пречекорено законското овластение (член 344 точка 5), но судот не ја одмерил правилно казната со оглед на околностите што влијаат казната да биде поголема или помала. Одлуката за казната може да се напаѓа и затоа што судот ги применил или не ги применил одредбите за ублажување на казната, за ослободување од казната или за условна осуда, или што судот не изрекол судска опомена иако постоеле за тоа законски услови.

Одлуката за мерката за безбедност може да се напаѓа ако не постои повреда на законот од членот 344 точка 5 од овој законик, но судот ја применил оваа мерка неправилно.

Одлуката за трошоците на кривичната постапка, за имотнотправните барања, како и одлуката за објавување на пресудата преку печат, радио или телевизија може да се напаѓа кога судот за овие прашања донесол одлука противно на законските одредби.

г) Постапка по жалбата

Член 347

Жалбата се поднесува до судот што ја изрекол првостепената пресуда во доволен број примероци за судот и противната странка.

Ненавремената (член 360) и непозволена (член 361) жалба ќе ја отфрли со решение претседателот на советот на првостепениот суд.

Член 348

Еден примерок од жалбата првостепениот суд ќе достави до противната странка која може во срок од осум дена од приемот да поднесе до судот одговор на жалбата. Жалбата и одговорот на жалбата со сите списи првостепениот суд ќе ги достави до второстепениот суд.

Член 349

Кога списите по жалбата ќе стасаат до второстепениот суд претседателот на жалбениот совет определува судија известител. Ако е во прашање кривично дело за кое се гони по службена должност, судијата известител ќе ги достави списите до надлежниот јавен обвинител кој е должен да ги разгледа и веднаш да му ги врати на судот.

Јавниот обвинител враќајќи ги списите може да стави свој предлог или да изјави дека ќе стави предлог на седницата на советот.

Кога јавниот обвинител ќе ги врати списите претседателот на советот ќе закаже седница на советот. За седницата на советот ќе се извести јавниот обвинител.

Судијата известител може по потреба да прибави од првостепениот суд извештај за повредите на одредбите од кривичната постапка, а може преку истиот суд да ги провери наводите на жалбата во поглед на нови докази и нови факти.

Член 350

Второстепениот суд донесува одлука во седница на советот или врз основа на одржан претрес.

Дали ќе одржи претрес одлучува второстепениот суд во седница на советот.

Член 351

Претрес пред второстепениот суд ќе се одржи само во случај ако е потребно да се изведат поради погрешно или непотполно утврдена фактична состојба нови докази или да се повторат доказите изведени веќе порано и ако постојат оправдани причини предметот да не му се врати на првостепениот суд на повторен главен претрес.

На претресот пред второстепениот суд се повикуваат оптужениот и неговиот бранител, тужителот, законските застапници и полномошниците на оштетениот како тужител односно на приватниот тужител, како и оние сведоци и вещтаци за кои судот ќе одлучи да се сослушаат.

Ако е обвинетиот во притвор или во истражен затвор, претседателот на советот на второстепениот суд ќе преземе се' што е потребно обвинетиот да се доведе на претресот.

Ако оштетениот како тужител или приватниот тужител не дојдат на претресот пред второстепениот суд нема да се примени одредбата на членот 283 став 2 од овој законик.

Член 352

Претресот пред второстепениот суд почнува со извештај од известителот, кој ја изнесува состојбата на работата не давајќи свое мислење за основаноста на жалбата.

По предлог или по службена должност ќе се прочита пресудата или делот од пресудата на кој се однесува жалбата, а по потреба и записникот за главниот претрес.

Потоа ќе се повика жалителот да ја образложи жалбата па по него противникот да му одговори. Обвинетиот и неговиот бранител имаат секогаш последен збор.

Странките можат на претресот да изнесуваат нови докази и факти.

Член 353

Доколку во претходните членови не е определено нешто друго одредбите за главниот претрес пред првостепениот суд согласно ќе се применуваат и во постапката пред второстепениот суд.

д) Граници на испитувањето на првостепената пресуда

Член 354

Второстепениот суд ја испитува пресудата во оној дел во кој се напаѓа со жалбата, но мора секогаш по службена должност да испита:

1) дали постои повреда на одредбите на кривичната постапка од членот 343 став 1 точ. 1, 5, 6, 8, 9 и 10 од овој законик и дали главниот претрес е одржан во отсуство на оптужениот противно на одредбите од овој законик, а во случаите на задолжителна одбрана и во отсуство на бранителот на оптужениот;

2) дали е повреден кривичниот закон на штета на оптужениот (член 344).

Ако жалбата, подадена во корист на оптужениот не ги содржи податоците од членот 341 став 1 на овој законик, второстепениот суд ќе се ограничи на испитувањето на повредите од точ. 1 и 2 од претходниот став како и на испитувањето на одлуката за казната (член 346).

Член 355

Жалителот може на повредата на законот од членот 343 став 1 точка 2 од овој законик да се повикува во жалбата само ако не можел таа повреда да ја изнесе во текот на главниот претрес или ја изнесол во првостепениот суд не ја зел предвид.

Член 356

Ако е подадена само жалба во корист на оптужениот пресудата не смее да се измени на негова штета. Во таков случај судот не смее да го осуди оптужениот според постројот кривичен закон ниту на построја казна одошто бил осуден со првостепената пресуда.

Член 357

Жалбата поради погрешно или непотполно утврдена фактична состојба подадена во корист на оптужениот содржи во себеси и жалба поради одлука за казната и мерките за безбедност (член 346 ст. 1 и 2).

Член 358

Ако второстепениот суд по повод чија и да е жалба утврди дека причините поради кои ја донесол одлуката во корист на оптужениот се од корист и за некој од сооптужените што не подал жалба или не ја подал во тој правец, ќе постапи по службена должност како да постои таква жалба.

е) Одлуки на второстепениот суд по жалбата

Член 359

Второстепениот суд може во седница на советот или врз основа на одржан претрес да ја отфрли жалбата како ненавремена или како непозволена, или да ја одбие жалбата како неоснована и да ја потврди пресудата на судот од прв степен, или да ја укине оваа пресуда и да го упати предметот до првостепениот суд на повторен претрес и одлука, или да ја преправи првостепената пресуда.

Член 360

Жалбата ќе се отфрли со решение како ненавремена ако се утврди дека е поднесена по законскиот срок.

Член 361

Жалбата ќе се отфрли со решение како непозволена ако се утврди дека жалбата ја подало лице

што не е овластено да поднесува жалба или лице што се откажало или ја повлекло жалбата или ако жалбата не е позволена според законот.

Член 362

Второстепениот суд ќе ја одбие со пресуда жалбата како неоснована и ќе ја потврди пресудата на првостепениот суд кога ќе утврди дека не постојат причини поради кои се напаѓа пресудата ниту повреди на закон од членот 354 став 1 од овој законик.

Член 363

Второстепениот суд уважувајќи ја жалбата или по службена должност ќе ја укине со решение првостепената пресуда и ќе го врати предметот на повторно судење ако утврди дека постои суштествена повреда на одредбите од кривичната постапка или ако смета дека поради погрешно или непотполно утврдена фактична состојба треба да се нареди нов главен претрес пред првостепениот суд.

Второстепениот суд може да нареди новиот главен претрес пред првостепениот суд да се одржи пред потполно изменет совет.

Второстепениот суд може и само делумно да ја укине првостепената пресуда, ако одделни делови од пресудата можат да се издвојат без штета за правилното пресудување.

Член 364

Ако окружен суд како второстепен при разгледувањето на жалбата устрои дека за судењето во прв степен е стварно надлежен, ќе ја укине првостепената пресуда, предметот ќе го упати до советот на истиот суд и за тоа ќе го извести околинскиот суд.

Но ако е подадена само жалба во корист на оптужениот, а се утврди дека за судењето во прв степен е надлежен повисок суд, не може да се укине првостепената пресуда само од таа причина.

Член 365

Второстепениот суд уважувајќи ја жалбата или по службена должност со пресуда ќе ја преправи првостепената пресуда, ако утврди дека решителните факти во првостепената пресуда се правилно утврдени и дека со оглед на утврдената фактична состојба по правилна примена на законот треба да се донесе поинаква пресуда.

Ако второстепениот суд најде дека постојат законски услови за изрекување судска опомена, ќе ја преправи со решение првостепената пресуда и ќе изрече судска опомена.

Член 366

Во образложението на пресудата односно на решението второстепениот суд треба да ги оцени жалбените наводи и да ги изнесе повредите на законот што ги зел предвид по службена должност.

Кога првостепената пресуда се укинува поради битни повреди на одредбите на кривичната постапка, во образложението треба да се наведе кои одредби се повредени и во што се состои повредата (член 343).

Кога првостепената пресуда се укинува поради погрешно или непотполно утврдена фактична состојба, ќе се наведе во што се состојат недостатоците во утврдувањето на фактичната состојба, односно зошто новите докази и факти се важни и влијателни за донесување на правилна одлука.

Член 367

Второстепениот суд ќе му ги врати сите списи на првостепениот суд со достаточен број заверени преписи од својата одлука за да им се предадат на странките и на другите заинтересирани лица.

Член 368

Првостепениот суд на кој му е предметот упатен на судење ќе го земе за основа поранешниот обвинителен акт. Ако пресудата од првостепениот суд е делумно укината, првостепениот суд ќе го

земе за основа само оној дел од обвинението што се однесува на укинатиот дел од пресудата.

На новиот претрес странките можат да истакнуваат и нови факти и да изнесуваат нови докази.

Првостепениот суд е должен да ги изведе сите процесни дејствија и да ги расправи сите спорни прашања на кои што укажал второстепениот суд во својата одлука.

При изрекувањето на нова пресуда првостепениот суд е врзан со забраната пропишана во членот 356 од овој законик.

2. Жалба на пресудата од второстепениот суд

Член 369

Против пресудата од второстепениот суд е позволена жалба до повисокиот суд само во следните случаи:

1) ако врховниот суд на народната република или Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина како второстепен суд изрекол смртна казна или казна строг затвор на дваесет години или ако потврдил пресуда од првостепен суд со која е изречена таква казна;

2) ако второстепениот суд врз основа на одржан претрес ја утврдил фактичната состојба поинаку од што првостепениот суд и врз така утврдена фактична состојба ја засновал својата пресуда;

3) ако второстепениот суд ја преправил пресудата на првостепениот суд со која оптужениот е ослободен од обвинението и изрекол пресуда со која оптужениот се огласува за виновен.

За жалбата против второстепената пресуда во случајот од претходниот став решава надлежниот суд од трет степен во седница на советот согласно со одредбите што важат за постапката во втор степен. Пред овој суд не може да се одржи претрес.

3. Жалба на решението

Член 370

Против решението на истражниот судија, како и против решението на околинскиот и окружниот суд донесено во прв степен, странките и лицата чии права се повредени можат да подадат жалба секогаш кога во овој законик не е изрично определено дека жалбата не е позволена.

Против решението од советот на окружниот суд донесено во текот на извидот и истрагата не е позволена жалба, ако со овој законик не е определено поинаку.

Решенијата што се донесуваат со цел да се подготви главниот претрес и пресудите можат да се напаѓаат само во жалбата на пресудата.

Член 371

Жалбата се поднесува до судот што го донесол решението.

Ако со овој законик не е определено поинаку, жалбата на решението се поднесува во срок од три дена од денот на усното соопштување, а ако немало усно соопштување, од доставувањето на решението.

Член 372

Ако во овој законик не е определено поинаку, со поднесувањето на жалбата на решението се одлага извршувањето на решението против кое е подадена жалба.

Член 373

За жалбата против решението на околинскиот или окружниот суд донесено во прв степен одлучува второстепениот суд во седница на советот.

За жалбата против решението на истражниот судија одлучува советот на надлежниот суд.

Решавајќи за жалбата судот може со решение да ја отфрли жалбата како ненавремена или како непозволена, да ја одбие жалбата како неоснована, или да ја уважи жалбата и решението да го преправи или укине и по потреба предметот да го испрати на повторно одлучување.

Испитувајќи ја жалбата судот ќе внимава по службена должност дали за донесување на решението првостепениот суд бил стварно надлежен односно дали решението го донесол овластениот орган.

Член 374

На постапката по жалбата на решението согласно ќе се применуваат чл. 339, 341, 347, 349, 356 и 358 од овој законик.

Член 375

Ако со овој законик не е определено нешто друго, одредбите на чл. 370 и 374 од овој законик ќе се применат согласно и на сите други решенија што се донесуваат според овој законик.

Глава XXIV

ВОНРЕДНИ ПРАВНИ ЛЕКОВИ

1. Повторување на кривичната постапка

Член 376

Кривичната постапка што е довршена со правосилно решение или правосилна пресуда може да се повтори по барање од овластеното лице само во случаите и под условите предвидени во овој законик.

Член 377

Правосилната пресуда може да се преправи и без повторување на кривичната постапка:

1) ако во две или повеќе пресуди против ист осуден правосилно се изречени повеќе казни а не се применети одредбите за одмерување на една казна за делата во стек;

2) ако правосилната пресуда со која што за повеќе кривични дела е изречена една казна не би можела да се изврши во еден дел поради амнестија, помилување или од други причини.

Во случајот од точката 1 од претходниот став судот со нова пресуда ќе ги преправи поранешните пресуди во поглед на одлуките за казната и ќе изрече една казна. За донесување нова пресуда е надлежен првостепениот суд што судел во работата во која е изречен најстрог вид казна, а кај исто-видни казни оној што изрекол најголема казна, а ако се казните еднакви, судот што ја изрекол казната последен.

Во случајот од точката 2 став 1 од овој член судот што судел во прв степен ќе ја преправи поранешната пресуда во поглед на казната и ќе изрече нова казна или ќе утврди колку од казната изречена со поранешната пресуда треба да се изврши.

Новата пресуда судот ја донесува во седница на советот, по предлог од јавниот обвинител или од осудениот а по сослушување на противната странка.

Член 378

Ако кривичната постапка била правосилно запрена со решение затоа што немало барање од овластениот тужител или што немало потребен предлог или одобрение или од истите причини обвинението е одбиено со пресуда, или ако постапката била правосилно запрена со решение затоа што сторителот по стореното кривично дело се разболел од некакво трајно душевно заболение или е постапката запрена пред да е испитан обвинетиот, постапката ќе се продолжи по барање од овластениот тужител штом ќе престанат причините поради кои била запрена односно поради кои е обвинението одбиено.

Член 379

Ако вон случаите споменати во претходниот член кривичната постапка е правосилно запрена во извидот или во истрагата, или по повод приговорот против обвинителниот акт, или поради отка-

жување од обвинението пред да почне главниот претрес, може по барање од овластениот тужител да се дозволи повторување на кривичната постапка (член 383 став 3) ако се поднесат нови докази врз основа на кои може судот да се увери дека се стекнале услови за повторно започнување на кривичната постапка.

Кривичната постапка правосилно запрена до почетокот на главниот претрес може да се повтори и кога јавниот обвинител се откажал од гонењето, а оштетениот не го презел гонењето, ако се докаже дека до откажување дошло поради кривично дело злоупотреба на службеното овластување на јавниот обвинител. Во поглед на докажувањето на кривичното дело на јавниот обвинител ќе се применува одредбата од членот 380 став 2 на овој законик.

Ако е постапката запрена затоа што оштетениот како тужител се откажал од гонењето или што се смета дека се откажал според законот, оштетениот како тужител не може да бара повторување на постапката.

Член 380

Кривичната постапка завршена со правосилна пресуда може да се повтори:

1) ако се докаже дека е пресудата заснована врз лажна исправа или врз лажен исказ на сведоците или вештаците;

2) ако се докаже дека до пресудата дошло поради кривично дело на судијата, на судијата-поротник или на лицето што ги вршело извидните или истражните дејствија;

3) ако пресудата со која се одбива обвинението е донесена поради откажувањето на јавниот обвинител од обвинението, а се докаже дека до ова откажување дошло поради кривично дело злоупотреба на службеното овластување на јавниот обвинител;

4) ако се изнесат нови факти или се поднесат нови докази што самите за себеси или во врска со поранешните докази се подобни да предизвикаат ослободување на лицето што било осудено или негова осуда според поблаг или построг кривичен закон или осуда на лицето што било ослободено од обвинението односно против кое е одбиено обвинението вон случајот од членот 378 на овој законик;

5) ако некое лице е повеќе пати судено за исто дело или ако се повеќе лица осудени поради исто дело кое можело да го стори само едно или некои од нив;

6) ако во случај на осуда за продолжено кривично дело или за друго кривично дело, кое според законот опфаќа повеќе истовидни дејствија, се изнесат нови факти или се поднесат нови докази што укажуваат дека осудениот сторил дејствие што би го опфатило делото од осудата да се знаело за него порано, или укажуваат дека осудениот не го сторил дејствието што е опфатено со делото од осудата, а постоењето на овие факти би било од суштествено влијание врз одмерувањето на казната.

Во случаите од точ. 1 до 3 од претходниот став мора со правосилната пресуда да се докаже дека наведените лица се огласени за виновни за односните кривични дела. Ако постапката против овие лица не може да се спроведе затоа што умреле или што постојат околности што го исклучуваат кривичното гонење, фактите од точ. 1 до 3 од претходниот став можат да се утврдат и со други докази.

Член 381

Барање за повторување на кривичната постапка можат да поднесат странките и бранителот, а по смртта на осудениот барање можат да поднесат во корист на осудениот јавниот обвинител и лицата наведени во членот 339 став 2 од овој законик.

Во случајот од членот 380 став 1 точ. 4 и 6 од овој законик повторување на кривичната постапка на штета на осудениот не е позволено, ако поминало

повеќе од шест месеци од кога тужителот узнал за нови факти или нови докази.

Барање за повторување на кривичната постапка во корист на осудениот може да се поднесе и откако осудениот ја издржал казната, и без оглед на застареност, амнестија или помилување.

Член 382

За барањето за повторување на кривичната постапка одлучува судот што во поранешната постапка судел во прв степен. Во околинскиот суд за барањето одлучува судија поединец, а во окружниот суд — совет (член 20 став 2).

Во барањето мора да се наведе по кој законски основ се бара повторување и со кои докази се поткрепуваат фактите врз кои се засновува барањето. Ако барањето не ги содржи овие податоци, судот ќе го повика подносителот да го дополни барањето во определен срок.

Член 383

Судот ќе го отфрли барањето со решение ако врз основа на самото барање и списите на поранешната постапка утврди дека барањето го поднесло неовластено лице, или дека нема законски услови за повторување на постапката, или дека фактите и доказите врз кои се засновува барањето веќе биле изнесени во поранешното барање за повторување на постапката што е одбиено со правосилно решение на судот, или дека фактите и доказите очигледно не се подобни врз основа на нив да се дозволи повторување или дека подносителот на барањето не постапил според членот 382 став 2 од овој законик.

Ако судот не го отфрли барањето ќе ѝ достави препис од барањето на противната странка која има право да одговори на барањето во рок од осум дена. Кога ќе стигне до судот одговорот на барањето или кога ќе истече рокот за давање одговор, претседателот на советот ќе определи да се извидат фактите и да се прибават докази на кои се повикува во барањето и во одговорот на барањето.

Од кога ќе бидат спроведени овие извиди, судот со решение веднаш ќе одлучи за барањето за повторување на постапката по членот 379 од овој законик. Во други случаи претседателот на советот ќе определи списите да се испратат до јавниот обвинител, кој ќе ги врати списите со свое мислење без одлагање.

Член 384

Кога ќе ги врати списите јавниот обвинител, судот, доколку не определи да се дополни извидот, врз основа на резултатот на извидот ќе го уважи барањето и ќе дозволи повторување на кривичната постапка или барањето ќе го одбие.

Ако судот најде дека причините поради кои го дозволил повторувањето на постапката во корист на оптужениот постојат и за некој од сооптужените што не поднесол барање за повторување на постапката ќе постапи по службена должност како да постои такво барање.

Во решението со кое се позволява повторување на кривичната постапка судот ќе одлучи веднаш да се определи нов главен претрес или предметот да се врати во состојбата на истрага односно да се отвори истрага, ако ја немало.

Ако барањето за повторување на кривичната постапка е поднесено во корист на осудениот, а судот смета со оглед на поднесените докази дека овој во повторената постапка ќе биде осуден на таква казна што со засметувањето на веќе издржаната казна би требало да се пушти на слобода, или дека ќе биде ослободен од обвинението, или дека обвинението ќе биде одбиено, може да определи извршувањето на пресудата да се одложи односно прекине.

Кога решението со кое се позволява повторување на кривичната постапка ќе стане правосилно, ќе се запре извршувањето на казната, но судот, по

предлог од јавниот обвинител, ќе определи истражен затвор ако постојат услови од членот 190 на овој законик.

Член 385

За новата постапка што се води врз основа на решението со кое е позволено повторување на кривичната постапка важат истите одредби како и за првата постапка. Во новата постапка судот не е врзан за решенијата донесени во поранешната постапка.

Ако се запре новата постапка до почетокот на главниот претрес, судот со решение за запирање на постапката ќе ја укине и поранешната пресуда.

Кога судот во новата постапка ќе донесе пресуда, ќе изрече поранешната пресуда делумно или во целина да се става вон сила или да се остава во сила. Во казната што ќе ја определи со новата пресуда судот ќе му ја засмета на оптужениот издржаната казна, а ако е определено повторување само за некое од делата за кои бил осуден оптужениот, судот ќе изрече нова единствена казна според одредбите од Кривичниот законик.

Ако барањето за повторување на постапката е поднесено во корист на осудениот, судот во новата постапка е врзан со забраната пропишана во членот 356 од овој законик.

Член 386

Кривичната постапка ќе се повтори секогаш кога е некое лице осудено во отсуство (член 284) штом ќе настапи можноста повторно да му се суди во негово присуство.

Во таков случај јавниот обвинител спрема околностите ќе започне извид односно ќе предложи отворање истрага или ќе побара судот да му го достави на обвинетиот порано подадениот обвинителен акт.

Кога судот во новата постапка ќе донесе пресуда, задолжително ќе изрече дека поранешната пресуда се става вон сила.

2. Вонредно ублажување на казната

Член 387

Ублажување на правосилно изречена казна е позволено кога по правосилноста на пресудата се јават околности што ги немало кога се изрекувала пресудата или судот не знаел за нив иако постоеле, а тие очигледно би предизвикале поблаго одмерување на казната.

Член 388

Барање за вонредно ублажување на казната можат да поднесат јавниот обвинител и осудениот како и лицата што се овластени да подадат жалба против пресудата во корист на оптужениот (член 339 став 2).

Барањето за вонредно ублажување на казната не го задржува извршувањето на казната.

Член 389

Барањето за вонредно ублажување на казната се поднесува до судот што ја донесол пресудата во прв степен.

Претседателот на советот на првостепениот суд ќе го отфрли барањето што е поднесено од лице кое не е овластено да поднесува барање.

Првостепениот суд по сослушувањето на јавниот обвинител ќе извиди дали постојат причини за ублажување, па потоа барањето со списите и со свој образложен предлог ќе го испрати до врховниот суд на народната република односно до Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина.

Врховниот суд на народната република односно Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина донесува решение за барањето за вонредно ублажување на казната во седница на советот составен

од тројца судии, односно од петмина судии ако е во прашање кривично дело за кое е во закон предвидена смртна казна или казна строг затвор на петнаесет години. Пред да донесе решение ќе се сослуша јавниот обвинител на народната република односно јавниот обвинител на Автономна Покраина Војводина.

Кога пресудата ја изрекол Сојузниот врховен суд, за барањето за вонредно ублажување на казната решава тој суд по сослушувањето на сојузниот јавен обвинител.

Судот ќе го одбие барањето ако најде дека не се исполнети законските услови за вонредно ублажување на казната. Ако го усвои барањето, судот со решение ќе ја преправи правосилната пресуда во поглед на одлуката за казната.

Член 390

Врховниот суд ќе го отповика решението со кое го усвоил барањето за вонредно ублажување на казната ако се докаже (член 380 став 2) дека решението се засновува врз лажна исправа или врз лажан исказ на сведоците или вештаците.

3. Барање за заштита на законитоста

Член 391

Против правосилна судска одлука и против судска постапка што им претходела на тие правосилни одлуки надлежниот јавен обвинител може да подаде барање за заштита на законитоста, ако е повреден законот.

Член 392

Ако е повреден сојузен закон, за барањето за заштита на законитоста решава Сојузниот врховен суд.

Ако е повреден закон на републиката, за барањето за заштита на законитоста решава врховниот суд на народната република односно на Автономна Покраина Војводина.

Член 393

Барањето за заштита на законитоста за кое решава Сојузниот врховен суд го подава сојузниот јавен обвинител.

Барањето за заштита на законитоста за кое решава врховниот суд на народната република односно на Автономна Покраина Војводина е овластен да го подава само јавниот обвинител на народната република односно на Автономна Покраина Војводина.

Член 394

Врховниот суд решава за барањето за заштита на законитоста во седница на советот. Во општа седница одлучува врховниот суд кога решава за барање за заштита на законитоста против одлуките што ги донесол совет на истиот суд.

Пред да биде предметот изнесен на решавање судијата определен за известител може по потреба да прибави известување за истакнатите позреди на законот.

За седницата секогаш ќе се извести јавниот обвинител.

Член 395

При решавањето за барањето за заштита на законитоста врховниот суд ќе се ограничи само на испитувањето на повредите на законот на кои се повикува во своето барање јавниот обвинител.

Ако врховниот суд најде дека причините поради кои ја донесол одлуката во корист на осудениот постојат и за некој од сооптужените во поглед на кој не е подадено барање за заштита на законитоста, ќе постапи по службена должност како да постои такво барање.

Кога барањето за заштита на законитоста е подадено во корист на осудениот врховниот суд при донесувањето на одлуката е врзан со забраната пропишана во членот 356 од овој законик.

Член 396

Врховниот суд со пресуда ќе го одбие барањето за заштита на законитоста како неосновано ако утврди дека не постои повреда на закон на која се повикува во своето барање јавниот обвинител.

Член 397

Кога врховниот суд утврди дека барањето за заштита на законитоста е основано ќе донесе пресуда со која, според природата на повредата или ќе ја преправи правосилната одлука, или ќе ги укине во целина или делумно одлуките од првостепениот и повисокиот суд или само одлуката од повисокиот суд и предметот ќе му го врати на повторна одлука на првостепениот или повисокиот суд, или ќе се ограничи само на тоа да ја утврди повредата на законот.

Ако барањето за заштита на законитоста е подадено на штета на осудениот, а врховниот суд најде дека е основано, тој може или само да утврди дека постои повреда на закон или да ја укине правосилната пресуда и предметот да го врати на повторна одлука.

Ако барањето за заштита на законитоста е подадено на штета на обвинетиот по шест месеци од правосилноста на одлуката, врховниот суд може само да утврди дека постои повреда на закон не засегајќи во правосилната одлука.

Член 398

Ако при решавањето за барањето за заштита на законитоста се јави значително сомнение за вистинитоста на решителните факти утврдени во одлуката против која е барањето подадено, врховниот суд со пресудата со која решава за барањето за заштита на законитоста ќе ја укине таа одлука и ќе нареди да се одржи нов главен претрес пред истиот или пред друг стварно надлежен првостепен суд.

Член 399

Ако е правосилната пресуда укината и предметот вратен на повторно судење, за основа ќе се земе поранешниот обвинителен акт или оној негов дел што се однесува на укинатиот дел од пресудата.

Судот е должен да ги изведе сите процесни дејствија и да ги расправи прашањата на кои му обрнал внимание врховниот суд.

Пред првостепениот односно второстепениот суд странките можат да изнесуваат нови факти и да поднесуваат нови докази.

Ако барањето за заштита на законитоста било подадено во корист на осудениот, судот при донесувањето на нова одлука е врзан со забраната пропишана во членот 356 од овој законик.

Ако покрај одлуката од понизок суд е укината и одлуката од повисокиот суд, предметот му се испраќа на понискиот суд преку повисокиот суд.

Г. Посебни одредби за постапката пред околиски суд, за изрекување судска опомена и за постапката спрема малолетниците

Глава XXV

ПОСТАПКА ПРЕД ОКОЛИСКИ СУД

Член 400

Одредбите од овој законик за отворање истрага, за истражен затвор, за обвинителен акт и за приговор против обвинителен акт нема да се применуваат во постапката пред околиски суд.

Извид се спроведува што е можно побргу и покус. Извидот го спроведува судија на околискиот суд или овластените органи на внатрешните работи.

Член 401

За кривичните дела за кои законот како главна казна пропишува казна затвор или поблага казна, може да се нареди притвор во извидот само ако постои оправдан страв дека обвинетиот ќе побегне. Во таков случај судијата на околискиот суд може да го продолжи траењето на притворот, но така што да трае најдолго осум дена од моментот на притворањето на обвинетиот. Ова решение судијата на околиски суд мора да го донесе пред да истече рокот од три дена од моментот на притворањето.

За други кривични дела од надлежноста на околиски суд притвор може да се нареди во извидот врз основа на сите причини наведени во членот 182 став 2 точ. 1 до 3 од овој законик. Траењето на притворот преку три дена судијата на околиски суд може, под условите од членот 188 на овој законик, да го продолжува, така што вкупно да трае најмногу два месеца од моментот на притворањето.

Од предавањето на обвинителниот предлог па до заклучувањето на главниот претрес притвор може да се нареди само ако постои очигледна опасност дека обвинетиот ќе побегне.

Член 402

Кривичната постапка пред околиски суд се спроведува врз основа на обвинителен предлог од јавниот обвинител односно од оштетениот како тужител или врз основа на приватна тужба.

Јавниот обвинител може да поднесе обвинителен предлог и врз основа на самата кривична пријава.

Обвинителен предлог и приватна тужба се поднесуваат во потребен број примероци за судот и обвинетиот.

Член 403

Ако кривична пријава поднесол оштетениот, а јавниот обвинител во рок од еден месец по приемот на пријавата не поднесе обвинителен предлог ниту го извести оштетениот дека ја отфрлил пријавата односно се откажал од гонењето, оштетениот има право да поведе кривична постапка пред околиски суд како тужител со поднесување обвинителен предлог.

Ако во случајот од претходниот став се откаже оштетениот од гонење или според законот се смета дека се откажал од гонењето, јавниот обвинител може, без оглед на условите пропишани за повторување на постапката, повторно да поведе постапка, ако не ја отфрлил пријавата од оштетениот или не ја запрел постапката.

Член 404

Обвинителен предлог односно приватна тужба треба да содржи: фамилијарно и родено име на обвинетиот со лични податоци доколку се познати, кус опис на кривичното дело, назначување на судот пред кој треба да се одржи главниот претрес, предлог кои докази треба да се изведат на главниот претрес и предлог обвинетиот да се огласи за виновен и осуди според законот.

Во обвинителниот предлог може да се предложи обвинетиот да се стави во притвор. Ако се наоѓа обвинетиот во притвор или во текот на извидот се наоѓал во притвор, ќе се назначи во обвинителниот предлог колку време е притворен.

Член 405

Кога ќе прими околискиот суд обвинителен предлог или приватна тужба, судијата на околиски суд претходно ќе испита дали е судот надлежен, дали е потребно да се спроведе или дополнителен извидот и дали постојат услови за отфрлување на обвинителниот предлог односно на приватната тужба.

Ако судијата на околиски суд не донесе решение од решенијата од претходниот став веднаш ќе го закаже главниот претрес.

Ако се наоѓа обвинетиот во притвор, судијата на околиски суд е должен да постапува со особена итност.

Член 406

Ако судијата на околискиот суд најде дека за судење е надлежен друг околиски суд ќе му го отстапи предметот по правосилноста на решението на тој суд, а ако најде дека за судење е надлежен окружен суд ќе му го отстапи предметот на натамошна постапка на надлежниот јавен обвинител. Ако јавниот обвинител смета дека за судење е надлежен околиски суд, ќе побара одлука од совет на окружниот суд.

По закажувањето на главниот претрес околискиот суд не може по службена должност да се огласи за месно ненадлежен.

Член 407

Ако судијата на околискиот суд најде дека треба да се спроведе или дополни извидот, може тоа да го стори самиот, а може спроведувањето или дополнувањето на извидот да му го довери на овластениот орган на внатрешните работи.

Член 408

Судијата на околиски суд ќе го отфрли обвинителниот предлог или приватната тужба, ако најде дека постојат причини за запирање на постапката предвидени во членот 258 точ. 1 до 3 од овој законик.

Решението со кусо образложение се испраќа до јавниот обвинител, до оштетениот како тужител или до приватниот тужител, како и до обвинетиот ако бил испитан.

Член 409

Судијата на околиски суд го повикува на главниот претрес обвинетиот и неговиот бранител, тужителот, оштетениот и нивните законски застапници и полномошници, сведоците, вештаците и толкувачите, а по потреба ќе прибави и предмети што треба да служат како доказ на главниот претрес.

На обвинетиот ќе му се назначи во поканата дека може на главниот претрес да дојде со докази за своја одбрана или доказите навремено да му ги соопшти на судот за да можат да се прибават за главниот претрес. Во поканата ќе му се обрне внимание на обвинетиот дека главниот претрес ќе се одржи и во негово отсуство, ако постојат за тоа законски услови (член 412 став 3). На обвинетиот со поканата ќе му се достави и препис од обвинителниот предлог односно приватната тужба.

Поканата мора да му се достави на обвинетиот така што меѓу доставувањето на поканата и денот на главниот претрес да остане доволно време за подготвување на одбраната, а најмалку три дена. По согласност од обвинетиот овој рок може да се намали.

Член 410

Главниот претрес се држи во местото на судот. Во итни случаи, особено кога е потребно да се изврши увид или кога е тоа во интерес на полесно спроведување на доказната постапка, главниот претрес може по одобрение од претседателот на судот да се определи и во местото каде е сторено кривичното дело или каде треба да се преземе увид, доколку се тие места на подрачјето на околискиот суд.

Член 411

Приговор за месната ненадлежност може да се стави најдоцна до почетокот на главниот претрес.

По закажаниот главен претрес на обвинетиот што е нем, глуп или неспособен самиот успешно да се брани судот може по службена должност да му постави бранител.

Судијата што го спроведел извидот не е изземен да учествува на главниот претрес како претседател на советот или како судија поединец.

Член 412

Главниот претрес пред околискиот суд ќе се одржи и ако не дојде јавниот обвинител што е уредно повикан. Во тој случај оштетениот има право да го застапува обвинението на главниот претрес во границите на обвинителниот предлог.

Главниот претрес може да се одржи и ако не дојде приватниот тужител што има престојувалиште вон подрачјето на околискиот суд до кој е поднесена приватната тужба, ако му ставил предлог на судот главниот претрес да се одржи во негово отсуство.

Ако обвинетиот не дојде на главниот претрес, а е уредно повикан, судот може да одлучи главниот претрес да се одржи и во негово отсуство под услов неговото присуство да не е нужно и пред тоа да бил испитан.

Член 413

Главниот претрес почнува со објавување на главната содржина на обвинителниот предлог или на приватната тужба. Започнатиот претрес ќе се доврши по можност без прекинување.

Ако судијата на околискиот суд најде во текот на главниот претрес дека фактите врз кои се зазновува обвинението укажуваат на кривично дело за чие судење е надлежен совет, ќе се формира совет и претресот ќе почне одново.

По заклучувањето на претресот судот веднаш ќе изрече пресуда и ќе ја објави со суштествените причини.

Странките можат да се откажат од правото на жалба веднаш по објавувањето на пресудата. Во таков случај препис од пресудата ќе ѝ се достави на странката само ако го бара тоа.

Одредбите на членот 333 од овој законик согласно ќе се применуваат и во постапката пред околиски суд кога е во прашање укинување на притвор по изрекувањето на пресудата.

Кога судот ќе изрече во пресудата казна затвор или строг затвор, може да нареди обвинетиот да се стави во притвор односно да остане во притвор, ако постои очигледна опасност дека ќе побегне. Притворот може во таков случај да трае до правосиленоста на пресудата, но најмногу додека не му истече на обвинетиот казната што ја изрекот околиски суд.

Ако јавниот обвинител не присуствувал на главниот претрес (член 412 став 1), оштетениот има право во својство на тужител да изјави жалба против пресудата, без оглед дали се жали и јавниот обвинител.

Член 414

Пред закажувањето на главниот претрес за кривични дела од надлежноста на судија поединец за кои се гони по приватна тужба, судијата поединец може да ги повика само приватниот тужител и обвинетиот да дојдат во определениот ден во судот заради претходно разјаснување на предметот, ако смета дека тоа би било целесообразно за побрзо завршување на постапката. На обвинетиот со поканата му се доставува и препис од приватната тужба.

Ако не дојде до измирување на странките и до повлекување на приватната тужба, судијата ќе земе изјави од странките и ќе ги повика да стават свои предлози во поглед на прибавувањето на докази.

Ако судијата поединец не најде дека постојат услови за отфрлување на тужбата, ќе донесе одлука за тоа кои докази ќе се изведат на главниот претрес и ќе закаже, по правило, веднаш главен претрес и ќе им го соопшти тоа на странките.

Ако судијата поединец смета дека не е потребно прибавување докази, а не постојат некои други причини за посебно закажување на главниот претрес, може веднаш да отвори претрес и по изведувањето на доказите што се наоѓаат пред судот да донесе одлука по повод приватната тужба. На ова посебно ќе се предупредат приватниот тужител и обвинетиот при доставувањето на поканата.

За неодзивање на приватниот тужител на поканата од ставот 1 на овој член важи одредбата од членот 58 на овој законик.

Во случај на недоаѓање на обвинетиот, ако судијата одлучил да отвори главен претрес, ќе се примени одредбата на членот 412 став 3 на овој законик.

Член 415

Доколку во оваа глава не постојат посебни одредби за кривичната постапка пред околиски суд, во таа постапка согласно ќе се применуваат другите одредби од овој законик.

Глава XXVI

ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ ЗА ИЗРЕКУВАЊЕ СУДСКА ОПОМЕНА

Член 416

Судска опомена се изрекува со решение.

Доколку во оваа глава не е нешто друго предвидено, одредбите од овој законик што се однесуваат на пресудата со која обвинетиот се огласува за виновен се применуваат согласно и на решението за судска опомена.

Член 417

Решението за судска опомена се објавува веднаш по заклучувањето на главниот претрес со суштествените разлози. Во поглед на откажувањето од правото на жалба важи одредбата од членот 413 став 4 на овој законик.

Во изреката на решението за судска опомена, покрај личните податоци за оптужениот, ќе се наведе само дека на оптужениот му се изрекува судска опомена за делото што е предмет на обвинението и законскиот назив на кривичното дело. Изреката на решението за судска опомена ги опфаќа и потребните податоци од членот 331 став 1 точ. 5 и 7 на овој законик.

Во образложението на решението судот ќе изнесе со кои разлози се раководел при изрекувањето на судската опомена.

Член 418

Решението за судска опомена може да се побива од причините наведени во членот 342 точ. 1 до 3 на овој законик, како и поради тоа што не постоеле околности што го правдаат изрекувањето на судската опомена.

Ако решението за судска опомена содржи одлука за мерките за безбедност, за трошоците на кривичната постапка или за имотноправното барање, оваа одлука може да се напаѓа од причината што судот не ја применил правилно мерката за безбедност односно што одлуката за трошоците на кривичната постапка или за имотноправното барање ја донесол противно на законските одредби.

Член 419

Повреда на кривичниот закон во случај на изрекување судска опомена постои, освен по прашањата наведени во членот 344 точ. 1 до 4 на овој законик, и кога со одлуката за судска опомена или мерка за безбедност е пречекорено овластувањето што го имал судот според законот.

Член 420

Кога жалба против решението за судска опомена изјавил тужителот на штета на обвинетиот, второстепениот суд може да донесе пресуда со која обвинетиот се огласува за виновен и се осудува на казна или со која се изрекува условна осуда, ако најде дека првостепениот суд правилно ги утврдил решителните факти, но дека според правилната примена на законот доаѓа предвид изрекување на казна.

По повод на чија и да е жалба против решението за судска опомена второстепениот суд може да донесе пресуда со која се одбива обвинението или обвинетиот се ослободува од обвинението, ако најде дека првостепениот суд правилно ги утврдил решителните факти и дека според правилната при-

мена на законот доаѓа предвид изрекување на една од овие пресуди.

Кога постојат условите од членот 362 на овој законик второстепениот суд ќе донесе решение со кое се одбива жалбата како неоснована и се потврдува решението на првостепениот суд за судска опомена.

Глава XXVII

ПОСТАПКА СПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИТЕ

1. Општи одредби

Член 421

Одредбите од оваа глава се применуваат во постапката спрема лица што извршиле кривично дело како малолетници, а во времето на поведувањето на постапката односно судењето не наполниле дваесет и една година. Другите одредби на законикот се применуваат доколку не се во спротивност со одредбите на оваа глава.

Одредбите на чл. 423 до 425, 427 до 429, 439 и 441 на овој законик се применуваат во постапката спрема помладо полнолетно лице (член 79и на Кривичниот законик), ако до почетокот на главниот претрес се утврди дека неговата душевна развиеност ѝ одговара на развиеноста на малолетник, а до тоа време не наполнило дваесет и една година.

Член 422

Кога во текот на постапката ќе се утврди дека малолетникот во времето на извршувањето на кривичното дело не наполнил четиринаесет години, се запира кривичната постапка и таков малолетник му се упатува на органот на старателството (член 65 на Кривичниот законик).

Член 423

На малолетник не може да му се суди во отсуство.

При преземањето на дејствија на кои присуствува малолетник, а особено при неговото испитување, органите што учествуваат во постапката се должни да постапуваат претпазливо, водејќи сметка за душевната развиеност, чувствителноста и за личните особини на малолетникот, за да не влијае штетно водењето на кривичната постапка врз развојот на малолетникот.

Во исто време овие органи ќе спречуваат со годни мерки секое недисциплинирано однесување на малолетникот.

Член 424

Малолетникот може да има бранител во текот на целата постапка.

Малолетникот мора да има бранител ако се води постапка за дело од надлежноста на советот за малолетници на окружниот суд, а за дело од надлежноста на советот за малолетници на околинскиот суд — ако судијата за малолетници на тој суд оцени дека на малолетникот му е потребен бранител.

Ако во случаите од претходниот став самиот малолетник, неговиот законски застапник или роднините не земат бранител, бранител ќе постави судијата за малолетници по службена должност.

Бранител на малолетник може да биде само адвокат.

Член 425

Никој не може да биде ослободен од должноста да сведочи за околностите потребни за оценување на душевната развиеност на малолетникот, за запознавање со неговата личност и за приликите во кои живее (член 439).

Член 426

Кога малолетникот учествувал во извршување на кривично дело заедно со полнолетни лица, постапката спрема него ќе се издвои и ќе се спроведе според одредбите од оваа глава.

Од оправдани причини постапката спрема малолетникот може да се соедини со постапката про-

тив полнолетни лица и да се спроведе според општите одредби на овој законик, но само ако малолетникот во времето на поведувањето на постапката наполнил шеснаесет години. Решение за тоа донесува советот за малолетници на надлежниот суд по образложен предлог од јавниот обвинител. Против ова решение не е дозволена жалба.

Кога се спроведува единствена постапка за малолетни и полнолетни сторители, во поглед на малолетниците секогаш ќе се применат одредбите од чл. 423 до 425, 427 до 429, 439 и 441 на овој законик.

Член 427

Во постапката спрема малолетници, покрај овластувањата што се изречно предвидени во одредбите од оваа глава, органот на старателството има право да се запознае со текот на постапката, во текот на постапката да става предлози и да укажува на фактите и доказите што се од важност за донесувањето на правилна одлука.

За секое поведување постапка спрема малолетник јавниот обвинител ќе го извести надлежниот орган на старателството.

Член 428

Без дозвола од судот не смее да се објави текот на кривичната постапка спрема малолетник, ниту одлуката донесена во таа постапка.

Да се објави може само оној дел од постапката односно оној дел од одлуката за кој постои одобрение, но и во тој случај не смее да се наведе името на малолетникот ниту други податоци врз основа на кои би можело да се заклучи кој малолетник е во прашање.

Поради повреда на одредбите од претходните ставови лицата одговорни според Законот на печатот ќе се казнат според членот 285 од Кривичниот законик.

Член 429

Органите што учествуваат во постапката спрема малолетник, како и другите органи и установи од кои се бараат известувања, извештаи или мислења, се должни најитно да постапуваат за да се заврши постапката што побргу.

2. Состав и надлежност на судот

Член 430

Во околинските, окружните, врховните судови на народните републики и Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина постајат посебни совети за малолетници. Во околинските и окружните судови постои еден или повеќе судии за малолетници.

Советите за малолетници на околинските и окружните судови се составени од судија за малолетници и од двајца судии поротници. Судијата за малолетници е претседател на советот.

Судијата за малолетници на околинскиот суд го определува претседателот на окружниот суд од редот на судиите на околинскиот суд, а судијата за малолетници на окружниот суд — претседателот на врховниот суд на народната република односно на Автономна Покраина Војводина од редот на судиите на окружниот суд. Претседателот на судот може, по потреба, да му определи заменик на судијата за малолетници.

Во врховните судови на народните републики и во Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина се определува со распоредот на работите совет за малолетници, кој е составен од тројца судии.

Судиите поротници се избираат од редовите на професорите, учителите, воспитачите и други лица што имаат искуство во воспитувањето на малолетници.

Член 431

Советите за малолетници на околинските судови судат во прв степен за кривичните дела на малолетници за кои е пропишана казната строг затвор до пет години или некоја поблага казна.

Советите за малолетници на окружните судови судат во прв степен за кривичните дела на малолетници за кои е пропишана казна потешка од пет години строг затвор, во втор степен одлучуваат по жалбите против одлуките на совет за малолетници на околинскиот суд и решаваат по жалбите против решенијата на јавниот обвинител и судијата за малолетници во случаите предвидени во овој законик, како и во случаите од членот 445 на овој законик кога судијата за малолетници на околинскиот суд или органот на старателството не ќе се согласи со предлогот на јавниот обвинител.

Советот за малолетници на врховниот суд на народната република односно на Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина одлучува во втор степен по жалбите против одлуките на советот за малолетници на окружниот суд и решава во случаите од членот 445 кога судијата за малолетници на окружниот суд или органот на старателството не ќе се согласи со предлогот на јавниот обвинител.

Судијата за малолетници на околинскиот или окружниот суд ја спроведува подготвителната постапка и врши други работи определени со овој законик.

Член 432

За постапката спрема малолетник месно надлежен е, по правило, судот на неговото живеалиште односно престојувалиште. Постапката може да се спроведе и пред судот на местото на извршувањето на кривичното дело, ако кај судот на живеалиштето односно престојувалиштето на малолетникот значително е отежнато изведувањето на доказите.

Член 433

Во места каде постојат повеќе околински судови републичкиот односно Покраинскиот секретаријат за правосудна управа ќе определи еден од тие судови да биде надлежен за сите кривични предмети на малолетниците.

Републичкиот односно Покраинскиот секретаријат за правосудна управа може да ги определи околинските судови што ќе решаваат кривични предмети на малолетници од надлежноста на повеќе околински судови на подрачјето на ист окружен суд.

Член 434

Републичкото народно собрание односно Народното собрание на Автономна Покраина Војводина може да определи советот за малолетници на одделен окружен суд да суди во прв степен и за сите кривични дела на малолетниците од надлежноста на советот за малолетници на околинските судови на подрачјето на тој окружен суд, ако е тоа целесобразно со оглед на обемот и природата на малолетничкиот криминал на подрачјето на тој окружен суд.

По жалбите против одлуките на советот за малолетници на окружниот суд, во случаите кога овој совет суди за кривични дела од надлежноста на советот за малолетници на околинскиот суд, одлучува во втор степен советот за малолетници на врховниот суд на народната република односно на Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина.

3. Поведување на постапката

Член 435

Кривична постапка спрема малолетник се поведува за сите кривични дела само по барање од јавниот обвинител.

За кривичните дела од надлежноста на советот за малолетници на околинскиот суд постапка се поведува по барање на околинскиот јавен обвинител, а за кривичните дела од надлежноста на советот за малолетници на окружниот суд — по барање на окружниот јавен обвинител.

За кривичните дела за кои се гони по предлог или по приватна тужба, постапка може да се поведе ако оштетениот му ставил предлог за поведување на постапка на надлежниот јавен обвини-

тел во рокот предвиден во членот 52 од овој законик.

Ако јавниот обвинител не ја поведе постапката спрема малолетникот, ќе го извести за тоа оштетениот. Оштетениот не може да ја преземе постапката односно не може да му поднесе приватна тужба на судот, но може во рок од осум дена од приемот на известувањето на јавниот обвинител да бара советот за малолетници на надлежниот суд да одлучи за поведувањето на постапката.

Член 436

За кривичните дела од надлежноста на советот за малолетници на околински суд јавниот обвинител може да одлучи да не поведе кривична постапка, иако постојат докази дека малолетникот сторил кривично дело, ако смета дека не би било целесобразно да се води постапка спрема малолетник со оглед на природата на кривичното дело и околностите под кои е сторено, поранешниот живот на малолетникот и неговите лични особини. Заради утврдување на овие околности јавниот обвинител може да побара известувања од родителите односно од старателот на малолетникот, од други лица или установи, а кога тоа е потребно може овие лица, како и малолетникот, да ги повика во јавното обвинителство заради непосредно известување. Тој може да побара мислење од органот на старателството за целесобразноста на поведувањето на постапка спрема малолетникот.

Кога за донесувањето на одлука за поведување постапка е потребно да се испитаат личните особини на малолетникот, јавниот обвинител може, во споредба со органот на старателството, да го упати малолетникот во прифатилиште или во установа за испитување или воспитување, но најмногу на еден месец.

Кога јавниот обвинител ќе најде дека не е целесобразно да се поведе постапка спрема малолетникот, ќе го извести за тоа, со наведување на причините, органот на старателството и оштетениот кои можат во рок од осум дена да бараат од советот за малолетници на окружниот суд да одлучи за поведувањето на постапката.

Член 437

Во случаите од членот 435 став 4 и членот 436 став 3 советот за малолетници решава во седница откако претходно ќе ги прибави списите од јавниот обвинител. На седницата се повикува јавниот обвинител.

Советот за малолетници може да одлучи постапка да не се поведе или спрема малолетникот да се поведе постапка пред судијата за малолетници. Против решението на советот за малолетници не е позволена жалба.

Кога советот ќе одлучи спрема малолетникот да се поведе постапка пред судијата за малолетници, јавниот обвинител може да учествува во оваа постапка и ги има сите овластувања што според овој законик му припаѓаат во постапката.

4. Подготвителна постапка

Член 438

Барањето за поведување на постапката јавниот обвинител, по правило, му го поднесува на судијата за малолетници на околинскиот или окружниот суд, според тоа кој од овие судови е надлежен да му суди на малолетникот.

Судијата за малолетници на окружниот суд може да му го довери водењето на подготвителната постапка на судијата за малолетници на околинскиот суд на чие подрачје малолетникот престојува, ако тој суд е во негово седиште на окружниот суд.

Јавниот обвинител може да бара овластените органи на внатрашните работи да ја спроведат подготвителната постапка, ако би било тоа целесобразно, особено во случај кога постапката треба да се води на подрачја на повеќе судови или за кривично дело сторено во состав на група.

Кога јавниот обвинител ќе им го довери спроведувањето на подготвителната постапка на органите на внатрешните работи, ќе го извести за тоа судијата за малолетници, кој може од органите на внатрешните работи да го преземе водењето на подготвителната постапка.

Член 439

Во подготвителната постапка спрема малолетник, покрај фактите што се однесуваат на кривичното дело, посебно ќе се утврдат годините на малолетникот, околностите потребни за оценка на неговата душевна развиеност, ќе се испита средината во која и приликите под кои живее малолетникот и другите околности што се однесуваат до неговата личност.

Заради утврдување на овие околности ќе се соопштуваат родителите на малолетникот, неговиот старател и другите лица што можат да дадат потребни податоци. За овие околности ќе се побара, по потреба, извештај од органот на старателството, а ако малолетникот веќе бил во воспитна установа, во воспитно-поправителен дом, дисциплински центар или ако бил ставен под надзор на органот на старателството ќе се прибави извештај и од овие установи.

Прибирањето на одделни податоци за личноста на малолетникот може да му се довери и на определен службеник на органот на старателството.

Кога за утврдување на здравствената состојба на малолетник, неговата душевна развиеност, психичките особини или склоности е потребно малолетникот да го прегледаат вештаци, за овој преглед ќе се определат лекари, психолози или педагози. Вакви испитувања на малолетник можат да се извршат во здравствена или друга установа.

Член 440

Органот што ја води подготвителната постапка самиот го определува начинот за изведување на одделни дејствија држејќи се при тоа за одредбите од овој законик во онаа мерка што ги обезбедува правата на обвинетиот на одбрана, правата на оштетениот и прибирањето на доказите потребни за одлучување.

По одобрение од органот што ја води подготвителната постапка, на дејствијата во подготвителната постапка можат да присуствуваат јавниот обвинител и бранителот. Органот што ја води постапката може да одобри на овие дејствија да присуствуваат и претставник на органот на старателството и родителите односно старателот на малолетникот. Кога овие лица присуствуваат на дејствијата во подготвителната постапка, тие можат да ставаат предлози и да упатуваат прашања.

Член 441

Органот што ја води подготвителната постапка може да нареди малолетникот во текот на подготвителната постапка да се смести во прифатилиште, воспитна или слична установа, да се стави под надзор на органот на старателството или да и се предаде на друга фамилија, ако е тоа потребно заради издвојување на малолетникот од средината во која живеел или заради давање помош, заштита или сместување на малолетникот.

Трошоците за сместувањето на малолетникот се издвојуваат однапред од буџетските средства и вклучуваат во трошоците на кривичната постапка.

Член 442

Исклучок, органот што ја води подготвителната постапка може да нареди малолетник да биде во притвор кога постојат за тоа причините од став 2 на овој законик.

Притворот го определува орган на внатрешните работи, решението за продолжување на притвор над три дена го донесува судијата за малолетници на окружниот суд по образложен предлог од органот на внатрешните работи.

Врз основа на решението за притвор на судијата за малолетници или на решението за продолжување на притворот, притворот може да трае најмногу еден месец. Советот за малолетници на окружниот суд може поради оправдани причини да го продолжи притворот најмногу уште за два месеца.

Пред поведувањето на кривичната постапка органите на внатрешните работи можат по исклучок да притворат малолетник и да го задржат во притвор најмногу три дена, ако за тоа постојат причините од членот 182 став 2 на овој законик.

Член 443

Малолетникот го издржува притворот, по право, одвоено од полнолетни лица.

Органот што ја води подготвителната постапка може да определи малолетникот да биде во притвор заедно со полнолетно лице ако осамувањето на малолетникот би траело подолго, а постои можност малолетникот да се стави во просторија со полнолетно лице што не би влијаело штетно врз него.

Органот што ја води подготвителната постапка ги има спрема притворените малолетници истите овластувања што според овој законик му припаѓаат на извидниот орган во поглед на притворениците и истражните затвореници.

Член 444

Откога ќе ги испита сите околности што се однесуваат на извршувањето на кривичното дело и на личноста на малолетникот, органот што ја води подготвителната постапка му ги доставува списите на надлежниот јавен обвинител, кој може да бара да се дополнително подготвителната постапка.

Ако не побара дополнение на постапката, јавниот обвинител ќе му стави на советот за малолетници образложен предлог малолетникот да се казни или спрема него да се применат воспитни мерки.

Предлогот на јавниот обвинител треба да содржи: фамилијарно и родено име на малолетникот, неговите години на возраст, опис на делото, докази од кои произлегува дека малолетникот го извршил кривичното дело, образложение кое треба да содржи оценка на душевната развиеност на малолетникот и предлог да се казни малолетникот однесно спрема него да се применат воспитни мерки.

Член 445

Ако во текот на подготвителната постапка јавниот обвинител најде дека нема основ за водење постапка спрема малолетникот, ќе му стави предлог на судијата за малолетници да ја запре постапката. Вака ќе постапи јавниот обвинител и кога подготвителната постапка ја водел овластен орган на внатрешните работи. За предлогот за запирање на постапката јавниот обвинител ќе го извести и органот на старателството, кој е должен во случај на несогласување со предлогот на јавниот обвинител да го извести за тоа судијата за малолетници во срок од осум дена од денот на приемот на известувањето од јавниот обвинител.

Ако судијата за малолетници на околинскиот или окружниот суд не се согласи со предлогот на јавниот обвинител, ќе побара за тоа да одлучи советот за малолетници на окружниот односно врховниот суд. Советот за малолетници донесува одлука по сослушување на надлежниот јавен обвинител. Вака ќе постапи судијата за малолетници и кога само органот на старателството не се согласил со предлогот на јавниот обвинител.

Одредбата од членот 437 став 3 на овој законик важи и кога советот за малолетници не ќе го усвои предлогот на јавниот обвинител за запирање на постапката.

Член 446

Кога јавниот обвинител во случаите предвидени во членот 437 и 445 на овој законик не учествувал во постапката спрема малолетникот, судијата за малолетници по завршената подготвителна постапка ќе му го изнесе предметот на советот за малолетници заради судење.

Член 447

Органите на кои им е доверено водењето на подготвителна постапка спрема малолетник (член 438 ст. 2 и 3) се должни да го известуваат судијата за малолетници секои 15 дена за причините поради кои не е завршена подготвителната постапка во секој одделен предмет.

Судијата за малолетници го известува претседателот на судот секој месец кои предмети на малолетници не се завршени и за причините поради кои во врска со одделни предмети постапката е уште во тек. Претседателот на судот ќе презема, по потреба, мерки да се забрза постапката.

5. Постапка пред советот за малолетници

Член 448

Кога ќе го прими предлогот на јавниот обвинител, како и кога постапката спрема малолетник се води без предлог на јавниот обвинител, судијата за малолетници закажува седница на советот или главен претрес.

Кога постапката спрема малолетник се води без предлог на јавниот обвинител, судијата за малолетници ќе изнесе на почетокот на седницата односно претресот кое кривично дело му се става на малолетникот на товар.

Казни и заводски мерки можат да се изречат само по одржаниот главен претрес. Другите воспитни мерки можат да се изречат и на седница на советот.

На седница на советот може да се одлучи да се одржи главен претрес.

За седницата на советот се известуваат и на неа можат да присуствуваат јавниот обвинител, бранителот и претставникот на органот на старателството.

Судијата за малолетници ќе му ја соопшти на малолетникот воспитната мерка што е изречена спрема него на седницата на советот.

Член 449

Кога советот за малолетници одлучува врз основа на главен претрес, согласно ќе се применуваат одредбите од овој законик за подготовките за главниот претрес, за раководењето со главниот претрес, за одложувањето и прекинувањето на главниот претрес, за записникот и за текот на главниот претрес; но судот може да отстапи од овие правила ако смета дека нивната примена не би била целесообразна во конкретниот случај.

Покрај лицата наведени во членот 265 од овој законик, на главниот претрес ќе се повикаат родителите на малолетникот односно старателот и органот на старателството. Недоаѓањето на родителите, старателот или претставникот на органот на старателството не го спречува судот да го одржи главниот претрес.

Освен малолетникот на главниот претрес мора да присуствува јавниот обвинител кога ставил предлог во смисла на членот 444 од овој законик, а во случаите на задолжителна одбрана — и бранителот.

Одредбите од овој законик за измена и проширување на обвинението ќе се применуваат и во постапката спрема малолетник, со тоа што советот за малолетници е овластен и без предлог на јавниот обвинител да донесе одлука врз основа на фактичната состојба што е изменета на главниот претрес.

Член 450

Кога му се суди на малолетник, секогаш ќе се исклучи јавноста.

Советот може да дозволи на претресот да присуствуваат лица што се занимаваат со заштита и воспитување на малолетници или со отстранување на малолетничкиот криминалитет, како и научни работници.

Во текот на претресот советот може да нареди, освен јавниот обвинител, бранителот и претставникот на органот на старателството, од заседанието да се отстранат сите или одделни лица.

За време на изведувањето на одделни докази или говор на странките советот може да нареди малолетникот да се отстрани од заседанието.

Член 451

Во текот на постапката пред судот, судијата за малолетници или советот за малолетници може да донесе одлука за привремено сместување на малолетникот (член 441), а може и да ја укине одлуката што е донесена порано за тоа.

Член 452

Судијата за малолетници е должен да закаже главен претрес или седница на советот во рок од осум дена од денот на приемот на предлогот од јавниот обвинител или од денот на завршетокот на подготвителната постапка (член 446) односно од одлуката да се одржи претрес што е донесена на седницата на советот. За секое продолжување на овој рок судијата за малолетници мора да има одобрение од претседателот на судот.

Одложување или прекинување на главниот претрес се врши само по исклучок. За секое одложување или прекинување на главниот претрес судијата за малолетници ќе го известат претседателот на судот и ќе ги изнесе причините за одложувањето односно за прекинувањето.

Судијата за малолетници е должен во рок од три дена по објавувањето писмено да ја изработи пресудата односно решението.

Член 453

Советот за малолетници не е врзан за предлогот на јавниот обвинител при одлучувањето дали спрема малолетникот ќе изрече казна или ќе примени воспитна мерка. Но ако постапката спрема малолетникот се води без предлог на јавниот обвинител или ако јавниот обвинител се откажал од предлогот, советот не може на малолетникот да му изрече казна туку само воспитна мерка.

Советот со решение ќе ја запре постапката во случаите кога судот според членот 329 точ. 4 до 6 на овој законик донесува пресуда со која се одбива обвинението или со која оптужениот се ослободува од обвинението (член 330), како и кога советот ќе најде дека не е целесообразно да му се изрече казна на малолетникот ниту казна ниту воспитна мерка.

Советот донесува решение и кога му изрекува воспитна мерка на малолетникот. Во изреката на ова решение се наведува само која мерка се изрекува, но малолетникот нема да се огласува за виновен за кривичното дело што му се става на товар. Во образложението на решението ќе се наведе описот на делото и околностите што ја правдаат примената на изречената воспитна мерка.

Пресудата со која му се изрекува казна на малолетникот се донесува во формата предвидена во членот 331 на овој законик.

Ако советот за малолетници на околинскиот суд утврди дека за судење е надлежен советот за малолетници на окружниот суд, ќе донесе решение за отстапување на предметот на тој суд.

Член 454

Судот може да го осуди малолетникот на плаќање трошоците на кривичната постапка и на исполнување имотнотправните барања само ако на малолетникот му изрекол казна. Ако спрема малолетникот е применета воспитна мерка, трошоците на постапката паѓаат на товар на буџетските средства, а оштетениот заради остварување на имотнотправното барање се упатува на процес.

6. Правни лекови

Член 455

Против пресудата со која на малолетник му е изречена казна, против решението со кое на малолетник му е изречена воспитна мерка и против решението за запирање на постапката (член 453 став

2) можат да изјават жалба сите лица што имаат право на жалба против пресудата (член 339), и тоа во срок од осум дена по приемот на пресудата односно решението.

Бранителот, јавниот обвинител, брачниот другар, роднина по крв во права линија, посвоител, старател, брат, сестра и хранител можат да изјават жалба во корист на малолетник и против неговата волја.

Жалбата против решението со кое се изрекува заводска мерка или мерка упатување во дисциплински центар го задржува извршувањето на решението ако судот во согласност со родителите на малолетникот не одлучи поинаку.

Член 456

Второстепенниот совет може да ја преправи првостепената одлука со изрекување на потешка мерка на малолетникот само ако е тоа предложено во жалбата и ако одржи претрес.

Член 457

Барањето за заштита на законитоста може да се подаде како во случај кога со судската одлука е повреден закон така и во случај кога неправилно е применета казната или некоја воспитна мерка спрема малолетникот.

Член 458

Одредбите за повторување на кривичната постапка завршена со правосилна пресуда согласно ќе се применуваат и на повторувањето на постапката завршена со правосилно решение за примена на воспитната мерка или за запирање на постапката спрема малолетникот (член 445 став 2).

7. Надзор на судот над спроведувањето на мерките

Член 459

Управата на воспитната установа или на воспитно-поправителниот дом во кој е сместен малолетникот е должна секои шест месеци да му доставува на судот што ја изрекол воспитната мерка извештај за поведението на малолетникот. Судијата за малолетници на тој суд може и самиот да ги посетува малолетниците сместени во воспитна установа или во воспитно-поправителен дом.

Ако е изречена мерка на засилен надзор од страна на родителите или старателот, но не е определен надзор на органот на старателството, судијата за малолетници може да бара известување од тој орган за примена на мерката.

8. Запирање на извршувањето и измена на одлуката за воспитните мерки

Член 460

Одлуката за заменување на мерката засилен надзор или на заводската мерка со друга таква мерка (член 79 на Кривичниот законик) ја донесува судот што во прв степен го донесол решението за воспитната мерка кога ќе најде самиот дека е тоа потребно, или по предлог од јавниот обвинител, управникот на заводот или органот на старателството на кој му е доверен надзорот над малолетникот.

Пред донесување на одлуката судот ќе го сослуша јавниот обвинител, малолетникот, родителот или старателот на малолетникот или други лица, а ќе ги прибави и потребните извештаи од органот на старателството или од други органи и установи.

Според одредбите од претходните ставови се донесува и одлуката за запирање на воспитната мерка на засилен надзор или на заводската мерка.

Одлуката за запирање или заменување на воспитната мерка ја донесува советот за малолетници.

ДЕЛ ТРЕТ ПОСЕБНИ ПОСТАПКИ

Глава XXVIII

ПОСТАПКА ЗА ПРИМЕНА НА МЕРКИТЕ ЗА БЕЗБЕДНОСТ

Член 461

Ако обвинетиот сторил кривично дело во непресметлива состојба (член 6 став 1 од Кривичниот законик) јавниот обвинител, ако смета дека е сторителот на делото опасен за својата околина, ќе му даде предлог на судот за испраќање на сторителот во завод за душевно болни лица или во друг завод за чување и лекување.

Во овој случај обвинетиот, што се наоѓа во притвор или истражен затвор, нема да се пушти на слобода туку привремено ќе се смести во некој завод за чување и лекување или во некоја годна просторија додека не се заврши постапката за примена на мерката за безбедност.

Член 462

За примена на мерката за безбедност испраќање во завод за душевно болни лица или во друг завод за чување и лекување решава по одржаниот претрес судот што е надлежен за судење во прв степен.

Покрај лицата што мораат да се повикаат на претресот, ќе се повикаат и лекари како вештаци и тоа по можност психијатри. Обвинетиот ќе се повика ако е неговата состојба таква да може да присуствува на претресот. За претресот ќе се известат брачниот другар на обвинетиот и неговите родители односно старателот, а спрема околностите и други блиски роднини.

Ако врз основа на спроведените докази судот утврди дека обвинетиот сторил определено кривично дело и дека во времето кога го извршил кривичното дело бил непресметлив, ќе одлучи врз основа на сослушувањето на повиканите лица и наодите и мислењата на вештаците дали обвинетиот ќе се испрати во завод за душевно болни лица или во друг завод за чување и лекување.

Ако најде судот дека обвинетиот не бил непресметлив ќе ја спре постапката за примена на мерките за безбедност.

Против решението на судот можат да подат жалба во срок од осум дена по приемот на решението сите лица што имаат право да се жалат против пресудата (член 339).

Член 463

Постапка за примена на мерката за безбедност испраќање во завод за душевно болни лица или во друг завод за чување и лекување ќе се спроведе и кога на главниот претрес ќе се установи дека обвинетиот кога го извршил кривичното дело бил непресметлив.

Член 464

Кога судот во пресудата на намалено пресметливо лице ќе му изрече казна, ќе одлучи за неговото испраќање во завод за душевно болни лица или во друг завод за чување и лекување, ако најде дека е опасно за својата околина.

Член 465

Правосилната одлука за испраќање во завод за душевно болни лица или во друг завод за чување и лекување (член 462 и 464) ќе се испрати до судот што е надлежен да одлучи за лишение од деловната способност. За одлуката ќе се извести и органот за старателство.

Член 466

По предлог од управата на заводот или од органот за старателство, а по сослушувањето на јавниот обвинител, судот што во прв степен го донесол решението за испраќање во завод ќе донесе решение за отпуштање од заводот, кога врз основа на

мислење од лекар ќе најде дека не е потребно натамошно лекување и чување.

Во решението за отпуштање од завод лице со намалена пресметливост што во заводот поминало помалу време отколку што изнесува изречената казна, судот ќе одлучи дали тоа лице остатокот на казната ќе го издржи во казнено-поправителна установа или ќе се пушти на слобода со условен отпуст (член 61 став 4 на Кривичниот законик).

Член 467

За примената на мерката за безбедност задолжително лекување на алкохоличари или наркомани судот одлучува откога ќе прибави наод и мислење од вештаци. Вештаците треба да се изјаснат и за можностите за лекување на обвинетиот, како и за изгледите за успех на таквото лекување.

Член 468

Предметите што можат или мораат да се одземат според кривичниот закон, ќе се одземат и кога кривичната постапка не ќе се заврши со пресуда со која се огласува оптужениот за виновен, ако го бараат тоа интересите на општата безбедност или причините на моралот.

Посебно решение за тоа донесува органот пред кој се водела постапката во моментот кога е завршена односно кога е запрена постапката.

За жалбата против ова решение одлучува совет на окружниот суд.

Член 469

Имотната корист постигната со извршување или по повод извршувањето на кривичното дело се утврдува во кривичната постапка по службена должност.

Судот и другите органи пред кои се води кривичната постапка се должни во текот на постапката да прибираат докази и да ги извидуваат околностите што се од важност за утврдувањето на имотната корист.

Ако оштетениот ставил имотноправно барање во поглед на враќањето на предметите прибавени со кривичното дело односно во поглед на износот што ѝ одговара на вредноста на предметите, имотната корист ќе се утврдува само во оној дел што не е опфатен со имотноправното барање.

Член 470

Кога доаѓа предвид одземање на имотна корист од установа, стопанска или општествена организација (член 62а на Кривичниот законик), претставникот на установата односно организацијата ќе се сослуша во претходната постапка и ќе се повика на главниот претрес. Во поканата ќе се предупреди установата односно организацијата дека главниот претрес ќе се одржи и без присуство на нејзин претставник и дека во тој случај ќе се прочитаат неговите поранешни изјави.

Претставникот на установата односно организацијата ќе се сослуша на главниот претрес по обвинетиот.

Тој е овластен во врска со утврдувањето на имотната корист да предлага докази и, по овластување од претседателот на советот, да им поставува прашања на оптужениот, на сведоците и вештаците.

Исклучувањето на јавноста на главниот претрес не се однесува на претставникот на установата односно организацијата.

Ако судот во текот на главниот претрес утврди дека доаѓа предвид одземање на имотна корист од установа или стопанска или општествена организација, ќе го прекине претресот и ќе го повика претставникот на установата односно организацијата.

Член 471

Судот ќе ја одмери височината на износот на имотната корист по слободна оценка ако нејзиното утврдување би било сврзано со несразмерни технички или со значително одолжување на постапката.

Кога постојат околности од претходниот став, а имотната корист би требало да се одземе од установата, стопанска или општествена организација, судот во пресудата ќе изрече само одземање на имотната корист, со тоа височината на износот да се утврди во постапката пред стопански суд според прописите што се применуваат за утврдување на добивката што ја постигнала стопанската организација со извршувањето на стопанскиот престап.

Член 472

Кога доаѓа предвид примената на мерката за безбедност одземање на имотната корист, судот по службена должност ќе определи според одредбите што важат за извршната постапка привремени мерки за обезбедување на барањето за имотната корист настаната со извршувањето на кривичното дело. Во таков случај важат согласно одредбите од членот 105 ст. 2 и 3 на овој законик.

Член 473

Мерката за безбедност одземање на имотната корист судот може да ја изрече во пресудата со која оптужениот се огласува за виновен, во решението за судска опомена или во решението за примена на воспитната мерка.

Во изреката на пресудата или на решението судот ќе наведе кои предмети односно паричен износ се одзема.

Заверен препис од пресудата односно решението ѝ се доставува и на установата, стопанската или општествената организација, ако судот изрекол одземање на имотната корист од таа установа односно организација.

Член 474

Установата, стопанската или општествената организација може да изјави жалба против пресудата односно решението и да стави барање за повторување на кривичната постапка во поглед на одлуката за одземање на имотната корист.

Член 475

Одредбите од членот 340 ст. 2 и 3 и чл. 348 и 351 на овој законик согласно ќе се применуваат во поглед на жалбата против одлуката за одземањето на имотната корист.

Член 476

Доколку во оваа глава не постојат посебни одредби за постапката за примена на мерките за безбедност, согласно ќе се применуваат другите одредби од овој законик.

Глава XXIX

ПОСТАПКА ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЈА И БРИШЕЊЕ НА ОСУДАТА

Член 477

Решението за бришење на осудата (член 88 на Кривичниот законик) го донесува по службена должност овластениот орган на внатрешните работи на околинскиот народен одбор надлежен според живеалиштето на осуденото лице и за тоа ги известува органите надлежни за водење на казнената евиденција.

Пред донесувањето на решението за бришење на осудата ќе се извршат потребните проверувања, а особено ќе се приберат податоци за тоа дали против осудениот е во тек кривична постапка за некое ново кривично дело створено пред истекот на рокот предвиден за бришење на осудата.

Член 478

Ако надлежниот орган на внатрешните работи не донесе решение за бришење на осудата, осуденото лице може да бара да се утврди дека бришењето на осудата настапило според законот.

Ако органот на внатрешните работи не постапи по барањето на осудениот во рок од 30 дена по приемот на барањето, осудениот може да бара судот што во прв степен ја изрекол пресудата да донесе решение за бришење на осудата.

За ова барање одлучува судот по сослушување на јавниот обвинител.

Член 479

Ако условната осуда не биде отповикана, судот што судел во прв степен ќе донесе решение со кое се утврдува бришењето на условната осуда. Ова решение ќе му се достави на осудениот, на јавниот обвинител и на органот надлежен за водење на казнената евиденција.

Член 480

Во уверението што се дава врз основа на казнената евиденција, не смее да се споменува бришаната осуда.

Член 481

Молбата за укинување на правните последици на осудата (член 87 став 2 на Кривичниот законик) му се поднесува на окружниот суд на живеалиштето на осудениот.

Судијата што ќе биде определен за тоа, претходно ќе испита дали поминало потребното време според законот, па ќе ги изврши потребните извиди, ќе ги утврди фактите на кои се повикува молителот и ќе прибере докази за сите околности што се важни за одлуката.

Судот може за држењето на осудениот да побара извештај од органите на внатрешните работи на чие подрачје осудениот престојувал по издржаната, простената или застарената главна казна, а може таков извештај да бара и од казнено-поправителната установа каде што ја издржал казната осудениот.

По извршените извиди, а по сослушување на јавниот обвинител, окружниот суд ќе му ги достави описите со образложен предлог на врховниот суд на народната република односно на Автономна Покраина Војводина.

Врховниот суд на народната република односно на Автономна Покраина Војводина, пред донесувањето на решението во врска со молбата за укинување на правните последици на осудата, ќе прибави мислење од јавниот обвинител на народната република односно на Автономна Покраина Војводина.

Член 482

Против одлуката на судот во врска со молбата за укинување на правните последици на осудата жалба на Сојузниот врховен суд може да му изјават молителот и јавниот обвинител на народната република односно на Автономна Покраина Војводина.

Член 483

Во случај на одбивање на молбата, нова молба не може да се поднесе пред истекот на две години од денот на правосилноста на решението за одбивање на поранешната молба.

Глава XXX

ПОСТАПКА ЗА ДАВАЊЕ МЕЃУНАРОДНА КРИВИЧНОПРАВНА ПОМОШ

Член 484

Меѓународната кривичноправна помош се врши според одредбите од овој законик доколку со меѓународните договори не е нешто друго определено.

Член 485

Молбите од домашните судови за правна помош во кривичните предмети се испраќаат до странските органи по дипломатски пат. На ист начин се испраќаат молби од странски органи за правна помош до домашните судови.

Член 486

Државниот секретаријат за надворешни работи ќе ја испрати молбата од странскиот орган за правна помош до државниот секретаријат за правосудна управа на народната република, кој ќе ја испрати на постапка до окружниот суд на чие подрачје престојува лицето на кое треба да му се пре-

даде некаков спис или што треба да се испита или соочи или на чие подрачје треба да се изврши некако друго истражно дејствие.

За позволеноста и начинот на извршувањето на дејствието што е предмет на молбата од странскиот орган одлучува домашниот суд според прописите на Југославија.

Член 487

Домашните судови нема да постапат по молба од странски орган со која се бара извршување на кривична пресуда на странскиот суд.

Кога молбата се однесува до кривично дело за кое според домашните прописи не е позволена екстрадиција, судот ќе побара преку државниот секретаријат за правосудна управа на народната република упатство од Секретаријатот на Сојузниот извршен совет за правосудни работи дали ќе се постапи по молбата.

Член 488

По кривичните дела правење и пуштање во оптек фалсификувани пари, неовластено производство, преработка и продажба на опојни дроги и отрови, трговија со бели робје, производство и растурање на порнографски списи, како и по други кривични дела во поглед кои се предвидува со меѓународните договори централизација на податоците, органот пред кој се води кривичната постапка е должен да ги испрати без одлагање до сојузниот Државен секретаријат за внатрешни работи податоците за кривичното дело и сторителот, а првостепениот суд и правосилната пресуда.

Глава XXXI

ПОСТАПКА ЗА ИЗДАВАЊЕ ОБВИНЕТИ И ОСУДЕНИ ЛИЦА

Член 489

Издавање обвинети или осудени лица ќе се бара и ќе се врши според одредбите од овој законик доколку со меѓународни договори не е определено нешто друго.

Член 490

Претпоставки за издавање се:

- 1) лицето чие издавање се бара да не е државјанин на Федеративна Народна Република Југославија;
- 2) делото поради кое се бара издавање да не е извршено на територијата на Југославија против неа или нејзин државјанин;
- 3) делото поради кое се бара издавање да е кривично дело и според домашен закон и според законот на државата каде е извршено;
- 4) според домашен закон да не настапила застапеност за кривично гонење или застапеност за извршување на казната, пред да е странецот притворен или како обвинет испитан;
- 5) странецот чие издавање се бара да не е поради истото дело веќе осуден од домашен суд, или за истото дело да не е правосилно ослободен од домашен суд, освен да се стекнуваат услови за повторување на кривичната постапка предвидени со овој законик, или против странецот да не е во Југославија поведена кривична постапка поради истото дело сторено спрема нашата држава или спрема наш државјанин;
- 6) да е утврден идентитетот на лицето чие издавање се бара;
- 7) да има доволно докази за основано сомнение дека странецот чие издавање се бара го сторил определеното кривично дело или дека постои правосилна пресуда.

Член 491

Постапката за издавање обвинети или осудени странци се поведува по молба од странската држава.

Молбата за издавање се поднесува по дипломатски пат.

Кон молбата за издавање мораат да се приложат:

1) средства за утврдување идентитетот на обвинетиот односно на осудениот (точен опис, фотографии, отисоци од прстите и сл.);

2) уверение или други податоци за државјанството на странецот;

3) обвинителен акт или пресуда или одлука за притвор или некој акт рамен на оваа одлука, во оригинал или заверен препис, во кои треба да е назначено фамилијарното и роденото име на лицето чие издавање се бара и други податоци потребни за утврдување неговиот идентитет, опис на делото, законски назив на кривичното дело и докази за основаното сомнение;

4) извод од текстот на кривичниот закон на странската држава што треба да се примени или е применет спрема обвинетиот поради делото по повод кое се бара издавањето, а ако е делото извршено на територија на трета држава, тогаш и извод од текстот на кривичниот закон на таа држава.

Ако споменатите прилози се составени на странски јазик треба да е приложен и заверен превод на еден од јазиците на народите на Југославија.

Член 492

Државниот секретаријат за надворешни работи ја испраќа молбата за издавање странец преку државниот секретаријат за правосудна управа на народната република до истражниот судија на оној окружен суд на чие подрачје странецот престојува или на чие подрачје ќе се најде.

Ако не се знае живеалиштето или престојувањето на странецот чие издавање се бара, ќе се установи ова претходно преку органите на внатрешните работи.

Ако молбата им одговара на условите од членот 491 на овој законик истражниот судија ќе издаде налог странецот да се притвори, ако постојат услови за притвор по членот 182 од овој законик, односно ќе преземе други мерки за да се обезбеди неговото присуство, освен ако е очигледно веќе од самата молба дека нема место на издавање.

Истражниот судија, откако ќе го установи идентитетот на странецот, ќе му соопшти веднаш зошто и врз основа на кои докази се бара неговото издавање и ќе го повика да наведе што има во своја одбрана.

За испитувањето и одбраната ќе се состави записник. Истражниот судија ќе го упати странецот дека може да земе бранител или ќе му го постави по службена должност, кога е во прашање кривично дело за кое одбраната според овој законик е задолжителна.

Член 493

Во итни случаи, кога постои опасност дека странецот ќе побегне или дека ќе се скрие, домашниот орган надлежен за определување притвор, може да определи притвор заради спроведување до истражниот судија врз основа на молба од надлежниот странски орган, без оглед на кој начин е испратена. Во молбата треба да бидат наведени податоците за утврдување идентитетот на странецот, природата и називот на кривичното дело, бројот на одлуката, датум, место и назив на странскиот орган што го определил притворот и изјава дека издавањето ќе биде барано по редовен пат.

Кога ќе се определи притвор во смисла на претходниот став и странецот се спроведе до истражниот судија, истражниот судија по неговото испитување ќе го извести за притворот Државниот секретаријат за надворешни работи преку Државниот секретаријат за правосудна управа на народната република.

Истражниот судија ќе го пушти на слобода странецот кога ќе престанат причините за притвор или ако молбата за издавање не ќе биде поднесена во рокот што го определил тој, водсјки сметка за оддалеченоста на државата што го бара издава-

њето, а кој рок не може да биде подолг од три месеци од денот на притворањето на странецот. За овој рок ќе се извести странската држава. По молба од странската држава советот на окружниот суд може да го продолжи овој рок во оправдани случаи најмногу уште за два месеца.

Кога ќе биде поднесена пропишаната молба во определениот рок истражниот судија ќе постапи според членот 492 ст. 3 и 4 од овој законик.

Член 494

По сослушување на јавниот обвинител и на бранителот истражниот судија, по потреба, ќе спроведе и други извидни дејствија со цел да се утврди дали постојат претпоставки за издавање на странецот односно за предавање на предметите на кои или со кои е сторено кривично дело, ако се тие предмети одземени од странецот.

По спроведените извиди истражниот судија ќе ги испрати извидните списи со свое мислење до советот на окружниот суд.

Ако против странецот, чие издавање се бара, кај домашен суд е во тек кривична постапка поради исто или друго кривично дело истражниот судија ќе го назначи тоа во списите.

Член 495

Ако советот на окружниот суд најде дека не се исполнети законските претпоставки за издавање, ќе донесе решение да се одбива молбата за издавање. Ова решение ќе го испрати окружниот суд по службена должност до врховниот суд на народната република односно до Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина, кој по сослушувањето на јавниот обвинител ќе го потврди или укине или преправи решението на окружниот суд.

Ако е странецот во притвор, советот на окружниот суд може да одлучи тој да остане во притвор до правосилноста на решението за одбивање на издавањето.

Правосилното решение со кое се одбива издавањето ќе се испрати преку државниот секретаријат за правосудна управа на народната република до Државниот секретаријат за надворешни работи кој ќе ја извести за тоа странската држава.

Член 496

Ако советот на окружниот суд најде дека се исполнети законските претпоставки за издавање на странецот (член 490), ќе го утврди тоа со решение. Против ова решение странецот има право да се жали до врховниот суд на народната република односно до Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина.

Член 497

Ако врховниот суд на народната република односно Врховниот суд на Автономна Покраина Војводина најде дека се исполнети законските претпоставки за издавање на странецот односно ако против такво решение на окружниот суд не ќе биде вложена жалба, предметот се испраќа до сојузниот јавен обвинител, кој ќе одлучи за издавањето.

Член 498

Сојузниот јавен обвинител донесува решение со кое го позволява или не позволява издавањето. Сојузниот јавен обвинител може да донесе решение да се одложи издавањето затоа што поради друго кривично дело кај домашен суд е во тек кривична постапка против странецот чие издавање се бара или што странецот се наоѓа на издржување на казната во Југославија.

Сојузниот јавен обвинител нема да дозволи издавање на странец што во Југославија ужива право на азил (член 97 став 4 од Кривичниот законик) или ако е во прашање политичко или воено кривично дело. Тој може да одбие издавање ако се во прашање кривични дела за кои во домашен закон е предвидена казна затвор до пет години или ако странскиот суд изрекот казна лишеније од слобода до една година.

Член 499

Во решението со кое го позволява издавањето на странецот сојузниот јавен обвинител ќе наведе:

- 1) дека тој не може да се гони за друго кривично дело сторено пред издавањето;
- 2) дека спрема него не може да се изврши казна за друго кривично дело сторено пред издавањето;
- 3) дека спрема него не може да се примени потешка казна од онаа на која што е осуден;
- 4) дека тој не смее да ѝ се издаде на трета држава заради гонење за кривично дело сторено пред дозволеното издавање.

Освен наведените услови сојузниот јавен обвинител може да постави и други услови за издавањето.

Член 500

За решението со кое е одлучено за издавањето ќе се извести странската држава по дипломатски пат.

Решението со кое се позволява издавање ќе се испрати до сојузниот Државен секретаријат за внатрешни работи кој наредува странецот да се спроведе до граница, каде ќе им се предаде на договорено место на органите од странската држава што го бара издавањето.

Член 501

Ако повеќе странски држави бараат издавање на исто лице поради исто кривично дело, ќе ѝ се даде предимство на молбата од државата чиј државјанин е тоа лице, а ако оваа држава не бара издавање, на молбата од државата на чие подрачје е извршено кривичното дело, а ако е делото извршено на подрачја на повеќе држави или не се знае каде е извршено, тогаш на молбата од државата што го бара издавањето прва.

Ако повеќе странски држави бараат издавање на исто лице поради различни кривични дела, ќе ѝ се даде предимство на молбата од онаа држава чиј државјанин е тоа лице, а ако оваа држава не бара издавање, на молбата од државата на чие подрачје е сторено најтешкото кривично дело, а ако се делата од иста тежина, на молбата од државата што го бара издавањето прва.

Член 502

Ако против лице што се наоѓа во странска држава се води кривична постапка во Југославија или ако лицето што се наоѓа во странска држава го казнил домашен суд, Сојузниот јавен обвинител може да подаде молба за издавање.

Молбата се подава до странската држава по дипломатски пат и кон неа се приложуваат исправите и податоците од членот 491 од овој законик.

Член 503

Кога постои опасност дека лицето за кое се бара издавање ќе побегне или ќе се скрие, сојузниот јавен обвинител може и пред да се постапи според членот 502 од овој законик, да бара против ова лице да се преземат потребни мерки заради негово притворање.

Во молбата за времено притворање посебно ќе се назначат податоците за идентитетот на бараното лице, природата и називот на кривичното дело, бројот на одлуката, датумот, местото и називот на органот што го определил притворот односно податоците за правосилноста на пресудата, како и изјава дека издавањето ќе се бара по редовен пат.

Член 504

Ако бараното лице биде издадено, ќе може да се гони кривично односно ќе може спрема него да се изврши казна само за кривичното дело за кое е одобрено издавањето.

Ако такво лице е правосилно осудено од домашен суд и за други пред издавањето сторени кривични дела за кои не е одобрено издавање, ќе се применат согласно одредбите на членот 377 од овој законик.

Ако е издавањето одобрено под определени услови во поглед на видот или височината на казната која може да се изрече односно изврши и под тие услови ќе биде прифатено, судот при изрекувањето на казната е врзан со тие услови, а ако е во прашање извршување на веќе изречена казна, судот што судел во последен степен ќе ја преправи пресудата и изречената казна ќе ја сообрази со условите на издавањето.

Член 505

Ако странска држава бара издавање од друга странска држава, а бараното лице би требало да се спроведе преку територијата на Југославија, спроведувањето може по молба од заинтересираната странска држава да го позволи сојузниот јавен обвинител, под услов да не е во прашање домашен државјанин и издавањето да не се врши за политичко или воено кривично дело.

Молбата за спроведување на лицето преку територијата на Југославија мора да ги содржи сите податоци од членот 491 на овој законик.

Под услов на заемност трошоците за спроведување лица преку територијата на Југославија паѓаат на товар на буџетските средства.

Глава XXXII

ПОСТАПКА ЗА НАДОМЕСТОК НА ШТЕТАТА НА НЕОПРАВДАНО ОСУДЕНИ ЛИЦА

Член 506

Лицето што во кривичната постапка е неоправдано осудено поради кривично дело може да бара од државата да му ја надомести имотната штета претрпена поради осудата.

Се смета дека лицето е неоправдано осудено:

1) ако со правосилна пресуда било осудено, па подоцна по повод повторувањето на кривичната постапка позволено во негова корист, е правосилно запрена новата постапка;

2) во сите случаи кога правосилно осудено лице е ослободено подоцна од обвинението со правосилна пресуда, или е обвинението одбиено со правосилна пресуда, освен случајот кога е обвинението одбиено затоа што немало предлог или одобрение за гонење, или што приватниот обвинител се откажал од гонењето, или што судот не бил надлежен.

Осудениот не може да бара надоместок на штетата ако со своето лажно признание или на друг начин намерно ја предизвикал својата осуда, како ни тогаш ако против првостепената пресуда со која е осуден, не подал жалба или се одрекол или се откажал од жалбата. Лажното признание, намерното предизвикување на осудата и некористењето на правото на жалба не смее да биде изнудено со сила, со закана, со измама или со слични средства со кои се влијае врз волјата и постапката на осуденото лице.

По смртта на неоправдано осудено лице надоместок на штетата можат да бараат неговиот брачен другар и неговите роднини што според закон било должно да ги издржува тоа, но само доколку им била ускратена издршката поради неоправданата осуда.

Член 507

Правото на неоправдано осудено лице и на лицата што според закон било должно тоа да ги издржува да бара надоместок на штетата застарува за една година од правосилноста на пресудата со која обвинетиот е ослободен од обвинението или со која се одбива обвинението односно од денот на правосилноста на решението со кое е запрена постапката.

Застареноста се прекинува со поднесување барање до надлежниот орган на управата (член 508).

Ако барањето за надоместок на штетата го ставило неоправдано осуденото лице, по неговата смрт лицата од членот 506 став 4 од овој законик можат да ја продолжат постапката за остварување на ба-

рањето во срок од три месеци од денот на смртта на неоправдано осуденото лице и тоа само во границите на порано поставеното барање.

Ако неоправдано осуденото лице се откажало од барањето за надоместок на штетата, по неговата смрт барањето не може да се постави.

Член 508

Овластеното лице е должно да се обрне со своето барање до државниот секретаријат за правосудна управа на народната република односно до Покраинскиот извршен совет на Автономна Покраина Војводина заради спогодба за постоењето на штетата, за видот и височината на надоместокот. Ако не дојде до таа спогодба, или ако по постигнатата спогодба државниот секретаријат за правосудна управа односно Покраинскиот извршен совет во срок од еден месец од денот на приемот на барањето не му испрати решение на овластеното лице, тоа има право да го постави своето барање за надоместок на штетата пред судот, што ја изрекот поранешната првостепенa пресуда.

Барањето може да се постави писмено или усно на записник кај суд и во него мораат да се наведат околностите врз кои се засновува барањето, како и видот и височината на штетата.

Член 509

Судијата определен од претседателот на надлежниот првостепен суд ќе спроведе извиди заради прибирање докази што се потребни за одлуката за оправданоста на барањето и за височината на штетата.

По извршениот извид судијата ќе го извести подносителот на барањето дека има право да ги прегледа списите и образложи своето барање во срок од осум дена од приемот на известувањето. Кога подносителот ќе го образложи барањето или кога ќе помине рокот за давање на образложението, судијата ќе ги испрати списите до врховниот суд на народната република односно до врховниот суд на Автономна Покраина Војводина.

Член 510

Врховниот суд по потреба ќе определи да се дополни извидот, па за барањето за надоместок на штетата ќе одлучи по јавната расправа. За расправата ќе се извести јавниот правобранител на народната република односно на Автономна Покраина Војводина, подносителот на барањето и неговиот полномошник.

Ако барањето за надоместок на штетата е не-благовремено или го поднесло неовластено лице, или очигледно е неосновано, врховниот суд може да го отфрли барањето на седница на советот.

Член 511

Јавната расправа започнува со извештајот од известителот што ќе го определи за тоа претседателот на советот. По извештајот од известителот добива збор подносителот на барањето или неговиот полномошник за да го образложи барањето. Ако на расправата не дошол ниеден од нив, ќе се прочита изјавата од подносителот на барањето, ако е дадена кај првостепен суд. Потоа јавниот правобранител на народната република односно на Автономна Покраина Војводина ќе даде свој предлог.

Ако врховниот суд смета дека состојбата на работата е доволно разјаснета, ќе донесе решение со кое ќе одлучи за оправданоста на барањето, за видот и височината на надоместокот на штетата.

Подносителот на барањето може да се осуди да ги поднесува трошоците предизвикани со постапката за надоместок на штетата само тогаш ако барањето било очигледно неосновано.

Член 512

Решението за определување на надоместокот врховниот суд ќе го испрати до јавниот правобранител и до подносителот на барањето преку првостепениот суд.

Против решението од врховниот суд е позволена жалба до Сојузниот врховен суд во срок од осум дена од денот на доставувањето на решението.

Правосилното решение со кое се определува надоместок на штетата врховниот суд ќе го испрати со сите списи до државниот секретаријат за правосудна управа на народната република односно до Покраинскиот извршен совет на Автономна Покраина Војводина заради исплата на досудениот надоместок.

Член 513

Одредбите од оваа глава ќе се применуваат согласо и во постапката за надоместок на штетата на лице што е незаконито задржано во притвор или во истражен затвор.

Глава XXXIII

ПОСТАПКА ЗА ИЗДАВАЊЕ ПОТЕРНИЦА И ОБЈАВА

Член 514

Ако не се знае живеалиштето или престојувалиштето на обвинетиот, судот ќе побара од органите на внатрешните работи да го побараат обвинетиот и да го известат судот за неговата адреса.

Член 515

Издавање потерница може да се нареди кога обвинетиот против кој е поведена кривична постапка поради кривично дело за кое се гони по службена должност и за кое во закон е предвидена казна над две години затвор се наоѓа во бегство, а постои наредба за негово доведување или решение за ставање во притвор односно во истражен затвор.

Издавањето на потерница го наредува судот или по предлог од јавниот обвинител органот на внатрешните работи пред кој се води кривичната постапка.

Издавање потерница ќе се нареди и во случај ако осудениот побегне од издржувањето на казната. Во таков случај наредбата ја издава управникот на казнено-поправителната установа.

Наредбата за издавање потерница што ќе ја донесе судот или управникот на казнено-поправителната установа се испраќа до органите на внатрешните работи на извршување.

Член 516

Ако се потребни податоци за одделни предмети што се во врска со кривичното дело, или овие предмети треба да се пронајдат, а особено ако е тоа потребно за да се установи идентитетот на пронајден непознат труп, ќе се нареди да се издаде објава со која ќе се побараат податоците или известувањата да се испратат до органот што ја води постапката.

Член 517

Органот што наредил да се издаде потерница или објава е должен веднаш да ја повлече кога ќе се пронајде бараното лице или предмет, кога ќе настапи застареноста на кривичното гонење или на извршувањето на казната или други причини поради кои потерницата или објавата не е веќе потребна.

Член 518

Потерницата и објавата ги распишува овластениот орган на внатрешните работи надлежен по местото на оној државен орган пред кој се води кривичната постапка.

50.

Врз основа на членот 79 став 1 од Уставниот закон, Сојузниот извршен совет донесува

О Д Л У К А

ЗА СТАТИСТИЧКИ ПОПИС НА ЗЕМЈОДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА ВО ЈУГОСЛАВИЈА ВО 1960 ГОДИНА

1. Од 15 до 31 мај 1960 година ќе се изврши статистички попис на земјоделските стопанства на целата територија на Југославија.

По исклучок, заради споредување со поранешниот попис, пописот на општествените земјоделски стопанства ќе се изврши од 1 до 15 февруари 1960 година.

Наспоредно со пописот ќе се спроведе и статистичка контрола на квалитетот на податоците од пописот.

2. Со пописот ќе се опфатат:

- 1) општествените земјоделски стопанства:
 - а) земјоделски стопанства, економии на установите и претпријатијата;
 - б) општи и специјализирани земјоделски задруги, селански работни задруги;
- 2) индивидуалните земјоделски стопанства.

Заради добивање потполни податоци за состојбата на станбениот фонд, со овој попис во селата и селските населби ќе се опфатат и домаќинствата што немаат земјоделско стопанство.

3. Со пописот ќе се приберат податоци за населението и работната сила на стопанствата, за земјиштето, посевиите, овошните стебла и пењушките на винова лоза, зградите, селскостопанските машини и орудија, добитокот, живицата, кошниците на пчели, соработката на индивидуалните земјоделски стопанства со општествени земјоделски стопанства во производството, како и за агротехниката, производството и продавањето на селскостопански производи, за вложувањата во производството и за животните услови на земјоделското население.

4. Со организацијата и спроведувањето на пописот раководи Сојузниот завод за статистика. Овој Завод ќе пропише упатства и обрасци за извршување на пописот.

За спроведувањето на организацијата и на методите на пописот во народните републики ќе се грижат републичките заводи за статистика.

Во околиите и општините со пописот ќе раководат пописните комисии во соработка со околските заводи за статистика. Членовите на пописните комисии ги именуваат околските односно општинските народни одбори на заедничката седница на обата собора.

5. За извршување на овој попис околските и општинските народни одбори ќе обезбедат потребен број попишувачи и инструктори.

6. Одговорните лица во земјоделските стопанства се должни да даваат точни одговори на прашањата поставени во обрасците, и пред пописот да ги подготват за своите стопанства податоците од точката 3 на оваа одлука.

7. Податоците за одделни земјоделски стопанства прибрани со пописот служат исклучиво за статистичка обработка и не смеат да се употребат за никакви други цели.

Попишувачите и други лица што учествуваат во пописот се должни да го чуваат како службена тајна сето она за што ќе узнеат при вршењето на пописот.

8. Трошоците за спроведувањето на овој попис ќе се подмируваат од средствата предвидени за таа цел во претсметката на Сојузниот завод за статистика

Височината на наградата на попишувачите за работата на пописот и начинот на нејзината исплата ќе ги пропише Сојузниот завод за статистика.

9. Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен лист на ФНРЈ“.

Р. п. бр. 4

12 јануари 1960 година

Белград

Сојузен извршен совет

Секретар,

Вељко Зековиќ, с. р.

Потпретседател,

Мијалко Тодоровиќ, с. р.

51.

Врз основа на членот 62 став 4 и членот 158 од Законот за народната одбрана („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 30/55 и 14/57), во согласност со Државниот секретаријат за надворешни работи, Државниот секретаријат за работите на народната одбрана пропишува

П РА В И Л Н И К

ЗА ВОЕНАТА ЕВИДЕНЦИЈА И ЗА НАЧИНОТ НА РЕГУЛИРАЊЕ НА ВОЕНАТА ОБВРСКА НА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ ДРЖАВЈАНИ ШТО ЖИВЕАТ ВО СТРАНСТВО

I. Пријавување и регулирање на воената обврска на југословенските државјани што живеат постојано во странство

Член 1

Државјанин на Федеративна Народна Република Југославија (во натамошниот текст: југословенски државјанин) кој постојано живее во странство, а не го отслужил воениот рок (обврзник-регрут), не се повикува во земјата заради извршување на воената обврска кога за тоа ќе ги наполнили определените години на возраст. Тоа лице ја регулира својата воена обврска на начинот пропишан во членот 59 став 1 од Законот за народната одбрана.

Член 2

Ако југословенски државјанин што живее постојано во странство постапи според членот 59 став 1 од Законот за народната одбрана и дојде во Југославија на постојан престој или на престој подолго од една година пред наполнетите 27 години возраст, органот на управата на општинскиот народен одбор надлежен за работите на народната одбрана на чие подрачје се наоѓа местото на живеењето или на престојот на тоа лице, ќе го повика на регрутен преглед. Ако ова лице на регрутниот преглед биде оценето дека е способно или ограничено способно за воена служба, наведениот орган на управата ќе го упати на служење на воениот рок. Упатување на служење на воениот рок не може да се врши пред истекот на шест месеци од доаѓањето на тоа лице во земјата.

Ако лице од претходниот став дојде во Југославија по наполнетите 27 години возраст, органот на управата на општинскиот народен одбор надлежен за работите на народната одбрана ќе го повика на регрутен преглед, па ако на регрутниот преглед биде оценето дека е способно или ограничено способно за воена служба, наведениот орган на управата само ќе го запише во воената евиденција како воен обврзник.

Член 3

Ако југословенски државјанин што живее постојано во странство не постапил според членот 59 став 1 од Законот за народната одбрана до наполнетите 27 години возраст, иако тоа можел да го стори, па дојде во Југославија пред наполнетите 40 години возраст, органот на управата на општинскиот народен одбор надлежен за работите на народната одбрана веднаш ќе го повика и ќе го упати на регрутирање. Ако ова лице на регрутниот преглед биде оценето дека е способно или

ограничено способно за воена служба, органот на управата на општинскиот народен одбор надлежен за работите на народната одбрана, откако ќе прибави согласност од надлежниот воен отсек, донесува решение за негово упатување на служење на воениот срок и го упатува на служење на воениот срок кога решението ќе стане конечно во управната постапка.

Ако лицето од претходниот став дојде во Југославија по наполнетите 40 години или наполни 40 години возраст пред да е донесено решението од претходниот став, истото не може да биде упатено на служење на воениот срок, туку органот на управата на општинскиот народен одбор надлежен за работите на народната одбрана само ќе го запише во воената евиденција, ако утврди дека е способно за воена служба.

Член 4

Ако југословенски државјанин што живее постојано во странство сака доброволно да служи воен срок, му поднесува молба на југословенското дипломатско односно конзуларно претставништво кај кое е регистриран. Примената молба претставништвото со свое мислење ќе му ја достави по редовен пат на решавање на Државниот секретаријат за работите на народната одбрана, кој за решението на молбата го известува подносителот на молбата, по редовен пат, преку надлежното дипломатско односно конзуларно претставништво.

Ако Државниот секретаријат за работите на народната одбрана ја усвои молбата, дипломатското односно конзуларното претставништво ќе го повика молителот заради преглед од страна на комисијата од членот 9 на овој правилник. Ако молителот на тој преглед биде оценет дека е способен за воена служба, дипломатското односно конзуларното претставништво ќе го упати до Државниот секретаријат за работите на народната одбрана заради распоредување на служење на воениот срок.

Член 5

Југословенските дипломатски односно конзуларни претставништва се должни југословенските државјани што живеат постојано во странство а не отслужиле воен срок, на годен начин редовно да ги известуваат за должностите и обврските во врска со воената обврска. Ако тие лица самите не се пријават до наполнетите 26 години возраст, надлежните дипломатски односно конзуларни претставништва ќе ги повикаат да го сторат тоа во годината во која наполнуваат 27 години возраст.

Југословенските дипломатски односно конзуларни претставништва се должни југословенските државјани што живеат постојано во странство при кое и да било нивно јавување до претставништвото да ги запознаат со обврската од членот 59 став 1 на Законот за народната одбрана.

II. Пријавување на воените обврзници што живеат постојано или привремено во странство

Член 6

Ако југословенски државјанин што отслужил воен срок или на друг начин ја регулирал воената обврска (воен обврзник) отиде во странство на постојан престој или на привремен престој подолг од една година, тој е должен во срок од 30 дена од денот на доаѓањето во земјата во која ќе престојува да му се пријави на надлежното југословенско дипломатско односно конзуларно претставништво заради запишување во воената евиденција.

Југословенското дипломатско односно конзуларно претставништво е должно од лицето од претходниот став при кое и да било негово јавување до претставништвото да побара да ги пополни податоците во пријавата од членот 14 на овој правилник и, кога тој ќе го стори тоа, да го запише во соодветната книга на воената евиденција од членот 17 на овој правилник.

При запишувањето ќе го запознае и со обврската од чл. 7 и 16 на овој правилник.

III. Постапка во случај на прогласување мобилна или состојба на војна

Член 7

Ако во Југославија биде прогласена општа мобилна или состојба на војна, обврзниците-регрути од членот 1 на овој правилник се должни да ѝ се одзоват на поканата од југословенското дипломатско односно конзуларно претставништво во времето и на начинот што во поканата ќе им бидат определени.

Воените обврзници од членот 6 на овој правилник што престојуваат постојано или привремено во странство се должни, во случајот од претходниот став, писмено или лично самите да му се пријават на југословенското дипломатско односно конзуларно претставништво што ги води во воената евиденција и да постапат според добиените упатства.

Член 8

Ако во Југославија биде прогласена општа мобилна или состојба на војна, југословенските дипломатски односно конзуларни претставништва ќе ги повикаат и ќе ги упатат во земјата лицата од чл. 1 и 6 на овој правилник кога ќе го побара тоа Државниот секретаријат за работите на народната одбрана.

Лицата што ќе пријават дека се неспособни за воена служба, ќе ги прегледа и ќе ја оцени изјавата способност комисијата од членот 9 став 1 на овој правилник.

IV. Формирање и работа на комисиите во дипломатските односно конзуларните претставништва

Член 9

Кога е потребно да се прегледаат лица од членот 4 на овој правилник, како и кога е потребно да се оцени способноста за воена служба на лица од чл. 1 и 6 на овој правилник кои, кога според претходниот член се повикани заради упатување во земјата, изјавиле дека се неспособни за воена служба, во југословенското дипломатско односно конзуларно претставништво се формира комисија за оценување на способноста за воена служба на обврзниците-регрути и воените обврзници (во натовојниот текст: комисија). Членовите на комисијата ги именува шефот на дипломатското односно конзуларното претставништво.

По исклучок од претходниот став, нема да се формира комисија во оние дипломатски и конзуларни претставништва што се наоѓаат во земји што му се противат на формирањето на такви комисији, во кој случај се постапува според упатствата добиени од Државниот секретаријат за надворешни работи.

Член 10

Комисијата се состои од претседател и двајца членови. Претседател на комисијата е воениот испратеник, негов помошник или друго активно воено лице на служба во односното претставништво. Ако претставништвото нема активно воено лице, за претседател се именува еден од дипломатско-конзуларните службеници. За прв член на комисијата се именува лекар, ако во местото каде што се наоѓа претставништвото постои лекар — југословенски државјанин, а за втор член на комисијата се именува службеник на претставништвото.

Член 11

Ако местото каде што се наоѓа југословенското дипломатско односно конзуларно претставништво нема лекар — југословенски државјанин, и за прв член на комисијата се именува еден од службениците на претставништвото. Во тој случај комисијата се состои од претседател и еден член.

сијата ги упатува лицата што треба да се прегледат, заради лекарски преглед, до лекар — странски државјанин чиј наод комисијата ќе го земе предвид при донесувањето на оценка за способноста за воена служба на повиканото лице.

Ако во југословенското дипломатско односно конзуларно претставништво нема достаточен број службеници, за членови на комисијата можат да бидат, по исклучок, именувани и југословенски државјани што не се службеници на претставништвото.

Член 12

Со работата на комисијата раководи претседателот, кој за својата работа му одговара на шефот на југословенското дипломатско односно конзуларно претставништво во кое е формирана комисијата.

Комисијата работи и ја оценува способноста за воена служба на прегледаните лица, според прописите за оценување на способноста за воена служба што ги донесува Државниот секретаријат за работите на народната одбрана.

V. Евиденција за обврзниците-регрути и воените обврзници

Член 13

Југословенските дипломатски односно конзуларни претставништва се должни да устројат и водат посебна воена евиденција за лицата од чл. 1 и 6 на овој правилник. Евиденцијата се води во пропишаните книги (член 17) и на образците бр. 1, 2 и 3, што се отпечатени кон овој правилник и се негов составен дел.

Член 14

Обврзниците-регрути и воените обврзници од чл. 1 и 6 на овој правилник се должни при пријавувањето до надлежното југословенско дипломатско односно конзуларно претставништво да ги запишат бараните податоци на пропишаниот образец на изјава односно пријава. Обврзниците-регрути ги забележуваат податоците на образецот бр. 1, а воените обврзници — на образецот бр. 2.

Ако лицето од претходниот став не се пријавило лично, туку тоа го сторило по пошта или на друг начин, ќе му се достави да го пополни и потпише соодветниот образец.

Член 15

На лицето од членот 1 на овој правилник што се пријавило и го пополнило пропишаниот образец на изјава ќе му се издаде уверение за пријавувањето, на образецот бр. 3.

Член 16

Обврзникот-регрут или воениот обврзник што живее во странство е должен за секоја промена на податоците што ги внел во образецот на изјава односно пријава, во срок од 30 дена од денот на настанатата промена да го извести југословенското дипломатско односно конзуларно претставништво на кое му се пријавил и кај кое е запишан во воената евиденција.

Член 17

Личните податоци што ги навел во својата изјава обврзникот-регрут се запишуваат во Книгата на обврзниците-регрути, а личните податоци што во својата пријава ги навел воениот обврзник се запишуваат во Книгата на воените обврзници. Тие книги на секоја страна имаат соодветни рубрики за забележување на личните податоци.

Државниот секретаријат за работите на народната одбрана ќе ги изработи обрасците на книгите за воена евиденција согласно со одредбата на претходниот став и ќе им ги достави на југословенските дипломатски односно конзуларни претставништва преку Државниот секретаријат за надворешни работи.

Член 18

Дипломатските односно конзуларните претставништва се должни точно и ажурно да ја водат воената евиденција во книгите и примените изјави и пријави да ги чуваат во две одделни досиеа.

Изјавите и пријавите се слагаат по абecedен или азбучен ред, според фамилијарното име на подносителот, а на секоја од нив се забележува бројот под кој нејзиниот подносител е запишан во книгата на евиденцијата од ставот 1 на претходниот член.

Член 19

Обврзникот-регрут што постапил според членот 59 став 1 на Законот за народната одбрана, кога ќе наполни 27 години возраст надлежниот орган што ја води евиденцијата го испитува од Книгата на обврзниците-регрути и го запишува во Книгата на воените обврзници. Изјавата на тоа лице се пренесува тогаш во досието на пријавите на воените обврзници од членот 6. Така се постапува и кога таквото лице во смисла на чл. 2, 3 и 4 од овој правилник ќе го отслужи воениот срок во земјата и ќе поднесе доказ за тоа.

Член 20

На обврзникот-регрут што живее постојано во странство и што постапил според членот 1 на овој правилник по наполнувањето на 27 години возраст, југословенското претставништво што го води во своите евиденции ќе му издаде на негово барање уверение дека во смисла на членот 59 од Законот за народната одбрана ја регулирал воената обврска.

Член 21

Ако обврзникот-регрут или воениот обврзник што живее постојано во странство се отсели на постојан престој во друга земја, или надвор од подрачјето на југословенското дипломатско односно конзуларно претставништво на таа земја кај кое бил пријавен, југословенското претставништво кај кое се пријавило доселеното лице е должно веднаш, а најдоцна во срок од 7 дена од денот на приемот на пријавата да ја побара изјавата односно пријавата на тоа лице од претставништвото што дотогаш го водело тоа лице во евиденција. Дипломатското односно конзуларното претставништво што ќе прими такво барање е должно веднаш да постапи според него.

Ако обврзникот-регрут или воениот обврзник се отсели на постојан престој во Југославија, надлежното југословенско дипломатско односно конзуларно претставништво го брише од својата воена евиденција кога ќе му издаде виза за одење во Југославија, и за тоа го известува Државниот секретаријат за работите на народната одбрана.

Член 22

Југословенското дипломатско односно конзуларно претставништво престанува да го води во својата евиденција обврзникот-регрут или воениот обврзник:

- 1) ако се отсели на постојан престој надвор од подрачјето на тоа дипломатско односно конзуларно претставништво и за него биде испратена изјавата односно пријавата на начинот пропишан во претходниот член;
- 2) ако се отсели на постојан престој во Југославија;
- 3) ако во смисла на членот 85 од Законот за народната одбрана му престане воената обврска;
- 4) ако го загуби југословенското државјанство;
- 5) ако е во случајот од членот 4 на овој правилник огласен за постојано неспособен за воена служба;
- 6) ако умре.

Член 23

Југословенскиот државјанин од членот 1 на овој правилник што по наполнетите 27 години возраст ќе дојде во земјата е должен со себеси да донесе уверение за пријавувањето од членот 15 на

овој правилник или уверение за регулирање на воената обврска од членот 20 на овој правилник. Југословенското дипломатско односно конзуларно претставништвото преку кое ваквото лице ја добива патната исправа односно влезната виза за Југославија е должно да му обрне внимание за тоа на обврзаникот при издавањето на визата.

Член 24

Југословенските дипломатски односно конзуларни претставништва му доставуваат на Државниот секретаријат за работите на народната одбрана еднаш годишно извештај за бројот на лицата што ги водат во својата воена евиденција. Извештајот се доставува преку Државниот секретаријат за надворешни работи до 31 јануари за бројната состојба на 31 декември на изминатата година.

VI. Плаќање на трошоците

Член 25

На товар на претсметката на Државниот секретаријат за работите на народната одбрана паѓаат следните трошоци во врска со извршувањето на одредбите од овој правилник, и тоа:

- 1) превозните трошоци и дневниците на лицата од членот 4 на овој правилник за време на патувањето заради доаѓање на комисијски преглед и за враќање од тој преглед, како и дневниците за време додека се наоѓаат на прегледот кај комисијата;
- 2) превозните трошоци и дневниците на лицата од членот 4 на овој правилник за време на патувањето на служење на воениот срок и на враќање од тоа служење;
- 3) превозните трошоци на обврзаниците во случајот од членот 8 од овој правилник;
- 4) наградите за лекар и член на комисијата од чл. 10 и 11 на овој правилник ако тие не се службеници на југословенското претставништво;
- 5) трошоците за печатење и издавање на образците од членот 13 на овој правилник и на книгите од членот 17 на овој правилник.

Член 26

Исплатата на трошоците од претходниот член ја врши Државниот секретаријат за работите на народната одбрана врз основа на документите за извршените исплати што ќе ги добие од дипломатските односно конзуларните претставништва.

На барање од Државниот секретаријат за надворешни работи, Државниот секретаријат за работите на народната одбрана може дел од средствата планирани и одобрени за трошоците од претходниот член однапред да му стави на располагање на Државниот секретаријат за надворешни работи.

VII. Преодни и завршни одредби

Член 27

Југословенските дипломатски односно конзуларни претставништва се должни во срок од два месеца од денот на влегувањето во сила на овој правилник да ги известат и запознаат на годин начин југословенските државјани меѓу 17 и 26 години што живеат постојано во странство за обврската од членот 59 став 1 на Законот за народната одбрана, ако не постапиле според таа обврска.

Член 28

Југословенските дипломатски односно конзуларни претставништва ќе ја преустројат својата досегашна воена евиденција на начинот пропишан со овој правилник.

Член 29

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престануваат да важат сите прописи што се во спротивност со него.

Член 30

Овој правилник влегува во сила по истекот на 30 дена од денот на објавувањето во „Службен лист на ФНРЈ“.

Р. в. п. бр. 5
15 јануари 1960 година
Белград

Државен секретар
за работите на народната одбрана
генерал на армија,
Иван Гошњак, с. р.

Образец бр. 1
(формат 210 × 148 мм)

ИЗЈАВА НА ОБВРЗНИКОТ-РЕГРУТ

Јас _____ ро-
(фамилијарно, татково и родено име)
ден на _____ 19 _____ година во _____
општина _____ околија _____
држава _____ по занимање _____
настанет во _____ улица и бр. _____
околија _____ држава _____

Изјавувам

дека како југословенски државјанин во случај на мобилизација или војна ќе постапувам според наредбите од надлежните воени органи на Федеративна Народна Република Југославија, во смисла на членот 59 став 1 од Законот за народната одбрана.

Изјавувам дека за секоја промена на личните податоци дадени во оваа изјава ќе го известам надлежното југословенско дипломатско-конзуларно претставништво.

(ден, месец и година)

(место)

(потпис на давателот на изјавата)

Образец бр. 2
(формат 210 × 148 мм)

ПРИЈАВА НА ВОЕНИОТ ОБВРЗНИК

_____ роден на _____ 19 _____
во _____ општина _____ околија _____
Народна Република _____
занимање _____ школска и стручна
спрема _____
место на престојот _____ улица
и бр. _____
држава _____
време на служењето на воениот срок од _____
до _____
чин-класа во резервниот состав на Југословен-
ската народна армија _____
доказ _____
(ден, месец и година)

(место)

(потпис на пријавеното лице)

Грбот на обрасците бр. 1 и бр. 2
ПРОМЕНИ

Промени на адресата	Други промени	Датум на запишувањето на промената	Потпис на лицето што ја запишал промената

Четвртаест штембил на органот што го издава уверението

Образец бр. 3
(формат 210 × 297 мм)

Врз основа на членот 171 од Законот за општата управна постапка („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 52/56) и чл. 1 и 15 од Правилникот за воената евиденција и за начинот на регулирање на воената обврска на југословенските државјани што живеат во странство („Службен лист на ФНРЈ“ бр. 5/60)

(назив на органот

што го издава уверението)
издава

УВЕРЕНИЕ

(фамилијарно, татково и
родено име)
по занимање _____
роден на _____ 19—
година во _____
општина _____
околија _____
од _____
(место и адреса каде живее во странство)
се пријавил и е запишан во воената евиденција за обврзниците-регрути на _____ 19— година
кај _____
(назив и седиште на дипломатско-конзуларното претставништво)
под бр. _____
Уверението се издава без наплата на такса, во смисла на членот 23 точка 30 од Законот за административните такси.
(потпис на овластеното службено лице)
(Тркалест печат)

52.

Врз основа на членот 23 став 3 од Законот за јавните службеници („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 53/57, 44/58, 1/59 и 52/59), во согласност со Секретаријатот на Сојузниот извршен совет за општа управа, сојузниот Државен секретаријат за работите на финансите пропишува

**ПРАВИЛНИК
ЗА СТРУЧНАТА СПРЕМА И СТРУЧНИТЕ ИСПИТИ НА СЛУЖБЕНИЦИТЕ НА БАНКИТЕ И ШТЕДИЛНИЦИТЕ**

I. Општи одредби

Член 1

Одредбите од овој правилник се однесуваат на службениците на банките и штедилниците што имаат звања на банкарски службеници.

За службениците на банките и штедилниците што имаат звања на управни службеници важат одредбите од Правилникот за стручната спрема на управните службеници („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 25/59), а за службениците што имаат звања на канцелариски службеници важат одредбите од Правилникот за стручната спрема на канцелариските службеници („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 25/59).

Член 2

Банките и штедилниците (во натамошниот текст: банките) за вршење на банкарските работи можат да примат за службеници лица што завршиле: економско училиште, гимназија, вишо училиште од стопански правец (виша комерцијална школа и сл.), економски или правен факултет.

Сојузниот Државен секретаријат за работите на финансите, во согласност со Секретаријатот на Сојузниот извршен совет за општа управа, може да пропише да можат банките за вршење на банкарските работи да примат за службеници и лица што завршиле некое друго училиште или курс, кои даваат потребна спрема за вршење на банкарските работи.

За вршење на определени работи во банките (помошни банкарски работи, работи на броење пари и сл.) банките можат да примат за службеници лица што завршиле основно училиште (чл. 6 и 28 од Општиот закон за школството — „Службен лист на ФНРЈ“, бр. 28/58) или имаат на него рамна спрема, ако со систематизацијата се предвидени работни места на кои се вршат такви работи.

За работните места за кои со систематизацијата е предвидена средна, виша или висока спрема на технички или други струки, банките можат да примат за службеници лица со таква спрема само ако тие имаат соодветна пракса и положен стручен испит во својата струка односно служба.

Член 3

Приправнички стаж постои за звањето помошен банкарски службеник и за звањето банкарски службеник од трета група, банкарски службеник од втора група и банкарски службеник од прва група.

Приправничкиот стаж трае две години. По истекот на приправничкиот стаж приправникот полага стручен испит.

На приправник што во срок од две години по истекот на приправничкиот стаж не ќе го положи стручниот испит, службата во банката му престанува по силата на законот, ако срокот за полагање на испитот не му е продолжен во смисла на членот 170 од Законот за јавните службеници.

Член 4

За приправник за звањето на помошен банкарски службеник и за звањето банкарски службеник од трета група, банкарски службеник од втора група и банкарски службеник од прва група се назна-

чува лице што ја нема потребната пракса во банкарските и слични работи и што не положило стручен испит.

Член 5

На приправникот што од друга служба ќе премине во службата на банката, старешината надлежен за назначување може приправничкиот стаж поминат во другата служба да му го признае во целина или делумно, со тоа приправничкиот стаж во банката да не може да биде пократок од шест месеци.

II. Стручна обука на приправникот

Член 6

За време на приправничкиот стаж приправникот се наоѓа на стручна (практична) обука.

Целта на стручната обука е приправникот во текот на стабот со практична работа и со учење под надзор и според определена програма да ги запознае работите што ги вршат банкарски службеници.

Член 7

Стручната обука на приправникот за време на приправничкиот стаж се изведува, по правило, во банката чиј службеник е тој.

Приправникот за звањето банкарски службеник од трета група, банкарски службеник од втора група и банкарски службеник од прва група што е запослен во главната централа односно во централата на банката што има филијали мора од вкупниот приправнички стаж најмалку шест месеци да помине на стручна обука во една од филијалите на односната банка.

Член 8

Раководителот на организационата односно деловната единица во која се изведува стручната обука на приправникот е должен на овој за време на обуката да му овозможи да се запознае со сите работи на кои се изведува стручната обука (член 9).

Пред почетокот на изведувањето на стручната обука, приправникот треба да биде запознаен со одредбите на овој правилник, со програмата на стручниот испит што тој треба да го полага и со работите на кои се изведува стручната обука.

За правилното и потполно спроведување на стручната обука е одговорен непосредниот старешина што раководи со работите на кои се изведува обуката.

Непосредниот старешина може да определи друг службеник што ќе се грижи за стручната обука на приправникот.

Член 9

За време на приправничкиот стаж стручната обука на приправникот за звањето банкарски службеник од трета група, банкарски службеник од втора група и банкарски службеник од прва група трае:

1) на работите на секретаријатот	— —	1 месец
2) " " " благајната и трезорот	— —	1 "
3) " " " ликвидатурата	— —	2 "
4) " " " платниот промет	— —	2 "
5) " " " книговодството	— —	2 "
6) " " " извршување на буџетот	— —	2 "
7) " " " општествената евиденција	— — — —	3 "
8) " " " фондовите	— — — —	3 "
9) " " " кредитирање	— — — —	4 "
10) " " " девизни	— — — —	2 "
11) во работата на пишувачки и сметачки машини	— — — — — —	1 "

Во банката во која не се вршат некои од наведените работи, стручната обука на приправникот може на одделни работи да се приспособи кон потребите на таа банка во рамките на вкупното време предвидено за стручната обука на банкарски работи.

Член 10

Старешината надлежен за назначување, кога ќе упати во филијала на работа приправник за звањето банкарски службеник (член 7 став 2), определува на кои работи ќе се изведува стручната обука на приправникот и колку време ќе трае таа обука.

Член 11

Стручната обука на приправникот за звањето помошен банкарски службеник се изведува, по правило, на оние работи што со систематизацијата на работните места се предвидени за службениците од тие звања.

Член 12

За време на стручната обука приправникот е должен да води дневник на стручната обука.

Во дневникот на стручната обука приправникот ги запишува: работите на кои се обучува, времето на траењето на обуката на одделни работи, организационите единици во кои се изведува обуката и начинот на изведувањето на обуката.

Увидот во дневникот на стручната обука и заверувањето на изведувањето на обуката го врши старешината на организационата единица во која приправникот го поминува определеното време за обука. Заверувањето на дневникот на стручната обука се врши најмалку еднаш месечно. На крајот на обуката старешината дава мислење за успехот што го постигнал приправникот во текот на обуката.

Член 13

Со цел за што подобра подготовка за полагање на стручниот испит, на приправникот за време на стручната обука во текот на работното време мора да му се остави време потребно за запознавање на прописите и на соодветната стручна литература.

Член 14

За време на стручната обука на приправникот може да му се дава да врши определени работи на кои се изведува стручната обука. Таквата работа се смета како дел од стручната обука и се врши под надзор.

Приправникот по завршената стручна обука се распоредува на соодветно работно место, ако старешината надлежен за назначување не определи да се продолжи стручната обука.

На раководно место односно положај не може да се назначи приправник, ниту тој може да заменува службеник на такво место односно положај.

Ако стручната обука не се изведува според утврдениот распоред (член 9), или се постапува противно на одредбите од овој правилник за стручната обука, приправникот е должен да му го соопшти тоа на органот при кој постои служба на административната инспекција.

Член 15

Раководителот на организационата единица во која се изведува стручната обука на приправникот, односно службеникот кого тој раководител ќе го определи, може со пропитување на приправникот да проверува дали и во која мера приправникот е подготвен за полагање на испитот.

Ако со пропитувањето се утврди дека приправникот не е достаточен подготвен за полагање на испитот, треба да му се укаже на тоа и да се упати кое градиво и во која мера треба уште да совлада.

Во рамките на пропитувањето, на приправникот треба да му се даваат пробни писмени задачи според програмата на стручниот испит.

III. Стручен испит

Член 16

Стручниот испит за звањето банкарски службеник од трета група, банкарски службеник од втора група и банкарски службеник од прва група опфаќа градиво од следните предмети:

- 1) државното и политичкото уредување на Југославија;
- 2) управување во општествените служби;
- 3) стопанскиот систем на Југославија;
- 4) финансискиот систем, со посебен осврт врз паричниот, кредитниот и девизниот систем на Југославија;
- 5) прописи за работните односи и јавните службеници (основно знаење);
- 6) двојно книговодство со контен план за банка;
- 7) стопанска математика (трговско, банкарско и финансиско сметање);
- 8) организација и работење на банките.

Од предметите под 6 и 7 на претходниот став испитот е писмен, а од другите предмети устен.

На писмениот испит на кандидатот му се дава уште да обработи некое прашање (тема) од областа на стопанството.

На усниот испит се проверува и вештината на кандидатот во работата на пишувачки и сметачки машини.

Член 17

Стручниот испит за звањето помошен банкарски службеник опфаќа гравиво од следните предмети:

- 1) државното и политичкото уредување на Југославија;
- 2) управување во општествените служби и самоуправување во стопанските организации;
- 3) прописи за работните односи и јавните службеници;
- 4) организација на банките;
- 5) основи на канцелариското работење во банките;
- 6) основи на благајничкото работење.

Испитот е устен и на него, покрај знаењето од предметите споменати во претходниот став, се проверува и вештината на кандидатот во работата на пишувачки и сметачки машини.

Член 18

Приправникот може да поднесе пријава за полагање на стручниот испит најрано на еден месец пред истекот на приправничкиот стаж.

Писмената пријава за полагање на стручниот испит кандидатот ја поднесува до директорот на банката односно на деловната единица на банката во која е запослен, а овој веднаш ѝ ја доставува на надлежната испитна комисија.

Кон пријавата за полагање на стручниот испит, покрај податоците за датумот и местото на раѓањето на кандидатот (општина, околија и народна република), неговата стручна опрема (школи, курсеви и сл.), звањето и платниот разред и работите на кои работел, се доставува и заверен препис од решението за назначување, а за приправниците — и дневникот на стручната обука, со мислење за успехот што го постигнал кандидатот во текот на обуката.

За службеникот што во смисла на членот 28 од овој правилник е должен да положи дополнителен испит, во пријавата за полагање на испитот треба да се наведе кој испит положил порано, како и од кои предмети (гравиво) ќе го полага дополнителниот испит.

Член 19

Ако во решението за назначување, не е определен рок за полагање на стручниот испит, а не е донесено решение за ослободување од полагањето на испитот, службеникот е должен да го положи соодветниот испит под условите и во ороковите од членот 198 став 3 и членот 199 став 1 на Законот за јавните службеници.

Член 20

Полагањето на стручниот испит го одобрува директорот на банката односно на организацијата кај која е формирана постојана испитна комисија (член 48 од овој правилник), ако утврди дека кандидатот ги исполнува условите за полагање на испитот. За даденото одобрение се известува кан-

дидатот преку банката односно деловната единица на банката во која е запослен. На ист начин се известува и кандидатот на кој не му е одобрено полагање на испитот.

Ако стручната обука на кандидатот не е спроведена според определените распоред, а за тоа нема вина на кандидатот, полагањето на стручниот испит може да се дозволи и без исполнување на тој услов.

Банката односно организацијата кај која е формирана испитната комисија го утврдува распоредот и ги определува сроковите и времето за полагање на стручниот испит, водејќи притоа сметка за желбите и интересите на кандидатите, како и за тоа во полагањето на испитот да не дојде до запирање. Кандидатот на кој му е одобрено полагање на испитот мора да биде известен за денот на полагањето на испитот најдоцна на 15 дена пред денот определен за полагање на испитот.

Член 21

Задачата за писмениот испит ја составува член на комисијата односно испитувач што е определен како испитувач за предметот од кој се полага писмениот испит. Задачата може да опфати едно или повеќе прашања од тој предмет.

Задачата треба да се состави така што од нејзината обработка да може да се види во која мера кандидатот го совладал гравивото на предметот од кој се полага писмениот испит.

Член 22

Претседателот или член на испитната комисија што ќе го определи тој им ја предава на кандидатите задачата непосредно пред почетокот на писмениот испит. При предавањето на задачата, на кандидатите им се соопштува со кои помошни средства смеат да се служат при изработката на писмената задача.

Употребата на помошни средства што не се дозволени повлекува отстранување од испитот.

На изработката на задачата присуствуваат претседателот или член на комисијата што тој ќе го определи, членот на комисијата односно испитувачот што ја дал задачата и записничарот.

Член 23

За изработка на писмената задача се дава време од 4 часа. Времето определено за изработка на задачата се смета од моментот кога им е предадена задачата на кандидатите.

Задачата (оригиналот и концептот) се работи на хартија обележена со печат од банката односно организацијата кај која е формирана испитната комисија.

Кандидатот го потпишува секој лист хартија на кој ја работел писмената задача. Присутниот член на испитната комисија го забележува на предадената задача времето на предавањето и го заверува тоа со овој потпис.

Член 24

Кон усен испит се пристапува по изработката на писмената задача.

На усниот испит кандидатот се испитува од сите предмети кои во смисла на чл. 16 и 17 од овој правилник се полагаат усно. Испитувањето на кандидатот од гравивото што се полага на усниот испит се врши, по правило, во текот на еден ден.

Начинот на усното испитување го утврдува испитната комисија.

На усниот испит присуствуваат членовите на испитната комисија и записничарот. Ако на комисијата ѝ е придоден испитувач, и тој присуствува до крајот на испитот.

Секој член на испитната комисија има право да му поставува прашања на кандидатот. Траењето на усниот испит не е временски ограничено. Кандидатот треба да се испитува сè додека членот на комисијата (испитувачот) односно комисијата не се здобие со уверение за степенот на знаењето на кандидатот. За траењето на усното испитување одлучува секој член на испитната комисија односно

испитувач поединечно, а претседателот на испитната комисија може во тој поглед да интервенира во текот на целиот испит.

Член 25

Оценувањето се врши комисијски. Комисијата го оценува целокупниот успех на кандидатот на испитот, имајќи ја предвид писмената задача и одговорите на усниот испит.

Оценката на општиот успех на кандидатот е: „положил со одличен успех“, „положил со многу добар успех“, „положил со добар успех“ или „не положил“.

Член 26

Стручниот испит може да се повтори двапати. Времето меѓу едното и другото полагање не може да биде пократко од шест месеци.

Кандидатот што не ќе положи еден дел од испитното градиво (еден или два предмета) може од тој дел на градивото да полага поправителен испит во рокот што ќе го определи испитната комисија, а кој не може да биде пократок од еден месец. Соопштението за рокот за полагање на поправителниот испит кандидатот го прима на потпис на записникот на испитната комисија.

За полагањето на поправителниот испит при првото полагање на стручниот испит се известува веднаш и банката односно деловната единица на банката кај која е запослен кандидатот.

Член 27

Службеникот што не ќе го положи поправителниот испит од предметите од кои покажал слаб успех, го полага повторно целиот стручен испит во рокот од членот 26 став 1 на овој правилник.

Кандидатот што од неоправдани причини не ќе пристапи на определениот ден кон полагање на поправителниот испит или ќе се откаже од започнатото полагање на поправителниот испит, се смета дека не го положил стручниот испит. Се смета дека стручниот испит не го положил ни кандидатот што неоправдано ќе се откаже од започнатото полагање на стручниот испит. За тоа се внесува забелешка во записникот на испитната комисија и по писмен пат се известува банката односно деловната единица на банката во која е запослен службеникот.

Член 28

Службеникот што од јавна служба, стопанска или општествена организација или од приватна професија ќе премине во банкарска служба и што во својата струка го положил стручниот испит, ќе полага дополнителен испит од она градиво што не е содржано во градивото на испитот што го положил. Овој испит се полага во рокот кој не може да биде подлог од една година од стапувањето на службеникот на должност. Овој рок се определува во решението за назначување (член 198 став 3 од Законот за јавните службеници).

Испитот од претходниот став не го полага службеник што има положен стручен испит предвиден за службениците на државната управа, како ниту службеник од членот 2 став 4 на овој правилник.

Службеникот што по положениот стручен испит за звањето помошен банкарски службеник ќе заврши средно училиште, полага дополнителен испит само од предметите наведени во членот 16 точ. 3, 4, 6, 7 и 8 на овој правилник.

Член 29

Полагањето на дополнителниот испит од членот 28 на овој правилник може да се повтори само еднаш.

Службеникот од членот 28 ст. 1 и 3 на овој правилник што не ќе положи еден дел од испитното градиво (еден до два предмета), може од тој дел на градивото да полага поправителен испит во рокот што ќе го определи испитната комисија.

Службеникот што не ќе го положи поправителниот испит од предметите од кои покажал слаб успех, го полага повторно целиот дополнителен испит во рокот кој не може да биде пократок од шест месеци. Ако ни во тој рок не го положи испитот, службата му се откажува.

Член 30

Од кои предмети службеникот од членот 28 став 1 на овој правилник ќе полага дополнителен испит, определува банката односно организацијата што ја формирала испитната комисија.

Член 31

Ако службеникот што во службата на банката преминува од друга служба порано не го положил стручниот испит предвиден за таа служба, го полага во банката стручниот испит пропишан за звањето во кое е назначен. Со решението за назначување се определува рокот за полагање на испитот, кој не може да биде подлог од една година.

Член 32

Старешината надлежен за назначување, во согласност со комисијата од членот 18 на Законот за јавните службеници, може по исклучок да ослободи службеник што има најмалку 8 години служба од полагање на дополнителниот испит од членот 28 на овој правилник.

IV. Посебен испит за унапредување

Член 33

Посебен испит за унапредување во повисок платен разред може да бара да полага банкарски службеник од трета група што поминал три години во XII платен разред и кој за тие три години добивал поволни оценки (член 188 ст. 1 и 2 во врска со членот 393 став 2 од Законот за јавните службеници).

Посебен испит за унапредување во повисоко звање може да бара да полага банкарски службеник од втора група или банкарски службеник од прва група, што поминал три години во завршниот платен разред на тоа звање и кој за тие три години добивал поволни оценки (член 188 ст. 1 и 2, во врска со членот 393 став 1 од Законот за јавните службеници).

На посебниот испит за унапредување во повисок платен разред односно во повисоко звање се утврдува способноста на службеникот за вршење работи од повисоко звање.

Посебниот испит за унапредување во повисок платен разред или во повисоко звање кандидатот го полага писмено и усно.

За задача на писмениот испит на кандидатот му се дава да реши едно или повеќе прашања од областа на службата во која е запослен односно од работите што ги врши.

На усниот испит на кандидатот му се поставуваат прашања во врска со писмената задача односно практичната работа. Освен тоа, кандидатот се испитува од материјата во областа на службата во која е запослен, а особено од прописите што се применуваат во службата.

Член 34

Кандидатот се оценува според успехот покажан на писмената задача и на усниот испит.

Оценката на успехот на кандидатот е: „положил“ или „не положил“.

Член 35

Кандидатот што не ќе го положи посебниот испит за унапредување во повисок платен разред односно во повисоко звање, може да се пријави да го полага повторно испитот по истекот на една година од секое претходно полагање.

V. Посебен испит за признавање на стручната спрема од повисок степен

Член 36

Службениците на кои според членот 177 од Законот за јавните службеници им е одобрено да полагаат посебен испит за признавање на стручната спрема од повисок степен, го полагаат тој испит според одредбите на овој правилник.

Член 37

Посебен испит за признавање на стручна спрема од повисок степен може да полага само слу-

жбеник што го положил стручниот испит за своето знаење или е ослободен од полагање на овој испит.

Посебниот испит за признавање на стручна спрема од повисок степен службеникот може да го полага само за признавање на спремата од непоредно повисок степен.

Член 38

За полагање на посебниот испит за признавање на стручна спрема од повисок степен има право да се пријави само службеник на банката кој има најмалку 10 години служба, а од тоа најмалку 5 години служба во банки, кој работел на работите за кои се бара поголема стручна спрема и кој најмалку 5 години е оценуван со најдобра оценка.

Посебниот испит за признавање на стручната спрема од повисок степен предвидена за местото на кое е назначен, го полага и службеник што од банката е примен за службеник според членот 40 од Законот за јавните службеници, во рокот што во смисла на членот 199 став 1 од Законот за јавните службеници му е определен во решението за назначување.

Член 39

Посебниот испит за признавање на стручна спрема од повисок степен опфаќа теориски и практични знаења.

Член 40

Посебниот испит за признавање на средна стручна спрема опфаќа градиво од следните предмети:

- 1) народен јазик;
- 2) историја (општа и национална);
- 3) државното и политичкото уредување на Југославија;
- 4) економска географија (општа и национална);
- 5) финансискиот систем, со посебен осврт врз паричниот, кредитниот и девизниот систем на Југославија;
- 6) основи на политичката економија;
- 7) двојно книговодство со контен план за банки;
- 8) стопанска математика (трговско, банкарско и финансиско сметање);
- 9) организација и работење на банките.

Од предметите под 7 и 8 на претходниот став испитот е писмен, а од другите предмети устен.

На писмениот испит на кандидатот му се дава и да обработи некое прашање (тема) од областа на стопанството.

На усниот испит се проверува и вештината на кандидатот во работа на пишувачки и сметачки машини.

Член 41

Посебниот испит за признавање на виша стручна спрема опфаќа градиво од следните предмети:

- 1) политичка економија;
- 2) стопанскиот систем на Југославија;
- 3) финансискиот, кредитниот и девизниот систем на Југославија;
- 4) статистика — општа и економска;
- 5) стопанско право;
- 6) применети книговодства (книговодство на банките и на стопанските организации);
- 7) стопанска математика (трговско, банкарско и финансиско сметање);
- 8) енциклопедија на стопанскиот промет;
- 9) анализа на билансот.

Од предметите под 6 и 7 на претходниот став испитот е писмен а од другите предмети устен.

Член 42

Посебниот испит за признавање на висока стручна спрема опфаќа градиво од следните предмети:

- 1) политичка економија;
- 2) економска политика, со аграрна и индустриска политика и со меѓународни економски односи;
- 3) статистика (општа и економска);
- 4) стопанско право;

5) стопанска географија;

6) еден странски јазик (по избор на службеникот: англиски, француски, немски или руски);

7) применети книговодства (книговодство на банките и на стопанските организации);

8) стопанска математика (трговско, банкарско и финансиско сметање);

9) финансискиот, кредитниот и девизниот систем на Југославија;

10) анализа на билансот;

11) економика и организација на банките.

Од предметите под 7 и 8 на претходниот став испитот е писмен, а од другите предмети устен.

Член 43

Во специјализираните банки (Југословенска банка за надворешна трговија, Југословенска инвестициона банка, Југословенска селскостопанска банка) може генералниот директор на банката, покрај предметите од чл. 40, 41 и 42 на овој правилник, да воведо уште по еден предмет од специфичните работи на односната банка.

Во банките чие работење бара познавање на странски јазици генералниот директор може и за испитите од чл. 40 и 41 на овој правилник, покрај предметите што се полагаат на испитот, да воведо како предмет и еден странски јазик кој се полага писмено.

Член 44

Службеникот на кој му е одобрено да полага посебен испит за признавање на стручната спрема од повисок степен, и поднесува пријава со одобрението на банката односно деловната единица на банката во која е запослен. Директорот на банката односно на деловната единица на банката му ја доставува пријавата на органот кај кој е формирана испитната комисија. Кон пријавата се доставува одобрението за полагање на испитот и претпис од персоналниот лист.

Органот кај кој е формирана испитната комисија го определува денот и часот за полагање на испитот и за тоа го известува кандидатот преку банката во која е запослен.

Член 45

Задачата за писмен испит ја составува член на комисијата односно испитувач што е определен како испитувач за предметот од кој се полага писмениот испит.

За писмен испит на кандидатот му се дава да реши посложени задачи од тој предмет.

За изработка на писмената задача се дава време од 4 часа. Во случај на потреба ова време може да се продолжи најмногу за 2 часа.

На изработката на писмената задача присуствуваат претседателот или член на комисијата што тој ќе го определи, членот на комисијата што ја дал задачата и записничарот.

Во поглед на постапката при изработката на писмената задача, важат одредбите на членот 23 од овој правилник.

Член 46

По изработката на писмените задачи кандидатот го полага усниот дел од испитот.

Усниот испит опфаќа испитување од предметите што во смисла на чл. 40 до 42 на овој правилник се полагаат усно.

На кандидатот што на испитот не покажал задоволителен успех најмногу од три предмети, комисијата може да му определи да полага поправителен испит од тие предмети. Срокот во кој ќе се полага поправителниот испит не може да биде пократок од два месеца ниту подолг од 12 месеци од претходното полагање.

Ако кандидатот од неоправдани причини не пристапи кон полагање на поправителниот испит или се откаже од веќе започнатото полагање на посебниот испит, согласно се применуваат одредбите на членот 27 од овој правилник.

Член 47

Усното испитување се врши на начинот пропишан во членот 24, а се оценува — на начинот пропишан во членот 25 од овој правилник.

VI. Испитни комисии

Член 48

Постојани испитни комисии постојат при главните центри и републичките центри на банките што ги основава Сојузниот извршен совет и при републичките сојузи на комуналните банки и штедилници.

Кај банка што ја основава Сојузниот извршен совет, а која според својата организација нема републички центри, постојани испитни комисии можат да се формираат при филијалите во главните градови на народните републики.

Пред овие комисии се полагаат: стручниот испит, дополнителниот испит и посебниот испит за унапредување во повисок платен разред односно повисоко звање.

Службениците на задружните штедилници ги полагаат испитите пред испитните комисии при филијалите на Југословенската селскостопанска банка во главните градови на народните републики.

Член 49

Постојаните испитни комисии ги именува:

1) при Главната централа на Народната банка — гувернерот на Народната банка, а при главните центри и централите на банките што ги основава Сојузниот извршен совет — генералниот директор на банката;

2) при републичките центри односно филијалите на банките во главните градови на народните републики, што ги основава Сојузниот извршен совет — генералниот односно главниот директор на републичката централа или директорот на филијалата;

3) при републичките сојузи на комуналните банки и штедилници — претседателот на сојузот.

Член 50

Постојаните испитни комисии се состојат од претседател и двајца постојани членови што во исто време се и испитувачи. На испитната комисија ѝ се додаваат и потребен број испитувачи.

Со решението за именување членови на комисијата се определуваат и нивните заменици и записничарот. Со тоа решение се определува и кој член на комисијата односно испитувач кој предмет ќе испитува.

Претседателот, постојаните членови на комисијата, нивните заменици, како и лицата што ѝ се додаваат на комисијата како испитувачи, се определуваат од редовите на истакнати стручњаци.

За член на испитната комисија не може да биде именувано лице што има спрема од понизок степен од опремата на звањето за кое се полага испитот.

Член 51

Испитот за признавање на средна стручна спрема се полага пред комисија што ја определува републичкиот државен секретаријат за работите на финансиите во согласност со секретаријатот на републичкиот извршен совет за општа управа, а испитот за признавање на виша или висока стручна спрема — пред комисија што ја определува сојузниот Државен секретаријат за работите на финансиите во согласност со Секретаријатот на Сојузниот извршен совет за општа управа.

Со решението за формирање на комисијата се определува и седиштето на комисијата.

Член 52

Во составот на испитните комисии од претходниот член влегуваат и потребен број испитувачи што се определуваат од редовите на истакнати стручњаци.

Член 53

Целокупната администрација во врска со испитот ја врши, по правило, организационата единица на банката, на организацијата односно на органот

кај кој е формирана испитната комисија во чија надлежност спаѓа школото и стручното издигање на кадрите. Ако таква организациона единица не постои, администрацијата во врска со испитот ја врши организационата единица во чија надлежност спаѓаат персоналните работи.

Член 54

За текот на испитот се води записник. Записникот се води според образецот што го пропишува Секретаријатот на Сојузниот извршен совет за општа управа.

Член 55

На членовите на испитните комисии, испитувачите и записничарот им припаѓа хонорар определен според посебни прописи.

Трошоците на испитните комисии ги поднесува органот кај кој е формирана комисијата.

Трошоците на испитните комисии за службениците на комуналните банки и штедилници односно за службениците на задружните штедилници ги поднесуваат банките односно штедилниците според бројот на кандидатите уплатени заради полагање на испити.

VII. Заседнички одредби

Член 56

Сите испити се полагаат според програмата што ја пропишува сојузниот Државен секретаријат за работите на финансиите во согласност со Секретаријатот на Сојузниот извршен совет за општа управа.

Програмата на испитите ја издава Секретаријатот на Сојузниот извршен совет за општа управа како свое службено издание.

Член 57

Службеникот што е обврзан да положи стручен испит, не може да биде унапреден во повисоко звање ниту во повисок платен разред додека не го положи тој испит.

За службениците на кои при назначувањето во звање според одредбите на членот 193 став 3 и членот 198 од Законот за јавните службеници во решението за назначување им е определено да положат стручен испит, одредбата на претходниот став се применува по истекот на рокот во кој биле должни да го положат стручниот испит.

Член 58

Службениците унапредени во повисоко звање според членот 193 став 1 од Законот за јавните службеници, не го полагаат стручниот испит предвиден за звањето во кое се унапредуваат.

Член 59

Испитната комисија одлучува за оценката со мнозинство гласови. Во случај на поделба на гласовите, одлучува страната на која е гласот на претседателот.

По завршениот испит на кандидатот, по правило, веднаш му се соопштува успехот постигнат на испитот.

Успехот го соопштува претседателот на испитната комисија во присуство на сите членови.

Член 60

На кандидатот што го положил испитот му се издава уверение за положениот испит.

Уверението за положениот испит го издава банката, организацијата односно органот кај кој е формирана испитната комисија.

Уверението за положениот испит го потпишува директорот на банката, организацијата односно органот кај кој е формирана испитната комисија или службеникот што тој ќе го овласти, и претседателот на испитната комисија.

Уверението се издава во два примерка, од кои еден примерок му се враќа на службеникот, а другиот се вложува во неговиот персонален лист.

Образецот на уверението го пропишува Секретаријатот на Сојузниот извршен совет за општа управа.

За резултатот од полагањето на испитот се известува банката во која е запослен кандидатот.

Член 61

Кандидатот што го полага испитот надвор од местото на службувањето, има право на надоместок на патните трошоци според прописите за патните и селидбените трошоци, и тоа кога првпат го полага испитот и кога го полага поправителниот испит по првото полагање на стручниот испит.

Кандидатот што од неоправдани причини не ќе пристапи кон полагање на испитот, нема право на надоместок на патните трошоци.

Патните трошоци паѓаат на товар на банката во која е запослен службеникот.

Член 62

Кандидатот има право на платено отсуство за полагање на испитот.

Ако кандидатот го полага испитот во друго место, во отсуството според претходниот став се зазема и времето потребно за одење во местото каде што се полага испитот и за враќање во местото на живеењето.

Отсуството според претходните ставови не се засметува во годишен одмор ниту во отсуство според членот 87 став 1 од Законот за јавните службеници.

Член 63

Службениците што ќе бидат назначени во почетно звање од повисока група (член 193 став 3 и член 198 став 4 од Законот за јавните службеници) се должни да го полагаат стручниот испит за звањето во кое се назначени.

Службениците што ќе бидат назначени во звање повисоко од почетното звање на повисоката група, не го полагаат стручниот испит предвиден за почетното звање на таа група. За банкарски службеник од трета група како назначување во звање повисоко од почетното се смета назначувањето во XI или повисок платен разред.

Член 64

На службениците на кои во друга служба им е признаена стручна спрема од повисок степен според членот 177 од Законот за јавните службеници, може таа спрема да им се признае при преминувањето во службата на банката ако со таа спрема би можеле да ги вршат работите на соодветното звање, или може да им се определи да полагаат дополнителен испит. Решението за ова го донесува старешината надлежен за назначување во согласност со комисијата од членот 18 на Законот за јавните службеници.

Член 65

Заради олеснување на полагањето на испитите и стручно усовршување во текот на службата, банките можат на службениците да им обезбедат соодветни учебници (скрипта), а по потреба и да организираат семинари и курсеви.

VIII. Преодни и завршни одредби

Член 66

Стручниот испит и посебниот испит за признавање на стручна спрема од повисок степен ќе се полагаат според досегашните програми до истекот на рокот од три месеци по објавувањето на програмата според овој правилник.

Член 67

По исклучок од одредбата на членот 37 став 2 од овој правилник, посебен испит за признавање на висока стручна спрема можат да полагаат и службеници од точката 2 на Упатството за измени и дополненија на Упатството за спроведување на IV дел на Законот за јавните службеници („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 28/58).

Член 68

Со влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за приемот во служба, за приправничката служба и за стручните испити на службениците на Народната банка на ФНРЈ („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 27/54 и 17/55).

Член 69

Овој правилник влегува во сила осмиот ден по објавувањето во „Службен лист на ФНРЈ“.

Бр. 17-28503/1

24 декември 1959 година

Белград

Државен секретар
за работите на финансиите,
Никола Минчев, с. р.

53.

Врз основа на членот 16 од Уредбата за краткорочните кредити („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 31/56 и 45/59), во врска со членот 2 оддел I под а) точка 48 од Уредбата за пренесување работите во надлежност на сојузните и републичките органи на управата („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 18/58 и 18/59) и со точката I под 1 под а) од Одлуката за утврдување надлежноста на сојузниот државен секретар за работите на финансиите да донесува прописи за нормите на интересот на краткорочните кредити и за нормите на интересот на средствата вложени кај банката („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 5/57 и 15/58), сојузниот Државен секретаријат за работите на финансиите издава

НАРЕДБА

ЗА МАКСИМАЛНАТА НОРМА НА ИНТЕРЕСОТ НА КРАТКОРОЧНИТЕ КРЕДИТИ ШТО СЕ ОДОБРУВААТ ЗА ЗАПАСИ НА ЛАВАНДОВО МАСЛО

1. На краткорочните кредити што Југословенската селскостопанска банка и другите банки и штедилници им ги одобруваат на земјоделски задруги и задружни деловни сојузи што се занимаваат со откуп и промет на лавандово масло за покривање вредноста на запасите на лавандово масло, нормата на интересот не може да биде поголема од 1% годишно.

Нормата на интересот од претходниот став ќе се применува до 31 декември 1960 година.

2. Нормата на интересот од точката 1 на оваа наредба банките ќе ја применуваат и на краткорочните кредити што на земјоделски задруги и задружните деловни сојузи им ги одобриле во 1959 година за запасите на лавандово масло.

3. Оваа наредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен лист на ФНРЈ“.

Бр. 08-38/1

14 јануари 1960 година

Белград

Државен секретар
за работите на финансиите,
Никола Минчев, с. р.

54.

Врз основа на Одлуката за овластување на сојузниот Државен секретаријат за работите на финансиите да може да врши поединечни измени на височината на регресот во селското стопанство („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 23/58), во согласност со Секретаријатот на Сојузниот извршен совет за селско стопанство и шумарство, сојузниот Државен секретаријат за работите на финансиите издава

НАРЕДБА

ЗА ДОПОЛНЕНИЕ НА СПИСОКОТ НА СЕЛКОСТОПАНСКИТЕ МАШИНИ, СПРАВИ И УРЕДИ НА КОИ СЕ ОДНЕСУВА РЕГРЕСОТ

1. Во Списокот на селскостопанските машини, справи и уреди на кои се однесува регресот, кој е оставен дел од Одлуката за давање регрес при купувањето на опрема и резервни делови за потре-

бите на селското стопанство и шумарство („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 31/59 и 52/59) во врстата XI по групата 14 се додаваат нови групи 15, 16, 17 и 18, кои гласат:

„15) Дизелмотор бродски „Alfa“ 343 F од 135 КС — — — — — — — — — —	1.800
16) Дизелмотор бродски „Alfa“ 342 F од 90 КС — — — — — — — — — —	1.600
17) Дизелагрегат AR-2 „Agap“ за рибарски светилки — — — — — — — — — —	240
18) Дизелагрегат AR-1 „Hatz“ за рибарски светилки — — — — — — — — — —	200“
2. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден по објавувањето во „Службен лист на ФНРЈ“.	
Бр. 07-1679/1	
21 јануари 1960 година	
Белград	

Државен секретар
за работите на финансиите,
Никола Минчев, с. р.

55.

Врз основа на членот 13 од Законот за здруженијата, соборите и другите јавни собранија, а по исполнувањето на условите од чл. 14, 15 и 16 од истиот Закон, сојузниот Државен секретаријат за внатрешни работи донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ОДОБРУВАЊЕ ОСНОВУВАЊЕТО И РАБОТАТА НА ЗДРУЖЕНИЕТО НА РЕФОРМАТСКИТЕ ХРИСТИЈАНСКИ СВЕШТЕНИЦИ НА ФНР ЈУГОСЛАВИЈА

Се одобрува според поднесените правила основувањето и работата на Здружението на реформатските христијански свештеници на ФНР Југославија, со седиште во Нови Сад, а со дејност на целата територија на Федеративна Народна Република Југославија.

П/3 бр. 19016/3
13 јануари 1960 година
Белград

Државен секретар
за внатрешни работи,
Светислав Стефановиќ, с. р.

56.

Врз основа на членот 13 од Законот за здруженијата, соборите и другите јавни собранија („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 51/46), а по исполнувањето на условите од чл. 14, 15 и 16 на истиот Закон, сојузниот Државен секретаријат за внатрешни работи донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ОДОБРУВАЊЕ ОСНОВУВАЊЕТО И РАБОТАТА НА СОЈУЗОТ НА ШУМАРИТЕ НА ФНР ЈУГОСЛАВИЈА

Се одобрува основувањето и работата на Сојузот на шумарите на ФНР Југославија, според поднесениот Статут, со седиште во Белград, а со дејност на целата територија на ФНР Југославија.

П/3 бр. 23506/1
13 јануари 1960 година
Белград

Државен секретар
за внатрешни работи,
Светислав Стефановиќ, с. р.

57.

Врз основа на членот 6 од Уредбата за југословенските стандарди, за сојузните прописи за квалитетот на производите и за производителните спецификации („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 17/51), Сојузната комисија за стандардизација донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА ПНЕВМАТИЦИ И НАПЛАТКИ ЗА МОТОРНИ ВОЗИЛА

1. Во издание на Сојузната комисија за стандардизација се донесуваат следните југословенски стандарди:

Надворешни гуми за скутери и нивни приколнички — — — — —	JUS G.E3.401
Надворешни гуми за велосипеди со помошен мотор и за мопеди — — — — —	JUS G.E3.451
Олучести наплатки за велосипеди со помошен мотор и за мопеди — — — — —	JUS M.N1.053
Дводелни рамни наплатки за скутери и нивни приколнички — — — — —	JUS M.N1.054
Олучести наплатки за скутери и нивни приколнички — — — — —	JUS M.N1.056

2. Наведените југословенски стандарди се објавени во посебно издание на Сојузната комисија за стандардизација, кое е составен дел од ова решение.

3. Овие југословенски стандарди влегуваат во сила на 1 април 1960 година.

Бр. 14-324
25 јануари 1960 година
Белград

Претседател
на Сојузната комисија за
стандардизација,
инж. Славољуб Виторовиќ, с. р.

58.

Врз основа на членот 6 од Уредбата за југословенските стандарди, за сојузните прописи за квалитетот на производите и за производителните спецификации („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 17/51), Сојузната комисија за стандардизација донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА ЕКСПЛОЗИВИ ЗА РУДАРСКИ И ДРУГИ ПОТРЕБИ

1. Во издание на Сојузната комисија за стандардизација се донесуваат следните југословенски стандарди:

Експлозиви за рударски и други потреби. Општи прописи — — — — —	JUS H.D1.020
Пластични експлозиви — желатини — — — — —	JUS H.D1.030
Амониумнитратни прашочни експлозиви со нитроглицерин — — — — —	JUS H.D1.031
Амониумнитратни прашочни експлозиви без нитроглицерин — — — — —	JUS H.D1.035
Тринитротолуен (Тротил) — — — — —	JUS H.D2.020
Специјален подведен спорогорешт штапин — — — — —	JUS H.D3.050
Двоен спорогорешт штапин — — — — —	JUS H.D3.055
Рударски калисли — — — — —	JUS H.D4.050

2. Наведените југословенски стандарди се објавени во посебно издание на Сојузната комисија за стандардизација, кое е составен дел од ова решение.

3. Овие југословенски стандарди влегуваат во сила на 1 април 1960 година.

Бр. 08-323
25 јануари 1960 година
Белград

Претседател
на Сојузната комисија за
стандардизација,
инж. Славољуб Виторовиќ, с. р.

59.

Врз основа на точката II од Решението за измени и дополненија на Решението за поштенско-телеграфско-телефонската тарифа за внатрешен сообраќај („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 11/59), во согласност со Секретаријатот на Сојузниот извршен совет за сообраќај и врски, Генералната дирекција на поштите, телеграфите и телефоните издава

ПРЕЧИСТЕН ТЕКСТ

НА ПОШТЕНСКО-ТЕЛЕГРАФСКО-ТЕЛЕФОНСКАТА ТАРИФА ЗА ВНАТРЕШЕН СООБРАЌАЈ

кој гласи:

Врз основа на ставот 3 оддел 1 глава XXII на Сојузниот општествен план за 1959 година, членот 11 оддел I под а) точка 9 од Уредбата за пренесување работите во надлежност на сојузните и републичките органи на управата („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 18/58 и 18/59) и членот 46 став 2 од Уредбата за организацијата, послушањето и управувањето со Југословенските пошти, телеграфи и телефони („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 53/53), во согласност со сојузниот Државен секретаријат за работите на финансиите, Секретаријатот на Сојузниот извршен совет за сообраќај и врски донесува

РЕШЕНИЕ

за поштенско-телеграфско-телефонската тарифа за внатрешен сообраќај

ПОШТЕНСКИ, ТЕЛЕГРАФСКИ И ТЕЛЕФОНСКИ УСЛУГИ

А. ПОШТЕНСКИ УСЛУГИ

1. Писма

а) Меѓуместен сообраќај

		Норми на тежината							Динари
		до	20 гр	—	—	—	—	—	—
над	20	50	—	—	—	—	—	—	20
"	50	250	—	—	—	—	—	—	35
"	250	500	—	—	—	—	—	—	60
"	500	750	—	—	—	—	—	—	80
"	750	1000	—	—	—	—	—	—	100
"	1000	1500	—	—	—	—	—	—	120
"	1500	2000	—	—	—	—	—	—	150
"	1500	2000	—	—	—	—	—	—	180

б) Местен сообраќај

		Норми на тежината							Динари
		до	20 гр	—	—	—	—	—	—
над	20	50	—	—	—	—	—	—	15
"	50	250	—	—	—	—	—	—	20
"	250	500	—	—	—	—	—	—	35
"	500	750	—	—	—	—	—	—	50
"	750	1000	—	—	—	—	—	—	60
"	1000	1500	—	—	—	—	—	—	70
"	1500	2000	—	—	—	—	—	—	90
"	1500	2000	—	—	—	—	—	—	110

Најголема тежина 2 кг.

2. Поштенски картички

а) Меѓуместен сообраќај

							Динари
Отворени	—	—	—	—	—	—	15
Со одговор	—	—	—	—	—	—	30

б) Местен сообраќај

							Динари
Отворени	—	—	—	—	—	—	10

Поштарината за затворени поштенски картички во месниот и меѓумесниот сообраќај се наплатува како за писмата од првата норма на тежината.

3. Печатени предмети

а) Меѓуместен сообраќај

		Норми на тежината							Динари
		до	50 гр	—	—	—	—	—	—
над	50	100	—	—	—	—	—	—	8
"	100	250	—	—	—	—	—	—	10
"	250	500	—	—	—	—	—	—	15
"	500	1000	—	—	—	—	—	—	20
"	1000	2000	—	—	—	—	—	—	30
"	2000	3000	—	—	—	—	—	—	50
"	3000	5000	—	—	—	—	—	—	70
"	3000	5000	—	—	—	—	—	—	100

б) Местен сообраќај

		Норми на тежината							Динари
		до	50 гр	—	—	—	—	—	—
над	50	100	—	—	—	—	—	—	5
"	100	250	—	—	—	—	—	—	8
"	250	500	—	—	—	—	—	—	10
"	500	1000	—	—	—	—	—	—	15
"	1000	2000	—	—	—	—	—	—	20
"	2000	3000	—	—	—	—	—	—	35
"	3000	5000	—	—	—	—	—	—	50
"	3000	5000	—	—	—	—	—	—	60

Најголемата тежина за меѓуместен и местен сообраќај е 3 кг, а ако е една поврзана книга — 5 кг.

в) Честитки и покани на состаноци

							Динари
до 50 грама	—	—	—	—	—	—	—
— меѓуместен сообраќај	—	—	—	—	—	—	5
— местен сообраќај	—	—	—	—	—	—	2

4. Весници и списанија

а) Весници

		За секој примерок		адресиран	неадресиран
		Норми на тежината		Динари	Динари
над	100	до 100 гр	0,40	0,25	—
"	до 500 "	1	—	0,50	—

б) Списанија

		За секој примерок		адресиран	неадресиран
		Норми на тежината		Динари	Динари
над	100	до 100 гр	4	2	—
"	до 500 "	8	—	4	—

Најголема тежина 500 грама.

5. Отисоци за слепи

Отисоци за слепи се отпремаат бесплатно.
Најголема тежина 7 кг.

6. Мостри на стоки

		Норми на тежината							Динари
		до	100 гр	—	—	—	—	—	—
над	100	до 500 гр	—	—	—	—	—	—	15
"	до 500 "	—	—	—	—	—	—	—	40

Најголема тежина 500 грама.

7. Огласи за книги (книжевни огласи)

							Динари
до 30 гр	—	—	—	—	—	—	—
Најголема тежина 30 грама.	—	—	—	—	—	—	3

8. Пратки „Звучна пошта“

		Норми на тежината							Динари
		до	50 гр	—	—	—	—	—	—
над	50	150	—	—	—	—	—	—	20
"	150	300	—	—	—	—	—	—	35
"	300	—	—	—	—	—	—	—	50

Најголема тежина 300 грама.

9. Вредносни писма

Поштарината на вредносно писмо се состои од:
а) поштарина според тежината, што се состои од поштарината на препорачано писмо со иста тежина, и од

б) поштарина според вредноста:

		Динари			
над	до	500 динари	—	—	—
500	1.000	20	—	—	—
1.000	2.000	30	—	—	—
2.000	5.000	60	—	—	—
5.000	10.000	80	—	—	—
10.000	50.000	100	—	—	—
50.000	100.000	200	—	—	—
100.000	500.000	400	—	—	—
500.000	1.000.000	600	—	—	—

За секој натамошен 1.000.000 динари
или дел од овој износ уште по — — — 200

10. Коleti

а) Поштарина за поштенски ко-
лети според тежината

		З о н и		
Норми на тежи- ната		I до 200 км динари	II до 400 км динари	III над 400 км динари
над	до 3 кг	120	140	160
3	5	140	160	220
5	10	180	220	250
10	15	220	250	300
15	20	250	300	350
20	25	300	350	400
25	30	350	400	450

Поштарината за тежините од 20 до 30 кг важи
само за коleti што содржат филмови.

б) Поштарина за коleti според
вредноста

		Динари			
над	до	1.000 динари	—	—	—
1.000	2.000	20	—	—	—
2.000	5.000	30	—	—	—
5.000	10.000	60	—	—	—
10.000	50.000	80	—	—	—
50.000	100.000	100	—	—	—
100.000	500.000	200	—	—	—
500.000	1.000.000	400	—	—	—
		600	—	—	—

За секој натамошен 1.000.000 динари
или дел од овој износ уште по — — — 200

в) Поштарина според тежината за ко-
leti што содржат само пресно овошје
и зеленчук

Поштарината според тежината за коleti што со-
држат само пресно овошје и зеленчук изнесува 50%
од поштарината според тежината од точката а) на
овој тарифен став.

Поштарината според вредноста за коleti што
содржат само пресно овошје и зеленчук се напла-
тува како и за другите коleti (точка б) на овој
тарифен став.

г) Наплата на поштарината за коleti

Поштарината за коleti се наплатува од испра-
ќачот при приемот на колетот, односно од примате-
лот кај надоиспраќање или враќање на колетот.

11. Поштенски упатници

		Динари			
над	до	500 динари	—	—	—
500	1.000	20	—	—	—
1.000	3.000	30	—	—	—
3.000	5.000	50	—	—	—
5.000	10.000	70	—	—	—
10.000	20.000	100	—	—	—
20.000	30.000	130	—	—	—
30.000	40.000	160	—	—	—
40.000	50.000	180	—	—	—
		200	—	—	—

За телеграфски упатници покрај поштарината
за упатничкиот износ, се наплатува уште и изно-
сот пропишан со тарифата за упатничка телеграма
— според бројот на зборовите.

12. Уплати и исплати по текушти и жиро сметки

а) Уплати по текушти и жиро
сметки

		Динари			
над	до	100 динари	—	—	—
100	500	5	—	—	—
500	1.000	10	—	—	—
1.000	3.000	15	—	—	—
3.000	5.000	25	—	—	—
5.000	10.000	30	—	—	—
10.000	30.000	35	—	—	—
30.000	50.000	55	—	—	—
50.000	100.000	70	—	—	—
		100	—	—	—

За секои натамошни 100.000 динари или
дел од овој износ уште по — — — 10

б) Исплати по текушти и жиро сметки

		Динари			
над	до	100 динари	—	—	—
100	500	5	—	—	—
500	1.000	10	—	—	—
1.000	3.000	15	—	—	—
3.000	5.000	25	—	—	—
5.000	10.000	30	—	—	—
10.000	30.000	35	—	—	—
30.000	50.000	55	—	—	—
50.000	100.000	70	—	—	—
		100	—	—	—

За секои натамошни 100.000 динари или
дел од овој износ уште по — — — 10

в) Вирмански уплати и исплати

		Динари			
1) Кога од сметковна книшка или бу- детска книшка се врши пренос на текушта и жиро сметка — за секоја уплатница по —		10	—	—	—
2) Кога банчини упатници се пренесу- ваат на сметковна или буџетска книшка — за секоја уплатница по — — — —		10	—	—	—
3) Кога се врши уплата на сметковна или буџетска книшка со поднесување бари- рани чекови — за уплатница — — — —		10	—	—	—
4) Кога се врши уплата на текушта односно жиро сметка со поднесување пат- нички чекови, барирани чекови или бан- чини чекови — за уплатница — — — —		10	—	—	—

13. Исплати по инвалидски исплатни книшки

При исплатите по инвалидски исплатни кни-
шки се наплатува истата поштарина што е про-
пишана за исплатите по текушти и жиро сметки
(тарифен став 12 точка б).

14. Разни работи за сметка на Народната банка

		Динари			
а) Уплата по штедна книшка — — —		10	—	—	—
б) Непосредна исплата по штедна кни- шка — — — — —		10	—	—	—
в) Исплата на штедна уплатница — — —		15	—	—	—
г) Издавање штедна книшка, со прием на првата уплата — — — — —		10	—	—	—
д) Запишување на интересот во штедна книшка — — — — —		5	—	—	—
е) Запишување во штедна книшка на налог за припис — — — — —		5	—	—	—
ж) Замена на штедна книшка — — — — —		10	—	—	—
з) Пријава на исчезнување на штедна книшка — — — — —		10	—	—	—
4) Промена на името на вложува- чот, здобивање со писменост и пренесување на штедна книшка од законитиот застапник врз вложу- вачот — — — — —		5	—	—	—
8) Уплата по сметковна или буџетска книшка — — — — —		10	—	—	—
и) Исплата по сметковна или буџетска книшка — — — — —		10	—	—	—
ј) Налог за запишување односно от- пишување во сметковна или бу- џетска книшка — — — — —		10	—	—	—

	Динари
к) Испорака на сметковна или буџетска книшка — — — — —	5
л) Замена на сметковна или буџетска книшка — — — — —	10
љ) Истезување на сметковна или буџетска книшка — — — — —	10

Поштарина според овој тарифен став не се наплатува од корисникот, туку во паушален износ се пресметува меѓу Генералната дирекција на поштите, телеграфите и телефоните и Народната банка — Главна централа.

15. Писмоносни пратки за корисниците на прегратки

За обични писмоносни пратки на државни органи, установи, стопански, општествени и задружни организации што ѝ се предаваат во месниот сообраќај на поштата кај која испраќачот и примателот на предадените пратки се корисници на поштенска прегратка, се наплатува за секоја одделна пратка, без оглед на тежината — — — — — 5

Ако овие пратки се предаваат препорачано или со некое друго специјално ракување, се наплатува уште и поштарина за такви ракувања пропишана со оваа тарифа.

Ова важи и за вондоставното подрачје на определенишната пошта, ако примателите ги подигаат своите пратки преку свои курири.

16. Препорачано ракување

	Динари
За препорачано ракување — — — — —	35
За препорачано ракување на пратки што содржат книги и брошури, како и весници и описанија, кога се испраќаат како печатени работи, без оглед кој е испраќачот, се наплатува — — — — —	20

17. Итно ракување

	Динари
а) За писмоносни пратки и упатници — — — — —	35
б) За колет, без оглед на тежината — — — — —	80

18. Откупно ракување

За откупно ракување со сите видови пратки, покрај редовната поштарина според тежината, вредноста и за другите специјални ракувања, се наплатува уште и 10

При приемот на откупни пратки се наплатува и поштарина за уплата на наплатениот откупен износ со поштенска упатница (тарифен став 11) или со уплатница по текушти или жиро сметки (тарифен став 12 точка а).

19. Повратница

	Динари
а) при предавањето	
Повратница — — — — —	30
Повратница на судски писма и на писма според управната постапка: — — — — —	10
— во месниот сообраќај — — — — —	15
— во меѓумесниот сообраќај — — — — —	
б) по предавањето	
Повратница — — — — —	70

20. Пост-рестант ракување

За пост-рестант ракување не се наплатува посебна поштарина.

21. Издвојно ракување

За издвојно ракување со поштенски колет се наплатува од испраќачот, при приемот на колетот, уште и 50% од пропишаната поштарина според тежината.

22. Дополнителна поштарина за пренесување по воздушен пат

а) Писмоносни пратки

Покрај редовната поштарина се наплатува уште:

	Динари
над до 20 гр — — — — —	2
" 20 " 50 " — — — — —	5
" 50 " 250 " — — — — —	10
" 250 " 500 " — — — — —	15
" 500 " 750 " — — — — —	20
" 750 " 1.000 " — — — — —	30
" 1.000 " 1.500 " — — — — —	45
" 1.500 " 2.000 " — — — — —	60

б) Колет

Покрај редовната поштарина се наплатува уште:

	Динари
1) За секој килограм тежина или дел од килограм, ако се пренесува колетот на една воздушна релација — — — — —	30
2) За секој килограм тежина, или дел од килограм, ако се пренесува колетот на две воздушни релации — — — — —	60

23. Надоиспраќање и враќање на колет

При надоиспраќање на колет по примателот или при враќање на испраќачот се засметува следната поштарина:

- а) поштарина според тежината;
- б) поштарина според вредноста;
- в) поштарина за особено ракување што се применува при враќање односно надоиспраќање на колетот.

24. Потврда за прием на книжена пратка

За потврда за приемот на книжена пратка (препорачана пратка, колет, поштенска упатница и др.) се наплатува поштарина — — — — — 50

25. Располагање со пратката од страна на испраќачот

За барање за враќање на пратката, за измена на адресата, измена или оимнување на откупницата и за товарење со откупница, се наплатува — — — — — 35

За извршување на барањето по телеграфски пат, покрај оваа поштарина, се наплатува и со тарифата пропишаниот износ за телеграма — според бројот на зборовите.

26. Баралница

За баралница се наплатува поштарина — — — — — 35

27. Дупликат на упатница

Кога упатницата е загубена, уништена или оштетена со вина на примателот, за правене дупликат од упатницата се наплатува поштарина — — — — — 50

Во случај на загуба или оштетување на упатницата поштарината се наплатува од примателот во франко марки, кои се лепат на пријавата за загубата или на пријавата за оштетувањето на упатницата.

28. Продолжување на рокот за исплата на упатницата и барање на увид

а) Продолжување на рокот

За продолжување рокот за исплата на упатницата, ако оваа остане неисплатена

до определениот срок со вина на примателот, се наплатува поштарина — — — — — 50

б) Одобрение за исплата на упатницата

За одобрение вратената упатница да му се исплати на испраќачот, ако овој не може да ја поднесе признаницата, потврдата за уплата односно предавниот попис или аманетната книга, се наплатува поштарина — 50

в) Барање на исплатената упатница на увид

Ако испраќачот или примателот ја бара на увид исплатената упатница, се наплатува поштарина — — — — — 50

29. Препакување колет

За препакување колет, без оглед на тежината — — — — — 50

30. Располагање со пратката од страна на примателот

За писмено барање за располагање со пратката од страна на примателот, се наплатува — — — — — 30

31. Дозвола за користење повластена тарифа

а) Дозвола за користење повластена тарифа за весници и списанија — — — — — 300

б) Продолжување важењето на издадената дозвола за користење повластена тарифа за весници и списанија за наредната календарска година — — — — — 200

32. Поштенско полномошно

а) Полномошно издадено за еден случај — — — — — 30

б) Полномошно издадено до крајот на календарската година — — — — — 100

33. Портирање обични писмоносни пратки

За обични писмоносни пратки кај кои не е платена поштарина, или е платена само делум, поштарината што недостига се наплатува од примателот при испораката, и тоа во двоен износ.

34. Продавна цена на поштенските вредносници и обрасци

Продавната цена на поштенските вредносници и обрасци, што се користат за внатрешен и меѓународен поштенски сообраќај, ја определува Генералната дирекција на поштите, телеграфите и телефоните.

35. Доплата во корист на Црвениот крст

За време неделата на Црвениот крст за секоја писмоносна пратка, покрај редовната поштарина, се наплатува уште и со закон определената доплата во корист на Југословенскиот Црвен крст.

Доплата не се наплатува:

- а) за пратки што ги предаваат државни установи;
 - б) за пратки што ги предава Југословенскиот Црвен крст;
 - в) за пратки што се примаат за странство;
 - г) за весници и списанија.
- Доплатата се плаќа со лепење на посебни доплатни марки.

36. Доплата на придонесот за детска заштита

За време на Детската недела за секоја писмена пратка, покрај редовната поштарина, се наплатува уште и определена доплата на придонесот за детска заштита.

Доплата не се наплатува:

а) за пратки што ги предаваат државни установи;

б) за пратки што ги предава Југословенскиот Црвен крст;

в) за пратки што се примаат за странство;

г) за весници и списанија.

Доплатата се плаќа со лепење на посебни доплатни марки.

Б. ТЕЛЕГРАФСКИ УСЛУГИ

51. Обична телеграма

а) Меѓуместен сообраќај

За секој збор — — — — — 10

Најмал тарифен износ — — — — — 100

б) Местен сообраќај

За обични телеграми во месниот сообраќај се наплатува 50% од тарифниот износ пропишан за обични телеграми во меѓумесниот сообраќај.

в) Телеграми—честитки и изјави на соучество во меѓумесниот сообраќај

За телеграми—честитки и изјави на соучество во меѓумесниот сообраќај се наплатува 50% од тарифниот износ пропишан за обични телеграми во меѓумесниот сообраќај.

г) Радиотелеграми

1) За радиотелеграмите упатени од Југославија за наши бродови на море, што се испраќаат преку наши крајбрежни станици, се наплатува за секој збор — — — — — 20

2) За секој збор во радиотелеграма—честитка или изјава на соучество се наплатува — — — — — 10

Најмал тарифен износ за радиотелеграма—честитка или изјава на соучество — — — — — 100

52. Итна телеграма

За секој збор — — — — — 20

Најмал тарифен износ — — — — — 200

53. Новинарска телеграма

За секој збор — — — — — 5

Најмал тарифен износ — — — — — 50

54. Телеграма со платен одговор

Износот, уплатен за одговор (РР) не може да биде помал од тарифниот износ за обична телеграма од 10 зборови (тарифен став 51 точка а).

55. Телеграма со срамнување

Покрај тарифниот износ за телеграма, се наплатува уште и половина од тарифниот износ на обична телеграма со ист број зборови (тарифен став 51 точка а).

Најмал тарифен износ — — — — — 50

56. Известување за испорака на телеграма

а) За телеграфско известување за испорака на телеграма се наплатува — — — — — 60

б) За известување за испорака на телеграма што се испраќа по пошта, се наплатува поштарина за препорачано писмо од прва норма на тежината.

57. Преписи на телеграми со повеќе адреси

а) За препис на телеграма со повеќе адреси од кој и да е вид до 50 зборови — — — — — 50

б) За секои натамошни 50 зборови или дел од 50 зборови уште по — — — — — 50

58 Доставување телеграми по специјален носител
Надоместок за пренесување од 1 километар или
дел од 1 километар:

	Динари
а) дење — — — — —	40
б) ноќе — — — — —	80

59. Претплата за право на употреба на скратена
адреса

	Динари
Месечна претплата — — — — —	400

60. Преземање телеграми по телефон

	Динари
За преземање телеграми по телефон, за секои 10 зборови или дел од 10 зборови	5

61. Преземање телеграми по телепринтер

	Динари
За преземање телеграми по телепринтер, за секои 10 зборови или дел од 10 зборови — — — — —	5

62. Претплата за употреба на КОД (шифра)

	Динари
Месечна претплата — — — — —	400
Оваа претплата не ја плаќаат државните органи и странски дипломатски и конзуларни претставништва.	

63. Издавање преписи и покажување оригинал од
телеграма

	Динари
За секој случај на издавање препис или покажување оригинал од телеграма — —	100

64. Баралница за телеграма

За баралница за телеграма се наплатува поштарината пропишана во тарифниот став 26 од оваа тарифа, бидејќи овие баралници се испраќаат по пошта.

65. Инсталации, селидби и преместувања

а) Инсталација или селидба на главен или спореден апарат во потесен местен реон:

	Динари
1) за надворешна инсталација — —	4.000
2) за внатрешна инсталација — —	1.500
б) Претплатниците во поширок местен реон покрај редовниот тарифен износ за надворешна инсталација (од точката а) од овој тарифен став), ги плаќаат уште и фактичните трошоци за изградба на вод во поширок местен реон.	

в) За преместување на главен или спореден телеграфски апарат се наплатува

г) За инсталација на телеграфска централа, што е сопственост на самиот корисник, или истата е основно средство на претпријатие на птт сообраќај, а дадена му е на употреба на корисникот, се наплатуваат фактичните трошоци според фактурата.

д) За селидба или преместување на телеграфска централа што е основно средство на претпријатие на птт сообраќај, а дадена му е на употреба на корисникот, или е сопственост на самиот корисник, се наплатуваат фактичните трошоци според фактурата.

е) За изградба водови на напречни телепринтерски врски се наплатуваат фактичните трошоци според фактурата.

Ако за оваа врска се користат постојните телефонски водови, се наплатува

Ако корисниците на напречни телепринтерски врски ги отстапат водовите на своите претплатнички телефони за остварување на оваа врска, се наплатува — —	8.000
	3.000

66. Претплата

Месечна претплата за главен или спореден апарат:

	Динари
а) За главен претплатнички апарат се наплатува месечна претплата — — —	3.000
б) За спореден претплатнички апарат се наплатува 20% од претплатата пропишана за главниот претплатнички апарат	
в) Ако апаратот го дава и одржува претпријатието на птт сообраќај, се наплатува месечно, освен претплатата од овој тарифен став точка а) односно б), уште и — — — — —	2.500
г) Ак претпријатие на птт сообраќај отстапи телеграфски апарат на користење, но истиот не се врзува за телеграфска централа за јавен сообраќај — — —	6.000
д) Ако претпријатие на птт сообраќај отстапи телеграфска централа на користење, но оваа не се вклучува во телеграфска централа за јавен сообраќај — — —	6.000
е) За месна напречна телепринтерска врска што служи за измена на соопштенија во месниот сообраќај — — — — —	3.500
ж) За месна напречна телепринтерска врска со која двајца или повеќе корисници примаат паралелно соопштенија преку меѓуместен вод што е основно средство на претпријатие на птт сообраќај, се наплатува од секој корисник, освен од првиот — — — — —	20.000
з) Ако претпријатие на птт сообраќај му отстапи приклучна кутија на претплатник што има свој сопствен апарат — — —	1.000

67. Користење врски во месниот сообраќај

Во месниот сообраќај (непосреден сообраќај меѓу два телеграфски претплатнички уреди приклучени за иста телеграфска централа) се наплатува за секоја цела или започната единица на време од 3 минути — — — — — 15

68. Користење врски во меѓумесниот сообраќај

Во меѓумесниот сообраќај (сообраќај меѓу два телеграфски претплатнички уреди приклучени за две телеграфски центри) се наплатува за секоја единица на време од 3 минути:

а) Во период на јак сообраќај
(7 до 19 часот):

	Динари
I зона до 100 км — — — — —	90
II „ над 100 до 200 км — — — — —	135
III „ „ 200 „ 400 „ — — — — —	180
IV „ „ 400 км — — — — —	225

б) Во период на слаб сообраќај
(19 до 7 часот):

	Динари
I зона до 100 км — — — — —	60
II „ над 100 до 200 км — — — — —	90
III „ „ 200 „ 400 „ — — — — —	120
IV „ „ 400 км — — — — —	150

За првите 3 минути се наплатува тарифниот износ за цела единица. За користење врска над 3 минути се наплатува соодветен тарифен износ според минутите.

За користење врски во месниот, меѓумесниот и меѓународниот сообраќај се наплатува најмал месечен износ од 5.000 динари. Ова не се применува на претплатниците што се врзани за центри од други места и кои плаќаат такса за меѓумесна напречна телепринтерска врска според тарифниот став 69 точка а).

69. Меѓумесни напречни телеграфски врски

а) За меѓумесна напречна телеграфска врска со која претплатникот е врзан за телеграфска централа од друго место се наплатува 25% од таксата пропишана за меѓумесна напречна телефонска

врска, сметајќи го воздушното растојание на местото по телефонските зони.

Ако водот со кој претплатникот е врзан за телеграфска централа од друго место е сопственост на претплатникот, се наплатува 50% од износот што е пропишан во првиот став на оваа точка.

б) За меѓумесна напречна телеграфска врска со која непосредно се поврзани два корисника се наплатува 50% од таксата пропишана за меѓумесна напречна телефонска врска, сметајќи го воздушното растојание на местото според телефонските зони.

в) За користење на меѓумесна напречна врска како носител на туѓи телеграфски уреди се наплатува за секој канал на поставен уред по 25% од таксата пропишана за меѓумесна напречна телефонска врска, сметајќи го воздушното растојание по телефонските зони.

За меѓумесните напречни телеграфски врски од точ. б) и в) се наплатува уште и претплата за месна напречна телефонска врска од тарифниот став 88 точка е).

70. Одржување туѓу водови

За редовно одржување туѓи месни и меѓумесни телеграфски водови се наплатува за секои 100 метра или дел од 100 метра жица — годишно — — — — — 250

71. Одржување претплатнички водови во поширок местен реон

За редовно одржување претплатнички телеграфски водови во поширок местен реон, без оглед чија се сопственост, се наплатува за секои 100 метра или дел од 100 метра жица — годишно — — — — — 125

Тарифните износи за одржување не се наплатуваат од корисниците од тарифниот став 69.

72. Фототелеграми

За фототелеграма се наплатува:

а) основна такса — — — — — 2.500

Основната такса е иста за сите видови фототелеграми, без оглед на бараното ракување, димензиите на фототелеграмата и на оддалеченоста на местото во кое се испраќа фототелеграмата;

б) такса според димензиите за фототелеграмата што се испраќа од постојана фототелеграфска станица:

1) за фототелеграма чија што потесна страна од сликата не преминува 9 см се наплатува такса за 4 единици на телефонски разговор на односната релација;

2) за фототелеграма чија што потесна страна од сликата изнесува над 9 до 17 см се наплатува такса за 6 единици на телефонски разговор на односната релација;

3) за фототелеграма чија потесна страна изнесува над 17 до 25 см се наплатува такса за 8 единици на телефонски разговор на односната релација.

За определување на таксата според димензиите, кога испраќањето го врши постојана фототелеграфска станица, не се зема предвид подолгата страна од сликата, но таа не смее да премине 26 см. Ако подолгата страна од сликата преминува 26 см, фототелеграмата се раздвојува на делови;

в) такса според димензиите за фототелеграмата што се испраќа од подвижна фототелеграфска станица:

1) за фототелеграма чија што потесна страна од сликата не преминува 9 см се наплатува такса за 4 единици на телефонски разговор на односната релација;

2) за фототелеграма чија што потесна страна од сликата изнесува над 9 до 13,5 см се наплатува такса за 6 единици на телефонски разговор на односната релација.

За определување на таксата според димензиите, кога испраќањето го врши подвижна фототелеграфска станица, не се зема предвид подолгата страна од сликата, но таа не смее да премине 20 см. Ако подолгата страна од сликата преминува 20 см фототелеграмата се раздвојува на делови.

Таксата според димензиите од точ. б) и в) се наплатува како за обични или итни телефонски разговори, спрема тоа дали фототелеграмата е преземена за испраќање како обична или итна;

г) патни трошоци и трошоци за испраќање технички службеник, како и трошоци за превоз на подвижна фототелеграфска станица, ако од место во кое не постои постојана фототелеграфска станица се бара да се изврши пренос на фототелеграмата по пат на подвижна фототелеграфска станица.

Патните трошоци, трошоците за испраќање технички службеник и трошоците за превоз на подвижна фототелеграфска станица не ќе се наплатат ако поштенско-телеграфско-телефонското претпријатие според своето наоѓање организира служба за фотопренос од место што нема постојана фототелеграфска станица;

д) такса според тарифните ставови 82 и 83 од оваа тарифа за фототелеграфски пренос што меѓусебно го вршат приватни телеграфски станици по телефонските водови за јавен сообраќај;

е) такса според точ. а) и б) од овој тарифен став за фототелеграма што ќе ја испрати приватна фототелеграфска станица до постојана фототелеграфска станица.

По истите точки се наплатува такса и за фототелеграма што постојаната фототелеграфска станица ќе ја испрати до приватна фототелеграфска станица.

73. Копија на фототелеграма

За копија на фототелеграма се наплатува — — — — — 400

Оваа такса не се наплатува за првата копија што како фототелеграма му се испорачува на примателот.

Кога копија на фототелеграма му се испраќа на испраќачот по негово барање, покрај таксата за копија, се наплатува уште и поштарина за препорачано писмо од втора норма на тежината.

В. ТЕЛЕФОНСКИ УСЛУГИ

81. Месни разговори

а) За местен разговор извршен од претплатнички телефон во местата со автоматски централи што имаат бројачи на разговори се наплатува — — — — — 10

б) За една единица на местен разговор извршен од јавна говорница, се наплатува — — — — — 10

в) Кај месните радиофонски преноси за секоја говорна единица се наплатува таксата пропишана за местен телефонски разговор.

82. Меѓумесни разговори

а) Период на јак сообраќај (7 до 19 часот): за обични меѓумесни разговори извршени во период на јак сообраќај тарифниот износ за една единица разговор изнесува:

		Динари	
Поблиска зона	— до 10 км	— — — — —	40
I зона над	10 до 25 км	— — — — —	80
II "	25 " 50 "	— — — — —	120
III "	50 " 100 "	— — — — —	160
IV "	100 " 200 "	— — — — —	220
V "	200 " 400 "	— — — — —	280
VI "	400 " 600 "	— — — — —	320
VII "	600 км	— — — — —	380

б) Период на слаб сообраќај (19 до 7 часот):
за обични меѓумесни разговори извршени во период на слаб сообраќај тарифниот износ за една единица разговор изнесува:

	Динари
Поблиска зона — до 10 км — — — — —	20
I зона над 10 до 25 км — — — — —	40
II " " 25 " 50 " — — — — —	60
III " " 50 " 100 " — — — — —	80
IV " " 100 " 200 " — — — — —	110
V " " 200 " 400 " — — — — —	140
VI " " 400 " 600 " — — — — —	160
VII " " 600 км — — — — —	190

в) Како меѓумесен разговор се смета оној разговор што е извршен со посредство на центри на две разни места, без оглед на нивната оддалеченост.

г) Во автоматски мрежни групи каде не постојат временско-зонски бројачи, од вкупниот број на извршените разговори претплатникот плаќа:

20% како меѓумесни разговори во траење од една единица на I зона јак сообраќај, а

80% како месни разговори.

д) За меѓумесни новинарски разговори извршени во времето од 15 до 7 часот се наплатува тарифниот износ пропишан за разговори извршени во период на слаб сообраќај.

ѓ) Ако телефонскиот претплатник како повикувач не се одзове на поканата за извршување на разговорот, а разговорот пред тоа не го откажал, плаќа една третина од говорната единица на обичен разговор според периодот на сообраќајот во кој е воспоставена врска.

е) Ако повикувачот или повиканиот одбие да разговара откако е веќе воспоставена меѓумесната врска, повикувачот плаќа една третина од таксата за говорна единица на обичен разговор, според периодот на сообраќајот во кој е воспоставена врска.

ж) За разговорите плативи во определувалиштето се наплатува тарифниот износ пропишан за меѓумесни разговори од ист вид и траење, извршени во ист период на сообраќајот.

Ако повиканиот не се согласи да ја плати таксата за разговор и разговорот поради тоа не се изврши, повикувачот ја плаќа таксата пропишана за обична меѓумесна телефонска покана.

з) За разговори по договор, без користење телефонска покана, се наплатува тарифниот износ пропишан за меѓумесни разговори од ист вид и траење, извршени во ист период на сообраќајот.

Во случај на неизвршување на ваков разговор поради недоаѓање на соговорникот, од повикувачот се наплатува таксата пропишана за обична меѓумесна телефонска покана.

с) За меѓумесни радиофонски преноси се наплатува таксата предвидена за обични меѓумесни разговори, според периодот во кој се врши радиофонскиот пренос, ако за пренос се користат обични телефонски врски со широчина на обемот на пренесените фреквенции од 300 до 3400 Hz или помали од тоа.

Ако за радиофонски пренос се користат специјални водови, се наплатува таксата пропишана за обични меѓумесни разговори, наголемена за:

— 50%, ако е употребен вод со широчина на обемот на пренесените фреквенции од 50 до 6400 Hz;

— 100%, ако е употребен вод со широчина на обемот на пренесените фреквенции од 50 до 10.000 Hz.

За меѓумесни радиофонски преноси се наплатуваат фактичните трошоци за воспоставување на месните врски, ако се воспоставуваат месни врски.

и) За меѓумесни преноси од спортски натпреварувања што во местото за кое се врши преносот се разгласуваат преку звучник или разгласна станица, а не преку радиостаница, се наплатува такса предвидена за обични меѓумесни разговори извршени во период на слаб сообраќај, без оглед во кој период се врши преносот.

ј) За известување за повикувачкиот број на претплатнички телефон од некоја друга месна мрежа, што по барање од претплатникот е прибавено

по телефон од централата на таа друга месна мрежа, се наплатува една третина од таксата пропишана за обичен меѓумесен разговор на соодветната телефонска зона, а според периодот на сообраќајот во кој претплатникот барал известување.

Ако претплатникот барајќи го ова известување, едновременно пријавува и меѓумесен разговор со бараниот претплатник за ова известување не се наплатува никаква такса.

83. Итни и мошне итни разговори

За итни разговори се наплатува двоен, а за мошне итни разговори — петорен тарифен износ за обичен разговор.

84. Телефонска покана и извесница

а) За обична меѓумесна покана и телефонска извесница се наплатува:

	Динари
Поблиска зона — до 10 км — — — — —	20
I зона над 10 до 25 км — — — — —	30
II " " 25 " 50 " — — — — —	40
III " " 50 " 100 " — — — — —	50
IV " " 100 " 200 " — — — — —	60
V " " 200 " 400 " — — — — —	70
VI " " 400 " 600 " — — — — —	80
V I " " 600 км — — — — —	90

б) За итна меѓумесна телефонска покана се наплатува двоен тарифен износ за обична телефонска покана.

в) За месна телефонска покана се наплатува 20 динари. За известување за испорака на месна телефонска покана се наплатува 10 динари.

85. Потврда за извршениот разговор

Потврдата за извршениот телефонски разговор му се дава бесплатно на говорникот од јавна говорница, и тоа само на негово барање.

86. Телефонска претплата во местата со рачни телефонски центри

а) За плаќање на претплатата телефонските претплатници се делат во следните четири групи, и тоа:

I група на претплатници

— телефони во станови, освен станите на: адвокати, лекари, забари, занаетии, претставници на стопански организации и слични занимања што во станот ја вршат својата дејност;

— општествените организации: СКЈ, ССРНЈ, Црвен крст, сите синдикални организациони единици, културни, професионални, спортски, противпожарни и други друштва и нивните клубови, спортски објекти, одморалишта и слично, освен нивните стопански претпријатија, дуќани, продавници, работилници и слично, што спаѓаат во IV група на претплатници;

II група на претплатници

— државни органи, странски дипломатски и конзуларни претставништва, специјализирани организации на Обединетите нации и слични меѓународни организации;

— установи, болници, амбуланти, диспанзери, санаториуми, апотеки, управи на бански и други лекувалишта, училишта, интернати, научни институти, домови на културата, народни и работнички универзитети, кинотеки, метеоролошки станици, опсерватории, театри, библиотеки, верски установи, музеи, академии, уметнички галерии, сликарски и вајарски атели, установи на социјалното осигурување, Танјуг и Југопрес;

— станбени задруги, водни задруги, станбени заедници, јавни бањи и ресторани на општествената исхрана;

III група на претплатници

— радио и телевизиски станици;
— комори, стручни и деловни здруженија;
— новински агенции, дописништва, уредништва и администрации;
— банки, штедилници и осигурителни заводи;

— Југословенска лотарија, агенции за заштита на авторското право, погребни заводи;

— други организации и установи слични на поброените во оваа група;

IV група на претплатници

— стопански организации, вклучувајќи ги тука и нивните погонски и деловни единици, задруги што вршат стопанска дејност и нивните деловни сојузи, заедници на стопанските претпријатија;

— трговски, занаетчиски, угостителски дуќани и објекти;

— печатници, гаражи, аутоксис станици, службени сервиси, организации за вршење на административни и интелектуални услуги (бира и сл.), домашни и странски трговски и други застапништва и агенции, сајмишта и сите други организации и установи што во смисла на важечките прописи, според принципите на стопанското работење, редовно и трајно остваруваат доход, слободните професии: адвокати, лекари, забари, занаетчи, претставници на стопански организации и лица од слични занимања што во станот ја вршат својата дејност.

б) Месечната претплата за главен телефон изнесува:

I раздел — во местата што имаат до 10 претплатнички водови:

	Динари
I група на претплатници — — —	300
II " " " — — —	500
III " " " — — —	800
IV " " " — — —	1.200

II раздел — во местата што имаат од 11 до 25 претплатнички водови:

	Динари
I група на претплатници — — —	400
II " " " — — —	1.000
III " " " — — —	1.200
IV " " " — — —	1.600

III раздел — во местата што имаат од 26 до 100 претплатнички водови:

	Динари
I група на претплатници — — —	600
II " " " — — —	2.000
III " " " — — —	2.200
IV " " " — — —	2.400

IV раздел — во местата што имаат над 100 претплатнички водови:

	Динари
I група на претплатници — — —	800
II " " " — — —	2.500
III " " " — — —	3.000
IV " " " — — —	3.200

в) Во местата со рачни центри во претплатата е засметан и паушалниот износ за месни телефонски разговори што не се наплатуваат посебно.

г) За повремени телефон, за времето додека телефонот не е во сообраќај, се наплатува 25% од пропишаната претплата во точката б) на овој тарифен став.

д) Активните и пензионирани службеници и работници на Југословенските пошти, телеграфи и телефони плаќаат 50% од пропишаната претплата.

87. Телефонска претплата во местата со автоматски телефонски центри

а) Месечната претплата за главен телефон во места со автоматски телефонски центри што имаат бројачи на разговори изнесува:

	Динари
I група на претплатници — — —	500
Претплатниците од I група плаќаат месечно, покрај претплатата, уште и паушален износ од 300 динари, без оглед на бројот на извршените разговори, што им дава	

право на вршење 60 месни разговори, а за секој натамошен местен разговор плаќаат 10 динари.

	Динари
II група на претплатници — — —	800
III " " " — — —	1.200
IV " " " — — —	2.000

Претплатниците се распоредуваат во групи според точката а) на тарифниот став 86.

б) Во местата со автоматски телефонски центри што не се снабдени со бројачи на разговори, се наплатува месечната претплата пропишана за местата со рачни телефонски центри (тарифен став 86).

в) За главни претплатнички телефони сврзани преку двоен односно сервиски приклучок, од секој претплатник се наплатува по 75% од претплатата пропишана за главен претплатнички телефон.

г) За главни претплатнички телефони сврзани преку групен приклучок, од секој претплатник се наплатува по 50% од претплатата пропишана за главен претплатнички телефон.

д) За повремени телефон во местата со автоматски телефонски центри што имаат бројачи на разговори, се наплатува за време додека телефонот не е во сообраќај 50% од пропишаната претплата.

Овие претплатници доколку спаѓаат во I група на претплатници освен намалената претплата плаќаат уште и 50% од паушалниот износ пропишан во точката а) на овој тарифен став за време додека телефонот не е во сообраќај.

е) Активните и пензионирани службеници и работници на Југословенските пошти, телеграфи и телефони плаќаат 50% од пропишаната претплата за главен телефон и 25% од таксата за месни разговори.

Во телефонските автоматски мрежни групи овие службеници и работници ги плаќаат, како претплатници на тие групи, првите 200 импулси според бројачот по 2,50 динари, а секој натамошен импулс 10 динари.

е) Воените инвалиди од војните со 100% неспособност уживаат повластица од 50% според овој тарифен став и според тарифниот став 81 за месни разговори.

ж) Телефоните на специјални јавни служби што служат исклучиво за прием на покани (02, 03 и 04), не подлежат на плаќање претплата.

88. Претплата за другите претплатнички телефонски уреди

а) За споредна станица, кога претплатникот на главниот претплатнички телефон и на споредната станица е едно исто лице, се наплатува 50% од онаа претплата што би се наплатувала да е таа споредна станица главен претплатнички телефон.

Ако претплатници на главниот претплатнички телефон и на споредната станица односно на споредниот претплатнички телефон се две разни лица, од секој претплатник се наплатува по 75% од претплатата пропишана за главен претплатнички телефон.

б) За спореден претплатнички телефон — врзан преку поединечен главен телефон — се наплатува 20% од претплатата за главен телефон, како во местата со автоматски, така и во местата со рачни центри, без оглед на тоа чија сопственост е телефонскиот апарат.

Одредбите од точ. под а) и б) се однесуваат само на оние споредни станици и споредни претплатнички телефони што се врзани преку поединечни главни телефони, а не на оние што се сврзани за куќни телефонски центри.

	Динари
в) За сигнално свонче се наплатува месечно — — — — —	50
г) За телефонски менувач што служи само за исклучување, се наплатува месечно — — — — —	50
д) За една гарнитура собен приклучок се наплатува месечно — — — — —	50

За секој натамошен сиден приклучок (трет, четврт итн.) се наплатува месечно од приклучок — — — — — 50

г) За касиче за собирање пари, кога истото го дало претпријатие на птт сообраќај, се наплатува месечно — — — — — 50

е) Кај месните напречни телефонски врски се наплатува:

1) за месна напречна телефонска врска остварена преку водови на месната мрежа за јавен телефонски сообраќај, како и за секое давање на водови на месна мрежа за која и да е цел, освен за редовно вкочување на претплатнички телефони и телепринтери, се наплатува месечно 3.500 динари;

2) за туѓи кабели провлечени низ кабелска канализација на птт се наплатува месечно 0,50 динари по метар парица провлечен кабел.

Ако корисникот бара сам да ја користи целата цевка во канализацијата, се наплатува месечно 0,50 динари по метар парица провлечен кабел, но најмалку за 50 парици.

89. Претплата за куќни центри што се основни средства на претпријатие на птт сообраќај

За куќни телефонски центри што се основни средства на претпријатие на птт сообраќај, а се монтирани кај корисникот и се вклучени во јавна телефонска мрежа, се наплатува по еден број, сметајќи го полниот капацитет на централата:

	Динари
а) за индустриски куќни центри — месечно — — — — —	50
б) за куќни центри со централна батерија (ЦБ) — месечно — — — — —	100
в) за автоматски куќни центри — месечно — — — — —	200

г) за секој вод со кој е врзана куќна централа за јавна телефонска централа, — претплатата пропишана за главен телефон;

д) освен претплатите поброени во точ. а) до г), за секој спореден телефон вкочен во куќна централа:

— во местата со рачни телефонски центри или со автоматски центри што немаат бројачи на разговори, и 20% од претплатата пропишана за главниот претплатнички телефон, без оглед чија сопственост е телефонскиот апарат;

— во местата со автоматски телефонски центри што имаат бројачи на разговори, и 20% од претплатата пропишана за главниот претплатнички телефон, но само ако е телефонскиот апарат основно средство на претпријатие на птт сообраќај. Ако е споредниот телефон сопственост на претплатникот, не се наплатува претплата за такви телефони вкочени во куќните центри.

За споредна станица вкочена во куќна централа се наплатува 50% од претплатата за главен претплатнички телефон ако корисник на споредната станица и на куќната централа е едно исто лице, а полна претплата за главниот претплатнички телефон ако корисник на споредната станица е друго лице.

Ако за вкочување на споредна станица во куќна централа се користи телефонски вод на месната мрежа за јавен сообраќај, се наплатува уште и претплатата за месна напречна телефонска врска од точката е) под 1 на тарифниот став 88;

г) за куќни центри што се основни средства на претпријатие на птт сообраќај, а се монтирани кај корисникот така што да не се вкочени во јавната телефонска мрежа, се наплатува по еден број, сметајќи го полниот капацитет на централата:

	Динари
1) за индукторски куќни центри — — — — —	100
2) за куќни центри со централна батерија (ЦБ) — — — — —	150
3) за автоматски куќни центри — — — — —	300

За телефонски апарати вкочени во ваква куќна централа се наплатува за секој апарат претплатата пропишана за споредни претплатнички телефони само ако апаратите се основни средства на претпријатие на птт сообраќај.

90. Претплата за куќни центри што се сопственост на претплатниците

а) За секој вод со кој куќна централа е врзана за јавна телефонска централа, се наплатува претплатата пропишана за главен телефон.

б) Во местата со автоматски центри што имаат бројачи на разговори:

1) за спореден телефон вкочен во куќна централа, без оглед на тоа дали го користи претплатникот на куќната централа или друго лице, се наплатува 20% од претплатата пропишана за главен телефон, но само ако телефонот е основно средство на претпријатие на птт сообраќај;

2) за споредна станица се наплатува 50% од претплатата за главен телефон ако корисник на споредната станица и на куќната централа е едно исто лице, а полна претплата за главен телефон ако корисник на споредната станица е друго лице, без оглед чија сопственост се телефонските апарати.

в) Во местата со рачни телефонски центри или автоматски центри што немаат бројачи на разговори се наплатува претплатата за споредни телефони и споредни станици во износите пропишани во точката б) под 1 и 2 на овој тарифен став, без оглед чија сопственост се односно кој е орган на управувањето на телефонските апарати.

г) Ако за вкочување на споредна станица во куќна централа се користи телефонски вод на месната мрежа за јавен сообраќај, се наплатува уште и претплатата за месна телефонска напречна врска од точката е) под 1 на тарифниот став 88.

91. Постојана телефонска врска

а) Претплата за месна и меѓумесна постојана телефонска врска

За постојана телефонска врска се наплатува месечна претплата:

	Динари
1) ако врската се воспоставува еднаш дневно — — — — —	300
2) ако врската се воспоставува два пати дневно — — — — —	600

б) Такса за меѓуместен разговор извршен преку постојана телефонска врска

Покрај претплатата за постојана врска од точката а) на овој тарифен став, претплатникот плаќа и со тарифата пропишана такса за секој меѓуместен разговор извршен преку централа од друго место со кое има постојана врска.

в) Посебни случаи:

1) За телефонски разговори извршени по постојана врска меѓу претплатници на две центри во разни места што имаат исто работно време, се наплатува од обата претплатника на име паушален износ по една единица обичен меѓуместен разговор извршен во јак сообраќај. Овој паушален износ се наплатува онолку пати колку пати во текот на денот се воспоставува постојаната врска. За оваа постојана врска се наплатува од обата претплатника и со тарифата пропишаната претплата според точката а) на овој тарифен став.

2) Ако постојана врска му се отстапува на претплатник на рачна телефонска централа, така што тој со постојаната врска да е вкочен во автоматската телефонска централа со можност да ги избира сите претплатници на таа централа, се наплатува од корисникот на постојаната врска, покрај претплатата за постојана врска, уште и на име паушален износ таксата за една единица обичен меѓуместен разговор извршен во јак сообраќај. Овој паушален износ се наплатува онолку пати колку пати во текот на денот се воспоставува постојаната врска.

3) Во случај на давање постојана врска на претплатник на рачна телефонска централа со тоа тој да е вкочен и во автоматската мрежна група, со можност да избира претплатници во целата

мрежна група, се наплатува од корисникот на постојаната врска, покрај претплатата за постојана врска, уште и на име паушален износ таксата за две единици обичен меѓуместен разговор извршен во јак сообраќај на онаа зона во која спаѓа средната оддалеченост на централите на таа мрежна група, сметано од централата на местото во кое се наоѓа корисникот на постојаната врска. Овој паушален износ се наплатува онолку пати колку пати во текот на денот се воспоставува постојаната врска.

92. Известување за отсутноста на претплатникот

Динари

За известување за отсутноста на претплатникот се наплатува за секои 15 дена известување или дел од ова време — — 150

93. Повикување или буење на претплатникот во определено време

За повикување или буење на претплатникот во определено време се наплатува месечна претплата:

а) ако повикувањето или буењето се врши еднаш дневно — 350 динари;

б) ако повикувањето или буењето се врши повеќе пати дневно — онолку пати по 350 динари колку пати се врши повикувањето;

в) за поединечно повикување или буење, кога оваа услуга не се врши во рамките на месечна претплата, се наплатува 10 динари.

94. Претплатени разговори во определено време

а) За претплатени телефонски разговори во определено време, извршени во јак сообраќај, се наплатува двоен тарифен износ пропишан за обични разговори извршени во јак сообраќај.

б) За претплатени телефонски разговори во определено време, извршени во слаб сообраќај, се наплатува тарифниот износ пропишан за обични разговори во период на слаб сообраќај.

95. Измена на бројот на телефон

Динари

За измена на бројот на телефон по барање од претплатникот, се наплатува — 200

96. Внесување во телефонски именик

Еднократно и двократно внесување на претплатникот во телефонски именик е бесплатно.

Динари

За трето и секое натамошно внесување на претплатникот во телефонски именик, се наплатува — — — — — 100

97. Меѓумесни напречни телефонски врски

а) За меѓумесна напречна телефонска врска што се дава само за извесно време во текот на денот (само за неколку часа), се наплатува за секој час или започнат час такса за десет говорни единици на јак односно слаб сообраќај, според периодот во кој се користи врска, со тоа да се наплатува најмногу износот пропишан во точката б) од овој тарифен став.

б) Кај меѓумесните напречни телефонски врски се наплатува за секој ден користење средната вредност на таксите за 60 говорни единици на јак и слаб сообраќај.

в) За меѓумесната напречна врска се користи цел месец или подолго време, секој месец за пресметување на таксите се смета по 30 дена.

г) За користење меѓумесна напречна врска како носител на туѓи високофреквентни телефонски уреди, се наплатува за секој канал на поставениот уред тарифниот износ од точката б) на овој тарифен став пропишан за меѓумесни напречни врски, намален со 40%.

д) Покрај таксите од точ. а) б) и в) на овој тарифен став, се наплатува уште и претплатата за месна напречна врска од точката е) под 1 на тарифниот став 88 ако за спој на меѓумесната напречна

врска со апаратите на корисникот се употребени водови на месната мрежа за јавен сообраќај.

Таксите од точ. а), б) и в) на овој тарифен став се определуваат според оддалеченоста на местата во воздушната линија (зона).

Каналните, фантомните и суперфантомните врски се сметаат како потполни телефонски врски.

Како меѓумесна напречна врска се смета и секое отстапување за други лица на меѓумесни телефонски водови или канали, без оглед за што се користат, освен врските за радиофонски преноси.

98. Одржување телефонски водови

Динари

а) За редовно одржување туѓи меѓумесни телефонски водови се наплатува за секои 100 метра или дел од 10 метра жица, годишно — — — — — 250

б) За редовно одржување на претплатнички телефонски водови во поширок местен реон што се сопственост на претплатникот, се наплатува за секои 100 метра или дел од 100 метра жица, годишно — — 125

За одржување на претплатничките телефонски водови во поширок местен реон што се основно средство на претпријатие на птт сообраќај сенаплатува, покрај износот од ставот 1 на оваа точка, уште и годишно сразмерниот износ кој се утврдува со примена на калкулативната норма на птт претпријатие за инвестиционо одржување врз основната за амортизација на телефонската линија во поширок местен реон.

в) Одржувањето на претплатнички телефонски водови во потесен местен реон не се наплатува.

г) Претплатниците врзани преку двојни, сериски или групни телефонски приклучоци во поширок местен реон, плаќаат сразмерен дел на тарифниот износ пропишан за одржување на заедничкиот вод.

д) Одржувањето на меѓумесни напречни телефонски врски од тарифниот став 97 и месни напречни врски во потесен местен реон, не се наплатува. За одржување месни напречни врски во поширок местен реон се наплатува таксата пропишана за одржување претплатнички водови во поширок местен реон според точката б) на овој тарифен став.

е) За редовно одржување вод на повремени телефон во поширок местен реон, се наплатува таксата пропишана за одржување претплатнички вод во поширок местен реон според точката б) на овој тарифен став, без оглед дали телефонот е во сообраќај или не.

ж) За одржување туѓи кабели се наплатуваат фактичните трошоци на одржувањето пресметани според фактурата.

з) Трошоците за инвестиционо одржување туѓи меѓумесни водови и претплатнички водови во поширок местен реон што се сопственост на претплатникот, плаќаат на товар на претплатникот и се пресметуваат и наплатуваат според фактурата.

99. Туѓи водови повлечени по линиите на птт

За водовите на одделни корисници повлечени по линиите на птт се наплатува за километар повлечен вод годишно 4.000 динари.

100. Нов главен претплатнички телефон

а) За воспоставување нов главен претплатнички телефон во потесен местен реон, се наплатува пристапна такса која изнесува:

Динари

1) во места до 200 вкочпени главни претплатнички телефони — — — — — 300

2) во места од 201 — 1000 вкочпени главни претплатнички телефони — — — — — 500

3) во места над 1000 вкочпени главни претплатнички телефони — — — — — 1.200

б) Ако главниот претплатнички телефон е врзан преку двоен приклучок, се наплатува 75%, а ако е врзан преку сериски или групен приклучок

чок, се наплатува 50% од износот пропишан во точката а) на овој тарифен став.

в) Трошоците на внатрешниот куќен телефонски развод ги поднесува претплатникот.

г) За воспоставување главен претплатнички телефон во поширок местен реон, покрај износот од точката а) на овој тарифен став, се наплатуваат уште и фактичните трошоци за изградба на вод во поширок местен реон пресметани според фактурата.

д) Активните и пензионираните службеници и работници на Југословенските пошти, телеграфи и телефони плаќаат 50% од износот од точката а) или точката б) на овој тарифен став.

ѓ) Телефоните на специјалните јавни служби што служат исклучиво за прием на покани (02 03, 04), не подлежат на плаќање пристапна такса.

101. Споредни претплатнички инсталации

Динари

а) За инсталација на споредна телефонска станица со менувач, или за инсталација на спореден претплатнички телефон со менувач, се наплатува — — — — — 1.000

б) За инсталација на споредна телефонска станица или спореден претплатнички телефон, врзани за куќна централа, се наплатува — — — — — 500

в) Ако се изградува надворешен вод или се повлекува внатрешен вод подолг од 15 метра меѓу споредниот претплатнички телефон или споредната станица и главниот претплатнички телефон односно куќната централа, за изградба на тој надворешен вод односно внатрешен вод подолг од 15 метра се наплатуваат фактичните трошоци пресметани според фактурата.

г) За инсталација на втора телефонска слушалка, се наплатува — — — — — 500

д) За инсталација на сигнално звонче со менувач или без менувач, се наплатува — — — — — 500

Ако за инсталација на сигнално звонче е потребно да се повлекува вод подолг од 15 м меѓу главниот претплатнички телефон односно куќната централа и сигналното звонче, за изградба на тој вод се наплатуваат фактичните трошоци пресметани според фактурата.

ѓ) За инсталација на телефонски менувач што служи само за исклучување телефон, се наплатува — — — — — 500

За инсталација на телефонски менувач со вградено звонче што е основно средство на птп претпријатие и со кое се сигнализира преземањето на врска од страна на споредниот телефон, се наплатува таксата пропишана за инсталација на сигнално звонче, и тоа за секое звонче одделно.

е) За инсталација на една гарнитура собен приклучок два сидни приклучоци и натикувач на гајтанот од телефон) се наплатува — — — — — 500

За инсталација на секој натамошен сиден приклучок (трет, четврт итн.), се наплатува од приклучок — — — — — 250

ж) За внатрешна инсталација на сервиска гарнитура се наплатуваат фактичните трошоци пресметани според фактурата.

з) За инсталација на куќна централа се наплатуваат фактичните трошоци пресметани според фактурата.

џ) За монтирање или демонтирање касиче за собирање пари, се наплатува — — — — — 500

и) За изградба на вод на напречна телефонска врска се наплатуваат фактичните трошоци пресметани според фактурата.

Ако за напречна телефонска врска се користат постојни телефонски водови, за двата дела на напречната врска (од

еден телефон до разделникот на централата и од разделникот до вториот телефон) се наплатува — — — — — 8.000

Ако корисниците на напречна врска ги отстапат водовите на своите претплатнички телефони за остварување на обата дела од својата напречна врска, се наплатува 3.000

ј) Претплатникот што на свој трошок извршил внатрешна инсталација на уредите споменати во точ. а), б), г), д), ѓ), е), ж) и з) односно повлекувал внатрешен вод од точ. в) и д), не плаќа такса пропишана за инсталација на овие уреди, ниту фактичните трошоци.

к) За приклучок за месната телефонска мрежа за јавен сообраќај на правилно изградена внатрешна инсталација, што претплатникот на свој трошок ја извршил, се наплатуваат фактичните трошоци на прегледот и вкопчувањето.

102. Селидба на телефон

а) За селидба на главен претплатнички телефон во потесен местен реон, се наплатува:

Динари

1) во места до 200 вкопчени главни претплатнички телефони — — — — — 300

2) во места од 201 — 1.000 вкопчени главни претплатнички телефони — — — — — 500

3) во места над 1.000 вкопчени главни претплатнички телефони. — — — — — 1.000

При селидба на двајца претплатници што меѓусебно заменуваат станови односно деловни простории, така што да е потребно да се изврши само измена на бројот на телефоните, се наплатува само таксата пропишана за измена на бројот на телефон од тарифниот став 95.

б) При селидбата во поширок местен реон се наплатуваат уште и фактичните трошоци за изградба на вод во поширок местен реон, пресметани според фактурата.

103. Селидба на други телефонски уреди

Динари

а) За селидба на споредна телефонска станица со менувач, или за селидба на спореден претплатнички телефон со менувач, се наплатува — — — — — 1.000

б) За селидба на споредна телефонска станица или спореден претплатнички телефон — врзани за куќна централа или сервиска гарнитура, се наплатува — — — — — 500

Селидбата на спореден претплатнички телефон може да се врши само едновременно со селидбата на главниот претплатнички телефон односно на сервиската гарнитура или куќната централа.

в) Ако при селидбата се изградува надворешен вод или се повлекува внатрешен вод подолг од 15 метра меѓу споредниот претплатнички телефон или споредната станица и главниот претплатнички телефон односно куќната централа, за изградбата на тој надворешен вод односно внатрешен вод подолг од 15 метра се наплатуваат фактичните трошоци пресметани според фактурата.

г) За селидба на самиот уред на сервиска гарнитура или куќна централа се наплатуваат фактичните трошоци за демонтажа и монтажа пресметани според фактурата, како и тарифниот износ пропишан за селидба на главни и споредни претплатнички телефони.

Динари

д) За селидба на сигнално звонче се наплатува — — — — — 250

ѓ) За селидба на телефонски менувач што служи само за исклучување на телефон, се наплатува — — — — — 250

е) За селидба на една гарнитура собен приклучок се наплатува — — — — — 250

За селидба на секој натамошен сиден приклучок (трет, четврт итн.) се наплатува од приклучок — — — — — 125

ж) За селидба на напречна врска се наплатуваат износите пропишани во тарифниот став 101 точка и).

104. Преместување телефони

	Динари
а) За преместување на главен или спореден претплатнички телефон, споредна станица, двоен, сериски или групен приклучок се наплатува — — — — —	300
Ако преместувањето се врши од едно место на друго во иста просторија, се наплатува — — — — —	250
б) Ако при преместување се изградува надворешен вод или се повлекува внатрешен вод подолг од 15 метра меѓу споредниот претплатнички телефон или споредната станица и главниот претплатнички телефон односно куќната централа, за изградба на тој надворешен вод односно внатрешен вод подолг од 15 метра се наплатуваат фактичните трошоци пресметани според фактурата.	
в) За симлување и повторно наместување телефонски апарат по барање од претплатникот, се наплатува — — — — —	250
г) За измена на вид на апарат по барање од претплатникот, како и за измена на апарат оштетен со вина на претплатникот, се наплатува — — — — —	500
д) Измената на апарат по службена потреба, не се наплатува.	

105. Преместување други телефонски уреди

	Динари
а) За преместување сериска гарнитура или куќна централа се наплатуваат фактичните трошоци за демонтажа и монтажа, како и тарифниот износ пропишан за преместување главни и споредни претплатнички телефони и споредни станици, ако се преместуваат и овие.	
б) За преместување сигнално звонче се наплатува — — — — —	250
Ако при преместувањето се повлекува внатрешен вод подолг од 15 метра меѓу сигналното звонче и главниот претплатнички телефон односно куќната централа, за изградба на тој внатрешен вод, ако е подолг од 15 метра, се наплатуваат фактичните трошоци пресметани според фактурата.	
в) За преместување телефонски менувач што служи само за исклучување на телефон, се наплатува — — — — —	250
г) За преместување една гарнитура собен приклучок се наплатува — — — — —	250
За преместување секој натамошен сиден приклучок (трет, четврт итн.) се наплатува од приклучок — — — — —	125
д) Активните и пензионираниите службеници и работници на Југословенските пошти, телеграфи и телефони плаќаат 50% од таксата за селидби и преместувања на телефони и други телефонски уреди.	

106. Претплатнички телефони вкопчени во центри од други места

а) За претплатнички телефон што не е вкопчен во централата на местото во кое се наоѓа односно во најблиската централа, туку во централа од друго место, покрај претплатата и месните разговори според бројачот, се наплатува уште и:

1) ако водот со кој претплатничкиот телефон е врзан за централата е основно средство на претпријатие на птт сообраќај — месечна средна вредност на таксата за 900 говорни единици, пропишана за меѓумесни разговори во јак и слаб сообраќај;

2) ако овој вод е сопственост на претплатникот — 50% од износот од точката а) под 1 на овој тарифен став.

б) Ако во централата од друго место е вкопчена куќна централа или сериска гарнитура со повеќе од два телефонски апарати, покрај претплатата се наплатува месечно уште и:

1) ако телефонскиот вод е основно средство на претпријатие на птт сообраќај — средна вредност на таксата за 1.800 говорни единици, пропишана за меѓумесни разговори во јак и слаб сообраќај;

2) ако телефонскиот вод е сопственост на претплатникот — 50% од износот од точката б) под 1 на овој тарифен став.

Тарифните износи од точ. а) и б) на овој тарифен став се определуваат според воздушната одалеченост меѓу местото во кое се наоѓа телефонот и местото во кое се наоѓа централата во која е вкопчен.

За редовно одржување на водот од точ. а) и б) на овој тарифен став се наплатува износот од тарифниот став 98 точка б), пропишан за редовно одржување на претплатничкиот вод во поширок местен реон, без оглед чија сопственост е водот.

в) Ако во куќната централа или сериската гарнитура, споменати во точката б) на овој тарифен став, се врзани како споредни станици телефони што се наоѓаат надвор од земјиштето на корисникот на куќната централа или сериската гарнитура, како и телефони од други правни или физички лица, за секој ваков телефон, без оглед чија сопственост е телефонскиот апарат, се наплатува, покрај претплатата пропишана за главен телефон на местото во кое куќната централа односно сериската гарнитура е вкопчена, и уште:

1) за телефон во стан — 2% од таксата што се наплатува од корисникот на куќна централа односно сериска гарнитура врз основа на точката б) на овој тарифен став;

2) за други телефони — 10% од таксата што се наплатува од корисникот на куќна централа односно сериска гарнитура врз основа на точката б) на овој тарифен став.

107. Повторно пуштање во сообраќај на исклучен телефон

	Динари
При повторно пуштање во сообраќај на телефон исклучен поради неплаќање во пропишаниот срок на долгувањата според пресметаните (фактурираните) кредитирани телефонски тарифни износи, се наплатува — — — — —	200

Г. ОШТЕТУВАЊЕ ТЕЛЕГРАФСКО-ТЕЛЕФОНСКИ ПОСТРОЈКИ

131. Оштетување телеграфско-телефонски постројки и претплатнички уреди

Во случаите на оштетување телеграфско-телефонски постројки (водови, кабели, уреди и сл.) од винсовникот се наплатува надоместок, кој се состои од:

а) фактични трошоци потребни за доведување на телеграфско-телефонската постројка во состојбата во која била пред сторената штета;

б) надоместок на претпријатието на птт сообраќај за загубениот приход за времето додека траело запирањето на сообраќајот предизвикано со оштетувањето, кој се пресметува врз основа на просечниот сообраќај на оштетената постројка во текот на претходниот месец.

Штетите на претплатнички телефонски уреди се пресметуваат според фактичните трошоци пресметани според фактурата и се наплатуваат од претплатниците.

Д. КРЕДИТИРАНИ ПОШТЕНСКИ, ТЕЛЕГРАФСКИ И ТЕЛЕФОНСКИ УСЛУГИ**132. Пресметување на кредитираните поштенски телеграфски и телефонски услуги**

За покривање на трошоците за пресметување на кредитираните поштенски, телеграфски и телефонски услуги се наплатува износот од 0,5% од месечниот износ на пресметаните кредитирани тарифни износи.

133. Ненавремено плаќање на сметките

За ненавременно плаќање на сметките за пресметаните кредитирани поштенски, телеграфски и телефонски услуги се наплатува затезен интерес на вкупното побарување според фактурата, а најмалку 100 динари. Затезниот интерес се пресметува по нормата што важи за краткорочното кредитирање кај Народната банка.

Овој тарифен износ се наплатува од оние корисници што во срок од 8 дена по приемот на фактурата за кредитираните поштенско-телеграфско-телефонски услуги не извршат уплата на долгувањето.

Ако претплатникот не го плати долгувањето во пропишаниот срок, затезниот интерес се пресметува така што на просечното време на кредитирањето од 40 дена се додава и бројот на деновите од рокот во кој требало да биде измирен долгот.

Од плаќањето на овој интерес се ослободени корисниците што навремено ја рекламирале исправноста на фактурите, па се утврди дека грешката настанала со вина на поштата, телеграфот или телефонот.

Секретар
за сообраќај и врски,
Пеко Дапчевик, с. р.

Одредбите на тарифниот став 12 точка в) под 4, на тарифниот став 69 точка а) став 2, на тарифните ставови 72, 73 и 97 точка в) од овој пречистен текст, што им одговараат на одредбите содржани во Решението за измени и дополненија на Решението за поштенско-телеграфско-телефонската тарифа за внатрешен сообраќај („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 4/56), влегоа во сила на 25 јануари 1956 година; одредбите на тарифниот став 1 точ. а) и б), на тарифниот став 2 точ. а) и б), на тарифните ставови 3 и 4 точка б), на тарифните ставови 6, 7, 8 и 10 точ. а) и в) став 1, на тарифниот став 11 во поглед на последните три алинеи од табелата, на тарифниот став 19 точка а) став 2, на тарифните ставови 20 и 35 став 3, на тарифниот став 36 ст. 1 и 3, на тарифниот став 51 точка а), на тарифните ставови 52, 53 и 55 став 2, на тарифните ставови 57 и 66 точ. а), б), в), г) и е), на тарифниот став 81 точка в), на тарифниот став 82 точка ж), на тарифниот став 86 точ. а), б) и в), на тарифниот став 87 точ. а) и д) став 2, точка г) став 1 и точка ж), на тарифниот став 88 точка а) став 2, точ. б) и е), на тарифниот став 89 точка д) став 1, на тарифниот став 90 точ. б) и в), на тарифниот став 91 точ. б) и в) под 2 и 3, на тарифниот став 94 точ. а) и б), на тарифниот став 97 точка б) став 1 и точка г) став 4, на тарифниот став 98 точ. б), е) и ж), на тарифните ставови 99 и 100 точка г), на тарифниот став 101 точка д) став 2, точка г) став 2, точ. ж) и к), на тарифните ставови 104 и 105 точка б) став 2, на тарифниот став 106 точка а) уводна реченица, на тарифниот став 131 точка б) став 2 и на тарифниот став 133 од овој пречистен текст, што им одговараат на одредбите содржани во Решението за измени и дополненија на Решението за поштенско-телеграфско-телефонската тарифа за внатрешен сообраќај („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 11/59), влегоа во сила на 1 април 1959 година; одредбите на тарифниот став 1 последен став, на тарифниот став 2 последен став, на тарифниот став 10 точка в) став 2 и точка г), на тарифниот став 36 став 2 од овој пречистен текст, што им одговараат на одредбите содржани во

Решението за дополненија на Решението за поштенско-телеграфско-телефонската тарифа за внатрешен сообраќај („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 50/59), влегоа во сила на 16 декември 1959 година, а другите одредби од овој пречистен текст, што им одговараат на одредбите на Решението за поштенско-телеграфско-телефонската тарифа за внатрешен сообраќај („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 23/55), влегоа во сила на 1 јуни 1955 година.

Генерална дирекција на поштите, телеграфите и телефоните

ГД ПТТ бр. 11-535.1
14 јануари 1960 година
Белград

Генерален директор,
Првослав Васиљевик, с. р.

60.

Врз основа на точката II од Решението за измени и дополненија на Решението за поштенската тарифа за меѓународен сообраќај („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 11/59), во согласност со Секретаријатот на Сојузниот извршен совет за сообраќај и врски, Генералната дирекција на поштите, телеграфите и телефоните издава

ПРЕЧИСТЕН ТЕКСТ**НА ОПШТАТА ПОШТЕНСКА ТАРИФА ЗА МЕЃУНАРОДЕН СООБРАЌАЈ И НА ПОСЕБНИТЕ ПОШТЕНСКИ ТАРИФИ ЗА СООБРАЌАЈ СО ОДДЕЛНИ ДРЖАВИ**

кој гласи:

Врз основа на ставот 3 оддел 1 глава XXII на Сојузниот општествен план за 1959 година, членот 11 оддел I под а) точка 9 од Уредбата за пренесување работите во надлежност на сојузните и републичките органи на управата („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 18/58 и 18/59) и членот 46 став 2 од Уредбата за организацијата, послушањето и управувањето со Југословенските пошти, телеграфи и телефони („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 53/53), во согласност со сојузниот Државен секретаријат за работите на финансиите, Секретаријатот на Сојузниот извршен совет за сообраќај и врски донесува

РЕШЕНИЕ**за поштенската тарифа за меѓународен сообраќај****1. Писма**

Динари

А — Општа тарифа

До 20 грама — — — — —	40
Над 20 грама, за секои натамошни 20 грама или дел од оваа тежина — — — — —	20
Најголема тежина 2 кг.	

Б — Посебни тарифи

За Романија, Бугарија, Грција, Турција, Албанија и Унгарија:	
До 20 грама — — — — —	30
Над 20 грама, а за секои натамошни 20 грама или дел од оваа тежина — — — — —	15
Најголема тежина 2 кг.	

2. Поштенски картички**А — Општа тарифа**

Отворени — — — — —	20
Со одговор — — — — —	40
Затворени поштенски картички се франкираат како писмата од прва норма на тежината.	

Динари	
Б — Посебни тарифи	
За Романија, Бугарија, Грција, Турција, Албанија и Унгарија:	
Отворени — — — — —	15
Со одговор — — — — —	30
Затворени поштенски картички се франкираат како писмата од прва норма на тежината.	

3. Печатени предмети

А — Општа тарифа	
До 50 грама — — — — —	15
За секои натамошни 50 грама или дел од оваа тежина — — — — —	8
Најголема тежина 3 кг, а ако е една поврзана книга — најмногу 5 кг.	
Книги, брошури, музикалии и географски карти, што не содржат никакви објави или реклами, освен оние што се наоѓаат на корици или на внатрешна страна од кориците, се отпремаат по намалена тарифа од 50% од поштарината за печатени предмети, без оглед кој е испраќачот.	

Б — Посебни тарифи	
За Романија, Бугарија, Грција, Турција, Албанија и Унгарија:	
До 50 грама — — — — —	12
За секои натамошни 50 грама или дел од оваа тежина — — — — —	8
Најголема тежина 3 кг, а ако е една поврзана книга — најмногу 5 кг.	
Книги, брошури, музикалии и географски карти, што не содржат никакви објави или реклами, освен оние што се наоѓаат на корици или на внатрешна страна од кориците, се отпремаат по намалена тарифа од 50% од поштарината за печатени предмети, без оглед кој е испраќачот.	

4. Весници и списанија

А — Општа тарифа	
Весници и списанија се франкираат како печатените предмети.	
Весници и списанија можат да отпремаат издавачите по намалена тарифа од 50% од поштарината за печатени предмети.	

Б — Посебни тарифи	
За Бугарија и Унгарија:	
За овие видови пратки се наплатува поштарина според тарифата за внатрешен сообраќај.	

5. Мостри на стоки

А — Општа тарифа	
До 50 грама — — — — —	15
За секои натамошни 50 грама или дел од оваа тежина — — — — —	8
Најмала поштарина — — — — —	40
Најголема тежина 500 грама.	

Б — Посебни тарифи	
За Романија, Бугарија, Грција, Турција, Албанија и Унгарија:	
До 50 грама — — — — —	12
За секои натамошни 50 грама или дел од оваа тежина — — — — —	6
Најмала поштарина — — — — —	30
Најголема тежина 500 грама.	

6. Деловни хартии

А — Општа тарифа	
До 50 грама — — — — —	15
За секои натамошни 50 грама или дел од оваа тежина — — — — —	8
Најмала поштарина — — — — —	40
Најголема тежина 2 кг.	

Динари	
Б — Посебни тарифи	
За Романија, Бугарија, Грција, Турција, Албанија и Унгарија:	
До 50 грама — — — — —	12
За секои натамошни 50 грама или дел од оваа тежина — — — — —	6
Најмала поштарина — — — — —	30
Најголема тежина 2 кг.	

7. Отисци за слепи

А — Општа тарифа	
Отисци за слепи се отпремаат бесплатно.	
Најголема тежина 7 кг.	

8. Мали колет

А — Општа тарифа	
а) За секои 50 грама или дел од оваа тежина — — — — —	15
Најмала поштарина — — — — —	80
б) За испорака на мал колет во пошта — — — — —	40
в) За испорака на мал колет дома — — — — —	60
Најголема тежина 1 кг.	

Б — Посебни тарифи	
За Романија, Бугарија, Грција, Турција, Албанија и Унгарија:	
За секои 50 грама или дел од оваа тежина — — — — —	12
Најмала поштарина — — — — —	80
Најголема тежина 1 кг.	

9. Пратки „Звучна пошта“

А — Општа тарифа	
До 20 грама — — — — —	25
За секои натамошни 20 грама или дел од оваа тежина — — — — —	20
Најголема тежина 60 грама.	

Б — Посебни тарифи	
За Романија, Бугарија, Грција, Турција, Албанија и Унгарија:	
До 20 грама — — — — —	18
За секои натамошни 20 грама или дел од оваа тежина — — — — —	18
Најголема тежина 60 грама.	

10. Вредносни писма

А — Општа тарифа	
Поштарината за вредносно писмо се состои од:	
а) поштарина по тежина, што ѝ одговара на поштарината за препорачано писмо од соодветна тежина, и	
б) поштарина по вредност: за секои 200 златни франци или дел од овој износ — — — — —	50

Б — Посебни тарифи	
За Романија, Бугарија, Албанија и Унгарија:	
Поштарината за вредносно писмо се состои од:	
а) поштарина по тежина, која ѝ одговара на поштарината за препорачано писмо од соодветна тежина, и	
б) поштарина по вредност, која ѝ одговара на поштарината за вредносни писма во меѓународен сообраќај.	

11. Коleti

Поштарината е пропишана во посебната тарифа за колет во меѓународен сообраќај.

12. Кутии со означена вредност

А — Општа тарифа	
Поштарината за кутии со означена вредност се состои од:	
а) поштарина по тежина: за секои 50 грама или дел од оваа тежина — — — — —	16
со тоа најмалата поштарина по тежина да изнесува — — — — —	80

Динари

б) поштарина според износот на означената вредност:
за секои 200 златни франци или дел од овој износ — — — — — 50

в) поштарина за препорачено ракување (тарифен став 14).

13. Поштенски упатници

Во меѓународниот сообраќај не е воведена служба на поштенски упатници.

14. Препорачано ракување

А — Општа тарифа
За препорачано ракување — — — — — 40

Б — Посебни тарифи
За Грција и Турција:
За препорачано ракување — — — — — 35

15. Итно ракување

А — Општа тарифа
а) За писмоносни пратки и вредносни писма — — — — — 60
б) За колету без оглед на тежината — — — — — 80

Б — Посебни тарифи
За Грција и Турција:
За писмоносни пратки — — — — — 45

16. Мошне итни колету

А — Општа тарифа
За мошне итни колету (colis urgents) се наплатува поштарина пропишана во посебната тарифа за колету во меѓународниот сообраќај, со тоа поштарината по тежина да се наголемува за 100%.

17. Откупно ракување

Во меѓународниот сообраќај не е воведена служба на откупно ракување.

18. Повратница

А — Општа тарифа
а) При предавање — — — — — 40
б) По предавањето — — — — — 60

Б — Посебни тарифи
За Грција и Турција:
При предавање — — — — — 30

19. Пост-рестант ракување

А — Општа тарифа
За пост-рестант ракување не се наплатува посебна поштарина.

20. Издвојно ракување

А — Општа тарифа
За колету со издвојно ракување и за леано скршливи колету во меѓународен сообраќај поштарината по тежина се наголемува за 50%.

21. Извештај за натоварување на колет

А — Општа тарифа
За извештај за натоварувањето на колет се наплатува — — — — — 40

22. Дополнителна поштарина за пренос по воздушен пат

Поштарината за писмоносни и колетни пратки е пропишана во посебна меѓународна тарифа.

23. Надоиспраќање и враќање на колету

А — Општа тарифа
При надоиспраќање на меѓународни колету во внатрешен сообраќај од примателот

Динари

се наплатува истата поштарина што е пропишана за надоиспраќањето на колету во внатрешен сообраќај.

24. Располагање со пратка од страна на испраќачот

А — Општа тарифа
За барање за враќање на пратката или за измена на адресата се наплатува — — — — — 40

25. Баралница

А — Општа тарифа
За баралница се наплатува поштарина — — — — — 60

26. Пренакување на колету

А — Општа тарифа
За препакување на колету, без оглед на тежината — — — — — 50

27. Купон за одговор

А — Општа тарифа
Продавната цена на купонот — — — — — 50

Купоните на странски поштенски управи се заменуваат со една или повеќе марки што претставуваат вредност на поштарината за обично писмо за странство од прва норма на тежината.

28. Карта за истовидност

А — Општа тарифа
Продавната цена на картата — — — — — 70

Цената се пресметува во франко марки, што се лепат на самата карта.

29. Поштарина за посредување при царинене

А — Општа тарифа
За посредување при царински преглед на поштенски пратки од и за странство се наплатува за:

а) писмоносни пратки и вредносни писма по парче — — — — — 40

б) колету по парче — — — — — 100

30. Посредување и поднесување на жиговина

А — Општа тарифа
За посредување и поднесување на жиговина на поштенски пратки од странство што подлежат на царински преглед, се наплатува 50

Секретар

за сообраќај и врски,
Неко Дапчевик, с. р.

Одредбите на општата тарифа од овој пречистен текст, и тоа: на тарифните ставови 1, 2, 3, 5, 6, 8 и 9 — во поглед на поштарината, тарифниот став 10 точка б), тарифниот став 12 точ. а) и б), тарифните ставови 18, 19, 25 и 29 точка б), што им одговараат на одредбите содржани во Решението за измени и дополненија на Решението за поштенската тарифа за меѓународен сообраќај („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 11/59), влегоа во сила на 1 април 1959 година, а другите одредби од општата тарифа на овој пречистен текст, што им одговараат на одредбите содржани во Решението за поштенската тарифа за меѓународен сообраќај („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 24/55), влегоа во сила на 8 јуни 1955 година.

Одредбите на посебната тарифа од овој пречистен текст, и тоа: на тарифните ставови 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 14, 15 и 18, што им одговараат на одредбите содржани во решенијата за поштенската тарифа за писмоносни пратки во сообраќајот меѓу Југославија и Грција, Турција, Бугарија, Ро-

манија, Албанија и Унгарија („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 12/59 и 15/59), влегоа во сила на 1 април 1959 година, освен одредбите во поглед на Унгарија што влегоа во сила на 1 мај 1959 година.

ГД ПТТ бр. 11-536/1
14 јануари 1960 година
Белград

Генерална дирекција на поштите, телеграфите
и телефоните

Генерален директор,
Првослав Васиљевиќ, с. р.

По извршеното сравнување со изворниот текст утврдено е дека во текстот на Одлуката за спроведување на одредбите од Сојузниот општествен план за 1960 година за престанок на важењето на прописите за задолжително основување на одделни фондови, објавен во „Службен лист на ФНРЈ“, бр. 53/59, се поткраднала долу наведената грешка, та се дава

ИСПРАВКА

НА ОДЛУКАТА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОДРЕДБИТЕ ОД СОЈУЗНИОТ ОПШТЕСТВЕН ПЛАН ЗА 1960 ГОДИНА ЗА ПРЕСТАНОК НА ВАЖЕЊЕТО НА ПРОПИСИТЕ ЗА ЗАДОЛЖИТЕЛНО ОСНОВУВАЊЕ НА ОДДЕЛНИ ФОНДОВИ

Во точката 1 под 3 во третиот ред наместо: „18/56“ треба да стои: „2/59“.

Од Сојузниот извршен совет, Белград, 15 јануари 1960 година.

По извршеното сравнување со изворниот текст утврдено е дека во текстот на Наредбата за задолжителна испорака на сумпорна киселина во 1960 година, објавен во „Службен лист на ФНРЈ“, бр. 52/59, се поткраднала долу наведената грешка, та се дава

ИСПРАВКА

НА НАРЕДБАТА ЗА ЗАДОЛЖИТЕЛНА ИСПОРАКА НА СУМПОРНА КИСЕЛИНА ВО 1960 ГОДИНА

Во точката 1 под 8 наместо бројот: „1.000“ треба да стои бројот: „1.100“.

Од сојузниот Државен секретаријат за работите на стокониот промет, Белград, 15 јануари 1960 година.

По извршеното сравнување со изворниот текст утврдено е дека во текстот на Упатството за измени и дополненија на Упатството за спроведување на пописот (инвентарисањето) кај стопанските организации, објавен во „Службен лист на ФНРЈ“, бр. 50/59, се поткраднала долу наведената грешка, та се дава

ИСПРАВКА

НА УПАТСТВОТО ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА УПАТСТВОТО ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПОПИСОТ (ИНВЕНТАРИСАЊЕТО) КАЈ СТОПАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Во точката 2 во цитираниот став 2 во третиот ред наместо зборот: „планирање“ треба да стои зборот: „работење“.

Во точката 15 наместо зборот: „наслов“ треба да стои зборот: „навод“.

Од сојузниот Државен секретаријат за работите на финансиите, Белград, 15 јануари 1960 година.

По извршеното сравнување со изворниот текст утврдено е дека во текстот на Правилникот за измени на Правилникот за службениците на селскостопанско-шумарските комори и за службениците на сојузните стручни здруженија од областа на селското стопанство и шумарството, објавен во „Службен лист на ФНРЈ“, бр. 50/59, се поткраднала долу наведената грешка, та се дава

ИСПРАВКА

НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ИЗМЕНИ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА СЛУЖБЕНИЦИТЕ НА СЕЛСКОСТОПАНСКО-ШУМАРСКИТЕ КОМОРИ И ЗА СЛУЖБЕНИЦИТЕ НА СОЈУЗНИТЕ СТРУЧНИ ЗДРУЖЕНИЈА ОД ОБЛАСТА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО И ШУМАРСТВОТО

Во членот 1 во цитираниот став 3 точка г) под 4 наместо бројот: „5.000“ треба да стои бројот: „15.000“.

Од Сојузот на селскостопанско-шумарските комори на Југославија, Белград, 15 јануари 1960 година.

По извршеното сравнување со изворниот текст утврдено е дека во текстот на XXIX Конкурс за давање инвестициони заеми од средствата на Општиот инвестиционен фонд за изградба на капацитети за производство на синтетички влакна и капацитети за производство на пластични маси, објавен во „Службен лист на ФНРЈ“, бр. 50/59, се поткраднала долу наведената грешка, та се дава

ИСПРАВКА

НА XXIX КОНКУРС ЗА ДАВАЊЕ ИНВЕСТИЦИОНИ ЗАЕМИ ОД СРЕДСТВАТА НА ОПШТИОТ ИНВЕСТИЦИОНЕН ФОНД ЗА ИЗГРАДБА НА КАПАЦИТЕТИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА СИНТЕТИЧКИ ВЛАКНА И КАПАЦИТЕТИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ПЛАСТИЧНИ МАСИ

Во насловот наместо зборовите: „XXIX Конкурс“ треба да стојат зборовите: „XXXIX Конкурс“.

Од Југословенската инвестициона банка, Белград, 15 јануари 1959 година.

РЕШЕНИЈА

Врз основа на членот 17 од Законот за јавните службеници („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 53/57), во врска со членот 33 од Уредбата за организацијата и работата на Сојузниот извршен совет („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 20/58 и 21/59), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА НОВИОТ СОСТАВ НА СОЈУЗНАТА КОМИСИЈА ЗА СЛУЖБЕНИЧКИ РАБОТИ

I. За претседател и постојани членови на Сојузната комисија за службенички работи се именуваат:

за претседател

Раја Недељковиќ, сојузен народен пратеник;

за заменик претседател

Петар Ивиќевиќ, државен потсекретар во Сојузниот извршен совет;

за секретар

Риста Милошевиќ, досегашен секретар на Комисијата;

за членови:

Милорад Зориќ, државен потсекретар — началник на Управата за персонални работи на Сојузниот извршен совет;

Александар Радаковиќ, помошник секретар за општа управа во Сојузниот извршен совет;

Владо Николиќ, помошник секретар на Сојузниот извршен совет;

Мухамед Гребо, помошник секретар на Сојузниот извршен совет;

Маријан Вивода, член на Претседателството на Централниот совет на Сојузот на синдикатите на Југославија — како претставник на Централниот совет на ССЈ;

Мило Јовичевиќ, претседател на Централниот одбор на Синдикатот на службениците на државните установи на Југославија и претседател на Централниот одбор на Синдикатот на федерацијата на јавните служби — како претставник на Централниот совет на ССЈ;

II. За повремени членови на Комисијата се именуваат:

Павле Пекиќ, државен потсекретар за внатрешни работи на ФНРЈ;

др Лавослав Каделбург, директор на Заводот за јавна управа;

инж. Алојз Дулар, помошник секретар за индустрија во Сојузниот извршен совет;

инж. Спасоје Велимировиќ, помошник секретар за трудот во Сојузниот извршен совет;

Владимир Цериќ, помошник секретар за општи стопански работи во Сојузниот извршен совет;

Родољуб Јемуовиќ, помошник секретар за провета и култура во Сојузниот извршен совет;

Милован Марковиќ, помошник секретар за селско стопанство и шумарство во Сојузниот извршен совет;

др Светомир Јауковиќ, помошник секретар за народно здравје во Сојузниот извршен совет;

Богдан Перовиќ, заменик на сојузниот јавен обвинител.

III. Со ова решение се заменува Решението на Сојузниот извршен совет за именување Сојузна комисија за службенички работи Б. бр. 13 од 31 јануари 1958 година („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 7/58).

Б. бр. 6

27 јануари 1960 година

Белград

Сојузен извршен совет

Секретар,

Потпретседател,

Велько Зековиќ, с. р. Александар Ранковиќ, с. р.

Врз основа на точката 4 од Решението за Телеграфската агенција Нова Југославија „Танјуг“ како установа со самостојно финансирање („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 25/54), во врска со членот 33 од Уредбата за организацијата и работата на Сојузниот извршен совет („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 20/58 и 21/59), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ИМЕНУВАЊЕ НОВ ЧЛЕН НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА ТЕЛЕГРАФСКАТА АГЕНЦИЈА НОВА ЈУГОСЛАВИЈА „ТАНЈУГ“

1. Се именува за член на Управниот одбор на Телеграфската агенција Нова Југославија „Танјуг“ Вукашин Микуновиќ, директор на „Ворба“.

2. Се разрешува од должноста член на Управниот одбор на Телеграфската агенција Нова Југославија „Танјуг“ Иво Сарајчиќ, поради одење на друга должност.

Б. бр. 5

26 јануари 1960 година

Белград

Сојузен извршен совет

Секретар,

Потпретседател,

Велько Зековиќ, с. р. Александар Ранковиќ, с. р.

Во посебно издание на „Службен лист на ФНРЈ“ излезе од печат

Додатокот на „Службен лист на ФНРЈ“ бр. 5.

ОПШТА НАЧЕЛА

ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКИХ УЧБЕНИКА

Издание во латиница.

Цена 40 динари.

Порачки прима Комерцијалното одделение на „Службен лист на ФНРЈ“, Белград, Краљевиќ Марка бр. 9. Жиро сметка 101-11/1-30.

СОДРЖИНА:

	Страна
49. Законик за кривичната постапка (пречистен текст) — — — — —	81
50. Одлука за статистички попис на земјоделските стопанства во Југославија во 1960 година — — — — —	132
51. Правилник за воената евиденција и за начинот на регулирање на воената обврска на југословенските државјани што живеат во странство — — — — —	132
52. Правилник за стручната спрема и стручните испити на службениците на банките и штедилниците — — — — —	136
53. Наредба за максималната норма на интересот на краткорочните кредити што се одобруваат за запаса на лавандово масло — — — — —	142
54. Наредба за дополнување на Списокот на селскостопанските машини, справи и уреди на кои се однесува регресот — — — — —	142
55. Решение за одобрување основувањето и работата на Здружението на реформатските христијански свештеници на ФНР Југославија — — — — —	143
56. Решение за одобрување основувањето и работата на Сојузот на шумарите на ФНР Југославија — — — — —	143
57. Решение за југословенските стандарди за пневматици и наплатки за моторни возила — — — — —	143
58. Решение за југословенските стандарди за експлозивни за рударски и други потреби — — — — —	143
59. Пречистен текст на поштенско-телеграфско-телефонската тарифа за внатрешен сообраќај — — — — —	144
60. Пречистен текст на Општата поштенока тарифа за меѓународен сообраќај и на посебните поштенски тарифи за сообраќај со одделни држави — — — — —	156
Исправка на Одлуката за спроведување на одредбите од Сојузниот општествен план за 1960 година за престанок на важењето на прописите за задолжително основување на одделни фондови — — — — —	159
Исправка на Наредбата за задолжителна испорака на сумпорна киселина во 1960 година — — — — —	159
Исправка на Упатството за измени и дополнења на Упатството за спроведување на пописот (инвентарисањето) кај стопанските организации — — — — —	159
Исправка на Правилникот за измени на Правилникот за службениците на селскостопанско-шумарските комори и за службениците на сојузните стручни здруженија од областа на селското стопанство и шумарството — — — — —	159
Исправка на XXIX Конкурс за давање инвестициони заеми од средствата на Општиот инвестиционен фонд за изградба на капацитети за производство на синтетички влакна и капацитети за производство на пластични маси — — — — —	159